ALMANACH DE LA Esquella de la TORRATXA

1898

PREU:
1 pesseta

Antoni López, EDITOR

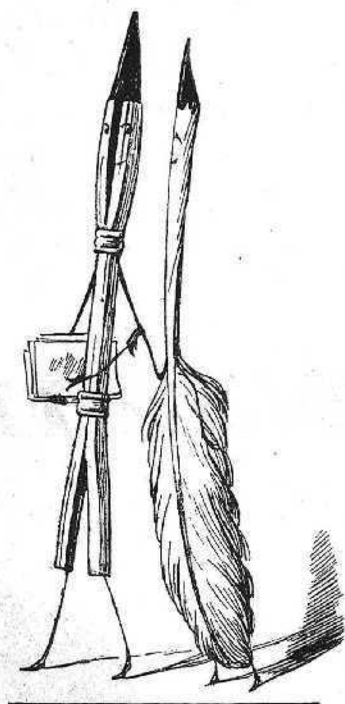
Rambla del Mitj, 20

Almanach de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA

ALMANACH DE LA ESQUELLA de la TORRATXA

pera

1898

X. DE SA PUBLICACIÓ

REDACTAT PELS PRIMERS ESCRIPTORS DE CATALUNYA—146 FIRMAS.

ILUSTRAT AB PROP DE 300 GRABATS—PER 85 ARTISTAS NOTABLES DE CATALUNYA Y DE FORA.

ANTONI LOPEZ, editor.— LLIBRERIA ESPANYOLA
Rambla del Mitj, 20.— BARCELONA.

Barcelona: A. López Robert, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

Pags.

Aguileta.—Epígrama. 99
AGUILÓ Y FUSTER (Mariano).—Aniversari. 149
ALACSEAL (Virgili de)—Nictalia . 86
Albert (Emili) —Definició 111
ALEMANY (Xavier).—Las bessonas. 73
Alfonso (Carlos de).—Anécdotas teatrals. 68
ALSINA Y CLÓS (Simón). — La parra. 115
ANDRES (V.).—Pues... (Sonet). . . 99
Antón del Singlot.—Singlots. . . . 154
ARMENGOL DE BADIA. (Agnés). —Passeig matinal. 117
ARTIGAYRE (Quim).—Invitació. . 100
BADIA (M.)—Qui 's vol casar molt s' hi ha de pensar. 151
BARBANY (J.)—La meva estrella. . 67
BARTRINA (F.)—Pobreta. 70
BAUCELLS PRAT (J.)—Com la neu 151
BENAGES (Eussebi). —Los músichs en las festas majors. 113
Bernis (J. M.)—Recorts. 98
Bertrán de la Serra (J.) Cantars bilingües. 87
Bo y Barato (J.)—Un catalá castís. . 155
BONAFÉ (Matías).—Ilusións. 97
Bonavía (Salvador).—A ca 'l prestamista. 95
BORI Y FONTESTÁ (A.)—Sant Hilari 126
Bruguer Caner (J.)—Solter y casat. 170
BURGAS (J.)— Lo pes dels anys . . 70
CALLICÓ (Lluis C.)—Capritxo. . 103
Cana (Félix).—Proba d' amor. . . 178
Candor Salamé.—A un cotxero descalabrat 77
Carreras P. (F.)—Epígrama. . . . 137
Carreras (Pere).—Engrunas. . . . 135
Casaranyas.—Compte de un escultor 39
Castellet Pont (J.)—Epigramas. . 140
Casas (J.)—Cantars. 135
Celesta.—Cantars bilingües. . . . 87
COLL Y BRITAPAJÁ (J.)—Mal de cor 56
Comas (Francesch).—Rimas . . . 55

Págs.

COROLEU (Joseph).—Lo traginer. 131
Delfí (Fidel).—Cantarellas 111
Deu (A.)—Lo pescador de canya. 170
Dou (Emma).—Cantars bilingües. . 87
Ducet (Domingo). - Epígrama. . . 138
Durban (J.)—Cantars.. 135
Ego Sum.—Sonet. 103
Epigramátich.—Cantar. 159
FANTASTICH.—En una agencia de matrimonis 139
Felions Petit.—Epígrama. 102
Ferrer B. (J.)—Epígramas. . . . 62
FIGUERAS RIBOT (F.)—La senyora Pepa 166
FOLLET.—De familia 61
Font (A.)—Espurna. 132
Forguerón (Pepeta).—Cantarellas . 55
GADEA MIRA (J.)—L' amor . . . 119
García A. (F.)—Espurna. 101
Gatell (P.)—Lo pobre de la flauta. . 129
Gavires (J. F.)—Cantarellas . . . 26
" " Epígramas . . . 79
Gili (Nemessi).—Epígrama 102
Gonnella poétich.—Acudits . . . 44
" " Anécdotas teatrals. . 68
" " Cantars bilingües . 87
GONZALEZ MURCIANO (J.)—Geni y figura fins á la sepultura. . . 63
Gras (N.)—Cantarellas 118
GRAS Y ELÍAS (F.) — Tarde de gloria 187
GUELL Y MERCADER (J.)—Lo periodisme en l' antigüetat 39
GUMÁ (C.)—Al jutjat. 143
Home dels nassos (L')—Refrans fí de sigle 88
Ilime Trebla.—Epígramas. . . 140
JEPH DE JESPUS.—Lo vía crucis de 'n Quim 145
JULIÁ POUS (A.) Engrunas . . . 42
Jumera.—De cassa. 170
LABARTA (Lluis).—Un bon Jan. . 179
Llei (Ramón).—Amorosa. 86
LLENAS (F.) Un sereno. 161
LLIMONER (A.)—Insomni. . . . 79
MARCH (A.)—En tranvía 124

Págs.

Masquet Rascle (M.)—Per massa sabi 69
Masquet Roscle (M.)—Cantarellas. 111
MASSIP R.)—Pensaments 119
MATHEU FORNELLS (F., — L' Aguiló 149
MAYET.—Pel correu interior. . . . 48
MESTRES (Apeles).—El senyor de Altamiranda 137
MILLÁ (Lluis).—Cómichs al poble. . 171
Miralles (J).—Epigramas.. . . . 132
MOLAS Y CASAS (Joan).—Lo meu company.. 177
Montané (J. C.)—Hivern 56
MORERA (Magí).—Lo caball de Sant Miquel.. 66
Nani (B.)—Epígrama. 118
NOVELLAS DE MOLINS (J.)—Montsenyenca.. 26
OLLER (Narcís).—La confessió de un diablet. 133
OMAR Y BARRERA (Claudi).—La Dona. 35
ORGA (Japet de l').—Intima.. . . . 162
P. del O.—Recorts. 189
P. K.—D' aquí d' allá.. 153
Pagés y Cubinyá (J.)—Frioleras. . 102
PALAU (S. del).—Lo vestit. . . 59
Panxeta (Pepet).—Refrans adobats. . 60
Pedrius (J.)—Cantarellas.. 111
Pepet de l' Ala.—Engrunas. 143
Peret de Gracia. — Cantars bilingües. 87
POMÉS (Ramón).—La Riallera. . · 91
PONS Y MASSAVEU (Joan). — El volch del carro. 121
PONS (Rosendo).—A un altruista . . 48
PONT Y ESPASA. (J.)—Epígrama. 55
PUIG CASSANYAS (J.)—L' enterra morts. 141
PUJADAS TRUCH (J.)—Disculpa.. 165
PUJÉS (M).—Janet. 157
Pujol (R.)—Anécdotas teatrals., . . 69
QUIMET.—Aniversari.. 89
R. T.—Un arrossaire.. 66
RAHOLA (Frederich).—L' tren de las flors.. 186
RAHOLA (Víctor).—Acte de fé. . . 127
Ramilles (V.)—Cantars bilingües. . 87
RAMON (Jaume).—Sobre una costum de la Sagarra.. 53
RAMON (Ramón).—La deria de 'n Pepet. . . . . , ... 27
Raresa (G.)—Lo que has lograt. . . 151
REDACCIÓ DE L' ESQUELLA. —Atenció 21
Redembach (C. G.)— Espurna. . . 120
Ribas (J. M.)—Engrunas.. 135
RIERA Y BERTRAN (J.)—Tragedia vulgar.. 142
Rius y Vidal (Angel).—A una cadiraire 71
ROCA Y ROCA (Joseph) —La fals al puny. 138
Roger Sabré (F.)—Cantars.. . . . 135
ROSSELLO (Joseph) —Lo matinal. . 23
ROURE (Conrat) —Cansó de tardor. 38
RUSSINYOL (S.)—L' amor á la barca 163
SALVADOR (Lluis G.)— Martingalas 29
Salleutag (J.)—¡Plany!. 62
Sanch de Cargol.—Epígrama. . . 140
SANMARTIN Y AGUIRRE (J. F.) —La Bula. 81
Santamaria y Vinyals (J.)—Epígrama. 99
SOLÁ (Andreu) —Lo bruixot. . . . 45
Soler (I.)—Epígramas. 132
SOLER Y MIQUEL (J.)—Griselida. 43
Sosso—Agrahiment. 50
STARAMSA (J.) - Montanyesa . . . 78
Stating—Engrunas. 135
SURINYACH BAELL (Ramón).—Morint d' amor 87
Surinyach Senties (R.)—Intima.· . 95
Tarrida (V.)—Cantars 135
TASSO SERRA (Torquato). — Pedretas 30
TOMÁS SALVANY (Joan).—Lo surtidor. 47
Torné (J. A.)—Humorada . . . . , 69
UBACH Y VINYETA (F.)—Lo Montsacopa 33
Vendrellench (Un A.)—Lógica espiritista 44
Vía (Joan).—Epígramas 38
VIDAL VALENCIANO (E.)—¡Ja fa temps! 31
VIDAL (Romualdo).—Errar la vocació 105
VILARET (E.)—Sonet. 99
VILASECA (Joan).—Quadret. . . . 102
XIMENO PLANAS (J.)—L' envelat. 58
Ximus (Saldoni) —Tracte (Sonet). . . 111

Pàgs

Alegret (J.)—Salvament. 136
Azpiazu (S.)—Tipos de París. . . . 28
— Nota parisensa.. 82
— Gent de París. 104
Atché (R.)—De la terra de la jota. . 26
Balasch (M.)—Apunte á la ploma. . 118
Balenyá (J.)—Carnaval y Quaresma. 37
Blanco Coris (J.)—Escenas filipinas. 27
— A l' eixida del teatro. 52
— Davant del mirall. 66
— Rumbejant. 82
— Obertura dels salóns. 108
— La fals al puny (Ilustració).. . . 138
— Vinyeta. 192
Borrás Solanas (J.)—Davit. . . . 47
Buil (V.)—Tropo tarde.. 98
Cabrinety (J.)—Las Bessonas (Ilustració). . . . . 73 y 76
Campeny (J.)—A saltá y pará.. . . 87
Campmany (A.)—Toch de queda.. . 132
Campuzano (T.)—La vida de ciutat. 160
Canals (J.)—Tracte enrahonat. . . 159
Canellas (J.)—Capritxo. 100
Cardunets (A.)—Nota vallesana.. . 54
Casas (Ramón).—Fulla d' álbum. . 65
Castillo (M.)—Cigarrera sevillana. . 150
Cornet (J.)—Actualitat. 103
Cubells (A.)—Lo teatro per dintre. . 84
Cuchy (J.)—Diada de Reys. 41
Cuevas (J.)—De retorn de la guerra 59
Diéguez (J.) - La Mandrosa.. . . . 165
Echena (J.)—En la campinya romana. 81
Ensenyat (L.)—Cassat al vol. . . . 56
— Ilusións (Ilustració).. . . . 97 y 98
— Tipo de rondalla. 127
Eriz (P.)—Cassat al vol. 124
Escuder (R.)—Lo reyet de casa. . . 151
Fabrés (Antoni).—Idili. 57
— Gent d' aquell temps. 68
— Nota modernista.. 169
Fló (F.)—Cebas modernistas.. . . . 29
— Mirant un desnú. 43
— Festa de carrer. 58
— Ventatjas del regar.. 78
— Capritxo. 79
— Apuntes. 92
— Melonera.. 102

Pàgs

Foix (Mariano).—Recort de Carnaval. 24
— L' estiu al camp. 49
— A montanya. 72
— Planas modernas. 86
— Amor fraternal.. 96
— Montanyesa. 144
Francesca (T. dalla).—Conquista fracasada. 38
— Las bodas d' or. . . . . 154 á 156
Franquet (S.)—Etnografía. 29
Gili Roig (B.)—En la Catalunya francesa. 51
— Un Secretari de fora. 103
Glandario.—Ostras verdas. 28
— Piropo de pistolo 60
— Venedor de tauleta. 70
— Vinyeta. 87
— Buscantli 'l trau. 118
Gómez Soler (F.)—Los mesos del any. . . . . 9 á 20
— ¡Oh carta adorada!... 25
— Sarsuelera. 53
— Papallonas de nit. 71
— Aniversari (Ilustració).. . . 89 á 91
— Adornos. 95, 121, 122
— Demi-mondaine 161
Güell (H.)—Nota del camp 110
Huertas (A.)—Apunte al llápis. . . 190
Jardó (E.)—Nota d' actualitat.. . . 43
— Segonas nupcias.. 150
Juliana (J.)—En la bella Italia.. . . 30
Junyent (S.)—Fent gana. 31
Labarta (Ll.)—Un bon Jan. . . 179 á 183
Lezcano (A.)—Apunte de taller. . . 64
Llovera (J.)—Fantasía macabra.. . 80
Marqués (J. M.ª)—Paisatje. . . . 109
— Pipant. 133
Massó (J.)—Nota decorativa. . . . 78
Mestres (Apeles).—Lo triunfo de la ignocencia. 32
Mestres (J.)—Estudi. 119
Miró (J.)—Vinyetas. . 1-4-36-60-132-151-170
— Portada.. 3
— Cabeceras. 5, 7, 102, 119
— Adornos 6, 8, 114
— Un moralisador. 33
— Als coleccionistas. 56

Págs.

— Crepuscular. 70
— Fantasía. 94
— L' aperitiu de la son. 131
— Lo vía-crucis de 'n Quim (Ilustració). . . . . 145 á 147
— Orla. 149
— Inicial. 155
— La senyora Pepa (Ilustració). 167 y 168
Moliné (M.)—Vinyeta. 2
— L' arribada de l' any nou. . . 21
— La planeta de l' any 98. 22
— Las quatre estacións. 23
— Aplicació del sistema Roetngen. . 36
— Figurí pel 1900. 50
— Calma y agitació. 63
— Exércit germánich. . . . 77 y 111
— Mentres va ser arcalde. 88
— Peix fresch. 101
— Finita la comedia. 117
— Las festas de la Mercé—1897. . . 120
— Cambi de arcalde. 128
— L' agregació. 140
— Los germans siamesos. 148
— Arcalde nou y repetit. 152
— Els nostres nyébits. 163
— Lo problema agregacionista. . . 175
— Mercats de Barcelona. 184
— Tarde de gloria (Ilustració). . . 188
Montserrat (J.)- Verge en relleu. . 55
Navarrete (J.)—Escena de quartel. . 40
— Trifulgas. 67
Negro (J.)—Lo gueto y l' estudiant. 26
— Jugada final. 100
Nyssen (Teresa).—Apuntes. 69
Padrós (A.)—Apuntes. 39
Pascó (J.)—El tren de las flors. (Ilustració) 186
Pellicer (Carlos).—Una grisette. . 138
Pellicer (J. Lluis).—Lo pobre de la flauta. (Ilustració) 129
— Recort de un viatje. 153
— Apunte. 162
Pellicer Montseny (J.)—Un tipo. . 31
— En campanya 38
— Adorno. 42
— Presumida. 62
— Nota de taller. 110
— La parra (Ilustració). 115
— Capoll. 132
— L' enterra morts. (Ilustració) . . 141

Págs.

— Janet. (Ilustració). . . . 157 á 159
— Cómichs al poble. (Ilustració) 171 á 173
— Lo meu company (Ilustració) 177 y 178
Pons (Angel).—Vent de proa . . . 61
Prieto (F.)—Vinyeta. 44
— Adorno 123
Radembach (C.)—Una parroquiana 142
Raurich (N.)—Un día de carnaval á Roma. 35
— Catalunya pintoresca 93
Rebarter Gasulla (J.)—Alegoría. . 111
Riera Molins (R.)—Mitología moderna. 48
Roca (L.)—La gent del día 137
Rojas.—Coloqui campestre. . . . 79
Saenz (P.)—Contrabandista andalús. 164
Sala (J.)—La non-non de un passatjer de tercera. 162
Sans (Pere).—Poncelleta. 139
Sans Castanyo (F.)—Lo descans del obrer. 55
Sardá (F.)—Un de fora. 85
Serra (Enrich).—Ninon 88
— Un escolá de Roma. 112
Senyás (Eva).—L' enamorada. . . . 142
Solá (Andreu).—Lo bruixot. (Ilustració). 47
— Los recóns de París 113
— Catalunya pintoresca. 125
Soler y Rovirosa (F.)—Recorts de un viatje á Italia. . . . . 106 y 107
— Fullas d'álbum. . . . . 134 y 135
Triadó (J.)—A pagés. 176
Tussell (S.)—Sant Hilari. (Ilustració) 126
Urgell (Modest).—L' última estada. 105
Urgell (Ricart).—Tornant de la font. 99
Urgellés (Félix).—Llegenda caballeresca 189
Valls (J.)—Adorno 34
Vázquez (N.)—La bona mare. . . . 140
— Apuntes 143
Anónims.—Adornos . . . . . 40 y 54
— Vinyetas . . . . 62, 123 y 154
— Inicial 113

FOTOGRAFIAS DIRECTAS:

Bauchy (E.)—Ole con ole. 151
Napoleón.—Una tribu d' angelets . 191
Rus (F.)—Prop de l' aygua. (Instantáneas). 185

GRABATS DE **Pere Bonet.**

JANER

1 Dis. ✠ La Circumcisió de N. S. Jesucrist.
2 Dium. S. Macari abat y s. Siridió b. y cf.
3 Dill. S. Daniel mr. y sta. Genoveva vg.
4 Dim. S. Tito b. y cf. y sta. Dafrosa mr.
5 Dimec. S. Telesforo p. mr.
6 Dij. ✠ La Epifanía ó la Adoració dels sants reys, Gaspar, Baltasar y Melcior.
7 Div. S. Ramón de Penyafort cf.

Lluna plena á 12 h. 17 m. nit. en Cáncer

8 Dis. S. Teófilo diaca y s. Eladi mr.
9 Dium. S. Juliá mr. y sa esposa sta. Basilisa vg.
10 Dill. S. Nicanor diaca mr. y s. Gonzalo de Amarante cf.
11 Dim. S. Higini p. mr. y s. Salvi mr.
12 Dimec. S. Arcadi s. Aelredo ó Alfredo abad del Cister y sta. Taciana mrs.
13 Dij. S. Gumersindo cf. y sta. Gláfira vg.
14 Div. S. Hilari b. y dr. y sta. Macrina.
15 Dis. S. Pau primer hermitá y s. Mauro ab.

Quart menguant á 3 h. 37 m. tarde, en Libra

16 Dium. Lo Santíssim Nom de Jesús.
17 Dill. S. Antoni ab y sta. Rosalina cart.
18 Dim. La Cátedra de S. Pere en Roma.
19 Dimec. S. Canut rey y s. Mario comps mrs.
20 Dij. S. Fabiá p. y s. Sebastiá mrs.
21 Div. S. Fructuós b. mr. y sta. Ignés vg. mr.
22 Dis. S. Vicens espanyol y s. Anastasi mrs.

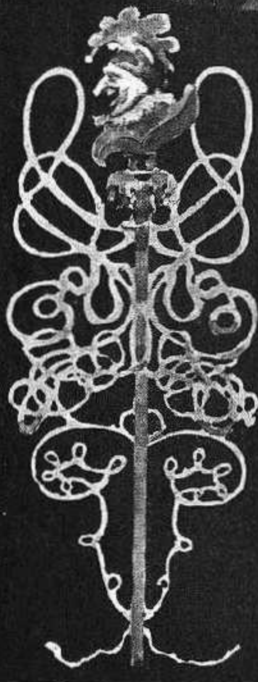
Lluna nova á 7 h. 17 m. matí, en Aquari

23 Dium. La Sagrada Familia, s. Ildefonso arquebisbe de Toledo.
24 Dill. S. Timoteo b. y s. Tirso, mrs.
25 Dim. La Conversió de s. Pau ap.
26 Dimec. S. Policarpo b. mr. y sta. Paula vd.
27 Dij. S. Joan Crisóstomo b. y dr.
28 Div. S. Juliá de Cuenca y s. Cirilo bb. cfs.
29 Dis. S. Francisco de Sales dr.

Quart creixent á 2 h. 25 m. tarde, en Tàuro

30 Dium. Sta. Martina vg. mr.
31 Dill. S. Pere Nolasco cf. y fdr.

1 Dim. S. Ignasi y s. Cecili, bisbes y mrs.
2 Dimec. ✠ LA PURIFICACIÓ DE N.ª S.ª
3 Dij. S. Blay b. mr. y lo Beato Nicolau de Longobardo mínim y cf. y s. Oscar.
4 Div. S. Andreu Corsino y s. Rembert bisbes y cfs.
5 Dis. Los Sants mrs. del Japón.
6 Dium. N.ª S.ª de la Bonanova, stas. Dorotea y Revocata mrs.

Lluna plena á 6 h. 16 m. nit, en Lleó

7 Dill. S. Romualdo ab. y s. Ricardo rey.
8 Dim. S. Joan de Mata fdr.
9 Dimec. Sta. Apolonia vg. mr.
10 Dij. Sta. Escolástica vg. y s. Guillem duch d' Aquitania, hermitá.
11 Div. Los set sants servents de María fundadors.
12 Dis. Sta. Eularia vg. m.
13 Dium. S. Benigne mr. y s. Fulcrán.

Quart menguant á 12 h. 27 m. nit, en Escorpió

14 Dill. S. Valentí pbre. mr. y lo Beato Joan Baptista de la Concepció fdr.
15 Dim. Sts. Faustino pbre. y Jovita mrs.
16 Dimec. S. Onéssim b. y s. Honest mrs.
17 Dij. S. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
18 Div. S. Simeó b. mr. y la Beata Cristina vg.
19 Dis. S. Mansuet b. y s. Alvaro cfs.
20 Dium. S. Sadot b. y s. Nemesi mrs.

Lluna nova á 7 h. 33 m. nit, en Piscis

21 Dill. Sts. Vérulo, Secundí y Sirici, mrs.
22 Dim. La Cátedra de s. Pere en Antioquía.
23 Dimec. S. Pere Demiá b. y dr y sta. Margarida de Cortona.
24 Dij. S. Matías ap. y sta. Primitiva mr.
25 Div. S. Cesari b. y Avertano cfs.
26 Dis. N.ª S.ª de Guadalupe de Méjich.
27 Dium. S. Leandro arquebisbe de Sevilla dr. y s. Baldomero.
28 Dill. S. Romá ab. y fdr. y S. Rufí y companys mrs.

Quart creixent á 11 h. 6 m. matí, en Géminis

1 Dim. S. Rossendo b. y cf.
2 Dimec. S. Simplici p. y cf. y s. Absalon mr.
3 Dij. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medí mrs.
4 Div. S. Casimir rey y s. Lluci p. mr.
5 Dis. Lo Bto. Nicolau Factor y sta. Faina.
6 Dium. S. Olaguer arquebisbe y bisbe de Barcelona.
7 Dill. S. Tomás de Aquino dr.
8 Dim. S. Joan de Deu fdr. y sta. Erenia mr.

Lluna plena á 9 h. 21 m. matí, en Virgo

9 Dimec. S. Paciá b. de Barcelona y santa Francisca viuda romana.
10 Dij. S. Melitó y 39 comps. mrs.
11 Div. S. Constantí cf. y s. Ramiro mr.
12 Dis. S. Gregori lo Magno p.
13 Dium. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dill. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
15 Dim. Sta. Madrona vg. mr.

Quart menguant á 7 h. 40 m. matí, en Sagitari

16 Dimec. S. Heribert b. y sta. Juliana mr.
17 Dij S. Patrici b. y s. Joseph de Arimatea cfs.
18 Div. S. Gabriel y lo Bto. Salvador de Horta
19 Dis. ✠ S. Joseph, espós de N.ª S.ª, patró de la Iglesia católica.
20 Dium. S. Aniceto b. y sta. Fotina la Samaritana.
21 Dill. S. Benet ab. y fr.
22 Dim. S. Deogracias b. y sta. Catarina de Génova. vda.

Lluna nova á 8 h. 30 m. matí, en Aries

23 Dimec. Lo Bto. Joseph Oriol cf.
24 Dij. S. Timolao mr. y s. Agapito b. mr.
25 Div. ✠ La Anunciació de N.ª S.ª y s. Dimas bon Padre.
26 Dis. S. Brauli b. y sta. Máxima mr.
27 Dium. Sta. Lidia ab son espós y fills mrs.
28 Dill. S. Sixto III p. y cf.
29 Dim. S. Eustasi ab. y s. Bertoldo cfs.
30 Dimec. S. Joan Clímach ab.

Quart creixent á 7 h. 33 m. matí, en Cáncer

31 Dij. Sta. Balbina vg. y mr.

1 Div. Los Dolors de N.ª S.ª, Sta. Teodora mr. y s Venancí b. mr.
2 Dis. S. Francisco de Paula fdr.
3 Dium. S. Benet de Palermo cf.
4 Dill. S. Isidoro arquebisbe de Sevilla.
5 Dim. S. Vicens Ferrer cf.
6 Dimec. S. Celestí p. y s. Celso b.

Lluna plena á 9 h. 12 m. nit, en Libra

7 Dij. S. Epifani b. mr.
8 Div. S. Edesi mr. y s. Albert lo Magno cf.
9 Dis. Sta. María Cleofé y sta. Casilda vg.
10 Dium. Pasqua Resurrecció de N. S. J. C., y s. Ezequiel prof.
11 Dill. S. Lleó lo Magno papa y dr.
12 Dim. S. Julí p. y s. Victor mr.
13 Dimec. S. Hermenegildo rey y s. Justino, mrs.

Quart menguant á 2 h. 21 m. tarde, en Capricorni

14 Dij. S. Pere Gonzalez, vulgo Telm.
15 Div. Stas. Basilisa y Anastasia, mrs.
16 Dis. S. Toribi b. y cf. y sta. Engracia vg. y comps. mrs.
17 Dium. La Beata Mariana de Jesús vg.
18 Dill. S. Eleuteri b. y sa mare sta. Antía mártir.
19 Dim. S. Lleó IX p. y cf.
20 Dimec. Sta. Ignés de Monte-Pulciano vg.

Lluna nova a 10 h. 13 m. nit, en Táuro

21 Dij. S Anselm b. y dr.
22 Div. Sts. Sotero y Cayo pp. mrs.
23 Dis. S. Jordi mr., patró del principat de Catalunya.
24 Dium. La Divina Pastora y s. Fidel mr.
25 Dill. S. March evangelista.
26 Dim. S. Cleto y s. Marcelí pp. mrs.
27 Dimec. S. Pere Armengol, mr. mercenari.
28 Dij. S. Pau de la Creu fdr. y s. Prudenci b.
29 Div. S. Pere de Verona mr. y s. Robert ab.

Quart creixent á 1 h. 57 m. matí, en Lleó

30 Dis. Sta. Catarina de Sena vg. y s. Pelegrí cf. y sta. Sofía vg. mr.

1 Dium. N.ª S.ª de Montserrat, patrona principal de totas las Diócesis de Catalunya y lo Patrocini de S. Joseph.
2 Dill. S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.
3 Dim. La Invenció de la Santa Creu.
4 Dimec. Sta. Mónica viuda.
5 Dij. La Conversió de s. Agustí.
6 Div. S. JOAN ANTE-PORTAM-LATINAM.

Lluna plena á 6 h. 26 m. matí, en Escorpió

7 Dis. S. Estanislao b.
8 Dium. N.ª S.ª dels Desamparats.
9 Dill. S. Gregori Nazianceni b. y dr.
10 Dim. S. Antoní, arquebisbe de Florencia.
11 Dimec. Sts. Pons, Eudal, Evelí y Anastasi mrs.
12 Dij. S. Domingo de la Calzada cf.

Quart menguant á 9 h. 28 m. nit, en Aquari

13 Div. S. Pere Regalat cf.
14 Dis. S. Bonifaci y sta. Corona mrs.
15 Dium. S. Isidro Llauradó cf.
16 Dill. S. Joan Nepomuceno mr.
17 Dim. S. Pascual Baylón cf.
18 Dimec. N.ª S.ª de la Divina Gracia.
19 Dij. ✠ La Asc. del Senyor.
20 Div. S. Bernardí de Sena cf.

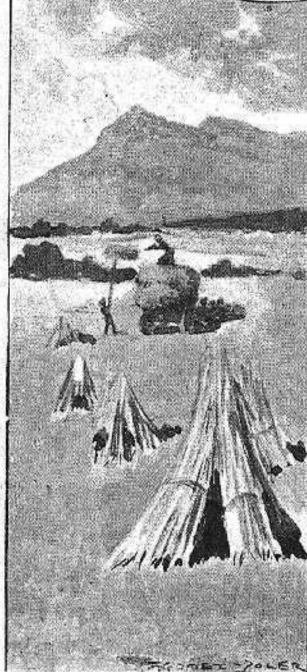
Lluna nova á 12 h. 51 m. tarde, en Táuro

21 Dis. S. Secundí mr. y la Beata María del Socós.
22 Dium. Stas. Rita de Cassia vda., Quiteria y Julia vgs. mrs.
23 Dill. La Aparició de s. Jaume apóstol.
24 Dim. Stas. Afra, Susana, Marciana y Paladia, mrs.
25 Dimec. S. Gregori VII p.
26 Dij. S. Felip Neri fdr.
27 Div. Lo venerable Beda pbre.
28 Dis. S. Just b. y s. Just cf.

Quart creixent á 5 h. 6 m. tarde, en Virgo

29 Dium. Pasqua de Pentecostés.
30 Dill. S. Fernando rey d' Espanya.
31 Dim. N.ª S.ª Reyna de tots los Sants y Mare del Amor hermós.

1 Dimec. Sts. Enecon ab. y Fortunat cfs.
2 Dij. Sts. Marcelí, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
3 Div. S. Isaac monjo y sta. Clotilde reyna.
4 Dis. S. Francisco Caracciolo fr.

Lluna plena á 2 h. 4 m. tarde, en Sagitari

5 Dium. La Santísima Trinitat.
6 Dill. S. Norbert b. y cf.
7 Dim. S. Sabiniá mr.
8 Dimec. S. Salustiá cf. y sta. Caliopa mr.
9 Dij. ✠ SS. Corpus Christi.
10 Div. Sta. Margarida reyna de Escocia.
11 Dis. S. Bernabé apóstol.

Quart menguant á 5 h. 56 m. matí, en Piscis

12 Dium. S. Joan de Sahagun cf.
13 Dill. S. Antoni de Pádua cf.
14 Dim. S. Basili lo Magno b. y dr.
15 Dimec. Sts. Vito, Modest y Crescencia mrs.
16 Dij. Sts. Francisco de Regis cf.
17 Div. Lo Santíssim Cor de Jesús.
18 Dis. Sts. March y Marceliá mrs.
19 Dium. Sta. Juliana de Falconeris vg.

Lluna nova á 4 h. 12 m. matí, en Géminis

20 Dill. S. Silveri papa mr.
21 Dim. S. Lluis Gonzaga cf. y s. Palladi b.
22 Dimec. S. Paulino b. y cf. y sta. Consorcia.
23 Dij. Sta. Agripina vg. y mr.
24 Div. La Nativitat de S. Joan Baptista y san Firmin mr.
25 Dis. S. Guillem ab. y sta. Febronia vg. y mártir.
26 Dium. Sts. Joan y Pau germ. mrs.
27 Dill. Sts. Zóylo mr. y Ladislao rey de Hungria.

Quart creixent á 4 h. 46 m. matí, en Libra

28 Dim. S. Lleó II p. y cf.
29 Dimec. ✠ S. Pere y S. Pau ap.
30 Dij. La Conmemoració de S. Pau ap.

1 Div. S. Galo b. y sta. Leonor reyna.
2 Dis. La Visitació de N.ª S.ª
3 Dium. La Preciosíssima Sanch de N. S. J. C.

Lluna plena á 9 h. 4 m. nit, en Capricorni

4 Dill. S. Laureano b. y lo Beato Gaspar de Bono.
5 Dim. S. Miquel dels Sants cf.
6 Dimec. S. Isaías prof. y s. Tranquill, mr.
7 Dij. Sts. Fermí y Odó bb.
8 Div. Sta. Isabel vda., reyna de Portugal.
9 Dis. S. Zenón y comps. mrs.
10 Dium. La traslació 2.ª de Sta. Eularia vg. y mr., y S. Cristófol mr.

Quart menguant á 4 h. 35 m. tarde, en Aries

11 Dill. S. Pio I p. mr. y s. Abundio pbre. mrs.
12 Dim. S. Joan Gualbert ab. y sts. Félix y Nabor mrs.
13 Dimec. S. Anaclet p. mr.
14 Dij. S. Bonaventura cardenal, bisbe y dr.
15 Div. S. Enrich emp. y s. Camilo de Lelis fr.
16 Dis. N.ª S.ª del Carmen y lo Triunfo de la Santa Creu.
17 Dium. S. Aleix cf.
18 Dill. S. Frederich y stas. Sinforosa y Marina.

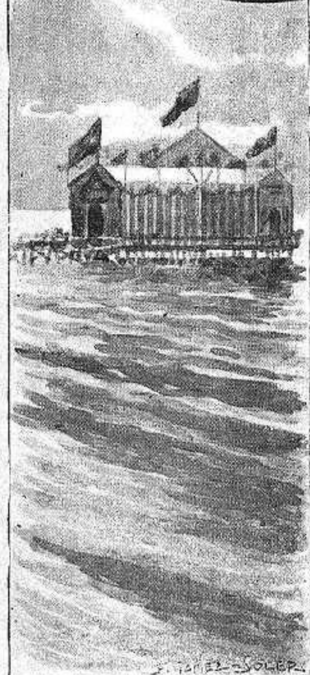
Lluna nova á 7 h 39 m. nit, en Cáncer

19 Dim. S. Vicens de Paul fdr.
20 Dimec. S. Elías prof.
21 Dij. Sta. Práxedes vg. y s. Daniel prof.
22 Div. Sta. María Magdalena penit.
23 Dis. S. Libori b. y cf. y s. Apolinar b. mr.
24 Dium. Sta. Cristina vg. mr.
25 Dill. ✠ S. JAUME APÓSTOL, PATRÓ D' ESPANYA.
26 Dim. Sta. Ana mare de N.ª S.ª

Quart creixent á 1 h. 32 m. tarde, en Escorpió

27 Dimec. S. Panteleó mr.
28 Dij. Sts. Nasari, Celso y Víctor mrs.
29 Div. Stas. Marta vg. y Beatrís vg. mr.
30 Dis. Sts. Abdón y Senen mrs. (vulgo san Non y san Nen).
31 Dium. S. Ignasi de Loyola fdr.

1 Dill. S. Pere ad-víncula, s. Feliu de Girona y stas. Fé, Esperansa y Caritat vgs. mártirs.
2 Dim. N.ª S.ª dels Angels.

Lluna plena á 4 h. 21 m. matí, en Aquari

3 Dimec. La Invenció del cos de s. Esteve
4 Dij. S. Domingo de Guzman cf. y fr.
5 Div. N.ª S.ª de las Neus y sta. Afra mr.
6 Dis. La Transfiguració de N. S. J. C.
7 Dium. S. Gayetá fdr.
8 Dill. S. Ciriach y comps. mrs.
9 Dim. S. Romá soldat y s. Rústich mrs.

Quart menguant á 6 h. 5 m. matí, en Tauro

10 Dimec. S. Llorens mr.
11 Dij. S. Tiburci mr. y sta. Filomena vg. mr.
12 Div. Sta. Clara vg. y fundadora.
13 Dis. Sts. Hipólit y Casiá mrs.
14 Dium. S. Eusebi mr. y sta. Limbania vg.
15 Dill. ✠ LA ASSUMPCIÓ DE N.ª S.ª
16 Dim. Sts. Roch y Jacinto cfs.
17 Dimec. S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.

Lluna nova á 10 h. 26 m. matí, en Lleó

18 Dij. S. Agapito mr.
19 Div. S. Magí mr. y s Mariano cf.
20 Dis. S. Bernat ab. y dr.
21 Dium. S. Joaquim, pare de N.ª S.ª
22 Dill. Sts. Sinforiá, Fabriciá y Zótich mrs.
23 Dim. S. Felip Benici cf.
24 Dimec. S. Bartomeu ap. y sta. Áurea vg.

Quart creixent á 8 h. 24 m. nit, en Sagitari

25 Dij. S. Lluis rey de Fransa.
26 Div. S. Ceferi p. mr. y s. Simplici mr.
27 Dis. S. Joseph de Calasanz fdr.
28 Dium. Lo Puríssim Cor de María.
29 Dill. La Degollació de S. Joan Baptista.
30 Dim. Sta. Rosa de Lima vg.
31 Dimec. S. Ramón Nonat card.

Lluna plena á 12 h. 43 m. tarde, en Piscis

1 Dij. S. Gil ab. y S. Llop b.
2 Div. S. Antolí mr. y s. Esteve rey cf.
3 Dis. S. Nonito b. y s. Simón Estilita.
4 Dium. N.ª S.ª de la Consolació ó de la Corretja y N.ª S.ª de la Cinta.
5 Dill. S. Llorens Justiniá y sta. Obdulia vg.
6 Dim. Sts. Onesíforo y Fausto mrs.
7 Dimec. S. Augustal b. y sta. Regina vg. mr.

Quart menguant á 10 h. 43 m. nit, en Géminis

8 Dij. ✠ La Nativitat de N.ª S.ª y s. Adriá.
9 Div. S. Gorgoni mr. y s. Pere Claver cf.
10 Dis. S. Nicolau de Tolentí cf. y sta. Pulqueria emperadora.
11 Dium. Lo Dolcíssim Nom de María, sants Proto y Jacinto germans mrs.
12 Dill. Sts. Leonci y Teodulo mrs.
13 Dim. Sts. Eulogi y Amat bisbes y cfs.
14 Dimec. La Exaltació de la Santa Creu.
15 Dij. S. Nicomedes mr.

Lluna nova á 12 h. 2 m. nit, en Virgo

16 Div. Sts. Corneli p. y Cebriá b., mrs.
17 Dis. S. Pere d' Arbués mr. é Imp. de las llagas de s. Francesch d' Assís.
18 Dim. Los Dolors gloriosos de N.ª S.ª
19 Dill. S. Genaro y companys mrs.
20 Dim. S. Eustaquí y comps. mrs.
21 Dimec. S. Mateu apóstol y evangelista.
22 Dij. S. Maurici y comps. mrs.
23 Div. Sta. Tecla vg. mr. y S. Lino p. mr.

Quart creixent á 2 h. 32 m. matí, en Sagitari

24 Dis. N.ª N.ª de la Mercé y lo Bto. Dalmau Monner cf.
25 Dim. Sta. María de Cervelló.
26 Dill. S. Cebriá mr. y sta. Justina vg. mr.
27 Dim. Sts. Cosme y Damiá germáns mrs.
28 Dimec. S. Wenceslao mr. y lo Bto. Simón de Rojas cf.
29 Dij La Dedicació de s. Miquel Arcángel.

Lluna plena á 11 h. 3 m. nit, en Aries

30 Div. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofía vda.

1 Dis. Lo Angel Custodi del regne d' Espanya y s. Remigi b.
2 Dium. N.ª S.ª del Roser y los Sts. Angels de la Guarda.
3 Dill. S. Candi mr. y s. Grau ab.
4 Dim. S. Francesch d' Assís cf. y fdr.
5 Dimec. S. Froilá b. y s. Plácit mr.
6 Dij. S. Bruno fdr. y s. Emilio mr.
7 Div. S. March p. y s. August cf.

Quart menguant á 5 h. 56 m. nit, en Cáncer

8 Dis. Stas. Brígida vd. y Reparada vg. mr.
9 Dium. N.ª S.ª del Remey y s. Dionís b. mr.
10 Dill. S. Francisco de Borja.
11 Dim. S. Nicasi b. mr. y sta. Plácida vg.
12 Dimec. N.ª S.ª del Pilar de Saragosa.
13 Dij. S. Eduardo rey y cf.
14 Div. S. Calisto p. mr.
15 Dis. Sta. Teresa de Jesús vg. y compatrona de las Espanyas.

Lluna nova á 12 h. 30 m. tarde, en Libra

16 Dium. S. Galo ab. y la Beata María de la Encarnació vg.
17 Dill. Sta. Eduvigis vda., duquesa de Polonia
18 Dim. S. Lluch evangelista.
19 Dimec. S. Pere de Alcántara cf.
20 Dij. S. Joan Canci cf. y sta. Irene vg. mr.
21 Div. Sta. Ursula y comps. vgs. mrs.
22 Dis. Sta. María Salomé vda.

Quart creixent á 9 h. 1 m. matí, en Capricorni

23 Dium. S. Pere Pascual b. mr. y s. Joan Capistrá cf.
24 Dill. S. Rafel Arcángel y s. Bernat Calbó b. y cf.
25 Sts. Crispí y Crispiniá mrs.
26 Dimec. S. Evaristo p. mr.
27 Dij. S. Vicente mr. y stas. Sabina y Cristeta mrs. de Avila.
28 Div. S. Simón y s. Judas Tadeo ap.
29 Dis. S. Narcís b. mr.

Lluna plena á 12 h. 10 m. tarde, en Tauro

30 Dium. S, Claudio y s. Marcelo mrs.
31 Dill. S Quintí mr.

1 Dim. ✠ La festa de tots los Sants.
2 Dimec. La Conm. dels fidels difunts.
3 Dij. Innumerables mrs. de Saragosa.
4 Div. S. Carlos Borromeo b. y cf. y sta. Modesta vg.
5 Dis. S. Zacarías prof. y sta. Isabel, pares de s. Joan Baptista.
6 Dium. S. Sever b. de Barcelona.

Quart menguant á 2 h. 20 m. tarde, en Lleó

7 Dill. S. Florenci b. y cf. y sta. Carina mr.
8 Dim. Los quatre Sants germans mrs. coronats.
9 Dimec. S. Teodoro mr. y la Dedicació de la Basílica del Salvador en Roma.
10 Dij. S. Andreu Avelí cf.
11 Div. S. Martí b. y cf. y s. Mena mr.
12 Dis. S. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalá cf.
13 Dium. Lo Patrocini de N.ª S.ª y s. Estanislau de Koska cf.

Lluna nova á 12 h. 13 m. nit, en Escorpió

14 Dill. S. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa
15 Dim. S. Eugeni b. mr. y s. Leopoldo emp.
16 Dimec. S. Elpidi y comps. mrs.
17 Dij. S. Gregori Taumaturgo.
18 Div. S. Máximo b. y s. Bárulas noy mr.
19 Dis. Sta. Isabel reyna d' Hungría vda.
20 Dium. S. Félix de Valois cf.

Quart creixent á 4 h. 57 m. nit, en Aquari

21 Dill. La Presentació de N.ª S.ª en lo Temple
22 Dim. Sta. Cecilia vg. y mr.
23 Dimec. S. Climent p. mr. y sta. Lucrecia.
24 Dij. S. Joan de la Creu fr.
25 Div. S. Mercuri soldat mr. y sta. Catarina vg. mr.
26 Dis. Los Desp. de N.ª S.ª y s. Conrat b.
27 Dium. Sts. Facundo y Primitiu mrs.
28 Dill. S. Gregori III p. y cf.

Lluna plena á 4 h. 32 m. matí, en Géminis

29 Dim. S. Sadurní b. mr. y s. Filomeno mr.
30 Dimec. S. Andreu apóstol.

1 Dij. S. Eloy b. y cf. y sta. Natalia mr.
2 Div. Stas. Bibiana, Adria y Aurelia mrs.
3 Dis. S. Francisco Xavier c.
4 Dium. S. Pere Crisólogo.
5 Dill. S. Sabas ab. y sta. Crispina mr.
6 Dim. S. Nicolau de Bari, arquebisbe de Mira.

☾ *Quart menguant á 9 h. 58 m. matí, en Virgo*

7 Dimec. S. Ambrós b. y dr.
8 Dij. ✠ LA INMACULADA CONCEPCIÓN DE N.ª S.ª, patrona d'Espanya y sas Indias.
9 Div. Sta. Leocadia vg. mr.
10 Dis. N.ª S.ª de Loreto.
11 Dium. S. Dámas papa espanyol.
12 Dill. S. Sinesi lector mr. y sta. Odila.
13 Dim. Sta. Llucia vg. mr.

● *Lluna nova á 11 h. 35 m. matí, en Sagitari*

14 Dimec. Sts. Nicasi y Pompeyo, bisbes.
15 Dij. S. Eusebi b. mr.
16 Div. Sta. Albina vg. mr.
17 Dis. S. Llátzer b. y cf. y sta. Bibina vg. mr.
18 Dium. N.ª S.ª de la Esperansa ó de la O.
19 Dill. S. Nemesi mr. y sta. Fausta vg. mr.
20 Dim. S. Domingo de Silos ab.

☽ *Quart creixent á 3 h. 14 m. matí, en Piscis*

21 Dimec. S. Tomás ap. y s. Severiá b. y cf.
22 Dij. Sts. Zenon, Demetri y Fluviá soldats mrs.
23 Div. Sta. Victoria vg. mr.
24 Dis. S. Delfí b.
25 Dium. LA NATIVITAT DE N. S. J. C.
26 Dill S. Esteve.
27 Dim. S. Joan ap. y evang.

○ *Lluna plena á 11 h. 42 m. nit, en Cáncer*

28 Dimec. Los Sants Ignoscents mrs.
29 Dij. S. Tomás arquebisbe de Cantorbery mr.
30 Div. La Traslació de S. Jaume ap. y santa Anisia mr.
31 Dis. S. Silvestre p. y sta. Coloma vg.

L' ARRIBADA DEL ANY NOU
(per *M. Moliné*).

—Per hont s' hi entra ara á Barcelona?... Com diuhen que l' han aixamplada...

—Tira al dret per allá ahont vulguis, que tot ho trobarás prou malament.

¡ATENCIÓ!

No es aquest títul un crit perque 's parin á llegir lo que aném á exposar: la paraula aquesta es un sustantiu, no una interjecció.

L' *atenció* á que 'ns referim es senzillament la que confessém deure á tots los que 'ns secundan, aportant á las páginas del ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA los sabrosos fruyts del seu ingeni; als lliterats y als artistas que tantas complacencias tenen ab nosaltres. Ens semblaría que aquest llibre no comensava bé, si deixessem de consignar en lo siti de preferencia 'l testimoni del viu agrahiment que per ells sentím.

Y al expressarlo com ho fem, tením la seguretat ferma de interpretar ab fidelitat los sentiments dels lectors cada any mes numerosos de la present publicació que tant saben estimar y distingir als que l' honran ab la seva firma.

Pagada aquesta *atenció* desitjém á tots, autors y lectors, un nou any fe-

licíssim, si es possible disfrutarlo en la combatuda y desventurada nació espanyola.

La Redacció.

Lo planeta del any 98 (per *M. Moliné*).

Saturno, 'l deu de la barra, venerat patró dels polítichs espanyols.

PRIMAVERA

LO MATINAL...

EN UN DELS VIATJES DE BARCELONA Á GRACIA.

—Salut y *solidaridat sucial*, companyeros: tornemhi que no ha estat rés... ¡Madrilenyo! ¡¡madrilenyo!! ánsia, pósahi 'l coll gandularro, que no hi ha res tan sanitós com lo traball... ¡Malvinatge 'l burro que va inventarlo..! ¡Que'n devía quedar poch de descansat! ¡Galant!

—Cotxero... ¿vol fe 'l favor?

—Alto la professó...., que 'ns deixavam la custodia... Aquesta si qu' es puntual; tant si plou, com si neva, cada matí á la mateixa hora, vía amunt hasta davant del Tívoli; allí baixa y cap al carrer de Caspe falta gent... ¡Es tota una *reyal* móssa! 'M sembla que faríam *bon tronch*.. M' agradaría saber ahont vá per aquets *verals* ab lo llibre y los rosaris á la má... ¡oh! y tant empolvada... es á dir, d' empolvada sols hi vá al anar amunt... quan torna ¡bona nit viola! ni rastre. ¿Vritat qu' es raro? Aquesta fulana 'm recorda que la primera sarahuista que faig fer patí á

TARDOR

ESTIU

HIVERN

Ramalleras també se 'n posava de polvos.... ¡oixqué.... oixqué....! pero jo que sempre he estat molt ase reconer.... á petons me 'ls hi emportava tots.... ¡Madrilenyo! Qui sab si á n' aquesta li succeheix lo mateix....

—Cotxero.

—¿Que vols, maca?

—Pári ... *sís* servit....

—¡Encare dirán del bestiá! ¡Deu m' ajudi! Ja ho han vist, caballers, aqui no hi ha trampa.... Encare 'ls matxets no han sentit que una xicota de mérit em demanava un favor.... ¡que amatents á deturarse per compláurela! ¡Pobrets! es un mal *acompará*, pero hi há bestias que tenen el coneixement mes desarrollat que molts de la *secreta*.

Puja, puja aquí al davant, bufona, que ab lo pito vaig á tocarte la marxa real tot lo camí. Vull que tot lo passeig de Gracia n' hegui esment de que porto á la reina de las minyonas de be....

—¡Qué n' es de plaga!

—Y tú, ¡que 'ns tens de picardía dissimulada entre pell y ós....

—¡Vol fe 'l favor d' estar quiet!

—¡Oh quiet, ja ho dius tú.... y pogué? ¡Que no ho comprens que no sempre es possible! Mira, molts son los viatges que aquí á la *plata* y *forma* hi porto de vuit á deu viatgers, pero jo .. rés, ¿m' entens? com si tal cosa; la tralla y las riendas á la má, á l' altra má 'l freno y amunt ó avall sense badar boca.... ¿Perqué? Perque de tots los passatgers que porto no n' hi há un de sol que 'm *llamí* la simpatía per cap concepte.... Pero, portante á tú, á tú qu' ets vida, dolsura y esperansa meva.... ¡cóm vols que tinga esma de frená 'l carruatge.... si tinch prou traball per frenarme á mi mateix....

—Sí, sí, vagis distrayent, un día fará una desgracia....

—¿Y qué? ¿Que no es cent cops preferible aná á pará sota la roda? Al

---

RECORT DE CARNAVAL (per *Mariano Foix.)*

L estudiantina.

¡Oh carta adorada! (per *F. Gómez Soler*)

—¡Y quinas cosas mes rebonas em diu en Juanito!...

menos s' acaba de un cop y.... llestos. ¡Ah, sí tu sabias lo qu' es tenir la voluntat mal enquibida y no ser correspost.... prou parlarías d' altre modo! Quan un se troba aixís, hasta la trista arengada que menja per esmorzar se li posa de través y no l' hi fá profit.... Decandintse per graus, ni 's dorm.... ni 's menja.... ni 's fuma y quantas vegadas el pobre bestiá es víctima de nostre encoratgement.... ¡quántas vegadas per la mes mínima relliscada els hi vento tal desfet de garrotadas que hasta jo mateix m' haig de tapar las orellas per no sentirlo.... Unicament aixís trobo alivio al sufriment que 'm corseca....

—Vamos, vamos no s' ho prengui tant á la valenta.... tingui; veliaquí dos ralets per que esmorzi ab tranquilitat.

—Tú te 'n riurás, y no ho voldrás creure; pero 'm fará mes profit aquest senzill esmorzá á la teva salut que no un cubert de cinch duros al Hotel *Quantinantal*....

—Conductó.... ¡ey, conductó.... fássi pará *sís* plau. Veyam si podrém enquibí aixó á qualsevol puesto.

—¿Ahont vá ab aquest somnier?.... ¿Qué 's creu que 'l tranvía, es una conductora?

—Y donchs? com ho faré pobra de mí per portarlo á Gracia?

—Vagi á llogá un camálich.... ó sino fásissel portá per aquell municipal.... Aixís com aixís no serveixen per gran cosa....

—Hóla ¿ahont va tant dematí aquest pare reverendo?

—¿Vol fe 'l favor?

—¡Miri que no hi há assiento....

—No hi fa rés, ja aniré dret á dintre.... ¿Volen fe 'l favor de deixarme passar....? ¡Canario! aviat s' hi tindrá d' entrar fent salts mortals en aquests tranvías.... Té, vet' aquí una colla de cistells que semblan apropósit pera

trencarme las camas. No n'hi ha prou de no poder seure.... ni dret se pot anar....

—Vinga, aquí, vinga.... ja me 'l posaré á la falda.

—Ah no senyora, nó; no 'n tinch cap necessitat d' aná á la seva falda.... ¡Qué s ha figurat!

—¡Lo cistell! vull dir.... papanatas.

Joseph Rosselló.

Lo gueto y l' estudiant (per *J. Negro.*)

—Ja t' aplicas forsa?

—Miri si m' aplico, que hasta m' han fet de una Academia. (Apart:) De una Academia de billar.

MONTSENYENCA

Lo falsiot rebent
xiscla pel cel y passa,
forseja 'l fort ventol
ab las espessas brancas;
la font va xelicant
per la pedrera blava
y 'l porcayrol colrat
canta mandrosament per las vessanas.

Essencias y perfúms
pujan per la serrada;
boyrinas y ruixíms
devallan á la plana;
los llabis de las flors
humitejants regalan
y l' esquellot dels bous
ressona per las valls y las montanyas.

Lo sol daura 'ls cimals
y 'ls aucellets s' escampan,
desperta 'l papalló
desentumint sas alas;
per l' aygua del estany
verdas reynetas saltan
y en lo rostoll del lluny
la terrosa perdíu canta que canta.

La boyra vá baixant
y entela la montanya;
los boscos y las valls
pausadament se tapan;
la vida 's va dormint
á sa frescal besada
y 'l geni de la nit
extén ab majestat sas negras alas.

J. Novellas de Molins.

CANTARELLAS

¿Vols que t' expliqui d' un modo
convincent lo qu' es un bés?
Donchs deixemnos de paraulas
y atansemnos un xich més.

—

Si no vols casarte ab mí,
tíngasho present, bufona:
may tindrás l' orgull de dí
que siguis la meva dona.

—

Ja m' agrada, hermosa prenda,
que m' estimis com has dit;
mes com tú no víus de renda
no puch ser lo teu marit.

—

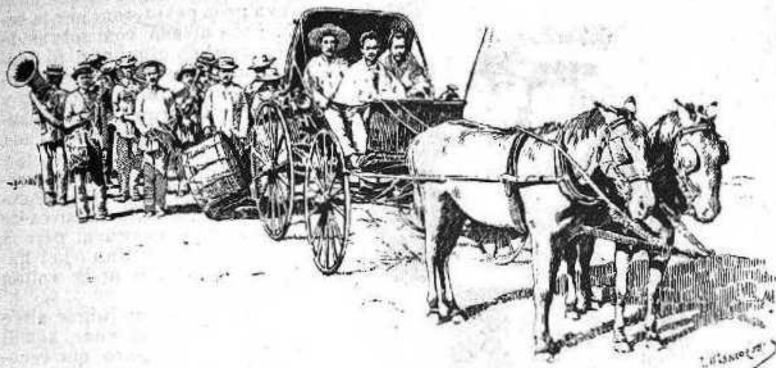
No juris més que m' estimas
¡no m' ho juris més per Deu!
puig un' altra va trahirme
ab iguals procediments.

J. F. Gavires.

De la terra de la jota. (Apunte per *Rafel Atchè*).

ESCENAS FILIPINAS (per *J. Blanco Coris*).

Una boda.

LA DERIA D' EN PEPET

En Pepet era un jove que, mes que lluhit, era lluhent, y qu' en totas las festas y diadas, tant á l' iglesia, com als balls del cassino, ó á las funcións teatrals, ó á qualsevols altres llochs de diversió de la vila, l' haurían vist sempre tot mudat, enmidonat, abrillantat com una llumanera convenientment fregada ab polvos de llautó, estirat com un estrenyinador, y que pe'ls carrers caminava ab tota la pulcritut y parsimonia degudas, per por de que se li descompongués l' estudiat llas de la corbata, ó de que, caminant, posés lo peu en algún sot fangós, qu' entelat li hauría 'l brill de las sabatas enllustradas ab l' económich *betún* de soldat, de á dos quartos la capsa.

Pero la diversió predilecta d' en Pepet, en la qual feya mes derrotxe de garbo y fatxendería, la que verament lo tenía obsessionat y 'l treya de pollaguera era la *Cabalguta* que tots los anys, lo dilluns de Carnestoltas, se celebrava á la vila al objecte de recullir donatius pera la Beneficencia. En tal día l' haurían vist mes emperifollat que may, portant posada ab tota coquetería l' airosa barretina vermella ab gira blava, graciosament decantada sobre l' orella dreta, la punta esbocada mirant endavant, enganxada ab agullas perque aguantés *firme*. ¡Y quín goig feya montat á caball! Perque això sí; ell era de caballería: de l' única cosa que 's condolía, era de no poguer disposar d' un bon caball de regalo; pero en Pepet, á falta d' un *alazán* auténtich, trobava en últim extrém algún rocí de pagés, que si no havía may portat sella, en cambi havía portat moltas vegadas bonas carretadas de fems á la vinya y tornat á casa carregat de sachs plens de garrofas, que pera 'l caball eran lo seu pá de cada día. Pero en fi, ben entrijolat, ab las críns y qúa trenadas ab mitja dotzena de cintas de diferents colors; unas bridas que de mitja hora lluny se veya qu' eran per un animal de mes calibre; una sella que pel cap mes baix era germana de las d' algún regiment de caballería de la guerra dels set anys, y finalment, un llas de cintas amplas, replanxadas, tretas d' algún recó de trastos vells, á la *baticola* de la sella, lo caball, disfressat ab tal indumentaria y montat per en Pepet empunyant la virolada canya, mirat de certa distancia semblava tot un senyor caball de primera.

***

Veus' aquí, donchs, qu' un any, ab tot y trobarnos ja en diumenje de Carnestoltas, vigilia del gran día d' en Pepet, aquest no tenía encare ca-

Ostras verdas (per *Glandario*).

—Si tú volguessis, aquestas ostras podríam menjárnoslas junts.
—Senyoret, son *verdas*.

ball pera la *Cabalgata;* en últim cas, ne tenía un que no li feya prou pessa, tant per la seva poca alsada com sobras de pèl, que ben esquilat n' hi hauría surtit lo suficient pera omplirne un matalás de catre, y sobre tot perque l' havían advertit de qu' enjegava cada guitza que cantava 'l misteri y que era molt rebech en deixar-se muntar. Prou corregué durant tota la tarde en busca de la desitjada montura; pero á la casa que 'n tenían ó ja l' havían promesa ó no la volían deixar.

Malhumorat, no tingué altre recurs si volgué anar aquell any á la cabalgata, que recorre al caball petit, pelut y per torna, guit.

Torná la resposta de que l' aniría á buscar al endemá á las vuit del matí, y l' amo del caball, complacent, li digué que ja 'l trobaría á l' estable ensellat y tot y ab las bridas posadas, qu' ell sería fora y que per lo tant ja tenía 'l permís per emportarse'l.

El mateix vespre feu regirar per sa mare tots los recons de casa en busca de cintas pera la corresponent *toilette* del quadrúpedo, á fí y efecte de que fes tot lo mes bon veure possible. —¡Aixó ray, se deya en Pepet, tan fácil fos aplacarli 'l mal génit, com dissimularli bé ó malament la seva lletjesa.—

Y en aixó se ficá 'l llit, tot cavilant de quína manera li colocaría 'ls adornos; si sería convenient ó no, dat lo carácter *bélich* del animal, posarse espuelas; sí, com sería probable, algú 's presentés montat en una eugua, lo caball.... ¡aah!... y va quedarse dormit ab lo cap plé de caballs, cintas, músicas, sellas y estreps, guitzas, salts de moltó y nenas macas, tot remenat y capgirat, ballantli per dintre 'l cervell en estranya dansa macabra, pronunciant en somnis, agitat lo pit, paraulas incoherents entre riallas y suspirs; en fí, una especie de somni de noy que ha posat las sabatas al balcó en nit de Reys.... y—¿Quína hora deu ésser?....

Tipos de Paris:—Cotxero d' ómnibus (per *S. Azpiazu*).

Diguin lo que diguin, ocupa una posició molt elevada.

¡Quarts de vuit!.... ¡Recristina! per poch m' adormo á l' aguayt.

—Y ab quatre esgarrapadas se vesteix; surt al carrer, y

—¡Ma noy, quín griso! Bé podía haver prés lo tapabocas.... ¡brrru!.... quín día més fret y rúfol!.... ¡Ey! ¿No hi ha ningú?.... Entrém al estable.... ja! ja!.... aquí está 'l *Niño* ensellat.... *¡Quieto, Niño!*.... ¡Ep!.. no fem bromas!.... Té, *Niño*.... ¿No?... Ja t' atraparé: pujo dalt de la menjadora y 't desfermo ab tota comoditat.... ¡ja está! Ara, d' aquí dalt estant, pego brinco y ja 'm tens á sobre teu.... Ara estás á punt: á la una, á las dugas.... ¡allá vá!...

¡¡Barrabam!!....

—¡Ay!.... ¡oy!.... ¡ay!.... ¡mare!.... ¡oy!....

ETNOGRAFÍA (per *S. Franquet*).

Tribu aschanti. (Costa occidental de Africa) | Tribu barcelonina. (Mar vella).

La mare d' en Pepet, al sentir que cridava ab aquells ¡ays! tan congoixosos, puja en quatre salts al quarto trobantlo extés á las rajolas, ab un gran xiribech al front ocasionat per lo xoch ab lo vas de nit que apareixía trencat en cent bossins.

***

Lo que havía passat bé prou que se endavina. Somniant, s' havía aixecat dret sobre del llit, cregut de que 's trobava dalt de la menjadora del *Niño:* saltá, y las conseqüencias ja las saben: un mort y un ferit.

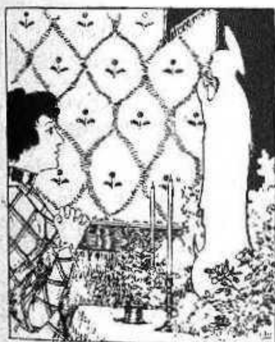
Lo primer lo vas de nit, lo segón en Pepet, que feu quatre ó cinch días de llit; ¡tot lo Carnaval!

Y lo que més va sentir no sigué 'l nyanyo, sino lo no poder anar aquell any á la *Cabalgata*.

¡Tan lluhida que sigué!

RAMÓN RAMÓN.

CEBAS MODERNISTAS (per *F. Fló*).

Gloriosíssim Sant Antoni
guardaunos de pendre mal.

MARTINGALAS

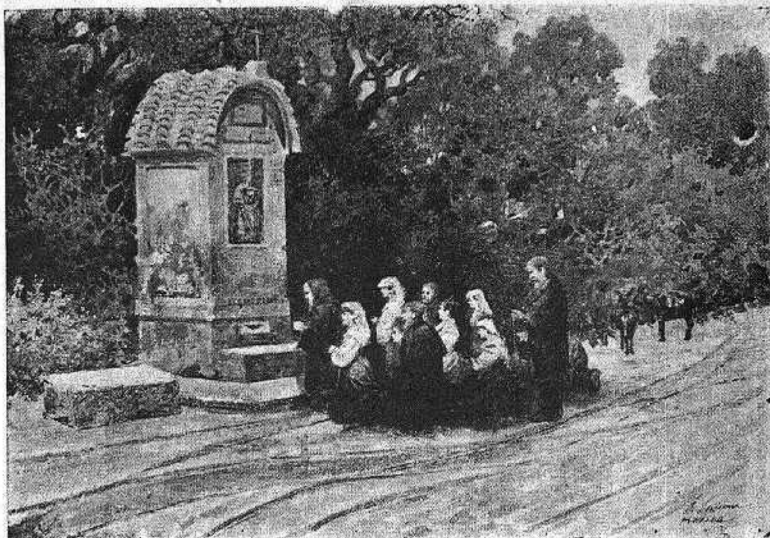
Sempre que 't vull fé un petó
surt ta mare tras-cantó
ó 'ns destorba ta germana.
Cóm que 'n van tipas, es clá,
¿vés á n' ellas que 'ls hi fá
que tingui de dejuná,
el pobre que 's mor de gana?

—

—Tinch un inglés que no 'm deixa
á sol ni á sombra un moment.
—Ara comprench que no puguis
véure'l ni pintat, Climent.
—No, si es ell quí no 'm pot veure
á ne mí ni poch ni gens,
perque quan sé que 'm pot veure
procuro fugir corrents.

LLÍS G. SALVADOR.

EN LA BELLA ITALIA (per *J. Juliana.*)

L' oració.

PEDRETAS

* Tots podríam portar clavat en lo front aquest lletrero: "¡Si sabessiu!„

* En lo matrimoni, l' arrepentiment per amor es lo mes punxant.

* Pressentim lo dolent, esperém lo bo.

* Qui no sab gobernarse á sí mateix, es cego que necessita lo bastó per guía.

* Casi tots els que buscan la clau de la vida, perden la del rebost.

* ¡Desventurat lo pare que 's veu obligat á contar els pans que menjan els sèus fillets!

* Una cosa es venjarse, l' altre poder venjarse, y l' altre saber venjarse.

* Mès son els que renyeixen pera no pagar, qu' els que pagan pera renyir.

* El principal enemich del home es lo temperament.

* Tals cosas li passan á un, que á un li sembla que passan á un altra.

* Si mentres ploras escoltas atentament ab l' oido de l' ánima, sempre sentirás qui 's riu de las tevas llágrimas.

* La franquesa del diner sol ser la desvergonya.

* No busquis indulgencia en qui no coneix la desventura.

* Hi ha homes que solzament obran ab los sèus semblants, com qui porta á cap una venjansa terrible.

* La misericordia es com la fortuna: mòlts la buscan, pochs la troban.

* No moren honrats tots els que ho voldrían.

* Dihuen que ab esperar no 's pert res, quan cabalment sol pérdrers lo qu' un espera.

* La voluntat es un vestit que sempre ens ve estret.

* En totas las manifestacións de la vida, la indiferencia es mort.

* No hi ha lley mès horrorosa que la que castiga ab la miseria al home laboriós y digne.

* Es mès difícil morir honrat davant dels homes que davant de Déu.

* Sigas com voldrías que de tú ho contés l' historia.

* Moltas vegadas la vergonya es cusina germana del orgull.

* Lo necessitat pensa mès en qué faría si tingués, que en qué podría fer pera tenir.

* Al diner li plau ofendre, pero no consent que l' ofenguin.

* La voluntat no obeheix á la violencia.

* La ocupació es la llibertat del esperit preocupat.

* Observis quánt íntimament relacionadas van las alternativas de la esperansa ab las del estómach.

* En quant á saber disfressar la veritat, tots som bons sastres.

* La meditaciò es la mel de la amargura.

* Fes que 'l tèu cos obeheixi sempre á ta voluntat guiada per la rahó si no vols que t' esclavisi.

Torquato Tasso Serra.

¡JA FÁ TEMPS!

Dematí dematinada
de casa surto content
á gosar de Primavera
lo ventitjol pur y fresch.
Caminant á pura pensa
m' he trobat baix del torrent.
Allí m' he sentat á l' ombra
de un arbre frondós y vert.
Era un roure de dos socas
nascudas del mateix peu.
En un brancal, dels mes tendres,
cantavan dos passarells;
y jugant y fent posturas
se donavan los seus bechs.
Entorn méu dos papallonas
de colors vius y explendents,
cercolejant y fent esses
per entre jonchs y esbarzers,
se han juntat fins cambiarse
tot volant, ardorós bes.
Als meus peus he vist creixia
entre 'l verdatje un roser;
y en un sol tany s' hi gronxavan
dos botóns al sol oberts.

. . . .

Una aglá que vá fer caure
del roure, 'l süau lleveig,
m' ha fet veure que somniava
ab tot qu' estava despert.
¡Válgam Deu! ¡Y qu' es la vida!
¡Y qué poca cosa n' és!
¡Al torrent vaig baixá alegre.....
y qué trist deixí 'l torrent!

Eduart Vidal y Valenciano.

Un tipo (per *J. Pellicer Monseny.*)

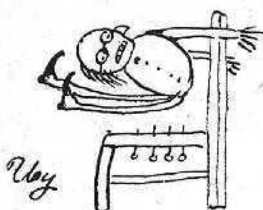
En aquest mon tot envelleix; las personas y la roba.

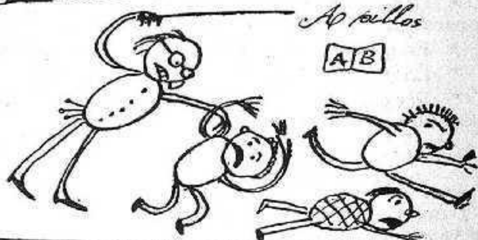
LO TRIUNFO DE LA IGNOCENCIA.—Qüento gráfich (per *Apeles Mestres*).

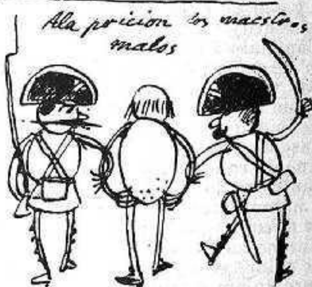

LO MONTSACOPA

Com un cá junt á la cleda
hont peixa 'l remat mansoy,
s'aixeca lo Montsacopa,
guardant en sa falda á Olot,
la pubilla de quants pobles
lo Fluviá rega ab sos dolls.
Quan un desde lluny l' ovira
treure 'l front per l' horizó,
si no embolcallat de boiras
rumbejant gayas verdors,
per l' amich de bon grat prenlo
que del foraster tant tost
escolta 'l trepitg, s' acuyta
á sortí' á rébre'l, gojós
dihentli: "¡Ben vingut sias!„
A lo que 'l hoste respón:
"Grans mercés. ¡Que may te deixe
de sa má ton ángel bó!...„
Y logra de tal manera
y tan prompte guanyá 'ls cors,
que 'ls ulls se 'n hi van, lo miran,
hi tornan un y més cops,
se 'n agradan, s' hi delectan
vehentlo, clucats y tot,
com un paneret de créixems
fresquívol, gemat, graciós.
Mirantme'l, moltas vegadas
he dit: "¡Quin pitjer de flors!.....
y si no pitjer, catifa,
si no estrado platjeriós
á posta per ferhi somnis
deliciosos.„ Altres cops
m' ha parlat la fantasía
de sa jentil rodonó,
com si de la mare terra
fos lo pit, pródiga font
del vital néctar que torna
en floretas lo fajol.
Contan d' ell, y vritat sembla,
que per temps un volcá fou,
ab plomall de ruhentas flamas
y rinxols de fumerols,
penjantli al llarch de la espatlla
la lava en llarchs regarons,
com un mantell de carbuncles
enfilats ab raigs de sol,
que pel llampagueig dels cayres
llensavan espurnas d' or.
De las pirinencas fargas
lo fan altres coll pregón,
hont lo *Vulcá de la terra*
forjaría en temps remots,
dels que primer s' arriscaren
á poblar aquestos llochs,
si no l' escut y la llansa,
las fermas parets del cor.
Y tal ardiment posarhi
degué voler, tal brahó,
qu' en sanch agota las lavas,
en muscles, ferros y foch,

Un moralisador (per *R. Miró*).

Ell es un dels membres mes decidits dels *Pares de familia*, pero devegadas el Banyeta 'l transforma en *boch*, y llavoras ¡adéu *fulla!* se la menja.

---

fins que, rendit per centurias
del traball, dormintse un jorn,
de sas fornals la darrera
espurna ventá furiós
l' alé de la tramontana,
enduhentse'n cendras y tot.
La jassa es tot lo que resta
avuy d' ell, vil terra sols!...
Mes, no mancá qui en sa crosta

escampás bona llevor
y esplets per tot hi prosperan;
cada gleva es un matoll,
no hi há terrós sense espiga,
ni marge hont no 's baden flors;
donchs del traball la rosada
mudant en viver l' hermot,
ha fet de lo qu' era tomba
d' un monstre, gay mirador
ab escalas d' esmeragda
y un replá com pochs del mon.

Muntéuhi si no y diguéuho,
los que teníu trist el cor,
al exténdrehi la mirada
com l' angoixa s' hi condorm.
Veuréu á sos peus la vila,
com un esbart de colóms
que 's deixan de plegar l' ala,
porrupant manyagadors.
Més enllá, ríus y devesas,
hermitatjes, casals, fonts;
claps bovins en las pasturas,
en l' aire aucellets á vols.
Pujols després, frescals rengles
de pibets, saules y polls;
gemadas valls, monts abruptes
ab xórrechs esferehidors,
y del cel lo blau espléndit
encerclant los horisons.

Muntéuhi, quants trobéu llarga
la existencia y, desde 'l fons
del cráter de Montsacopa,
copa de fet com de nom,
buydada de una esmeragda,
per voler del Creador,
beguéuhi un glop si poguésseu
d' aquell alé sanitós
que Puigmal de lluny hi envía,
redressant son nevat front.
Un sol glopet que 'n tastasseu,
vos dich jo que fora prou
per sentir dintre las venas
mimvar de la sanch los cops,
lo pensament descongirse
ab ánsia de pendre vol,
y 'l goig, que perdut creguereu,
trucar altra volta al cor
dihent ab veu amorosa:
"Fills del home, hereus del mon,
"no reneguéu de la herencia
"que vos ha cabuda en sort,
"mentres per guardar las crías
"trobe la oraneta un lloch,
"com las parets de la hermita
"que la fé bastí en eix Mont.„

¡Y quín bó fá recordarlo
d' aquesta veu l' accent dols!...
¡Qui 'l conegué, cóm l' estima
del Montsacopa 'l redós!...

Francesch Ubach y Vinyeta.

LA DONA

Lo baylet s' estava embabiecat davant de un aparador. No tenía mes que sis anys. Una mossetona ja espigada se li acostá y li digué:

—Noy maco, ¿vols venir que 't donaré un carmel-lo?

Lo baylet se girá esverat, tombá 'l cap de un cantó al altre y la mossota se 'l endugué, contenta com unas Pasquas.

Deixaren los carrers de mes burgit. Lo xicot comensava á espantarse, perque 'l carmel-lo no queya y 'l viatje s' anava fen pesat.

Pero al trobarse en un carreró estret y solitari, la seductora de aquell ignoscent lo feu entrar en una escaleta fosca y humida.

La porta 's tancá.... Al cap de una estona lo baylet se trobava sol, en mitj de aquellas ombras, plorant y cridant amargament.

Lo carmel-lo no se 'l menjá 'l noy; ¿se 'l menjaría ella?

***

A deu anys aquell mateix baylet feya d' escolá en una de las parroquias importants de Barcelona.

Inocente en paz vivía quan una minyona de servey de las que freqüentavan lo temple comensá á cercar l' amistat del pobre escolanet.

Sovint se veyan, sovint enrahonavan, y sovint sortían á passeig.

Lo xicot hi sentía certa complacencia per vanitat; *ella* per afició al home.

Se donaren paraula de casament per quan tots dos fossen prou grans, y aixó que la minyona tenía set anys mes que l' escolá.

Renyiren perque algú comprengué que la cosa prenía proporcións alarmants y en un mateix día perderen tots dos la colocació.

Fou lo premi que meresqué la seva precocitat.

Un día de Carnaval á Roma (Impressió de *N. Raurich*).

APLICACIÓNS DEL SISTEMA ROETGEN (per *M. Moliné*).

"*No es verdad ángel de amor...?*"
(De una fotografía instantánea.)

Pero 'l baylet deya tot tranquil:

—¡Ara ray! ¿qué 's creuhen qu' encare no hi vist lo món per un forat?

***

L' escolá passá á aprenent de sastre.

La sastrería era de las principals; é hi traballava un floret de noyas qu'encenía á las pedras.

Entre ellas n' hi havía una ab qui 'l xicot buscava sempre ocasións pera parlarhi, y ella hi bromejava ab tota delectació.

Passá temps, y l' aprenent portá un recado que la seva amiga li encomená. Convingueren en que, perque ningú se 'n enterés, li donaría la resposta en un replá de l' escala que conduhía al obrador.

Aixís se feu, y 'l baylet rebé, soptadament y en pago de aquell favor, un petó á cada galta.

No eran los primers que de llabis de dona rebía, pero no 'n tenía prou.

Al vespre, quan plegaren, l' aprenent volgué acompanyar á sa amiga afectuosa fins á casa seva.

Y tot era dirli pel camí, á mitja veu y tremolós: —¡Carmeta, vull tornarte aquells dos petons!

—Fá vent!—replicava ella.

—Tampoch te serviré mes ni 't miraré la cara.

—Tant me fá. Be prou que hi perdrás.

—¿Es á dir que me 'ls negas?

—Sí.

—Donchs, adeu, mal' ánima....

—Vina, home, vina. ¿Qué vas á pegarte un tiro?

—........

—Vina! (cridant.)

—¿Qué vols?

—Que m' acompanyis y cumpleixis com un home.

—¿Y te 'ls deixarás fer?

—Tonto, ¿no veus que 't cauría la gorra de cop?

—No gastis bromas. O m' ho promets, ó no vinch.

—Home... (á cau de orella y ab lo cap molt baix) ¿qué vols que la gent ens prenga per qualsevol cosa?

—¡Té, té y té! Ara te 'n he fet tres.

—¡Ah, murri!

—¡Adeu, prenda!

***

Desde aquell día la Carmeta y lo bordegás intimaren de debó, y á las horas fou quan se inventá la frasse: "bó es lo sastre que coneix el panyo.„

***

¡Jove infelís! Se casá prematurament.

La seva dona era tendra y hermosa. Vejé al minyó y se 'n enamorá.

¡Y 'l minyó 's deixá enganyar per aquells ulls traydors y per aquells llabis que despedían centellas ensucradas!

Se casaren á corre-cuyta, y al cap de un any l' home 's queixava ja de haver caygut als brassos de una bellesa tan atractiva.

Y mentres un cert vespre la contemplava despullantse lo xicot filosofava aixís:

—Tot lo que sé m' ho han ensenyat las donas. Ellas m' han provocat; ellas m' han perseguit. ¡Qué havía de fer jo, sino entregarme y pérdrem! Pero que no digan que 'ls homes som l' esca del pecat. Si las donas no se 'ns acostessen, nosaltres no 'ns acostaríam á las donas. Ellas ho fan tot. Som nosaltres lo sexe débil. Quan no podém ab miradas insinuants, ab mohiments fascinadors, ó ab exhibicións honestas de sas formas, s' atreveiven astuta y directament á la conquista del home. Ellas buscan perque las busquin. Primer troban al amich, després troban al enamorat, pero ellas están enamoradas previament. La societat las fá passar per castas, per recatadas, per vergonyosas... pero aixó son camándulas. Las donas son tot lo contrari de lo que las fem ser y valen mes de lo que las fem valer. Han nascut pera atrapar als homes. ¡Y ja podém corre, ja! Fugirém de una y ensopegarém ab un' altra. Lo món es de las donas desde que Adám caygué en tentació. Hi caygué Adam, qu' era home *sense antecedents penals*, ¿y no hi caurém nosaltres, que desde que naixém veyém establert l' ús de la fulla?—

***

Callá 'l marit. Y ara jo exclamo:—Bona es la dona quan fins converteix en filosophs als sastres.

Y afegeixo:—Bona es la dona quan sab estimar y 'ns obliga á la seva estimació.

Si no fos la encisadora picardía de las donas, ¿qué fora dels homes?

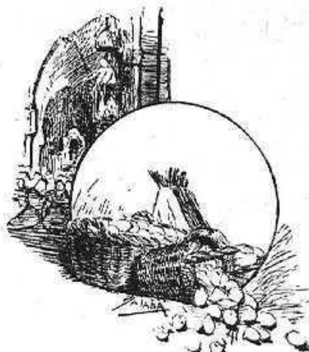
Rumía, lector; pero no t' entrebanquis ab unas faldillas, perque perdrás l' *oremus*.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

CARNAVAL Y QUARESMA. Notas (per *Balenyá).*

Ballantla grassa.

Ballantla magre.

Conquista fracassada
(per *T. Dalla Francesca.)*

—Potser sí que... Devegadas las criaturas son els correos del amor... Cupido era una criatura.—Vina, maco, que 't gronxaré.

—De manera que aqueixa senyora es la mamá. ¿Y ja l' estimas forsa á la mamá? ¿Sí?... Donchs jo també.

—Cuádrese Vd!
¡.....................................!

CANSÓ DE TARDOR

Ja 'm van fugint las diadas
d' esperansas, d' ilusións;
ja, d' amors, deixo olvidadas
tendras cansóns.

—

Las penas son més feixugas,
l' anyada 'm passa més breu,
lo front se 'm va omplint d' arrugas,
y 'l cap, de neu.

—

Sento 'l fret de las ventadas
y apenas l' escalf del sol...
¡Só al temps en que camps y pradas
vesteixen dol!

—

Per tot, sols hi veig despullas;
las hortas y 'ls prats, empríus;
los fruyterars sense fullas;
y buits los níus!...

—

Mes en mas diadas fredas
m' encisan los recorts bells,
de las flors, de las arbredas
y dels aucells.

—

Sols los rezels m' angunían
de si ab los gels que vindrán,
los recorts que m' extasían
¡m' entristirán!

Conrat Roure.

EPÍGRAMAS

Quan veig passar algun día
el drapayre pel carrer,
si volgués á ma muller
¡ab quin goig li donaría!
Pero sempre penso jo:
—No li donguis es en va,
puig de segur que 't dirá:
—¡No 'n faría res d' axó!

—

Sent enterra morts ton pare,
creu que m' extranya, Assumpció,
com no t' ha enterrat encare,
puig tothom que veu ta cara
diu:¡—Quín mort! y té rahó.

Joan Vía.

En campanya
(per *J. Pellicer Monseny).*

Un vivach.

COMPTE DE UN ESCULTOR AL RECTOR DE UN POBLE

	Ptas.
Per arreglar la rella de S. Isidro y posarli 2 botons á la casaca.	9
Per cambiar la cresta del gall de la passió y adobarli la qua. .	1'75
Per cambiar la esquena á S. Antoni..	7
Per un tap de bassa de la sacristía.	2
Per remendar lo cel y posarli 2 estrellas novas..	5'25
Per cambiar las orellas de S. Jaume, fe las 2 potas del seu caball y retocarli lo clatell.	10
Per tallar lo cap de la Purísima, encarnarlo y tornarlo á clavar.	12'50
Per arreglar los darreras del gos de S. Roch y mudarli la carabaseta..	7'75
Per adobar lo bras de S. Daniel.	0'75
Per mudar la Corona de S. Magí.	1
Per fé un nas nou á S. Mariano	1'25
Per fé dos dents novas á las claus de S. Pere, ferli una cama nova y remendarli l' altra.	14
Per clavar Jesucrist á la creu.	1
Per tapar lo forat del nas de S. Cristóful.	0'50
Suma Total. S. E. ú O. . .	73'75

CASARANYAS.

APUNTES (per *A. Padrós).*

Qui dorm no juga.

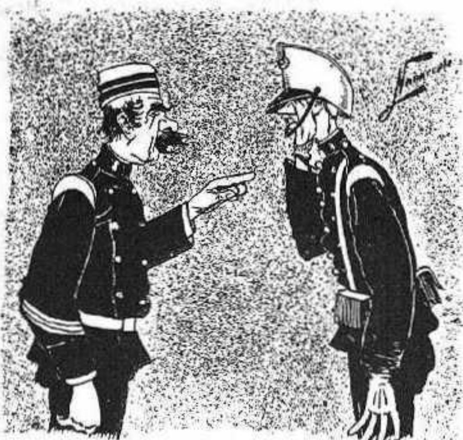

Músichs del porvenir.

LO PERIODISME EN LA ANTIGÜETAT

Los antichs tenían periódichs; com pot suposarse no eran ni de molt lluny semblants als nostres, pero 'n tenían. Los autors llatins parlan de aquesta mena de publicacions anomenanlas Anals, Actes ó Succesos diaris, *Diurna Actorum*, diu Tácito á ellas referintse. No se sab fixament si aquest es lo nom genérich que tenían ó si es el particular de hu ó de algun del mes caracterisats é importants. Relatiu á això, de vint anys á aquesta part, se han publicat algunas monografías curiosas, pero no se ha afegit gran cosa á lo que ja havía dit temps enrera l' eminent professor de literatura antiga de la Sorbona, Mr. Egger. De quant se ha escrit, se 'n treu en clar que 'ls romans comensaren á tindre periódichs próximament des l' any 700 de la fundació de Roma, en los temps del primer triunvirat. En los de Nerón es quan varen estar mes en moda. Al comensament serían lo que 'n dihém ara periódichs oficiosos del gobern ó de las autoritats: desprès ja varen ser de noticias, de informació y fins satírichs, mes ó menos superficials y tontos, com no pochs de ara. No 'n queda cap ni en copias

Escena de quartel (per *J. Navarrete*).

—Te llamas Martinez, verdá?
—Si señó...
—Pues puedes pasar al calabozo.
—Entonces no soy yo: es el Martinez de la segunda compañía.

sisquera. Se ha dit que existían alguns fragments de ells esculpits en marbre, pero tot no passa de ser un engany de que un italiá molt llest ne va fer víctimas á uns antiquaris als que costá bonas *liras* la seva senzilla credulitat. Pero per las citas que fan los vells autors llatins, presas directament dels periódichs del seu temps, se sab perfectament lo que las tals publicacions eran.

Las oficials poch mes ó menos lo que son ara, atesa la diferencia de temps lleys y costums. En ellas se relatavan las recepcions, ceremonias y festas de carácter públich: se mencionavan los empleos y honors conferits, y, molt especialment, las sentencias fulminadas y executadas contra 'ls delinqüents de tota mena. Per aquellas relacions han arribat á nosaltres las servils aclamacions del Senat romá dels temps del Imperi, á favor dels Céssars. Tiberi se servía dels periódichs oficials y oficiosos per acusar als ciutadans que volía perdre: feya publicar en ells lo que convenia que diguessin en contra del Emperador los seus enemichs, y ab axó n' hi havía prou per condemnarlos á mort ó al desterro. Axís dava apariencias de justicia á las sevas crudeldats.

En los demés periódichs ja pot suposarse que las noticias serias, las anécdotas relativas á ciutadans tant obscurs com distingits, detalls de la vida íntima y fins lo que avuy ne dihem crónica escandalosa, constituhian la part principal. En los temps dels primers Emperadors, era costum en casa dels romans richs, tindre un esclau encarregat especialment de llegir los periódichs del día en la mateixa cambra ahont menjava la familia. Com en ells se parlava de tot lo que s deya per la ciutat, eran lo mes agradós de las damas romanas, perque de aquest modo satisfeyan la natural curiositat.

Generalment, los periódichs tafaners y satírichs los escribían en aquells temps los estudiants. Los mestres de retórica eran casi tots grechs, y tenían especial empenyo en imbuhir á la juventut romana las ideas corruptoras que havían estat causa de la decadencia y perdició de las repúblicas gregas. Ab pretext de apendre á escriure correctament y ab elegancia, la juventut romana se lliurava ab delit á escriure banalitats y tonterías que passavan de ma en ma, y contribuhian á corrompre las vellas costums de aquell gran poble.

Los romans no tenían periódichs polítichs defensors dels partits que lluitavan per millorar la cosa pública. Los emperadors no 'ls consentiren may.

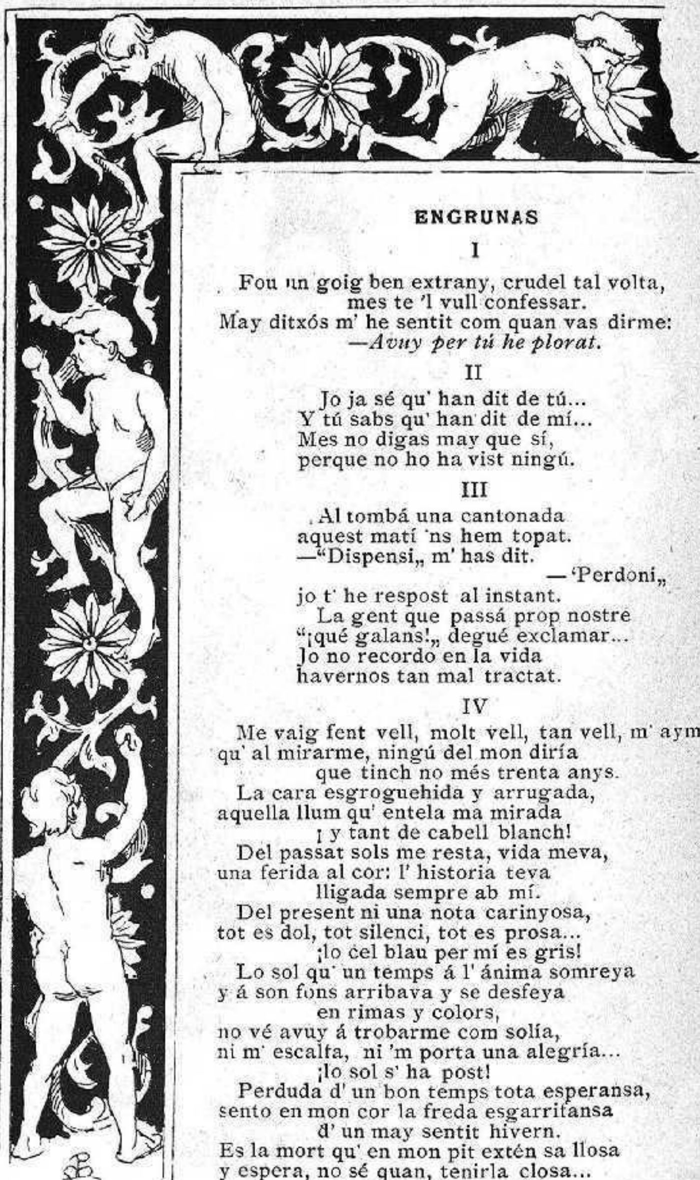
J. Güell y Mercader.

DIADA DE REYS (per *J. Cuchy*).

La Baronesa:—Estich segura que si 'ls reys arribessin á veure tantas sabatas, abdicavan la corona.

ENGRUNAS

I

Fou un goig ben extrany, crudel tal volta,
mes te 'l vull confessar.
May ditxós m' he sentit com quan vas dirme:
—Avuy per tú he plorat.

II

Jo ja sé qu' han dit de tú...
Y tú sabs qu' han dit de mí...
Mes no digas may que sí,
perque no ho ha vist ningú.

III

Al tombá una cantonada
aquest matí 'ns hem topat.
—"Dispensi„ m' has dit.
—'Perdoni„
jo t' he respost al instant.
La gent que passá prop nostre
"¡qué galans!„ degué exclamar...
Jo no recordo en la vida
havernos tan mal tractat.

IV

Me vaig fent vell, molt vell, tan vell, m' aymía,
qu' al mirarme, ningú del mon diría
que tinch no més trenta anys.
La cara esgroguehida y arrugada,
aquella llum qu' entela ma mirada
¡ y tant de cabell blanch!
Del passat sols me resta, vida meva,
una ferida al cor: l' historia teva
lligada sempre ab mí.
Del present ni una nota carinyosa,
tot es dol, tot silenci, tot es prosa...
¡lo cel blau per mí es gris!
Lo sol qu' un temps á l' ánima somreya
y á son fons arribava y se desfeya
en rimas y colors,
no vé avuy á trobarme com solía,
ni m' escalfa, ni 'm porta una alegría...
¡lo sol s' ha post!
Perduda d' un bon temps tota esperansa,
sento en mon cor la freda esgarrifansa
d' un may sentit hivern.
Es la mort qu' en mon pit extén sa llosa
y espera, no sé quan, tenirla closa...
¡per endurse'n un vell!

A. Juliá Pous.

GRISELIDA

Sardana nova, dictada per l' entussiasme que despertá á un que no acostuma á escriure versos, *l' apariciò*, en sa presencia, d' una molt agraciada senyoreta, á qui vejé... en somnis á Camprodón (1).

Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.
Es la móvil magnífica estrella
que més lluenteja per tot aquell mon.
Ja rehulla á l' esquerra y vacila,
ja 's gira á la dreta, mes sempre... flotant:
que *se 'ls* mira y remira tranquila
com Venus divina sentintse triomfant:
fixa 's un punt, com atreta, la bella
fins potsé 's torna una mica vermella,
mes no 's descompón.
Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

—

Los fadríns com *guerreros* del día
ardits fan l' aleta, los casats no tant;
mes, devots de la santa armonía,
sas formas y gracias tots van admirant;
sacerdots los diríau d' un culte
que ab viva recansa se 'n venen y van,
emportats per el símbol oculte.
d' aquella bellesa que 'ls va agermanant:
si un contrapunt l' armonía 'ls estrella
tots se condolen de véurer en ella
un aire pregón...
Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

—

L' atracció de eixa noya, ¿cóm era
que ab tal armonía 'ls anava centrant?
¿Quína forsa divina, encisera
encenía la nina d' aquell ull brillant?
Potsé un día l' amor l' inflamava
ab l' ardor invencible del foch fascinant,
y las gracias gojosas li davan
preseas excelsas que fan son encant.
De lo seu cos l' ondulant maravella
té de l' aérea volada d' aucella
que passa y 's fon...
Griselida es la noya més bella
de totas las noyas que hi ha á Camprodón.

—

No es la noya lleugera, la ignoble,
que luego fa cara sols nuvi buscant;
es la noya severa, la noble,
que quan fixo mira se queda pensant;
que seriosa ab calor considera
los dolsos efectes que va exprimentant,
y pressent, endavina y espera
del joves ensomnis lo seu esclat gran.
Per 'xó 'l día que sa bona estrella,

(1) Imitació de "La Sardana„ de J. Maragall.

NOTA DE ACTUALITAT
(per *E. Jardo*).

—Donchs tornant á lo de 'n Folchi...

—Ay, Tóful, no 'm fassas recordar nostres amors.

MIRANT UN DESNÚ (per *F. Fló*).

—Y las modistas de aquell temps ¿de qué vivían?

li depari *l' home*... s' hi dará tot' ella,
y dirá tothom...
—Griselida es la dama més bella
de totas las damas que hi ha en aquest mon.

J. Soler Miquel. †

Al tornar de Nuria á Camprodón,
24 d' Agost de 1894.

En un estudi:

—Rafelet—crida al mestre á un noyet que acaba d' entrar.—¿Cóm es que cada matí arriba tan tart?

Y 'l xaval, respón ab la major ignocencia:

—La mamá diu que vosté ensenya molt malament y que tant es que m' estiga á casa com á aquí.

—

Despedida d' enamorats:
—Hasta mes veures..... *polla.*
—Adiós..... *pollo.*
Un transeunt:
—¡Quín parell de *animals.*

Gonnella poétich.

LÓGICA ESPERITISTA

Hi havía un esperitista,
fanátich fins al extrém,
que s' havía fet simpátich
á sos companys de café,
perque sempre defensava
las teorías de Kardec,
y deya que s' escribía
ab esperits, amichs seus,
y que faría la lletra
de tots los morts que hi hagués.
Al sentirlo, una vegada
un company seu, li digué:
—Donchs, veyám, fesme la firma
d' un oncle meu, mort fa temps.—
Y diguentli com se deya,
dantli senyas y demés,
l' esperitista molt serio,
féu la firma en un paper,
preguntant si era la lletra
que tenía 'l mort aquell.
Dihentli que no era pas aquélla,
torná á ferla diferent,
y al ensenyarla altra volta
va contestarli 'l mateix.
Anava á agafar la ploma,
ja tot confós y vermell
per probarho altra vegada,
quan son company, ja veyent
que al últim no 'n sortiría,
li digué:—No 't cansis més
que no 'n sabía de lletra...—
—¡Ah! ¿no 'n sabía?—digué
l' esperitista, trobant
una sortida;—está bé:
no 'n sabría aquí á la terra;
pero pels astres corrent
s' haurá anat perfeccionant
y de fixo que n' ha aprés.

Un A. Vendrellench.

LO BRUIXOT

(ILUSTRACIÓ DEL AUTOR.)

Estavam rendits.

Agessats sota las alzinas qual brancada s' extenía fins á fregar lo repeu de las ruínas y per quin fullám atapahit pugnava 'l sol pera fer passar sas agullas de llum; els gossos ab un pam de llengua enfora, cercant la frescor de l' aiguerol; el cant pesat de las cigalas; la plana encesa pel sol d'agost; la caminada de tot lo matí derrera una cassa imaginaria per entre la brolla; la digestió pesada de un dinar suculent ab que l' avi Rosés, lo cassador incansable apesar de sos anys, ens había obsequiat, tot convidava á la mandra, al repós, á no rependre la cassera que fins allavors tant escassos resultats ens havía donat.

Las mans sota 'l cap, la vista mitj closa, passejava ma mirada indolent per las ruínas que la dolsamara y la vidauga mitj cobrían y la flor groga dels llecsóns coronavan... A costat meu, y ab posició semblant, reposava l' avi Rosés y reparant que tampoch dormía li diguí:

—Cóm es que 'n digan el Casal de 'ls bruixots d' aquestas ruínas?—Y ja esperava escoltar una vella tradició de bruixas, follets y salamandrias y axís matar el rato, quan lo vegí assentarse y ab tota calma reencendre 'l *veguero* y encarantse'm, obsequiantme ab aquella mitja rialla que tant el caracterisa, 'm contestá:

—Ningú mellor que jó podría satisfer sa curiositat, puig jo, igual que aquestas paretotas, havem estat testimonis de un fet terrible; jo he conegut els bruixots moradors d' aquesta casa que avuy veu en ruínas!

—Home, ja m' interessa mes la cosa—vaig replicar—no 's fassi pregar, explíquim'ho. Sos ulls prengueren una expressió vaga, de somnolencia, com del qui vol fer reviure dins de sí mateix epissodis de un temps remot, y reprengué:

—Miri que han passat anys, Déu me valga!: jo era un xicotet que no pujava dos dits de terra y avuy ja me 'n vaig del mon, sembla qu' era ahir!...

Y xuclant el puro rebeco á tirar, mentres els demés companys roncavan y las cigalas estimuladas per la picantó de 'l sol cantavan á reventar, veus aquí lo que l' avi Rosés vá contarme:

—Escassos serán los vivents, á deu horas al entorn, que pugan recordar la figura de 'n Jepó d' Ordinas, un pobre home que cap á sas vellesas vegé morir á tots sos fills, qu' eran la séva ajuda, quedant únicament ell y la seva dóna, tullida, els sols moradors d' aquesta casa que avuy veu desfeta... Encare 'm sembla que 'l veig ab son trajo de burell apedassat per totas bandas; era un home alt, magristó, mitj corvo, de faccións raras, un nás gros, estrambótich, sobre 'l que s' hi apuntavan los archs de las cellas llargas y espessas com dos claps de malesa, sóta las que relluhían dos ulls petits y llagrimosos. Pobre Jepó, era lleig com un diable y bó com lo pá! Inutilisat per continuar el penós traball de conreuhar las feixas, properas, se campava la videta buscant herbas medicinals de las que coneixía totas las propietats, confeccionava ademés un' aigua de "cop„ tant famosa que no hi havía casa ni caseta que n' estés desprovehida, un *aiguardent compost*, que tot ho curava y altres remeyets casuláns á quín mellor, tot lo qual ho baixava á vendre per tots los pobles y pagesías del plá.

Era també gran amich de la quitxalla, puig ell no baixava may sense un recó de sarronet ben provehit d' agláns d alzina, ó de cireras d' arbós, pinyons y quant no res més, ballaruchs que repartía entre la xavalada.

Un día, un dels noys á qui havía donat un grapat de prunells, va posarse malalt, no bé va menjarse'ls, adquirint una enfermetat que vá arrossegar sis ó set mesos; els seus pares, cansats de 'l metje, acudiren á un curandero d' anomenada y aquest, vá assegurarlos'hi que 'l noy no 's curava perqué estava embruixat. Vaya si ho estava! Y qui havía de ser el que li havía *donat* el mal, el bruixot, sino en Jepó d' Ordinas? La cosa 's presen-

tava clara, puig ¿no va posarse malalt el noy seguidament d' haver menjat los prunells?

Y d' aquí vá comensar á extendres la veu de que 'l vellot d' Ordinas repartía fruyta embruixada á la maynada, de que tenía pactes ab el mal-esperit, de que á no se quantas criaturas dels pobles vehins, portava embruixadas y desde allavoras tothom va llensar els remeys que del vell guardavan, van cremar las herbas y encare no 'l distingian embocant algún carrer de la vila, las mares feyan creus y amagavan sos fillets. Nosaltres clohiam el puny y preníam la primera cantonada pera fugir de sa vista.

Va coincidir aixó ab una malura que deixava las corts sense bestiar, comensant á atacar també á las personas... Qui podía ser la causa de tanta desditxa sino 'l malehit vell enrabiat d' havérseli descubert sa calitat de bruixot? Y després, aquellas llumanetas que tothom assegurava haber vist desde la vila bellugarse y rondar lo casal de 'n Jepó los dissaptes á la mitja-nit, voleu senyal mes evident?

Y tant se 'l feu responsable dels mals que pesavan sobre la població y tant hostil era la actitut del veinat quan lo veyan, qu' ell ja no baixava temerós de 'l furor que per tot arreu rugía... Com que 'l mal continuava, no li valgué á en Jepó sa vida retreta. Una festa á la tarde, al sortir de rosari, tingué lloch un conciliábul entre 'ls mes aixelabrats de 'l poble y quan ja enfosquia, una patuleya, en la que hi figuravan bastantas donas, armada de tota lley d' eynas, emprengueren el camí d' Ordinas. Uns quants bordegassos varem seguirlos, presenciant al ser aquí 'l quadro mes horrorós que he vist en ma llarga vida. Davant de la invasió 's veu que 'ls vells habitants de'l casal s' havian abarricadat y feyan lo sort á la multitut de cops que descarregavan á la porta qu' era forta y resistía de ferm. Altres havían prés la precaució de voltar la casa per impedir la fugida de'l brixot.

De repent una idea infernal volejá pe'l cap d' algú y cridá:

—Minyons, la porta está embruixada y traballeu en vá; porteu feixinas!

Y en un moment una restallera de costals de gabella, de 'l bosch vehí, quedá arrambada á la casa.

—Ja que no vols obrir, mala bestia, 't rostirém á dins á tú y á la bruixa!

—Sí, sí—baladrejavan tots, y al cap de breus instants una flamarada viva, potent, comensá á eixir de la gabella resseca, llepant las parets, arrapantse á la fusta de las oberturas; una fumerada espessa, rehinosa, plena d' espurnas s' aixecá cap al cel; los tronchs petavan, y de dintre la casa, dominant la cridoria de la xusma, s' ohían uns laments que arrancavan l' ánima; la pobra tullida 's coneixía que clamava darrera mateix de la porta que 'l foch ja consumía; en Jepó aparegué en una finestra implorant misericordia.

—Ves á l infern!—bramavan los de fora disparantli una pluja de pedras que l' obligaren de nou á tancarse á dins, y entretant las donas no paravan de arrossegar feixos cap á la foguera.

Déu!, qui no ha sentit los planys d' aquells dos sers en l' agonía!...

L' incendi continuá l' obra de destrucció invadint l' interior de la casa, fent presa en los sostres qu' eran de teya viva, las parets se desplomavan ab estrépit y allá, en mitj de la runa y de las flamas acabaren els sufriments els dos vellets que al matí vinent las autoritats descubren carbonisats informes, en un sol munt!

Aqui mateix enterraren els pobres restos, puig la població en massa se sublevá al parlar de donals terra sagrada...

—Salvatjes!—vaig exclamar sens poguer contenirme—¿y la justicia no castigá als cafres autors de l' hassanya?

—Sí, s' obrí un procés, set ó vuit hi quedaren enredats; mes com va dar la casualitat que la epidemia va decreixer desseguida, atribuhint'ho tothom á la destrucció dels bruixots, van mediar tals empenyos á favor dels processats que no sufriren altre cástich que la presó preventiva fins que tingué lloch la vista de la causa y 'l dia que retornaren los presos á sas casas, la població els feu un' arribada digne de reys; visqueren llarchs anys essent venerats com se veneran los sants que per sa mediació, lliuran de una peste!. . . . .

. . . .

Quedí llarga estona reflexíu mirant l' escenari ahont tingué lloch el drama; l' avi tampoch deya res... Se feya tart y els demés companys ja estavan á punt; ens possarem las escopetas al coll y precedits de la gossada, reprenguerem la marxa cap al poble. Las ombras invadían ja ab sos vels misteriosos lo bosch y la plana que dominavam desde l' altura; sols las ruínas se destacavan lluminosas sobre el vellut dels pins com joya d' or sobre un fondo d' esmeragdas; el sol al ensorrarse al enllá dels turons occidentals es despedía d' ellas ab recansa, ab un prolongat bés de llum, caricia cálida, com si ab ella volgués reparar la maldat filla de la estupidés humana, la ofensa comesa contra dos sers indefensos quals cendras reposavan al abrich d' aquellas paretotas, que la dolsamara y la vidauga mitj cubrían y la flor groga dels llecsons coronava.

ANDREU SOLÁ.

LO SURTIDÓ

Un amich meu y company,
anomenat Miqueló,
d' un jardí es amo y senyó;
en lo jardí hi té un estany,
y al estany hi ha un surtidó.
De vegadas, quan me lleu,
jo m' arribo fins allí,
y encare no hi poso 'l peu,
ja m' encisa, ja 'm distreu
lo surtidó del jardí.
Que hi vinga l' amo ó no hi vinga,
l' aygua allí no para may:
s' alsa, cau, perleja, dringa...
com si per una xeringa
l' enjeguessin á l' espay.
Lo cel vol aconseguí,
y puja y puja ab afany
de l' ayre per lo camí;
pero no 's pot sostení
y torna á caure al estany.
Jo m' ho miro, faig memoria
de lo que pel mon se veu,
y acabo pensant:—Deu meu,
fins al cel puja la gloria,
y al estany lo vulgo jeu.
Aixís certs homes de ciencia,
quan s' alsan ¡quín desengany!
surtidós de l' impotencia,
tornan á caure al estany
de la seva insuficiencia.—

JOAN TOMÁS SALVANY.

DAVIT.
(Busto per *J. Borrás Solanas*)

PEL CORREU INTERIOR

"Apreciada N.: Impulsat
per un sentiment molt just
tinch l' atreviment y 'l gust
de dirte ab sinceritat
qu' he pensat moltas vegadas
expressarte formalment
per escrit ó verbalment
que t' estimo y que m' agradas.
Mes reflexiono ab rahó
quan á parlarte m' animo:
—¿per qué t' haig de dir *t' estimo*
si aixó ho sabs millor que jo?
Y encare que fos segú
que no sapiguesses rés...
¿es que t' haig d' estimar més
després qu' ho sápigas tú?—
Sempre has esperat en vá
la meva declaració.
¡Quántas vegadas aixó
t' haurá donat que pensá!
Molts cops, quan no m' has comprés
m' has odiat. ¡Tú qu' ets tan bona,
odi á n'a mí! ¡Pero, dona,
si jo no 't demano rés!
Jo t' estimo perque sí;
jo necessito estimarte;
pro jo no haig de demanarte
que tú m' estimis á mí.
A mí m' es indiferent
tingas ó no consequencia,
que la teva indiferencia
es per mí un gran alicient.
Jo sols vull lo que ningú
pot privarme de gosar:
véure't, sentirte parlar,
volguerte bé y pensá en tú.
No sé si deu ser passió
aquest sentiment tan gran...
Els apassionats no están
tan tranquils com estich jo.
Lo que puch asegurarte
es qu' es un amor tan xich,
que, si no 'l vols, fins estich
disposat á no estimarte.„

MAYET.

Á UN ALTRUISTA

Tú podrás tení talent,
coneixe l' *algo inconscient,*
parlarme de lo *inmanent*
del *conscio* y del *estat psíquich.*
Tú podrás compendre 'l *yo,*
dels *Vedas* la religió,
pots parlarm' de *la abstracció*
y d' altres cosas molt macas.
Pero tú tens cinch ó sis
duros cada día; aixís,
(per més qu' es extrany), Lluís
pots cultivar eixas cébas.
Pero jo, pobre de mí,
qu' estalvío 'l pa y el ví,
¿t' has cregut que puch llegí
tot aixó, per mí, romansos?
Tú m' has volgut demostrá,
que 'ns hem de perfecciona;
está molt bé, pero 'l pa
procura que may me falti.
Dirás que só un animal,
que no comprench *lo Ideal,*
pero lo qu' es el jornal
no crech jo que tú me 'l passis.
¿Donchs, que m' importan á mí
el *nirwana,* el *no vení,*
el *no yo* y la *cosa en sí,*
si no 'n puch tirá ré á l' olla?
¿Y qué 'n trauré d' estudiá
el sanscrit y el mussulmá
y altras llenguas que no hi ha
cap fill de mare qu' entengui?
Lo que convé sapigué
en est mon per está bé,
no ho duptis pas, no hi ha ré
com la gramática parda.
¿Qué 'n trauré que día y nit
investigui l' Infinit?
Lo que 'm preocupa es 'ná al llit
tenintne la panxa buyda.
Pero tú d' aixó te 'n rius
ó no hi pensas, perque vius
menjant pollastres, perdius,
sense doblegar la esquena.
Per xó no crech lo que creus,
ni veig el mon com tú 'l veus...
¡Dels teus mals-de-cap als meus
qué n' hi va de diferencia!

ROSSENDO PONS.

MITOLOGÍA MODERNA
(per *R. Riera Molins*).

Las tres Gracias.

L' ESTIU AL CAMP (per *M. Foix*).

—Bolets ray prou se 'n troban .. ¡Tan fácil fos trobar marit!...

AGRAHIMENT

Una senyora despedeix á la cuynera, saldantli 'l compte.

La minyona molt tranquila repassa 'l diner, mirántsel y remirántsel moneda per moneda. Per fí agafa tres pessetas y las tira al gos, que assegut sobre las potas de darrera está contemplant l' escena.

—¿Qué significa aixó?—pregunta la mestressa.

—Senyora—respon la cuynera—á cada hú 'l que siga seu. Cregui que aquestas tres pessetas el Turch no las ha pas robadas. Ja fa sis mesos qu' es ell qui rénta 'ls plats en aquesta casa.

Soso.

FIGURÍ PEL 1900 (per *M. Moliné*).

Lo mon se perdrá, y la culpa
la tindrá 'l sigle que vé:
los homes voldrán ser damas
y las damas caballers.

LO VESTIT

Qui no roba, no té roba.

Desde aquell pámpol famós
ab que Adam son pecat tapa
al uniforme fastuós
del emperador y 'l papa,
tan necessaria s' ha fet
eixa pell artificial
que 'ns imposá la moral
y, diguemho tot, y 'l fret,
que avuy pot dirse ab vritat
y sense pecar d' atrevit,
que la historia del vestit
es la de la humanitat.

Comensant per l' inventor,
ja 1 primer vestit portat
tingué per causa 'l pecat
y per efecte 'l pudor;
lo pudor, sí; es cosa clara
que tantost fou fet lo mal
ensenyar més que la cara
ja fou tatxat d' inmoral,
y per 'qui 'l vestit ¡mal llamp!
engendrá la hipocresía;
¡ab pudor tal repetía
la gent lo pecat d' Adam!

Y encare mentres tothom
vestía igual... ¡com aquell!
pro quan va ocórrreli á un hom.
l' endemoniat rampell
de volgué anar més bonich
que l resto dels seus semblants
fou quan comensá 'l fatich.
D' orgull y enveja huracans
encengueren un Vesubi
tal de passións, tal infern,
que per ofegal l' Etern
tingué de inventá 'l diluvi.

Surá 'l vestit del desastre
perque Noé 'l vell patriarca,
entre 'ls animals del arca
devía enquibirhi un sastre.

Desde llavors... ¡tururut!
va quedar instituhit
arbitre y rey absolut
de tot lo mon, lo vestit;
y 's va midar lo talent
y virtut de las criaturas
per la calitat y hetxuras
de las robas de la gent,
y ab tota la poca latxa
desde aquell temps se pot dir
que va comensá á regir
eixa lógica... salvatje:
¿Vesteix bé? Es home com cal.
¿Regular? ¡Psé! es un bon Jan.
¿Vesteix humil? Será un truhan.
¿Va estripat? ¡Quín criminal!

La consequencia d' aixó

FENT GANA (per *S. Junyent*).

A las platjas la gana ve de dos maneras: banyantse ó mirant com se banyan.

fou un texit de maranyas
perque 'l més trist pelacanyas
pogués vestir com senyó,
y ab afany tan malehit,
va cambiá 'l mon corromput
lo vestit de la virtut
per la virtut del vestit.
Y ab la roba ¡quí ho creuría!
per posarnos més en roda
s' hi empeltá la bojería
y va sortirne... la moda.
Alló ja fou lo deliri;
hi hagué modas per mocarse,
per fer mal, per suicidarse
y per 'nar al cementiri.
Modas per ferse petóns,
per cordarse 'ls calsotets,
per aná' á cullir bolets,
per jugá als quatre cantóns,
per fe 'l tutti, per dormir,
per dir ¡etxém!, per callar,
per anarsen á pescar,
per naixe, viure y morir.
Fou moda aná embolicat
ab un llensol de tres tallas,
fou moda vestir de mallas,
fou moda anar descordat;
fou moda molt temps severa
entre 'ls descendents d' Adam,
anar tot vestit d' aram
lo mateix que una caldera,
fou moda portar pitet
com las criaturas de mamas;
fou moda lluhir las camas
ab un pantalón estret.
Mil raresas enigmáticas,
las visións més estrambóticas,
las creacións més problemáticas,
las invencións més exóticas,
¡tot fou moda una senmana!
¡tot regná vintiquatre horas!
¡totas varen ser senyoras
de la tontería humana!
Axó 'ns ha dut un regnat
de luxo tan infelís,
que 'l que no es enmallevat
es perque sol ser postís.
Y fora tot de son centre,
avuy ab tota conciencia
pera cubrir la apariencia
solém despullar lo ventre;
y d' aquí un altre epidemia
que dú 'l vestit. ¿Quántas noyas
per l' afany de lluhir joyas
no s' arriscan á una anemia,
dejunant lo que un no sab,
ni es d' atinarho capás,
y tot per lluhir un cabás
guarnit de flors sobre 'l cap?
Y encare axó del dejuni
es un heroisme. ¿Pro quántas
que haurían sigut molt santas
no acaban en l' infortuni,
puig per vestir com no deuhen
y no volguent dejunar,
no poguent del ventre, ho treuhen
de qualsevol altra part?
¿Volen veure aviat y en crú
com lo vestit es qui mana
en la gran comedia humana?
Agafeu un home nú.
¿Qué es despullat? Res, un ser
casi nul é inofensíu:
donchs tan bon punt lo vestíu

EN LA CATALUNYA FRANCESA

(per *B. Gili Roig*).

Flor del Rosselló.

ja dessempenya un paper.
Segóns lo vestit, será:
ab un frach, un milionari;
ab brusa, un trist perdulari;
y ab manteu un capellá.
¿Vist aixó, trobeu estrany
que tractém entre nosaltres
ab escandalós afany
los uns de despullá als altres?
¡Si es conseqüencia precisa
del vestit entronisat
que 'l que 's trobi despullat
robi al vehí la camisa!
¡D' aquí naix la horrible guerra
que 'ls homes com unas furias
sostenen tantas centurias
ensangrentant l' ample terra!
Lo vestit es en resúm
la causa de tot desastre;
ell ha engendrat la costúm
de no pagar may al sastre,
ell es la font de tot vici,
ell corromp al més enter,
ell sens cap dupte va ser
lo fundador del hospici,
ell dirígeix las passións,
ell nos fa fer mil papers,
ell ha criat els botiguers,
ell sosté las professóns,
ell tot lo mon s' ha fet seu,
ell fá y desfá matrimonis,
y ab ell contan los dimonis
per desfer l' obra de Deu.
¡Sort que aquí serém salvats
de una plaga tan horrenda
per los ministres d' Hisenda...
que 'ns deixarán despullats!!

S. del Palau.

A l' exida del teatro (per *J. Blanco Coris*).

La muller, lo marit y 'l... cosinet.

SOBRE UNA COSTUM DE LA SAGARRA

Los sagarretas sempre han tingut fama de talossos y poch espavilats; y no obstant res mes inexacte que aquest concepte. A n' ells se 'ls aplica despiadadament lo refrá que diu "si vols mal á un gos, dígali que es rabiós.„ ¡De quántas burlas han sigut objecte sas costums senzillas y son carácter dócil y complacent, traduhint per mesquinesa actes resultants de la pobresa del terrer sobre que viuhen!

Nos acuden aquestas consideracions apropósit d' una burla que hem sentit férlos'hi á dotzenas de vegadas á consequencia d' una de sas costums que anem á revindicar.

Quan casan una noya y son á cal notari pera estipular los capítols, puig tenen lo bon seny de no casarlas sens precedir pactes nupcials, ab lo qual ells, los tontos, donan una llissó d' astucia als habitants d' altras comarcas que per mes vius se tenen, al apuntar las robas que 'ls pares donan á la nuvia s' expressa: "tants llensols (los que sigan) *de pare y mare*.„

Realment, la idea es confusa y difícilment pot esbrinarse lo que 's deu entendre per *llensols de pare y mare* ja que fins ells mateixos, (los donadors, s' enten) ho ignoran; empero aixís ho deyan ja los seus avis, continuaren dihentho 'ls seus pares y aixís ho expressa la actual generació; mes nosaltres, que ab motiu de la professió que exercim hem viscut molts anys entre ells y coneixem sa documentació antigua y las costums de la comarca, creyem haver desxifrat lo geroglífich que enclou la frase, qu' en nostre concepte porta encarnada una idea altament económica y relacionada ab lo traball y l' estalvi, patrimoni com es ben sabut de tot lo poble catalá.

Tenir casa pera viure, un tros d' horta pera ferhi *recapte*, com ells diuhen, un camp pera cullir pa y un bosch pera anarhi á fer llenya, veus aquí 'ls elements copdiciats pera 'ls suferts habitants d' aquella ingrata y freda comarca. Al cap de vall sos desitjos no poden esser mes modestos ja que 's reduheixen á lo mes indispensable y necessari pera la vida humana.

En la horta, si la cabuda ho permet, s' hi fa també cánem, que després de cultivat, cullit, assecat, bregat y pentinat pel marit, sempre en horas vagativas pera no

SARSUELERA (per *F. Gómez Soler*).

En negocis de teatro
la bona forma es el tot.

NOTA VALLESANA (per *A. Cardunets*).

Santa Perpétua de Moguda.

perdre 'l jornal, passa á mans de la muller que 'l fila vora la llar del foch en las llargas y pesadas vetllas del hivern. Y ab la successió de las cullitas, bregant y pentinant ell, y filant ella, aviat se contan per dotzenas los rams de fil que guardan amuntagat en la cambra fosca, desde hont passa á mans del teixidor del poble convertintlo en pessas de drap que, talladas á brancas y cusidas de tres en tres tallas, ne surten los llensols que hi ha al cap de vall de la caixa pera quan casarán las fillas.

Veus aquí 'ls *llensols de pare y mare*, que al ferne entrega á la nuvia be podrian dirli:

—Aquí 'ls tens; ells representan l' estalvi, 'l traball y la constancia, tant lo fil del urdit com lo de la trama ton pare lo tragué del cánem cultivantlo com entreteniment en los días festius á la tarde en lloch de matar lo temps á la taberna jugant al truch; en horas desvagadas manejava las bregadoras y 'l pentinava passantlo per las puas de cer; després ta mare posava 'ls munyochs á la filosa y vinga fer ballar lo fús ab rapidesa escorrentse al impuls dels dits y arrastrant en sa caiguda aquellas telaranyas qu' en fil se convertían. Posa'ls una, duas y tres vegadas á la bugada y aquest color de pa moreno que avuy tenen se tornará mes blanch que la llet de nostras cabras, y 'ls borrallons de neu que pausadament queyan sobre la teulada al filarlos en las llargas y pesadas vetllas del fret hivern. Aquí 'ls tens aquestos llensols *de part de ton pare* y *de part de ta mare;* ells representan las suadas dels dos y l' amor á la familia; gurádals, úsals en companyía de ton esvenidor marit y procureu després imitar á qui 'us los dona.

. . . .

¡Lo pitjor es que avuy la major part de las filosas restan olvidadas á la golfa entre 'ls trastos vells é inútils, y de fusos los torners de Vich ja no 'n fan gaires!

JAUME RAMÓN.

CANTARELLAS

Es tant, noy, lo que t' estimo
que sufreixo sols pensant
si d' un altre m' enamoro
y per ell t' haig de deixar.

—

Las miras que avuy te l' home
al escullir la muller,
son: en primer lloch los quartos,
y en segón lloch... los *calés*.

—

¡Quánts joves probablement
vindrían á demanarme
si estessin del tot segurs
de que no 'ls daré carbassa!

—

Deixant apart la modestia
y parlant ingénuament,
dech dir que no 'm tinch per guapa,
pro que 'm tinch per bon tipet.

PEPETA FORGUERÓN B.

Lo DESCANS DEL OBRER
(per *J. Sans Castaño*).

El periódich es un menjar que no engreixa; pero satisfá.

EPÍGRAMAS

L' ingénua de l' Agnés
parlant del jove Montero
va dí enutjada en excés:
—Es un fals... un embustero...
A mí no m' enganya més.

—

Sent casat, dormir sol vol en Sunyol,
y sa muller, la Quima,
diu plorant:—Está clar; vol dormir sol
perque ja no 'm estima.

J. PONT Y ESPASA.

Verge en relleu (per *J. Montserrat*).

RIMAS

Sabent com sabs que t' estimo,
¿per qué no m' admets la carta
que porto dins la cartera
ja fa més d' una senmana?
¿Per qué las voltas que 't trobo
si miro ab fruició ta cara,
se torna al moment vermella
com la flor de la magrana?
¿Per qué no 'm tornas la vida
ja que sols tinch viva l' ánima?
¡Sembla estrany! Tan poch que costa!
Sols m' has de dí una paraula.

—

Pots rompre en trenta mil trossos
lo meu enamorat cor;
pots dirme tot lo que vulgas
fins tractarme de traidor,
puig lo que surt dels teus llabis
tot ho puch escoltá ab goig,
menos la frasse "no t' aymo„
perque 'm tornaría boig.

FRANCESCH COMAS.

CASSAT AL VOL (per *L. Ensenyat*).

—Noy, desengánya't: de porch y de gitano se n' ha de venir de mena.

HIVERN

A mon costat vina, amor meu,
que 'l fret hivern cubreix de neu
la terra despullada.
Vina, amor meu, á mon costat;
tinguente aprop, del temps glassat
me n' he de riure, aymada!

I

Estantne junts, qué hi fa que 'l vent
cantant pel plá tot tristement
despulli arbres y plantas.
Si lo caliu que tinch al cor,
lluny d' apagarlo aquest vent fort
lo fa brillar més qu' antes!

II

Qué hi fa qu' omplint los camps de dol
resti amagat sovint lo sol
detrás la boyra humida.
Si tos ullets y ton mirar
molt més que 'l sol, molt més encar
donan calor y vida!

III

Qué hi fa, qué hi fa que 'ls aucellets
qu' han fugit lluny per por dels trets,
no cantin may á coro.
Si quan te tinch al costat meu
y sento 'l só grat de ta veu,
per res sos cants anyoro!

IV

Qué hi fa també que s' hagi mor'
sobre l' herbám la última flor
que 'l fret posá malalta.
Si en ton semblant fresch y rosat
una flor bella hi ha quedat
al mitj de cada galta!

—

A mon costat vina, amor meu,
que 'l fret hivern cubreix de neu
la terra despullada.
Vina, amor meu, á mon costat;
tinguente aprop, del temps glassat
me n' he de riure aymada!

J. C. MONTANÉ.

MAL DE COR

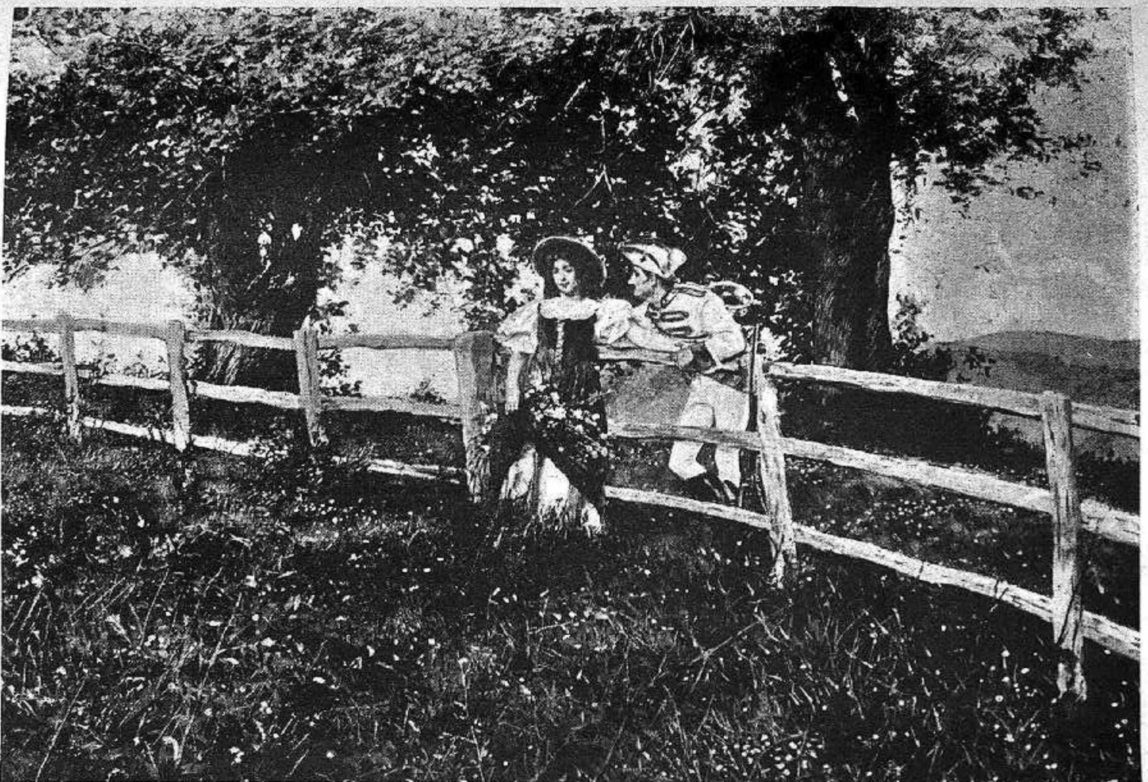
En aquest mon de miseria
de tal modo la materia
va teixida ab l' esperit,
que no es empresa poch seria
véure'n la trama y l' urdit.
¿L' amor en la vida humana,
no ha estat sempre *'l mal de cor?*
Donchs en llengua catalana
mal de cor no es mal d' amor;
mal de cor es mal... de gana.
Y aixis un mal qu' es torment
de mitj mon y l' altre mitj,
no se sab prou clarament
si es aliment del desitj
ó es desitj del aliment.
Y es que 'l que estima ab follía
y 'l que un bon ápat somía
pateixen del mateix mal.
L' *arrós* que buscan varía,
pero la *gana* es igual.
¿La gana he dit? Ben miradas
las cosas, fins *las talladas*
més d' un cop s' haurán confós,
acabant moltas vegadas
per *somiar truitas* tots dos.

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

ALS COLECCIONISTAS
(per *R. Miró*).

Un sello nou.

Idili.—(Quadro al oli de *Antoni Fabrés.*)

FESTA DE CARRER (per *F. Fló.*)

Vóltala, gírala, tómbala...
Ah salao... ara va bé!...
No hi ha res més agradable
que las festas de carré.

L' ENVELAT

¡Quína alegría per tota la vila al escamparse la nova de que hi hauría envelat! ¡Quín modo de donar pressa las noyas qu' enllestissin els seus vestits, y els joves, quín darse ansia perque l' encarregat de la llista no passés per alt el seu nom!

Aquell any la Festa Major tindría un alicient més. No era tot hu, ballar entre las quatre parets de la mateixa sala de tot l' any, ó poguerho fer entre glassas y cortinatges, á la llum de las aranyas de cristall y en un saló gran, molt gran, alfombrat, aixecat com per art d' encantament igual que 'ls dels qüentos de fadas. ¡Quín bo pel jovent poguer ballar allí, confosas las parellas entre 'l remolí d' ellas mateixas, giravoltant sense parar, mes que 'l temps precís de reposar la orquesta, que aquell any, com requería el cas, sería de las de més fama.

* * *

El dia avans de la festa, uns quants homes van aplanant el camp ahont deu aixecarse l' envelat.

Se veu que no ho deixarán fins á quedar llest del tot. Ja comensan á descarregar carretadas de fustas, cordas, caixas y uns pals molt llarchs.

Oberts uns sots á cop de picot, hi colocan tot seguit unas entenas, ab uns teixits de cordas que un hom no sab com s' hi poden entendre. Tot d un plegat hi extenen la tela de cuberta, y á tot vol, fins prop de terra, van posantnhi una de franjas blavas y blancas. Se veu que aquells homes ne son molt práctichs.

Al endemá la canalla s' entreté mirant á dins per las escletxas, y ja cap al mitj día, alguna noya tafanera que l' ha vist, va escampant pel poble que l' envelat fará molt goig.

No li falta rahó. Cap al tart l' envelat, presenta interiorment magnífich cop de vista. Una gran alfombra cubreix el terreno. A tots costats s' hi veuhen cortinatges blanchs ab fondo vermell, aguantantlos uns pals ab adornos daurats que á la séva vegada sostenen uns gerros ab flors. Del sostre penjan rengles d' aranyas ab las espelmas apunt. A la dreta s' alsa un tablado ab moltas glassas formant ondas lligadas ab cintas de color. Es per la orquesta. A tot vol de la sala hi han tres rengles de cadiras. ¡Ja n' hi cabrá de gent! Al fons, prou que 's veu, hi haurá la presidencia. Allá al darrera de tot figura un jardí, destacants'hi al mitj, un tronch de caballs marins molt bonichs y molt daurats. Els aguanta las riendas un pavo real ab la qua oberta.

¡Vaja, 's veu que l' embalador s' hi ha volgut lluhir!

El mal es que ara qu' está tot llest y va acostantse l' hora, se sent algun tró llunyá, y cap allá dalt, al indret d' aquell turó, surten uns nuvulots que, 'ls que s' alaban d' enténdrehi, diuhen que no fan gaire goig.

***

Diantre de temps, vés com s' ha anat carregant! ¡No caldría sino que ara 'n fés una de las sevas! El cel s' ha cubert del tot, els núvols son cada vegada menos trencats, y... no hi ha dupte, la tempestat ja es damunt de la vila.

La pluja va essent cada vegada més espessa y 'ls trons s' aconsegueixen uns als altres. ¡Quin caure aygua!

El temporal fa una hora que dura y no du trassas de parar. Pel carrer Major ja passa l' aygua á tota amplada. Com més vá, més sembla que s' hi aboni. ¡Vaja, adeu festa! Lo qu' es per aquella nit ja 's pot donar el ball per llest; vés, pobre envelat, com haurá quedat, sens ni tenir temps de treuren res.

La nit es fosca, pero aquell llampeguejar seguit, més que pel seu efecte, espanta pel que deixa veure ab sa claror. Els torrents no poden engolir l' aygua y el roncar de la riera, barrejat ab el dels trons, acaba de fer l' espectacle més feréstech.

Passat el temporal, el quadro que presentan els camps es desolador. Els pagesos ploran per la cullita malmesa; els joves per lo bo que perden aquella nit, y més d' una noya, ab llágrimas als ulls, contempla allá en una cadira del seu quarto, l' adornat vestit que havía d' estrenar al ball. Entre sanglots y suspirs li confía el dolor de la seva pena.

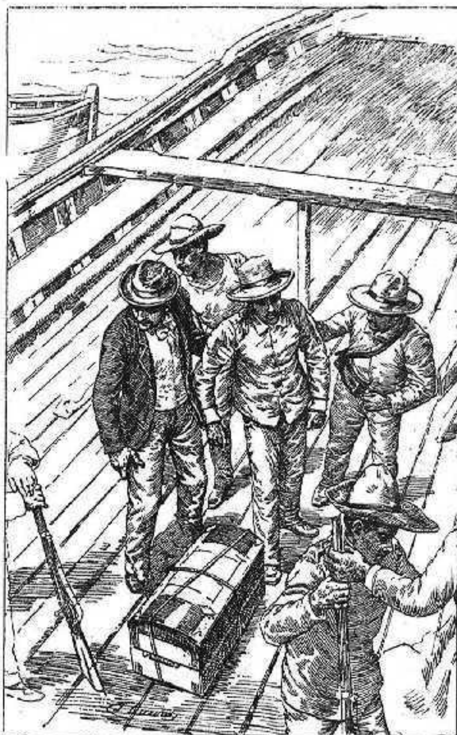
***

¿Y l' envelat? ¡Pobre envelat! Prou se veya que aquellas telas n' havían aguantat de raigs de sol y plujas, pero cap com aqueixa.

Allá está el pobre, mostrant els efectes del temporal. Las telas xopas y arrugadas semblan tapar el cubell d' una bugada inmensa. El pes de l' aygua ha sigut tan gran, que las entenas, socavadas per la que ha anat filtrantse dintre dels sots, s' han inclinat doblegant sa forsa cap al mitj.

De dintre, presenta un aspecte tan estrany

De retorn de la guerra (per *J. Cuevas).*

Desembarch de malalts.

PIROPO DE PISTOLO
(per *Glandario*).

—¡Si fuera nuestro ese crío... *ridiós!*

que faría riure, si no entristís el pensar las ilusions perdudas que tot alló representa. Las aranyas tocan á terra, y, alsant el bras, ab la ma s' arriba á tocar la tela que servía de sostre. L' alfombra ha desaparescut sota de una altra de fanch negrós. Els cortinatges blanchs, han pres tint de sos dossers vermells. Els gerros están per terra abonyegats, y las flors de paper, s' han tornat munyochs de cartró. Els caballs marins han desacreditat la simbólica rassa que representavan; la pluja els ha pansit y tenen las potas penjim-penjam.

Allí, aprop d' un pal, s' hi veu al pobre envelador mirant ab llágrimas als ulls tanta desgracia.

Uns quants individuos de la Comissió, ab una espelma encesa, van contemplant els desperfectes.

Sols queda una esperansa; que demá fassi bó.

***

Ab el nou día vé la bonansa y un sol espléndit. No hi ha que perdre temps. Una brigada d' homes, dirigits per altres molt interessats en que le festa se celebri, tractan de tornar á deixar l' envelat tal com estava. Adressan las entenas, han estirat las cordas, netejan l' alfombra en un camp vehí á copia de tosca y serraduras: van aplanant y trayent la humitat del terreno, y, com per art d encantament torna á renaixer en son lloch la festosa sala.

Arribada l' hora, com si res hagués passat, brillan els llums en sas aranyas, la orquesta deixa sentir els més ayrosos acorts del seu repertori, las noyas lluheixen sos vestits nous, y els joves abrassantlas pel cos, giravoltantlas al compás dels deliris amorosos de la dansa, las hi fan olvidar las engunias passadas, refentse'n ab dalé entre suspirs y paraulas dolsas á cau d' orella.

Y l' envelat, com un ser sensible, sembla aplegar baix son manto tanta alegría. Mentres el calor de la gent y dels llums va per dins aixugantli la mullena, á la part de fora se senten espaternegar cordas y telas.

Sembla un monstre que somrigui.

JOSEPH XIMENO PLANAS.

REFRANS ADOBATS

*** *Quien más mira*... senyal que té bona vista.

*** *Donde las dan*... es probable que 'ls hi deuhen.

*** *Donde no hay harina*... no poder pastar.

*** *Quien mal anda*... de segur qu' es coix.

PEPET PANXETA.

DE FAMILIA

Que en Joanet es calavera
se sab positivament;
lo que ignora molta gent
que Don Joan siga un tronera.
Si hi té influencia la herencia
assegurarse no 's pot,
pro del pare al seu xicot
hi va poca diferencia;
que si 'l noy es fluix de mollas
en quant als debers honestos,
será per 'lló de que 'ls testos
se semblan sempre á las ollas.
En Joanet, atolondrat,
de la crítica no escapa;
Don Joan, bergant, tot ho tapa
ab finura y serietat.
El gueto ab bona palica
inculca al fill la moral:
á solas no 'n fa cabal:
ell predica y no practica.
D' aquest modo logra astut
que 'l noy el temi y veneri
y que 'l mon el consideri
un modelo de virtut,
puig mentres que al xich se 'l troba
ab enredos y ab tropells,
Don Joan, qu' es un gat dels vells
sab nadá y guardar la roba.
Un exemple: l' altre día
escometé 'l noy l' empresa
de conquistá á una francesa
del Café de la Alegría.
Se la emporta á Vallvidrera,
la convida ab un sopá,
y després cap á Sarriá
solets per la carretera.
Jove, inexpert y tranquil,
de la primera volada,
no tenint la ma trencada
en embolichs per l' estil,
com un crach del cor d' Andorra
ó d' aquells del Vall d' Arán
el ximple practica 'l plan
d' aná ab l' artista á la torre.
Diu:—El pare será al llit
dormint com una marmota;
obro, tanco, ningú ho nota
y passém felís la nit.
En efecte. Entra á la cambra,
quartos espayós y á peu plá,
pensant allí disfrutá
com el Rey Chico á l' Alhambra.
Pro 'l diable, qu' es animal
que ni als seus guarda respecte,
va desbaratá 'l projecte
donantli un disgust mortal.
Desperta 'l vell y sospita
al sentí enrahonement,
se vesteix en un moment
y á la escala 's precipita.

VENT DE PROA (per *A. Pons*).

¡Bufa!

Un á un baixa 'ls grahons
á las foscas, de puntetas,
entrebancantse ab las betas
que li penjan dels mitjons.
Mira pel 'l forat del pany
guayta anhelós, s' extasía,
fins sembla que té alegría
de trobarlos al parany.
Contra tan gran impudicia
no sab que fer, ni que dí;
pro 's determina á la fí
á ferse ell sol la justicia,
y furiós, cego, indignat,
pega una empenta tan forta
que s' estabella la porta
obrintla de bat á bat.
Com que 'ls atrapa *infraganti*,
entre ella, 'l vell y 'l xicot
varen armá un alborot
pitjor que la tribu aschanti.
Trobantse en plena palestra
y escorrentse del perill,
roig y avergonyit el fill
fuig saltant per la finestra.
Llavors tement que 'ls vehins
sentin lo que no 'ls importa,
finestrons, finestra y porta
el gueto tanca per dins.
Ab las portas tan fermadas,
ningú sab que varen dí,
mes com que 'l vell quan n' eixí
eran ja las vuyt tocadas,
algún sermó de moral

pensó feu á la francesa,
puig surtí ab la cara encesa
com el foch d' una fornal,
mentres qu' éll, groch y abatut,
ullerós y fent tintinas
li imbuhía las doctrinas
de la més sana virtut.
Torná l' endemá 'l minyó
á presencia de son pare,
plorós y abaixant la cara
pera impetrar son perdó.
Don Joan perdona y olvida
y al fill se limita á dir:
—Gayres fets com el de ahir
noy, m' escursarán la vida.—

Follet.

Presumida (per *J. Pellicer Montseny*)

—Vaja; aquest traje 'm favoreix molt!

EPÍGRAMAS

—Aquell gos que ahir vaig perdre,
avuy lo faré cridar.
—Si no 'l tens, per fer que cridi
no sé pas com t' ho farás.

—

—¡Ay que l' estimo Assumpció!
—¿Vosté estimarme?...
—No es qüento.
Jo sempre dich lo que sento.
(Ella apart:—Tal confessió
demostra qu' es xarrayret).
¿Sempre díu lo que *sent?*
—Sí.
—Donchs ja 'm guardaré de dí
davant seu algún secret.

J. Ferrer B.

¡PLANY!

—¡Qué n' es de trist sentí amor!
tot plorant deya una noya,
si quan lo qui us ha cor-prés
es un tranquil de set solas.
Fa temps que friso per un
que tots mos sentits trastorna
ab sa figura gentil
y sas fesomías totas.
Prou lo tantejo sovint
per si cau á la garjola;
mes ell fa lo desentés
y ab evassivas s' escorra.
Prou veu qu' expressan mos ulls
lo que dir no pot ma boca,
mes, tot aclucant los seus,
me paga ab una ganyota.
Malhaja lo día aquell
que aprop meu vingué en mal hora
per encéndrem en son foch
com arboladissa estopa.
La culpa la té mon cor
que sens ell trucá á la porta,
li ha oberta de bat á bat
ab confiansa de sobras.
¡Qué ignocenta n' has sigut.
rateta de ma persona,
y que lleugera, ¡Deu meu!
lleugera y poch previssora.
Tal vegada 't creyas tú
qu' empresonarías l' home
tenint per dot sols bondat,
tendresa y altras falornias...?
T' has errat de mitj á mitj.
Ja 's veu que víus á las foscas:
de tot aixó que tú tens
no se 'n tira res á l' olla,
y avuy l' home qu' es trempat,
sentli la natura pródiga,
vol aspirar á algo més
que á casarse ab una pobra.

J. Salleutag.

CALMA Y AGITACIÓ (per *M. Moliné*).

—Mira aquell nyicris com corra...
—També hi arribará primer que nosaltres.
—¿Ahont?
—Á Panticosa.

GENI Y FIGURA, FINS Á LA SEPULTURA

¿Vá que vostés no creurán qu' això siga veritat? Donchs si senyors; ho es y puch certificarho per haver sigut un dels testimonis presencials.

Segueixin y 's convencerán.

L' Arcis, xicot d' alguna edat, tenía tota la figura d' una granota; es á dir: panxa grossa, camas curtas y primas y un cap grós y tant aplanat, que semblava no tenía coll, puig no se li veya de curt qu' era; pero en cambi, tenía un génit tan alegre, que fins las sevas desgracias li donavan ocasió pera riure ó distreure als altres.

Al fí 's va morir, cosa que causá gran estranyesa, puig sembla, segons opinións autorisadas, qu' una persona aixís no s' havía de morir may.

Va morir de repent, la vigilia del diumenje de Rams y com se va engroixir mes del qu' estava, lo tinguerem que deixar en observació en lo cementiri.

Pero estava de Déu que havía de fer l' última de las sevas, pera justificar lo títul d' aquest articlet.

*
* *

Hi ha costúm al nostre poble, d' adornar las portas de las xicotas ab tota mena de flors, la nit que precedeix al diumenje de Rams, y reben ellas com gran obsequi lo trobar que 'ls picamans, panys y demés accesoris de cada portalada respectiva, estigan ben enflocats y plens de guarniments, quan al esser de día las obran de bat á bat.

¡Desgraciada de la que no li posan ni una petita flor, puig es lletja ó no té relacións amorosas!

¡Quínas competencias, quíns afanys! ¡Ni floretas boscanas quedan en una extensió de sis kilómetros!

Jo estava al café ab quatre amichs, amohinat, puig fins las de l' hort de casa las havian presas y no podía ferli l' enramada al meu ideal, cosa que 'm va fer exclamar:

—¡Quín paper mes ridícul faré demá davant de l' Agneta! ¡Dirá que no l estimo y tindrá rahó pera pensarho!

—¿Pero perqué has deixat cullir las de casa?

—¿No sabs que fa una hora qu' he arribat de fora vila y la mare no sabía res?

—Tens rahó: y lo qu' es ara que ja son las vuit del vespre, difícils son de trobar en lloch.

—Home, tant com difícil no ho es, va dir un altre. Lo que 's necessita, es un poch de valor y no menys despreocupació; que flors no 'n faltarían y no gayre lluny d' aquí.

—¿Ahont son? ¡Apa digas!, vam respondre á *quarteto*, puig com m' estimavan de debó 'ls amichs volían que jo no quedés malament ab l' Agneta.

—¡Qué 'n sou de babaus y desmemoriats! ¿No recordeu que avuy al portar á l' Arcís al cementiri...

APUNTE DE TALLER (per *A. Lezcano*).

—¡Comprés, comprés! diguerem ab mes alegría que si 'ns hagués tocat la grossa de Nadal

Y era veritat; no havíam pensat en lo fossar que tenía tots los caminals adornats de rosers y 'ls rosers de rosas de tota mena ja poncellas ja esclatadas, las unas de color de granat que semblavan de vellut, las altras grogas... en fí *¡la mar!*

—Donchs vaja ¿estéu disposats?

¡Ves si no ho estaríam tractantse de la xicota!

Vam pendre 'ls tapabocas pera colocar en ells las flors y ab tot cuydado sortirem del poble camí del pati del repós.

Com los cementiris dels poblets tenen tants *punts vulnerables*, nos va ésser sumament fácil asaltarlo y vam comensar á cullir flors ab tot afany, no sense dirigir de quant en quant la vista á la capelleta, depó-

FULLA D' ÁLBUM (per *R. Casas*).

Apunte á la ploma.

sit ahont estava l' Arcís tranquilament dintre de la caixa, á la que donavan llum dos ciris ab mes seu que cera.

No creguin, ***particularment*** ja 'n teníam de por, pero tots plegats eram uns Rogers de Lluria.

Vam lligar los tapabocas plens de flors, vam tirarlos per dalt de las tapias á la part de fora y 'ns disposavam nosaltres á fer lo mateix, quan varem sentir dintre de la capella un soroll com una canonada fonda, un tró llunyá y ¡Mare de Déu! alló va ésser un camp d' Agramant.

Destrossantnos las mans, agarrantnos en los llindars dels ninxos, en los que algú va deixar fins las unglas; pegant trompadas per aquí, caigudas per allá, vam poguer sortir atemorisats, ab los cabells de punta, y corrent, sense tombar la cara y arrossegant los tapabocas, arribarem al poble; deixarem las flors á casa d' un dels companys, qu' estava á l' entrada y, reunits altra vegada al café, mes blanchs que la cera que illuminava á l' Arcís, vam pendre una copa pera matar lo susto y fer los comentaris del succés.

—¿Qué haurá estat?—deya l' un.

—A mí 'm sembla que ha sigut una protesta dels morts perque 'ls robavam la cullita.

—Donchs quan jo pujava ninxos amunt, m' ha semblat sentir:—¡Ep, noy: á veure si 'm destrossarás la teulada de la casa!

***

La qüestió va ésser qu' á pesar del susto, la meva xicota va tindre una enramada del hú, y quan sortía de casa á fí de rebre una somrisa d' amor de l' Agneta, vaig trobar á un dels companys de glorias y fatigas de la nit anterior que 'm va dir, mitj rihent:

—¿Sabs alló d' anit?

—Sí; ¿qué?

—No ho endavinarás may.

—¡Es clar que no! ¿Y tú ho sabs ja?

—Sí, home, sí. ¡L' última bromada del Arcís.

—¿Del mort?

—¡Just. Ens va coneixer y ja no podía fer altra cosa pera espantarnos...

—¡Vaja, home, acaba!

—Res; que 's va reventar com una cigala dintre la caixa y á axó 's va deure lo soroll que vam sentir.

Vaig quedar com aquell que veu visións. ¡Fins á la sepultura va fer broma l' Arcís!

Ara diguin vostés si 'ls refráns son ó nó veritat.

J. GONZÁLEZ MURCIANO.

DAVANT DEL MIRALL (per *J. Blanco Coris)*

Tots los joves s' enamoran de mí... També me 'n enamoraría jo si sigués un jove.

LO CABALL DE S. MIQUEL

Montclá, Juliol de 1897.

Adalt de Sant Miquel
s' está tan prop del cel
que boy no 's veu la terra.
Los núvols pel voltant
s' ajuntan y 's desfán
y 's perden com un somni...
D' un núvol que dú 'l vent,
lo bes del sol ponent
ne fá un caball d' escuma,
que ab un fantástich salt
se 'n va fins á Queralt...
com si busqués als Comptes.
Los Comptes ja no hi son,
ni 'n queda gayre al mon
dels temps d' en *Cor de roure.*
De tot aquell passat,
tot just si n' ha quedat
retalls d' una llegenda.

—

L' arcángel Sant Miquel
un jorn baixá del cel
sobre un caball de plata.
Semblava que tot ell,
del esperó al capell,
fos fet de raig de lluna.
Los moros, per tot lloch,
lo veyan treyent foch
botant de cingle en cingle;
Y 's diu que al fer un salt
desde Montclá á Queralt,
lliscá sobre una roca.
Encare al lluny se veu
l' altívol pich hont jeu
l' antich castell á trossos.
Y encare 's veu lo tall
que 'l ferro del caball
deixá en la relliscada.

Tot lo demés, s' ha fos...
¡Fins lo caball gloriós
de Sant Miquel arcángel!

MAGÍ MORERA.

UN ARROSSAYRE

Arriba entussiasmat á la fonda, s' entaula y díu:

—Mosso, vinga un ápat de rey. He tret sis duros á la rifa de Madrit y vull gastarlos tots sis en un dinar.

Lo mosso li serveix alguns entremesos y un plat d' arrós ab peix, que l' altre devora, derretintse de gust y llepantse'n los bigotis, fins que al deixar net lo plat, exclama:

—¡Aquest arrós es de primera! ¡Noy! ¡Pórtam sis duros d' arrós!

R. T.

"LA MEVA ESTRELLA„ (*)

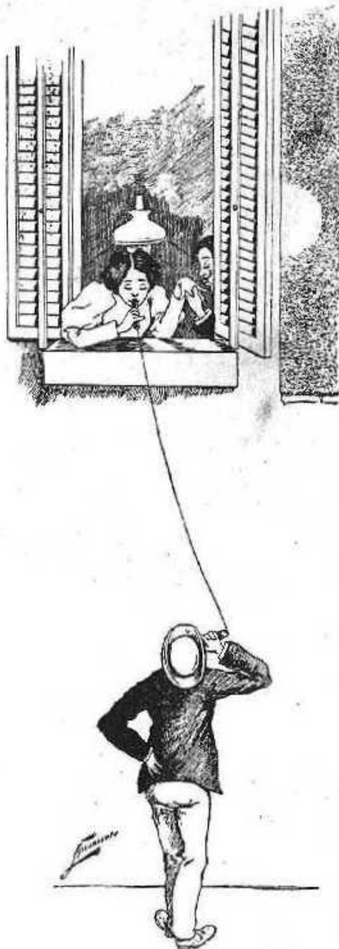
¡Mala negada fassi!

He llegit moltas vegadas,
que un tal senyor Flammarión
afirma, ab rahons fundadas
en las *ciencias elevadas*,
que cada estrella es un mon.
Y com que cada mortal
(segons máxima molt vella)
naix, per regla general,
ab la *planeta* al morral,
tots tením la nostra estrella.
Sino que molt freqüentment
la sort, qu' es tan mala *púa*,
ens las reparteix rihent
á bell-ull; y, expressament,
moltas ens ne dona ab qúa.
Un dels que n' ha arreplegat
d' aqueixas, per sort amarga,
soch jo; un home desgraciat
á quí, donchs, li ha pertocat
una estrella ab qúa... ¡y llarga!
¡Quína mala estrella!... Estich
desesperat, Deu m' ajudi.
Pregaré á ma sort ¡jo 't *flich!*
m' escursi la qúa un xich
ó bé que d' estrella 'm mudi,
per la exclusiva rahó
si no clara, molt senzilla,
de que, sense *llum*, com no
treu ma estrella brillantó,
un servidor no la *brilla*.
Y no brillant ma *planeta*
perqu' es un astre apagat,
l' *ór*-bita 'm fa la trabeta;
y anant perdut com cometa
per aquets mons m' he *estrellat*.
Puig dés que ma estrella 'm guía,
ho erro tot; y, errant, passant
anys y panys ab molta 'vía,
jo 'm crech qu' es—y no es manía—
la meva, una *estrella errant*.
D' aquí que com l' errant juheu,
mentres passa ma existencia,
passa que ma estrella ¡ay Deu!
me deixa, ab lo rumbo seu,
á la lluna... de Valencia.
Entrant ma estrella ¡ay de mí!
ab més mal peu que altras d' ellas,
m' ha trepitjat--puch ben dí—
l' ull de poll del meu Destí
fentme veure las *estrellas*.
Buscant, per cambiar de vida,
novas estrellas, nous mons,
la meva estrella atrevida
fins á escalar me convida
las estrellas... ab galons.
Mes, com no sé com pujar,
es en vá que m' encaparri...
Me sembla que per cambiar
d' estrella, hauré d' esperar
¡quan me 'n vagi al altre barri!

J. Barbany *(Pepet del Carril).*

(*) Accéssit en l' últim Certámen literari celebrat per lo *Centre Catalá* á Manlleu.

Trifulgas (per *J. Navarrete).*

—Avuy no pujis, que estich ocupada.

GENT DE AQUELL TEMPS (per *Antoni Fabrés.*)

ANÉCDOTAS TEATRALS

Lo galán de la companyía, pare (de veras) de una noya de cinch ó sis anys, representa un paper de pare al qual li han robat la filla, y en un arranch de desesperació, y fingint un gran plor, exclama:

—¡Hija!... ¡Hiiija miia!...

La filla (de veras) qu' estava distreta detrás de un bastidor, se presenta en escena, dihentli:

—¿Me llamabas, papá?

GONNELLA POÉTICH.

S' está representant l acte primer del *Tenorio:* al arribar á la escena en que l' agutzil díu al protagonista:

—¿D. Juan Tenorio?

—Yo soy...

—Daos preso...
Un tranquil del públich exclama en alta veu:
—Ma noy, quína fila que fará vestit aixís pel carrer.

C. D' ALFONSO.

Entre bastidors:
—Veyám Carmeta,—díu lo director á la primera tiple durant l' ensaig. —L' aria que va á cantar es sentimental. Cal, donch, posarhi molt cor.
—Sí,—observa l' autor de la lletra.—Molt cor y molta sinceritat. Per lo tant, procuri pensar ab alguna cosa trista, com més s' hi identifiqui, millor li sortirá.
Y ella respón: —Té rahó; pero de cosa trista, verdaderament trista, no més puch pensar ab una: ab lo final que tindrá l' obra qu' ensajém lo dia del estreno.

R. PUJOL.

APUNTES (per *Teresa Nyssen*).

Nota de la Costa.

Arenys de Munt.

PER MASSA SABI

Entre estudiants:
—Ja sabéu que al meu professor l' altre día mentres éram al colegi, varen clavarli una pallisa de primera?
—¿Al teu professor?... ¿Qué t' ensenya?
—La llengua inglesa.
—¿Y per quín motiu varen pegarli?
—Perque va tenir massa *llengua* ab un *inglés*.

M. MASQUET RASCLE.

HUMORADA

Entre un mestre d' estudi y una dona que fassi de modelo, hi ha ademés de moltas altras la següent diferencia: Lo mestre d' estudi ha de enrahonar molt pera ensenyar no més que una mica; mentres que la modelo ho *ensenya* tot sense dir una paraula.

JOAN A. TORNÉ.

CREPUSCULAR (per *R. Miró*).

Cap al tart pren lo vol cada dia,
cap al tart rumbejant lo vestit,
cap al tart com las rataspinyadas,
cap al tart á cassá algun mosquit.

LO PÉS DELS ANYS

El vell ha mort
aquesta nit,
després d' haver sopat.
Ab el coll tort,
més tart damunt del llit
l' he vist tot enrampat;
fixos, lluhents,
sos ulls menuts
com quan tenía son;
mitj somrisents
sos llabis, sechs y muts
com burlantse del mon.
Jo l' he vetllat.
Un ciri groch
ho omplía tot de fum;
jo m' hi he acostat,
al veureho, poch á poch
per apagar sa llum.
El vell m' ha dit:
—Ja está bé tot;
deixa'l está 'l cramell.
Veste'n al llit;
no ploris més tontot.
¿No veus qu' he mort de *vell?*—

. . . .

Tot espantat,
sense motiu
volía fé 'l cor fort...
y 'ns hem mirat:
jo content de ser víu
y ell content de ser mort.

J. BURGAS.

¡POBRETA!

¡Pobreta barca! Fa quinze días
que treus lo fetge del calafat;
mes mal traballi no t' aparías...
Ja no ets ni sombra del qu' has e tat.
¡Tan. goig que feyas quan te portava
ton patró, 'l Jordi, cap á Salou,
y de garrofas te currullava,
que orgulloseta may deyas prou!
¡Tant que al Mas nostre de la Ribera
te contemplavam aná y vení,
deixant boy sempre ben endarrera
la balandreta del Agustí!
Y aixó que fóreu las dos compradas
al mateix amo pel mateix preu,
y totas duas aparelladas
com cap més barca pel mar s' hi veu.
Tota la costa ja 't coneixía,
y 'ls de las Illas, y 'ls del Algé',
que fins baixares á Morería
quan carregavas pel Esquerré.
May ni las rocas ni las onadas
t' han pogut veure jaure als sorrals,
que ni fugías las llevantadas,
ni t' espantavan los temporals.
Y ara ¡pobreta! vella y malmesa,
ni 't troban bona per aná al *bou*,
y veus los días de ta vellesa
secant las xarxas dels de Salou.

J. BARTRINA.

VENEDOR DE TAULETA (per *Glandario*).

—Ben mirat, entre en Girona y jo hi ha ben poca diferencia: tots dos vivím de comprá y vendre paper.

Á UNA CADIRAYRE

Bé prou coneixes que m' enamoras
quan veus que passo jo á totas horas
per enfront del teu portal;
mes tú rihent sempre com la brivalla
me miras fixo, miras la palla
¡y així 'm tractas d' animal!

Fins quan ¡oh dígam! vols qu' aixo duri
¿potsé es qu' esperas que jo m' aturi
á explicar't lo meu dalé?
Per Deu, xiqueta, ton front delira,
si á la botiga no hi ha cadira
ab l' assiento un xich sensé.

M' agrada veure com fas reixeta
per aquell brillo de ta maneta
quan va per clavá 'l punxó;
mes la cadira qu' adobas, nena,
me dona gelos y dich ab pena:
¡si en son lloch pogués ser jo!

Aixís ma vida, mar de delicias
fora jo al rebrer ¡ay! tas caricias
assegut al escambell;
y al llegí alló: "Se restauran mueblés,,
repetint passo las horas febles:
—¡Quí pogués ser trasto vell!—

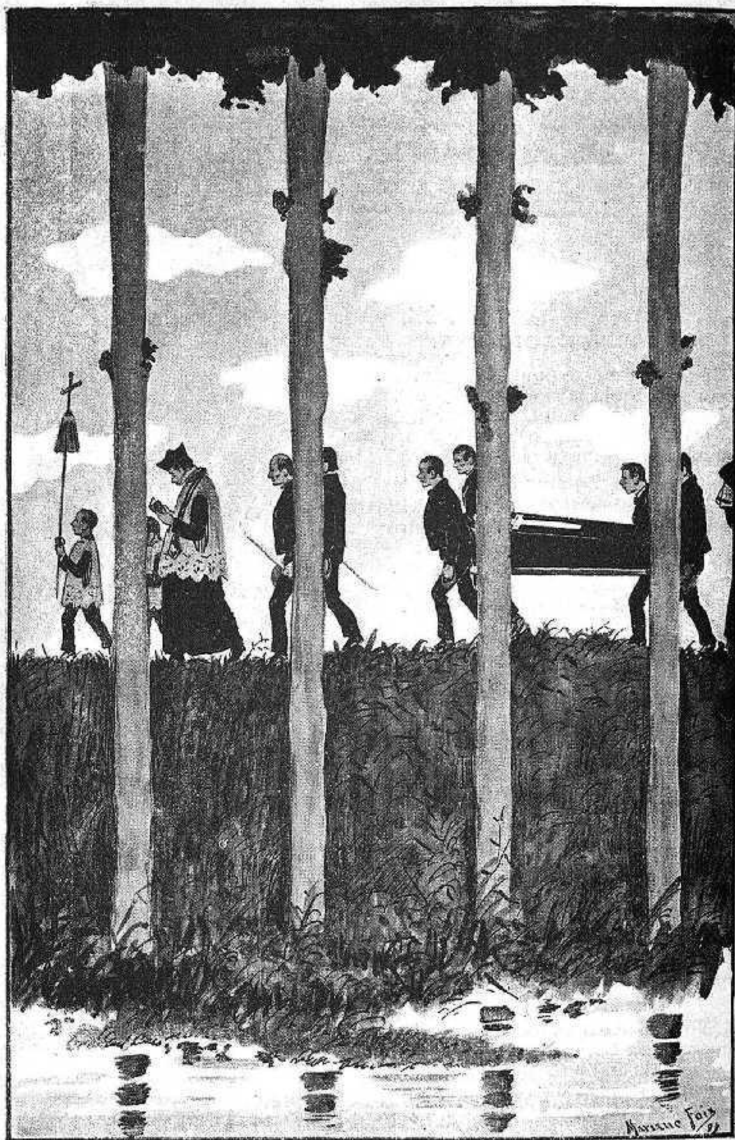
Per tú suspiro de nit y día,
per tú pateixo de melangía
quan recordo ta ma d' or,
¡com se belluga quan ab catxasa
los brins del vímet passa y traspassa,
cadirayre del meu cor!

¿No sabs encare per qué suspira
lo cor que t' ayma? Donchs ou y mira
si 'l remey tú me 'l pots dá:
Tinch deu cadiras ab dugas potas
set que 'ls hi falta l' assiento á totas
y sens mollas lo sofá.

ANGEL RÍUS Y VIDAL.

Papellonas de nit.

A MONTANYA (per *Mariano Foix*).

L' enterro de l' hereu de la Masia.

LAS BESSONAS

(Ilustració de Cabrinety)

"Chalet para vender, á dos "kilometros de la estación de "Espernallachs, con jardín, "bosque, viñedo, tierras de la-"bor y casa para el colono. Si-"tuación inmejorable, habita-"ciones lujosas y toda clase de "comodidades. Dará razón el "notario de Espernallachs don "Joaquín Isona."

Aixís ho deva l' anunci, que sense sapiguer perqué, m' interessá tot seguit. De *La Pebrera*,—hont jo passava 'ls estius,—á Espernallachs hi tenía una hora curta de tartana. La facilitat de la excursió y las ganas de saludar á mon amich Quimet, el notari, ab qui feya mes de tres anys que no havía encaixat, esperonaren mon desitj de contemplar aquell *Chalet* que días y días pregonavan sense fruyt els diaris de la Capital.

Quan arribí á ca'l notari la minyona vella 'm feu 'ls honors de la casa:

—Vegi quin cas. Avuy al dematí ha sortit y passará 'l día á fora. ¡Quín greu li sabrá á D. Joaquím!... Vosté dirá que soch curiosa, pero ¿es alguna cosa que li porta pressa l' assumpto de vosté?

—¿Pressa? Cap. Volía veure'l, saludarlo, ferhi petar la xerrada, velíaqui. Com que som amichs de la joventut.

—¡Ah, caramba! ¿No venía per res de negocis? Ja li asseguro que'n tindrá un bon sentiment. Donchs, si, miri, de bon matí, un cop ha pres la xacolate, diu: me 'n vaig fins á ca'l Camós, (qu' es aquesta torre tan gran qu' está per vendre) y potsé no torni fins demá dejornet. Si vingués algún recado d' urgencia, envieume un propi... Per 'xó li preguntava.

—¡Aixís ja ho tinch bé! Diguim quina ruta haig d' empendre y m' arribaré fins allá tot xano, xano.

—¡Bona pensada! Esperis un xich que d' aquí á una mica vindrá 'l mateix masover de ca'l Camós, que ha anat á fer una diligencia. Ell l' acompanyará pe'l camí.

***

¡Qui t' ha vist y 't veu, camí d' Espernallachs! Jo 't coneguí anys enrera de nou en nou, mes ben cuydat qu' una partera aristocrática, mes nivellat y plá que cap taula de billar, y 't contemplo ara rocallós y plé de sots, sense que cap má compassiva vulga gurirte las roderas, arrugas inmensas delatoras de ta mal cuidada vellesa y del abandono en que 't tenen. Ja-no sents petar la tralla dels traginers, que s' enduyan el ví de la comarca en llarchs convoys de carros curullats de bots, ni alegra la vista la esmeraldina verdor dels pámpols, ressechs ó clorótichs avuy, com escarransits son els serments, fills migrats d' aquestos ceps plens de filoxera, ansiosos de la mort qu' esperan ab las arrels embotidas, com els cardíachs d' abotagadas camas. Ja no complau l' orella el metálich dringar de campanetas y picarols, orquesta obligada dels luxosos breacks plens de festiva jovenalla, sempiterna engrescadora de fontadas y ballarugas. Las vinyas moren; las botas anyoradissas s' esberlan pe'ls cellers, no poguent reinflarse ab la benefactora mullena del such de rahím; y ls cups badan las negras bocas com febrosenchs tifódichs qu' esperan en l' agonía el cordial xarop de pámpol que 'ls encoratja y retorna.

La plaga vá extenentse assoladora; ni 'l traball fatigós minva la passa, ni las probaturas tenen satisfactori resultat. Tot es en vá: estudi, feyna,

paciencia; la vinya 's mor. Ni 'l Cel, ni la Ciencia portan el remey. Sols el recaudador recorda al camparol cada trimestre que hi ha un gobern que vetlla per ell, que manté l' ordre, qu' administra justicia, que defensa la propietat y la vida. Las bossas, ventrudas altre temps, de deu anys ensá van esllanguintse y escolantse en mans dels munyidors de butxacas. Las últimas pessetas ixen ronsagueras, pero surten al fí. ¿Qu' aquí 'ns morím de fam? ¡Brava noticia! La patria, la patria gran necessita diners pera la guerra. ¡Menjan tant doscents mil homes! ¡Y aixó que van sis mesos endarrerits de vianda! Fortuna que 'ls caps grossos no menjan may l' escudella freda.

Y 'l pagés va venent. Primer reduheix l' hisenda; se desprén dels terrossos un á un, poch á poch, com l aeronauta que nota 'l descens de l' aparato. Els deutes creixen, la contribució implacable 'l sangra trimestralment ab matemática exactitut, y 'l pagés ven, ven els últims trossos, empenya 'l Más, deixa la casa payral que li cau al damunt y fuig espahordit, abandonant las mes entranyables prendas: es la barqueta que cau, la bomba que 's desinfla, el viatjer esporuguit que mira sols per la vida y llensa al espay, un cop ha acabat el lastre, las áncoras, els barómetros, els vestits y en últim cas la cistella que l' aguanta.

Y 'ls fills ¿hont van? ¡A la guerra! Es natural. Si ja no te fincas ¿perqué 'ls necessita? Encare 'l gobern li estalvía de mantenirlos. ¿Voléu mes sort?

***

El *Chalet* en venda era bonich de debó: un somni de poeta, un país de vano trasplantat á la realitat. Sobre 'l vert fosch de la arbreda espessa que l' enrotlla un palauhet blanch, bufó, estil Renaixement. No cal preguntar son objecte; es un niu d' amor, es un recó de mon fet exprés pera estimarse, es un oassis regalat, fresch, alegroy pera olvidar las fatigas y angunias del desert atzarós de la vida. La soletat cenobítica que l' envolta, l' aygua que regalima per la tosca cantant l' himne dolcíssim de la seva llibertat, la fullaraca bellugadissa murmurant conmoguda al pas del vent que fuig com baylet atrevit després de petoneiarla, tot ajuda á revestir á la caseta blanca d' encisadora voluptuositat Es l' ambent propi pe'l qui vol gosar de la joventut y de la naturalesa.

Y per dins lo mateix: la inmillorable distribució de lloch, las espayosas salas, la endressada cuyna, l' assoleyat menjador y aquella arcoba pulida, decorada ab garlandas de flors, plena d' angelets galtuts y vivaratxos, fent mil entremaliaduras pe'l sostre y per las parets á capritxo del pintor. Arreu la llum y l' ayre que no escatiman els finestrals inmensos y els balcons amplíssims. Alló es sanatori de tristor, hospital dels aburrits, convalecencia dels fastiguejats. Es un *Chalet* que fa entrar ganas de viure, entona las potencias y excita al plaher, al sibaritisme.

L' amo, riquíssim; ¿si no era per necessitat que se 'n desfeya, perqué venia tan bella hisenda? Vos asseguro que sigué una de las pocas vegadas que 'm quedí á las palpentas. Cap detall, cap rastre m' encarrilava á una satisfactoria solució. Anava á las foscas.

***

—¡Misteri!

—Be ho es, pero vas á saberlo.

Y agafantme pe'l bras el notari Isona 'm feu recorre ensemps que m' ho explicava l' extens jardí d' aquella mansió de fadas.

—Gertrudis y Elena, fillas únicas de la viuda Llaneras, vivían ab sa mare disfrutant d' una posició mes que desahogada y relacionantse ab lo bó y milloret de Barcelona. Son pare, que desempenyá á Cuba y á Filipinas serveys administratius de categoría, deixá un bonich capital, que doblava al poch temps per la mort de la Comptesa de Flamisell, tia de 'n Llaneras.

Tula y Lena eran bessonas. Esbeltas, guapas y tan parescudas que sols ab el tracte usual podían diferenciarse. Tula era vivaratxa, expansiva, dominadora; Lena, retreta, obedient, passiva. Tula, tota activitat, disposava y manava com mestressa. Era 'l cap de casa, á quals ordres s' ajupían de grat la mare embabiecada y la germana sumissa.

Ivet y Tula s' enamoraren. El casament se feu sense cap reparo: l' un era per l' altra Ilustració, riquesa, honors, tot estava equilibrat. La nau del amor no tingué de lluytar ab temporals, ni degué salvar els esculls de la oposició; aixís arribá al port conjugal vent en popa y sense averías.

La sogra y la cunyada no abandonaren la gentil parella, y visqueren junts en la mes cordial avinensa y benestar. La lluna de mel seguí dos anys sense eclipses ni quarts menguants; boca que vols, cor que desitjas; la casa feta un Paradís. La quietut y tranquilitat de la vida de familia se torbava no més dos cops cada any á l época de las excursións. Dels dos estius, ne passaren un á Biarritz, l' altra á Suissa; el primer hivern á Niza, el segón estava projectat á Andalusía.

La Providencia embullá 'ls plans. Un descarrilament ocorregut entre Carpio y Villafranca ocasioná la mort á la viuda Llaneras y lesións d' importancia á la Tula. Al retorn de Granada, hont rebé sepultura la difunta, la dona del Ivet abortá. Trastorn sobre trastorn, la pobra Tu'a no era ja sombra de lo que fou; la carn treta á grapats, ullerosa, trista, pensativa, caigué en un estat d' abatiment y postració que donava condol. Després vingué la resistencia á pendre aliments, luego 'l desvari, rauxas de suicidi, mes tart l' agressió als demés.

Celebrárense consultas; els metjes dictaminaren ab unanimitat: —¡Boja!

S' apelá al recurs suprém, al aislament, y á l' reclu-ió.

Quan se 'n hagueren endut á la Tula, aquella casa paresqué un cementiri. Cunyat y cunyada lliscavan com muts fantasmas sobre las catifas, y el servey, empeltat del quietisme del amo desempenyava 'l seu paper sense remor y acallant tota fressa: fins á la cuyna 's parlava en veu baixa.

A últims d' hivern l' arquitecto entregá 'l *Chalet*. Aquella caseta riallera, concebuda al principi del seu matrimoni, estava llesta y á punt de rebre'ls. Mes la companya del seu cor, la Tula, ja no 'n podía disfrutar.

Y hauría renunciat á anarhi si 'ls amichs ab marejadora constancia no l' haguessin empés fins á Espernallachs.

—Distreute, alégrat y disfruta,—li digueren. Y al abandonarlo 'ls companys, com despertantse d' un somni, respirá ab fruició la rehinosa alenada del bosch, y la gota primera del bálsam del olvit caigué sobre la seva ánima llatzerada.

*
* *

Passavan días y sempre 'l Director del Manicomi deya la mateixa:—No hi ha millora —No hi noto diferencia —Vá seguint.—Está igual.—Veurém.

Aquell dolor viu, intensíssim dels primers jorns cedí la plassa á un anyorament soportable, manso, últimas ondulacións d' aquell cop terrible que feu vibrar tot el seu ser.

May la Naturalesa se li mostrá mes enjoyada. La Primavera era allí que 'l festejava; y propet d' ell, contemplantlo manyaga, la bonica Lena, la cunyada humil y servicial, modesta y senzilla, que desde 'l día de la desgracia sigué son ángel tutelar, sentintse arreu la seva influencia benefactora, sense mostrar ni tant sols la punta de las alas.

—¡Com se sembla á la Tula!—pensava l' Ivet boy contemplantla. Y lo que son las cosas. Al poch temps ja modificá las ideas. Ja no pensava, sino que deya, encare que á solas:—Es mes guapa, val mes que l' altra.

Sense sotragadas, de mica en mica, son ánima sedenta de caricias absorbeix el verí de un amor impossible. Al veure la Lena, recorda aquella cara benvolguda d' altre temps, pero rejuvenida, mes fresca y apacible que may. No esbatega son cor ab febrosenca passió, marxa al pas sense aturarse; l' amor per Tula havía sigut frenétich, desbocat, com un afecte que s' estimba rebotent per las rocas del precipici; per Lena sent un amor delicat, un afecte extrany que llisca com sobre patins enllavissantlo al abím.

Lena es també víctima d' igual martiri. Prou vol deturarse, pero la corrent impetuosa de la estimació pot mes qu' ella. Sempre volgué al cunyat, mes al veure'l sol, trist y enmalaltit, s' enterneix y compren que son cor glatía ab desitjos avans reprimits per la presencia de la mare y germana. Acluca 'ls ulls de la rahó y s' abandona al curs d' aquell ensomni encisador del qual se deixonda en brassos d' Ivet un cop consumat l' adulteri.

Els días consegüents foren insufribles. S' esquivan la mirada, fugen l' un de l' altra y 'l remordiment furiós els xiula las orellas dicteris els mes denigrats y frasses insultadoras. No hi ha medi d' escaparse d' aquella persecució subjectiva; necessitan distracció y la soletat fá eco á la complanta crudel que 'ls atormenta. No queda mes remey que 'l juntarse, fer cara al tropell de penediments que 'ls ataca, y emborratxarse de delicias fins á perdre 'l seny y fins ofegar la escandalosa cridoria de la conciencia.

***

Tres anys d' ilícits plahers amussan els cayres finíssims de la vergonya, y 'l restabliment inesperat de Tula trenca aquellas relacións nascudas en mal' hora, y la presencia d' ella en el *Chalet* es cástich constant y perpétua penitencia pels aymadors furtius.

¿Hagué esment la Tula d' aquells embrolls? ¿Notá fredor, indiferencia, desafecte ab Ivet? ¿Comprengué que son retorn significava la ruptura brutal d' incestuosos plahers?

¡Vesho á sapiguer! Dos senmanas mes tart, Tula moría ofegada al estany del jardí en ocasió en que l' Ivet era á Barcelona y Lena ab varias amigas al Mas de 'n Politxa.

Després d' una pitrada tan seria, ells dos s' han allunyat, venentse 'ls mobles á cara ó creu. Queda 'l *Chalet* per qui vulga comprarlo, tinch poders per vendre'l y ja passarém comptes ab l' Ivet quan vinga. Ara ni sé hont son, ni hont paran. Déu sab si tornarán.

¡Vet' aquí un argument per una tragedia!

—Home, ¿vols que 'l publiqui?

—Tú mateix; com te sembli.

—Ja está dit.

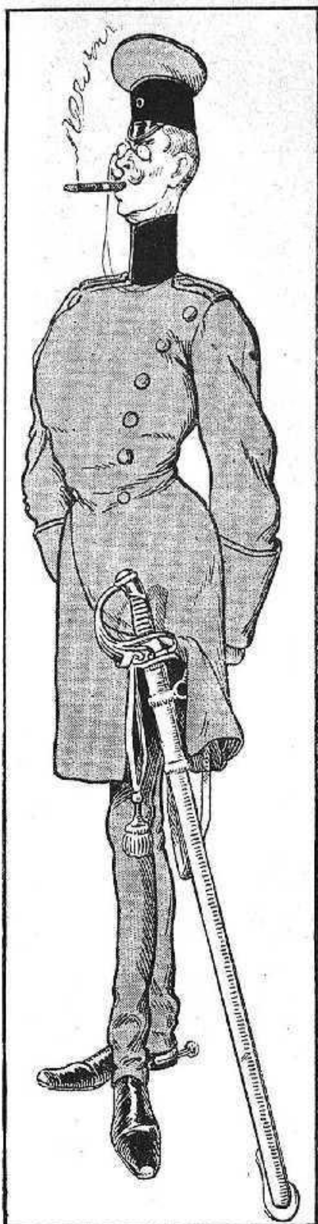
XAVIER ALEMANY.

Á UN COTXERO DESCALABRAT

Quien á hierro mata, á hierro muere.

Que 'l cap t' havías trencat
avuy la nova he rebut:
corrent com desatinat
el caball s' ha desbocat
y del *pescante* has caygut.
Lo que temps há 't mereixías
cap y al fí has sabut trobarte;
segur que tú no sabías
qu' als altres fent *averías*
te poguesses tú *averiarte*.
Y 't dich sens' causarm' fatich,
que m' alegro del teu mal
per més que 'm sigas amich;
tal com ho sento t' ho dich,
si 't pica, pósathi sal.
Perque á un lloch la amistat deixo
si bé 'l teu mal reconeixo:
d' haverte fet aquest nyanyo,
com á amich, te compadeixo,
com á cotxero, no 't planyo.
Puig sou la calamitat
més gran que s' ha conegut
y que més mals ha causat;
donchs si ara ets tú qui ha rebut
molt ben merescut t' ha estat.
Que podeu impunement
atropellar á la gent
avuy es cosa ordinaria...
¿qué potser un tant per cent
cobréu de *La Funeraria?*
Entre tartanas, *charrets*,
carretelas y faetons
que crusan per tots indrets,
ja 't dich jo qu' estém distrets
els que á peu aném per 'quets mons.
Un sempre té d' aná ab pó,
perque, quant menos ho espera,
ve un cotxe de tras-cantó
que sense cap dilació
l' envía á sopá' ab San Pere.
Anant del modo qu' aneu
p'els carrers de la ciudat
atropellantnos arreu,
tal volta es perque creyeu
que aquí es país conquistat;
que tot s' ha de tolerar
sense que poguém xistar,
ni que 'n feu un xiquet massa,
poguent pels carrers anar
com *Don Pedro por su casa*.
Y com may un correctiu
de l' autoritat rebeu
pera fervos fer l' ull viu,
no es gens extrany que seguiu
atropellantnos com feu.
Per xó quant he sabut
que 't vas fer mal de debó,
de veras me n' hi rigut,

EXÉRCIT GERMÁNICH (per *M. Moliné*).

Lo qu' es com elegants y garbosos, no 'n busquin d' altres.

NOTA DECORATIVA (per *J. Massó*).

VENTATJAS DEL REGAR (per *F. Flo.*)

Ab l' humitat despareix la pols, creixen las plantas y las faldillas s' escursan:

puig ta cayguda ha sigut.
lo cástich del Talió.

CANDOR SALAMÉ.

MONTANYESA

Del natural.

Es un diumenge;—per 'llá al cap vespre,
la pubilleta—del Más Pigrau
ab sa mareta—tot xano xano
ve de sarau.

Roja de cara—la pubilleta
així á sa mare—li va parlant:
—Ay, si sabíau—lo que á mí 'm deya
ballant, en Jan.

—Filleta meva—no te 'l escoltis,
no crech que t' hagi—dit res de bó.
—Si ho sapiguéssiu—no m' ho diríau
pas aixís, no;

m' ha dit que n' era—jo la xicota
més sarauhista—de per aquí,
y que voldría—totas las festas
ballar ab mí.

—Dónchs jo 't prometo,—filleta meva,
que aquesta cosa—no será pas
y ab tots els joves—que al sarau hi hagi
tu ballarás.

—Entre altras cosas—també ha dit, mare,
que 'l cor li havía—'vuy tocat jo,
pero, vos juro—que may cap cosa
li he tocat, no;

y que felissa—podría ferme,
deya estrentyenme—molt fort el cos;
per cert que al dirmho—si no m' aguanto
cayém tots dos.

—¿Qué més? explícat,—filleta meva
¿quína altra cosa—t' ha dit en Jan?
—Que 's moriría—si jo 'l deixava...
—No será tant...

—M' ha dit al últim—que vindrá á casa
demá á la tarde—tot lo més tart,
perque ab el pare—diu que desitja
poguer parlar.

—Es que t' estima,—no hi há cap dupte,
si 'l trobas fesli—molt bon paper,
que si á ton pare—tan prest vol veure
próu deurá ser

per demanarli—ta má, no ho duptis.
—¡Ay, mare méva!—No hi dónguis vols.
Vol vení á casa—per veure 'l pare
y demanarli...—¡planté de cols!

J. STARAMSA.

CAPRITXO (per *F. Fló*).

Los tres edats.

INSOMNI

Estirat al llit, dintre un mar de sombra
ab els ulls oberts, resseca la gola,
basquejant el cor, el cervell tot sombras
que al entorn del llit pressurosas rodan..
¡Oh l' insomni, l' insomni!
¡qué 'n fa veure de cosas!

Un cércol d' acer, el cap m' empresona,
l' arteria del pols forceja per rompre'l,
la distancia creix en la negra arcoba,
tot se sent lluny, lluny, y es tot á la vora;
Van pasant, van passant
en silenci las horas...

Després del torment, s' asséu tremolosa
la nit prop del cos, y els sentits embota,
ab suau llanguiment la pensa m' aclofa,
aplana el meu cos el pés de las sombras;
Es la son, es la son,
¡quín bó fa quan es dolsa!

Pensaments trencats, ideas somortas
sens perfils ni tons, s' apagan, se fonen,
en suau esvahiment els membres reposan,
del fons del no-ser, m' estiran ab forsa:
¡Fins demá, fins demá!
¡si la vida 'm retorna!

A. LLIMONER.

EPÍGRAMAS

—

La senyora de l' Andreu
sovint deya á unas sastressas:
—¡Tingueu compte ab quí us caseu
perque ¡corren unas pessas!

—

—¿No vas dirme que 'n Bernat
era de Canarias?
—Sí.
—Donchs ell m' acaba de dí
qu' es de Manlleu.
—Y es vritat.
—¡No 'm vinguis, Pep, á enredar
ab tretas estrafalarias!
—No t' enredo, es de *can Arias*
de Manlleu. ¿Ho vols més clar?

—

Hi ha beneyts que á sa promesa
tot li esplican mot per mot.
Jo al contrari; á ma estimada
procuro amagarli tot.

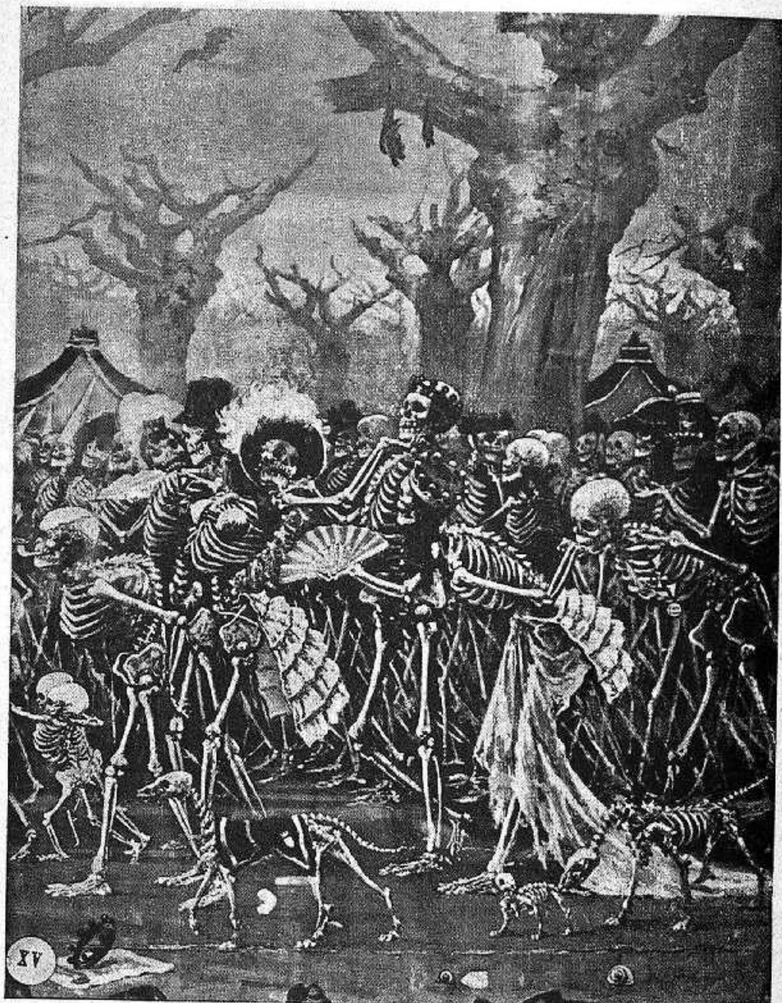
J. F. GAVIRES.

COLOQUI CAMPESTRE (per *Rojas*).

—Aqui vá un duro per aquestas flors ¿té convé?

FANTASÍA MACABRA (per *J. Llovera*).

Lo Carnaval á la Castellana.—(Boceto de un quadro que figurá á l' exposició de las obras póstumas del celebrat artista.

EN LA CAMPINYA ROMANA (per *J. Echena*).

LA BULA

(QÜENTO VALENCIÁ)

I

Als pochs dias que Mosen Jeroni va pendre posesió de la retoría del poble, cumplint ab son sagrat ministeri, ú dels sos primers actes, fou dedicarse á administrar lo sacrament de la penitencia. Lo confesonari era lo seu fort: aixís com altres sacerdots tenen la vanitat de tindre fama de grans predicadors, lo retor de Canals—qu' es lo poblet ahon passa l' acció de nostre qüento—la tenía de gran confesor, y tan ben conquerida, que les dones se feen llengues de la sehua persuació pera ferlas anar dretas per lo camí de la santitat y de la virtut.

Mosen Jeroni era un home d' uns trenta anys y encara qu' estaba de plé en la edat de las pasions, segons els informes que sos feligresos pogueren recabar, no se li 'n coneixia altra que la del diner, cosa que siga dita de pas, no estranyaren; perque sabut es que, fora de contades escepcions, la gent d' Esglesia es mes apegada als bens terrenals de lo que la Doctrina de Nostre Senyor Jesucrist mana. Lo fet d' haver aplegat al poble sense majordona, ni mes companya que la de sa mare, fon motiu pera que desde 'l primer moment se guanyara generals simpaties, particularment entre les giques devotes, de les quals no quedá una en la que no naixquera la esperanssa de ser per lo temps *l' ama del Senyor Retor* qu este es lo pervindre que tenen, casi siempre, les beates jovens de les giquetes poblacions rurals.

Pero llavors l' estat del esperit de Mosen Jeroni el tenía molt llunt de pensar en pendre majordona. Y se compren: l' home havía tengut un desengany d' eixos que son prou pera amargar tota una vida. També ell, com tot hom, va tindre lo seu idilí qu' el temps despiadat se va complaure en desfer. En sos ensómits de seminariste, mes d' una volta s' havía recreat lo seny ab la esperanssa de fer sa majordona á una companyera de sa infantesa á la qual volgué ab lo candorós amor de la primera edat. María Rosa—que aixina se dia la jove—era,—pareguda á son nom,—una flairosa

NOTA PARISENCA (por *S. Azpiazu*).

Venedora de flors.

floreta del camp. Pera ella l' estudiant de capellá tenía moltísima atracció y pera ferli vore que no li era indiferent, li brodaba algúns mocadors, que aquell solía guardar, com si foren rel·liquies, en lo raconet mes amagat de sa caixa.

Pero passaren els anys, y la separació per una banda, y per altra, l' amor que feu naixer en lo cor de la gica un fadrí foraster, foren sobrats motius pera qu' ésta, oblidant al seminariste, de la nit al matí, ab escándalo de les comares desapareguera ab son amant de la vila. Quant el jove tonsurat torná á ésta, dispost á cantar la primera misa, al saber la desaparició de María Rosa no pogué menys de sentir una gran pena. Tratá de tindre noticies seues; pero tots los passos que doná ab este propósit foren devades: la jove, com si havera caigut en un pou, havía desaparegut, sense que nengú del poble poguera donar rahó dels seus hossos.

II

Cert matí, estaba Mosen Jeroni en lo confesonari esperant tranquilament que acudiren els penitents á llavar sos pecats ab la gracia de l' absolució, quant de pronte s' agenollá á sos peus un feligrés demanantli, per l' amor de Deu, que li fera la caritat d' ouirlo.

—Encomensa per senyarte y dir lo *yo pecador*—li digué ab la familiaritat propia dels pares d' ánimes—que no 't faltará la gracia del Senyor, si, com crech, estás ben arrepentit de tes faltes.

—No es menester—li vá respondre 'l feligrés—perque no vinch á confesarme.

—¿Puix á que vens?

—A demanarli á sa paternitat un consell.

—Esplícat.

—Es el cás—afexí 'l feligrés, qu' era un pobre llaurador d' aquella contornada—que m' acabe de trobar cent lliures en una bosa de seda, y desitje que vostra paternitat me diga qu' es lo que dech fer d' elles.

—Primer que tot, buscar al que les ha perdut pera tornárliles — vá dir Mosen Jeroni sentenciosamen.

—Está molt bé—afexí 'l

RUMBEJANT (per *J. Blanco Coris.*)

Pesca d' arrastre.

llaurador rascanse 'l cap — ¿pero si 'l amo d' elles no apareguera?

—En eixe cás vineten per casa y parlarém.

—Vostra paternitat será servit—li digué respetuosament el llaurador besanli la má.

—Ves en ta Mare de Deu,—li contestá 'l confesor benehinlo.

III

Apenes el feligrés ixqué de la Esglesia dispost á fer lo qu' el Senyor rector li havía dit, quant illuminá son cervell una idea que, per lo practica, no ductá un moment en durla á cap. Y no vol dir asó que nostre home fora un Séneca; tot lo contrari: era un ruquerol de marca major; pero á falta de il·lustració, tenía molta Gramática parda qu' es la ciencia que mes se necesita en este mon guilopo pera saber viure.

—Si amostre la bosa per tot arreu—pensá—pronte trobará amo. Lo que me convé es fer lo qu' el Senyor retor m' ha manat, pero de manera que nengú del mon la vullga.

Pensat y fet: pera eixir avant en son intent, ficá la bosa ab les cent lliures dins d' una banya de bou, y ab la má dreta mostranla á tot hom, s' en aná per los carrers del poble preguntant en veu alta:

—¿De qui es asó?

—¡De ton pare!—li responien uns.

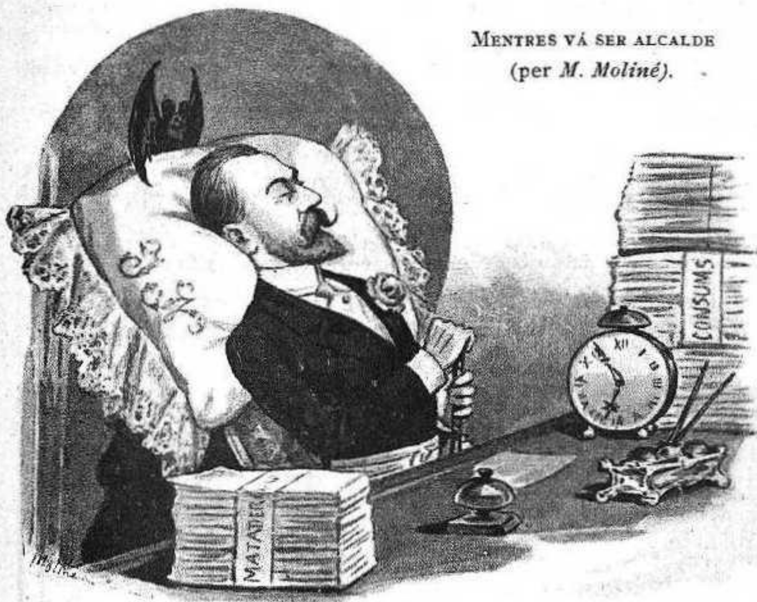
—¡De ta mare!—afexien altres.

—¡Teu!—solien dir els demés.

Tan jistosa ocurrencia promogué tal albolot, que 'ls gichs acabaren per ferlo fugir á forsa de pedrades.

MENTRES VÁ SER ALCALDE

(per *M. Moliné*).

—Preguntan que vá fer? Va representar admirablement....

—¿A la Ciutat?

—No senyors: vá representar admirablement *La vida es sueño.*

LO TEATRO PER DINTRE (per *A. Cubells*).

L' home no s' amoiná per aixó. Per lo contrari; satisfet de son éxit, s' en aná á casa del pare d' ánimes.

—¿Que has tret en clar?—li preguntá éste.

—Que la bosa me perteneix; puix havent corregut el poble preguntant per lo seu amo, el que no ha dit talment qu' es meua, ha confesat per lo manco qu' es d' algú de ma familia.

—Poch á poch—esclamá Mosen Jeroni, que, com bon capellá, no podía vore ab bons ulls qu' els dinés anaren á parar á mans profanes;—de les cent lliures que conté la bosa, tenim que fer tres parts; una pera tú, altra pera las animetes del Purgatori y la darrera pera la Bula de la Santa Crehuada.

Lo llaurador que no contaba ab esta eixida de peu de banch, se quedá sorprés; pero, passada la impresió, se feu el conte que, com havía enganyat al poble, no li faltarien mitxos pera burlar al sacerdot, y aferrat á esta idea, li digué hipócritament:

—Me pareix molt just: vinga vostra paternitat á ma casa á poqueta nit y farém les particions.

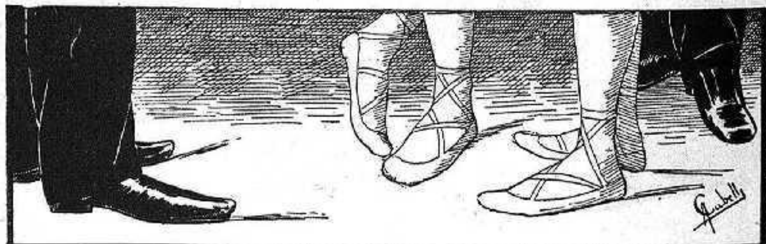
Y donanli les senyes d' ahon vivía, s' en ixque de la casa rectoral, dispost á no perdre ni una lliura de les que la bosa de seda guardaba.

IV

A l' hora convenguda Mosen Jeroni entraba per la porta de casa 'l llaurador.

Baix de l' ampla campana de la cuina, illuminada per un cresol de ferro que penjaba d' ú dels escudellers, l' esperaba aquell sentat en un banch de fusta.

En la llar, encesos en flama, fumejaben dos tronchs de llenya y, no molt llunt del foch, havia una giqueta taula, cuberta per una manta morellana, que li servía de tapet.

—Acabada la funció, quedan contractadas per anar al restaurant: jo pago.

Lo senyor retor, demprés de donar la bona nit, se sentá junt á la taula en una cadira de corda que 'l llaurador li oferí.

Este feu altre tant en lo banch de fusta que moments ans ocupaba, y traent la bosa de seda de dins del calaix de la taula, deixá damunt d' esta les cent lliures, les quals el senyor retor se prengué 'l treball de contar.

—¡Angela María!—digué demprés de fer ab les japes tres montonets—ja están fetes les particions.

Y senyalanli al llaurador ú dels montonets, afexí:

—Eixe pera tú.

Lo ruquerol retirá de la taula la part que li pertocaba.

—¿Y eixe altre?—preguntá á regló seguit senyalant ú dels dos montons de dinés que quedaben.

—Pera les animetes del Purgatori li respongué 'l capellá, allargant les mans capa 'l montó.

—Poch á poch—esclamá 'l llaurador posant les seues pecadores sobre 'l mateix—cada part que se la enduga qui dega. ¿Es pera les animetes? Puix just es que les molt benehides se la emporten.

UN DE FORA (per *F. Sardá*).

—A mi aixó de Cuba, que m' ho plantin al clatell. Tot son cofis y mofis dels que manan per acabarnos de pelar.

Y alsant la veu, afexí:

—En lo sant nom de Deu: ixqueu les animetes del Purgatori.

Com si obediren al conjur, per la porta del estudi que donaba á la cuina, ixqueren cinch ó sis giquets, sense mes roba que la de nostre pare Adán, ab les cares emblanquinades y una creu d' almangena en los pits.

Lo sacerdot, sorprés per aquella aparició, se quedá com el qui veu visions.

La faramalla mentrestant, prenint de la taula els dinés destinats á les animetes, desaparegué donant crits de goig per la porta del corral.

—¿Y pera qui diu vostra paternitat qu' es la part, que queda?—li preguntá socarronament el llaurador.

—Pera la Bula de la Santa Crehuada—li respongué 'l retor sense atrevirse á llargar les mans capa 'l montó.

—En lo sant nom de Deu: ixca la Bula de la Santa Crehuada.

A este crit, per la mateixa porta del estudi, aparegué una dona jove de formes esculturals y cara agraciada. Una llarga camisa de cotó, en la que havía pintada una gran creu roja, tapaba ses carns, y sobre sos muscles,—com llarga madeixa d' or,—desfets en ones, caíen solts els abundants cabells, que coronaben sa testa.

Al aplegar la dona junt á la taula pera agarrar els dinés, el senyor retor no pogué menys de donar un crit de sorpresa.

Y ab motiu: perque 'n l' apareguda havía reconegut á s' anyorada María-Rosa.

V.

Mosen Jeroni s' aconortá pronte de la pérdua dels dinés.

Perque pensá pera la seua sotana:

—He perdut les lliures, pero, en cambi, m' he trovat la Bula.

J F. SANMARTÍN Y AGUIRRE.

PLANAS MODERNAS (per *Mariano Foix*).

Flor d' estepa.

NICTALIA

Son las dotze de la nit;
tot está quiet, ensopit,
tot dorm y calla;
tan sols del cel devalla
com un respir,
com un sospir
d' un infantet que 's vol morir.

Com quí va á cita d' amor
la brisa sens fer remor
transita llesta
y recita una gesta
als arbres vells,
quan es entr' ells,
sens que 's despertin los aucells.

Gronxa l' ayre suau perfúm;
tremola en l' horizó un llum
com una vida
que la mort ha ferida,
y fit-á-fit,
vetllan la nit
los cent mil ulls del Infinit.

L' espay, de blau platejat,
creuha un resplandó esblaymat
ab catxassa;
es que un' ánima passa...
lo canyaríu
de vora 'l ríu
l' ha saludada ab un *xiu-xiu*...

Tot lo que pot haver nom,
la Terra, la Planta, l' Hom,
se prosterna
davant l' Esfinx Eterna
y ben callat,
reconcentrat,
sotja lo més Enllá sagrat.

. . . .
. . . .

Son las dotze de la nit;
tot está quiet, ensopit,
tot dorm y calla...
tan sols del cel devalla
com un respir,
com un sospir
d' un infantet que 's vol morir.

VIRGILI D' ALACSEAL.

AMOROSA

L' aucell canta fent son níu,
sas troballas amorosas
y á la seva enamorada
gojós las dedica totas.
Jo també com l' aucell faig;
per tú son totas mas trobas,
y encar' que sé qu' es dolent
tot lo que surt de ma ploma,
sabent que tú ho veus ab gust
no haig d' envejar major gloria.

RAMÓN LLEI.

A saltá y pará
(Grupo escultórich de *J. Campeny*).

MORINT D' AMOR (*)

CANSONETA

Al rebre 'l bés d' ardenta Primavera
s' obra 'l capoll ab virginal olor;
així en mon pit, allá en sa edat primera,
s' obrí mon cor, s' obrí mon cor.
Un cop obert, vestintse novas galas,
lo nou capoll va transformantse en flor;
així en mon pit va desplegar sas alas
mon tendre cor, mon tendre cor.
Vessant arreu perfums y gentilesa
l' hermosa flor se decandeix y mor;
així en mon pit, omplintlo de tristesa,
morí mon cor, morí mon cor.
De dins la flor, al caure desfullada,
n' ix la llevor que fará alsá altra flor,
no així en mon pit pendrá nova volada
mon pobre cor, mon pobre cor.
Passa l' hivern... y novas flors engendra
d' aquell capoll la mágica llevor;
no així en mon pit que guarda un munt de cendra
puig lo meu cor, morí d' amor.

Ramón Surinyach Baell.

(*) Poesía premiada en lo Certámen literari celebrat á Sans lo dia 24 de Agost de 1897.

CANTARS BILINGÜES

Al dar un beso á una tumba,
la tumba se estremeció:
á dintre hi havía 'l sastre
que li dech el pantalón.

Gonnella poétich.

—

Más que mirando á los cielos
mirando á tus ojos gozo,
perque sembla que hi diviso
las pessetas que no trobo.

J. Bertrán de la Serra.

—

Ojillos de color negro
pintados por el dolor
portéume un plat d' escudella
que 'm moro de mal de cor.

Celesta.

—

A tu puerta planto un pino
y á tu ventana una parra
y á mí 'm plantan al carrer
per que dech mitj any de casa.

N. Ramilles.

—

Tengo una pena muy grande
que mata la dicha mía
y es que no trobo 'l cistell
per aná á la Boquería.

Emma Dou.

—

Compañerita del alma
mira si peno por tí
que si 'n trobés una ab quartos
te plantava á mitj camí.

Peret de Gracia.

NINON LESCAUT (Fragment de un quadro d' *Enrich Serra*).

REFRÁNS FÍ DE SIGLE

⁂ Qui oli remena... es molt fácil que 's taqui.

⁂ Cada hu es fill... de son pare.

⁂ Quan fou mort... van enterrarlo.

⁂ Ase magre... no está gras.

⁂ Carn fa carn y ví... emborratxa.

⁂ Com més moros... menos cristians.

L' HOME DELS NASSOS.

(Ilustració de Gómez Soler)

. . . .
¿Qué si tinch present em díus
aquella nit de gatzara?
Sempre memoria 'n tindré,
no podré may olvidarla;
¡y cóm vols que 'l seu recort
no porti grabat á l' ánima
si justament feya un any
aqueixa nit de que 'm parlas,
que 'm trobava sol al mon,
que 'm vaig quedar sense mare!
Era aprop de mitja nit
quan al salonet entravam,
festosos, enjogasats,
ab el bon humor per marca,
y acompanyats d' un floret
de nenas carn de disbauxa,
que venían ab desitj
de móure gresca y capassas
d' encomanarnos á tots
la alegría que portavan.
Ab la tabola, aviat
els sentits van excitarse,
van venir las expansions
y s' enrogiren las caras;
y mentres varem estar
al voltant d' aquella taula
plena d' aromosos vins
y suculentas viandas,
no va mimvar ni un moment
l' espatech de paraulades,
de cants alegres, de crits,
d' imprecacións y riallas.
Ellas ab el cos cansat,
desempolvadas las caras
y deixant dels seus cabells
las flors per terra esfulladas,
despullas d' aquella nit
d' abojarrada disbauxa;
y nosaltres desfallits
y ab el cor plé de recansa
d' aquell ambent caldejat,
buscant ayre fresch y calma,
varem fugirne per fí

quan el día llustrejava.
Y axís vaig passar la nit
que feya justa una anyada
que 'm trobava sol al mon,
que 'm vaig quedar sense mare!
¡Pero vaig tení un moment!
¡cosas del ví, tal vegada!
Una infinita tristor
de tot mí va apoderarse
y vaig quedarme ensopit
ab el cap sobre la taula.
Créume que aquella va ser
una estona ben amarga.
Com una brasa de foch
tenía encesa la cara,
mentres que per dintre meu
¡quína fredor més extranya!
En fantástica munió
passavan confossas, vagas,
pe'l meu cervell excitat
las més tristas remembransas.
Veya passar grats recorts
del temps de la meva infancia;
veya acostada aprop meu
á la que 'l ser va donarme
que ab els ulls plens de dolsor
somrihent me contemplava;
veya 'l seu front vorejat
pe'l cabell blanch com de plata
¡aquell front que vaig omplir
de petons tantas vegadas!
y fins sentir me semblá
la escalfor de sa alenada
que 'm va tréure tot seguit
de l' abstracció en que 'm trobava.
Aixeco el cap, esverat,
y era... ma alegra companya
que jugant ab mos cabells
y en el meu bras recolzada
y aguantant entre els seus dits
un cigarro de la Habana,
tenía sa boca ardent
posada en la meva galta.
Jo neguitós y entristit
fico la ma á la butxaca
y al tréurem el mocador

per aixugarme una llágrima
que dels meus ulls enrogits
rodolava per ma cara,
vaig fer vacilá en sa ma
el puro que hi fumejava,
y ella cínica, insolent,
y fent un gesto de rabia,
y clavant en mí aquells ulls
que com á garbons brillavan,
al rostre, com un revés.
me llensá aquestas paraulas:
—"Escolta, tú, un' altre cop
té comte en no férmel caure,
perque aquest cigarro ¿sabs?
¡l' estimo... més que á la mare!...„—

QUIMET.

LA RIALLERA

PETITA HISTORIA DEL NOSTRE TEMPS

Vaig á contarvos un gran triomf del veritable amor.

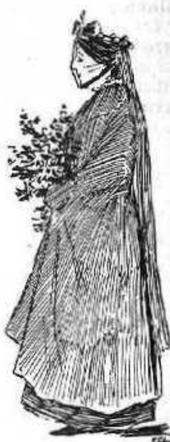
No la conexía ningú del barri y ningú sabé may qui era ni d' hont venía. Las comares de porteta bé devegadas li preguntaren quin nom se deya y en quina terra havía nascut, no pas per que donguessin gayre importancia á n' aquestas cosas, sinó per la costúm de preguntar, pe 'l vici de saber tot alló que no 'ls hi anava ni 'ls hi venía. Ella sempre responía igual: —esclafía en grossa riallada y cercava altra conversa. Per aixó en lo barri la coneixía tothom per *la noya riallera*, y ab aquest renóm á sobre deuría morir certament, bé que jo no 'n sé res de la mort seva... Y aquí comensa aquesta veritable historia.

***

Un día d' hivern, plujós y fret, com solen serho á Barcelona al comensament del any, una dona 's plantá al portal d' una botiga esquifida y bruta—no pas més que las altras del barri—y cridant: *ep! ep!* se ficá endintre. Malgrat lo malament vestida qu' anava y las grenyas que rostre avall li queyan, aquella dona no era lletja... bé que la jovenesa es bonica sempre; ademés, era escayenta, era graciosa, y per damunt de tot tan riallera... La gran riallassa no queya may de sos llabis molsuts y rojos; fins sos ulls, oberts y negríssims y de mirada franca, l' ajudavan á riure quan la boca no hi abastava... Rihent va parlar á la dona que á sos crits eixí del fons de la botiga y rihent s' entengueren: cercava una casa hont hi hagués

un catre sobrer, puig ara traballaría en una fábrica propera, y li havia dit una amiga qu' allí buscavan justament una rellogada. Ja fet lo tracte, la dispesera preguntáli si era una bona noya... Quín riure llavoras! no s' ho sabía acabar: si era una bona noya! Es clar qu' ho era, de las millors... Y no parava de riure... Mes tot de sopte, aquella noya tan riallera pará en sech la rialla, pegá un cop de peu á terra, y mentres las llágrimas li espurnavan als ulls, de sos llabis, amoratats y sechs, eixiren xisclant estas paraulas:—De bona ho he sigut, com totas... ja no vull serho ara!... á riure ara.—Y esclafí en la més grossa riallada que may hagués eixit de sa boca. Pobra *noya riallera!*... Per davant de sos ulls llavoras hi passá, com un llampech, tota una historia de dolor y de miserias.

Apunte (de *F. Fló*).

Viuda de tardor.

***

Dintre d' un núvol de pols daurada, lo pich de Sant Pere Martri, ab son castell enrunat al cim, se retalla negrós sobre 'l cel llumenat encare per los raigs darrers del sol que se 'n va á la posta, mentres cap á l' altra banda, per damunt de la cresta del Montjuich, s' aixeca la lluna del istíu, grossa y vermella, y sa claror suavíssima rellisca per damunt del camp regat de fa pochs días...

Tot de cop para la cridoria aixordadissa d' homes y donas que, rihent y xisclant, s' empaytavan y 's tiravan los uns als altres per terra; callan las veus esquerdadas y 's pert en l' ayre lo ressó del últim renech... La guitarra llansa al vent sas notas jemegosas, y, com obehint á una ordre inconeguda, tothom s' asséu al damunt del rostoll fent ampla rodona, y pren cada home per companya la minyona més avinenta. Lo ball va á comensar, que potser duri fins que la lluna hagi fet per l' ampla espay tota sa vía y apareguin per orient las primeras clarors del astre qu' ara s' amaga darrera de l' altíssima montanya... Als jemechs de la guitarra prompte respón la veu escardalenca y ploricosa d' un vell cantador comensant una cansó trista: la cansó del amant que plora son amor may gosat y perdut per sempre...

Apunte de *F. Fló*).

Viuda d' estiu.

Cosa més rara potser may s' haja vista: tota aquella colla de gentussa que poch avans semblava haver desconegut sempre lo que se 'n diu "bonas costums" aixís que vibraren al espay las primeras notas de la cansó trista tots feren farreny lo rostre y fins las donas més saragateras posaren de cop la cara seria... Semblá talment com si l' essencia d' aquell cant fós la concreció més elevada de las miserias y tribulacións que omplían aquell grapat de vidas esgarriadas...

Y la lluna allá dalt del cel anava pujant apoch apoch, y dibuixava á terra ab contorns suavíssims las sinistras figuras del ample rotllo...

Ella va: la *noya de las riallas* es la primera que s' aixeca al mitj de la rodona, y 'l ball comensa. Un del minyons més aixerits y forts de la colla s' aixeca també y va á ferli de parella. ¡Quín giravoltar llavoras, quín retorsarse 'ls brassos y quín vinclarse 'l cos ab mohiments graciosos, bó y seguit lo ritme que marca la guitarra!... Mentrestant la colla tota en pés coreja la cansó ab xiscles casi salvatjes y ab picaments de mans quan s' hi escauhen.

Fora del rotllo, en un clap d' ombra, hi ha un home extès de boca-terrosa, una mica alsada la testa y fits los ulls en la graciosa figura de la balladora... Es en Perot, lo més valent del barri y l' home de més mala ánima de tots aquells vols... Lo diumenge passat va dirli á la *Riallera* que la volía, que la estimava, y ella se n' hi va riure á la cara...

De sopte, en Perot se posa dret d' un brinco, y saltant per damunt dels qu' están ageguts á terra s' abalansa á la gentil balladora y, agafantla pe 'l cos ab una revolada, l' estreny fort contra son pit y la besa á la boca.

Dos ó tres homes s' aixecan y volen péndreli; més ell ab un gesto no més els enretira, y estrenyent més fort encare á la dona que, ja *vensuda*, té en sos brassos, torna á besarla y crida aixís, los ulls espurnantli:—Ara es meva... es meva!

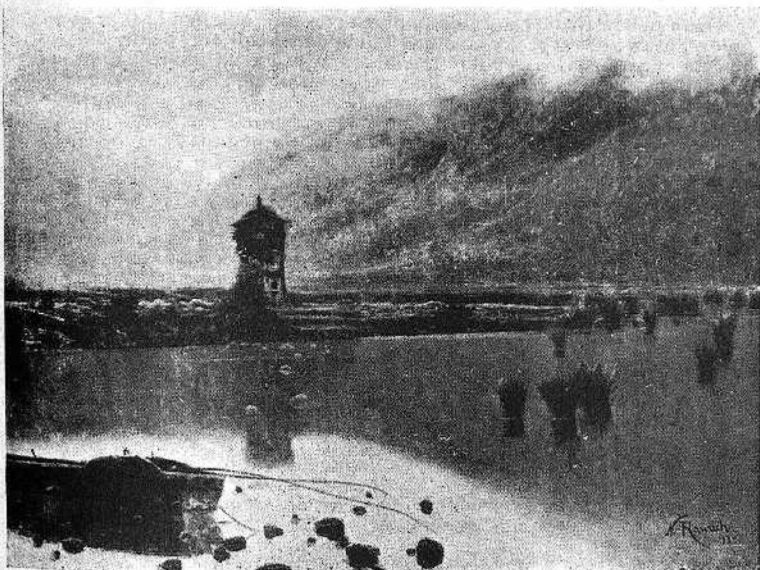
⁂

Y seva va serho més de dos anys, ben seva, aquella dona que primerament s' havía rigut forsa d' ell... potser per que era l' home més temut de tot lo barri, potser per que l estimava ja. L' antiga dispesera d' aquella noya no 's cansava pas de dirho y de repetirho á sas comares amigas:—En Perot y la Riallera s' estimavan més que si fossin casats *de debó*...

Aixís durá fins qu' en Perot un día 's va veure pres y lligat per gent d' armas, havéntseli descobert una malifeta que va cometre... potser per guanyarse la vida. Lo cas fou que 'l dugueren á la presó, y allí s' estigué mesos y mesos... renegant y consumintse, puig no podía veure á la *Riallera* sinó cada vuit días y encare una molt curta estona... Al comensament de la presó fou aixís, que després ja no hi anava tant sovint, potser perque li feyan feresa las reixas y 'ls groixuts enferrollats ab que veya tancarse tantas portas y passadissos... A n' en Perot li digueren que no era pas

---

CATALUNYA PINTORESCA (per *N. Raurich*).

Llacuna de Castelldefels.

FANTASÍA (per *R. Miró.*)

¡Ay, aquest camí tots l' hem de fer!

per aixó que la *Riallera* allunyava més cada día sas anadas á la presó, sino perque al defora hi tenía altres quefers.

***

Una bandera vermella y groga clavada al dessobre del portal volía dir—segóns jo vaig entendre—qu' en aquella casa s' hi aplegava un grapat de jovent alegre, que ballant y fent gatzara volía distreures de las miserias de sa pobre y ruhí existencia, fins á no quedarli á l' ánima ni una engruna de forsas pera pensar ni pera sentir...

A la porta de la petita sala de ball hi penja un tros de pesanta y esfilagarsada estora, á manera de cortina; las parets son totas emblanquinadas, ab unas grossas franjas de blau tot al voltant. Arrambats á la paret hi ha uns banchs de fusta sense pintar y greixosos; al fons s' hi veu una petita taula plena de gots y ampollas de ayguardent, de canya, de rom, tot begudas fortas; d' aygua allí no 'n béu ningú, ni per remey. Al altre recó hi ha, posada damunt d' una cadira, una orga d' aquestas de maneta; un vell molt vell, d' ulls vidriosos y barba tota blanca y embrossallada, es qui la goberna, omplint aquell xich espay ab sas notas estridents y frases musicals desafinadas.

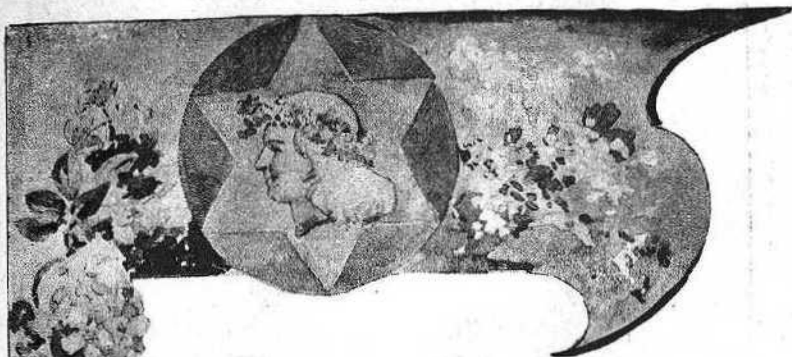
Quan jo enretiro l' estora de la porta per que entrin á la sala mos llegidors, es cap al vespre, y com que 'l llum de petroli que penja del sostre no está encés encare, es pobre la claror que hi ha allí dintre; ab prou feynas se figuran las caras dels balladors... Lo vell de l' orga s' aixuga ab las dugas mans la suhor que li raja abundanta avall del rostre, afadigat de fer dansar á n' aquell infadigable jovent, y las parellas, ja desfet l' entortolligament de llurs cossos, s' acostan á la taula de begudas per referse una mica y poguer ab més delit tornar al ball altra vegada.

No s' ha assecat encare la fumejanta suhor que banya llurs cossos tots, y ja 'l vell torna de nou á rodar l' orga y tornan las parellas á enllassarse y á giravoltar com bojas, los homes esgroguehit lo rostre y lassas las camas, y las donas casi escumejanta la boca y enlluhernadora la mirada...

De cop, la cortina del portal s' enretira y apareix l' ombra sinistra d' un home, lívit lo rostre, tremolosos los llabis y encesos los ulls per la passió de l' ira; l' ombra s' atura un moment al portal y guayta cap á dintre... De tots los llabis surt alhora, com fonda y apagada remor, lo crit de:—En Perot! es en Perot!... Y la colla tota de balladors y balladoras s' enretira esporuguida cap al fons, mentres avansa apoch apoch la figura sinistra d' aquella ombra envers *la Riallera*, que s' havia quedat al mitj de la sala agafada encare ab son ballador... En Perot s' acosta á la parella y atrapa al home per un bras, quan aquest ab la ma dreta enarbola una grossa fulla d' acer y ab mohiment rápit li enfonza al pit tota sencera... Lo cos d' en Perot s' estremeix y sos ulls se clouhen fort... torna á obrirlos lentament ab mirada fixa y pahorosa, exten una ma com si busqués aguant y cau á terra desplomat, sense dir ni una paraula, sense llensar ni 'l més petit jemech... La *Riallera* s' abalansa al damunt de son cos exánim y estripantli la camisa ab gesto nerviós besa com boja la seva ferida y beu á glops la seva sanch... Abrassada llavoras ab lo cadavre de *son home* y posant sa boca al damunt de sa boca, diuli, ab veu que li surt del fons de l' ánima, aquestas paraulas:—Perot!... escóltam!... jo no més t' estimo á

tú, no més t' hi estimat á tú... mon cos jo li donat á tothom, á tothom...
peró t' hi estimat á tú sol, á tú sol ab tota l' ánima...

RAMÓN POMÉS.

Á CA 'L PRESTAMISTA

SONET

—¿D' aquest farsell de roba quan me 'n dona?
—Dispensi, pero aixó no té importancia.
De *res* no 'n doném *res*.
—¡Quína sustancia!
—¿No veu qu'es roba vella, bona dona?
—¿Y donchs, cóm pot menjar una persona
que 's troba sense pa, ab mala estrugancia?
—Si es guapa y jova... ¿sab.?.. no passi ansia,
que 'l fisich que fa goig tothom l' abona.
—A fé, que no l' entench...
—Res costa entendre.
Vosté te un porvenir... vosté es bonica...
si avuy es pobra, un día será rica...
vosté 's pot avivar... ¡treguis la nyonya,
y deixis de farsells!
—No sé compendre...
—Algo té que empenyar.
—¿Qué?
—¡La vergonya!

SALVADOR BONAVÍA.

ÍNTIMA

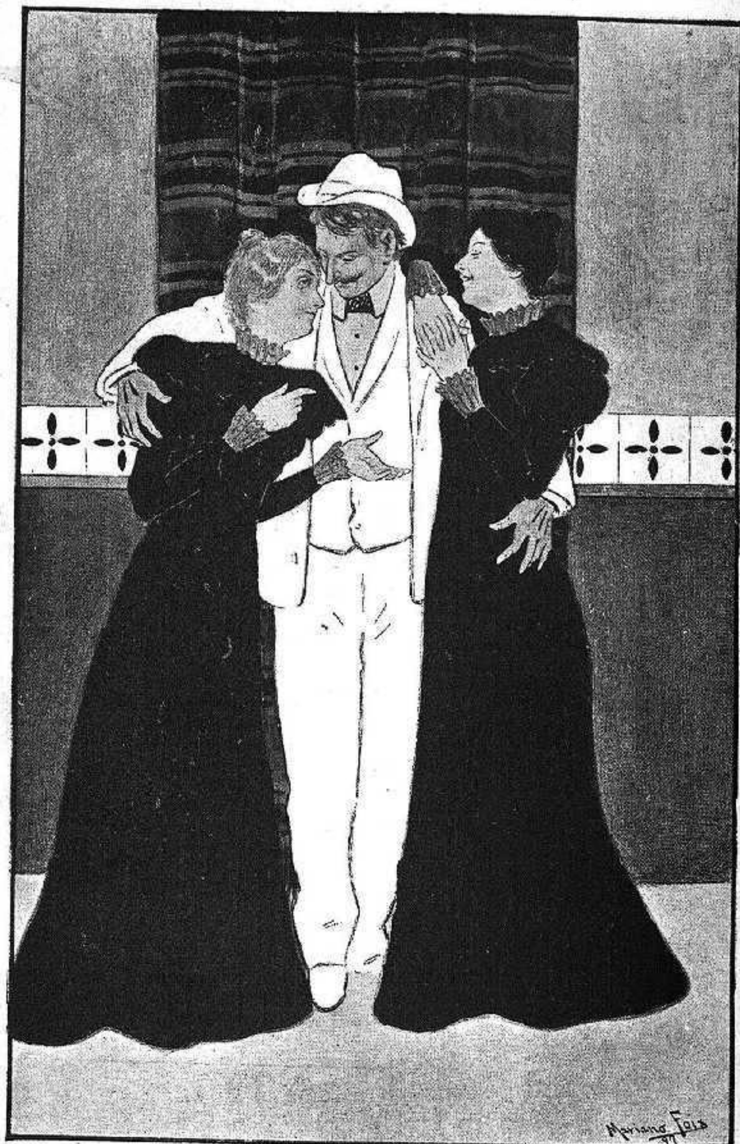
Li vareig preguntar si m' estimava;
va mirarm', va somriure, y digué: *no*.
Aquell *no* tan fingit ¡quína alegría!...
¡qué me 'n feu de ditxós!...

. . . .

Avuy he repetit jo la pregunta,
y ella ab indiferencia m' ha dit: *sí*.
Aquell *sí* tan forsat ¡quína tristesa!...
¡y cóm m' ha fet sofrir!...

R. SURINYACH SENTIES.

Amor fraternal (per *Mariano Foix*).

—Y per qué m' haig de casar, tenint un parell de germanas com vosaltras?

¡ILUSIONS!

(ILUSTRACIÓ DE *L. Ensenyat.*)

Un carrer. Una senyora. Un senyor que la segueix á certa distancia. Varios transeunts que no parlan, ó que de lo que diuhen no n' hem de fer res.

LA SENYORA *(caminant y enrahonant sola:)*—O molt m' equivoco ó aquest senyor me ve al darrera... ¡Ay, ja era hora!... Tretze mesos que soch viuda y encare ningú ha sigut bo per dirme: ¿Y donchs donya Amalia, que no pensa en tornarse á casar?

(Caminant més poch á poch:) ¡Es clar que hi penso!... Perque una dona sola ¿qué es en aquest mon?... Sola, sense fills... y sense res. Si al menos aquell m' hagués deixat ab quartos!... Pero ¡ni un clau!... No mes jo sé 'ls apuros que hi passat per anar tirant tot aquest temps... *(Mirant de reull:)* Sí que va seguintme... M' agradaría poguerlo examinar ab tota comoditat... Sembla un tipo de bon regent, ni vell ni jove... lo que á mí 'm convé...

(Suspirant:) ¡Ay Senyor!... Déu fassi que tot aixó acabi bé y tingui 'l final que jo necessito. Perque, vaja, viuda á trenta cinch anys, no pot quedars'hi cap dona que s' estimi una mica. ¡Y va seguintme! També podría acostarse una mica mes, el tonto... Fentho d' aquesta manera, pot ser molt llarch aixó.

(S' atura davant d' un aparador per mirarse al vidre y donar ocasió al altre per posársreli á la vora:)

Vamos... trobo que ningú me 'ls faria trenta cinch anys. ¡Si semblo una nena!... Bon color, fresca, ni una sola arruga... *(Mirant dissimuladament al costat:)* ¡Té, s' ha quedat allá baix!... Potser no 'm segueix á mí. Veyám... *(Torna á caminar.)*

¿Eh?... Ab l' olor conech que sí que vé. ¡Tinch un instint jo per aquestas cosas!... *(Girantse ab molta cautela:)* ¡Vés si ho he dit!... Com un gosset. ¡Atreveixte, home, atreveixte!... ¡Quínas ganas d' atormentarla á una, fentli esperar lo que un' hora ó altra deu haver de venir! Me trobés jo en lo seu cas... Ja faría un sigle qu' estaríam entesos...

No; si efectivament ve per mí y se 'm declara, ben clar li diré:—Sí senyor, una servidora soch viuda... y com que vosté m' agrada, no 'n se fer de comedias: estich disposada á tornarme á casar, sempre que... (Interrompentse.) Es dir... jo ja ho he dit que m' agrada!... Encare no ho sé... Hauría de mirárme'l ab mes detenció... ¡Calla!... Bona idea...

(Fent aturar un tranvía que passa.)

¡Pssst!... Fassi 'l favor, cotxero *('L tranvía 's para y ella hi puja.)* Ara per cobart que sigui, aprofitará l' ocasió y se 'm assentará en aquest mateix banch... ¿Qué hi dit?... Apreta 'ls passos... corra... vol pujar á n'aquest tranvía... Ja hi es... pero ¡qu' es tonto! En lloch de posársem al costat, se 'm clava al darrera... ¡Quins homes, Senyor, quíns homes!

(Somrihent, ab satisfacció:) De tots modos... no 'm queda dupte; vé per mí. Deu volguer inspeccionarme ab comoditat... Suposo que ja m' haurá vist bé... Nada... fem l' última proba... *(Al conductor:)* Tingui la bondat de

parar... *(Baixa. Lo senyor baixa al mateix temps qu' ella, se 'n adona y per cubrir las apariencias se torna vermella.)*

Lo senyor *(fent un moviment rápit y plantántseli al davant:* —Senyora...

—Digui.... *(Apart.)* Aquest home 'm sembla que 'l conech...

—¿Vosté es donya Amalia, viuda de...

—Sí senyor.

—Fa tretze mesos que la busco. Jo soch el seu sabater ¿se 'n recorda?... ¿Quán li vindrá bé de pagarme aquella factura que va quedar pendent?...

—¿Y per 'xó 'm seguía?

—Sí senyora. No estava segur de que fos vosté ..

—¡Pues... pues...—

(La senyora no sab qué dir. ¡Per pagar está, pobra dona! ¡Ella que 's figurava que quí sab lo que anava á succehir! ¡Y es el sabater! ¡El sabater!... Un home casat, ab set de familia... y un compte atrassat que fa por!)

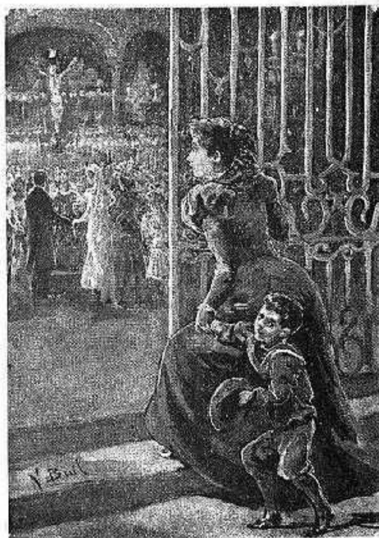
Matías Bonafé.

¡RECORTS!

Sí, Elvireta, sí, jo soch
aquell que tú idolatravas,
aquell qu' un día sigué
rey y senyor de ta casa.
¿No 'm coneixes? Prou que veig
que de memoria ets molt flaca,
pero ja m coneixerás
quan te diga dos paraulas.
Jo soch aquell infelís
que amor per pietat buscava,
amor etern, no un amor
que durá sols tres semanas.
Soch aquell que en tos ulls negres
retratat s' hi contemplava,
y 'l somrís de ta boqueta
y 'l perfum de ta alenada,
y 'l timbre de ta veu dolsa,
y 'l trepitj de tas petjadas
me causavan tal efecte,
qu' en éxtasis me deixavan.
Sí, aquell soch jo, ¿no 'm coneixes?
¿no acertas qui soch encare?
—Sí, noy, per fí hi he caygut;
si las senyas no m' enganyan,
tú ets aquell somía-truitas
que estigueres tres semanas
suplicantme día y nit
que t' apedassés las calsas.

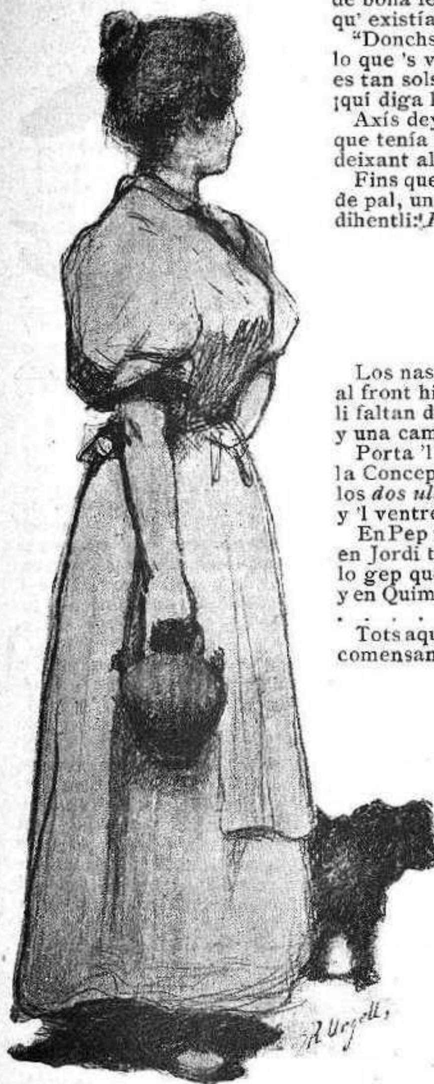
Joseph M.ª Bernis.

Tropo tarde (per *V. Buil).*

Misteris del amor.

Tornant de la font
(per *R. Urgell*).

Fresca y regalada

SONET

"Fins ara, la xiflada humanitat
ha viscut enganyada tontament,
de bona fé, de bona fé creyent
qu' existía realment... la realitat„.
"Donchs rés d' això, senyors, es la vritat:
lo que 's véu, lo que 's palpa, lo que 's sent
es tan sols il·lusió del pensament,
¡quí diga lo contrari está xiflat!„
Axís deya un granuja filósoph,
que tenía molts comptes atrassats
deixant al sabaté y sastre parats...
Fins que 'n trobá un que fastidiat, d' un cop
de pal, un jorn li *obrí* l' enteniment
dihentli: *¡Ré existeix de lo que 's sent!*

E. Vilaret.

PUES.....
Sonet

Los nassos porta inflats la Carolina;
al front hi té un *verdanch* la Merceneta;
li faltan dugas dents á la Carmeta,
y una cama li falta á la Cristina.
Porta 'l cap plé d' unturas l' Adelina;
la Concepció ha perdut l' orella dreta;
los *dos ulls de vellut* dú l' Antonieta,
y 'l ventre molt inflat la Catarina.
En Pep té un bony al coll que 'l desfigura;
en Jordi té d' anar pel carré ab crossas;
lo gep que porta en Pau ja no té cura,
y en Quim té las orellas bastant grossas...
. . . .
Tots aquets esguerrats que poso en llista
comensan la *carrera* de ciclista...

V. Andrés.

EPÍGRAMAS

Te dono la enhorabona
perque ja 'm van dir Quimet
que habitavas una casa
de regalo, al Poble-Sech.
—Sí noy, sí, de molt regalo;
fins regalan las parets.

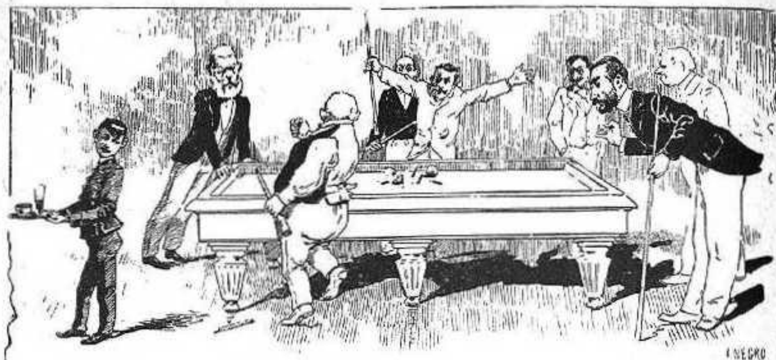
J. Santamaría Vinyals.

—

La simpática María
(qu' es la raspa que tu sabs)
va jugá á la lotería
quatre décims de á dos naps.
Y digué en tal ocasió
al seu amo ab veu melosa:
—M' agradaría senyó...
que 'm toqués alguna cosa.

Aguileta.

JUGADA FINAL (per *J. Negro*).

Mesa y aném per un' altra.

INVITACIÓ

¿Han anat may á cercar bolets?

A la tardor, quan ja la fresca convida á caminar, es quan surten. Al demati, al aixecarse 'l sol, el bosch es fresch y humit. No se sent pas aquell perfúm de flors ni aquell burgit dels aucells; pero se sent una fragancia especial, una olor de molsa humida y terra abeurada suau y dolsa, que barrejada ab l' airet fí, sembla penetrar pe'ls poros de la pell y arribar á l' ánima. 'Ls aucells no gastan l' alegría estiuhenca, donchs no senten lo incentíu del amor, pero també 's bellugan dintre de las brancadas y canturrejan tonadas melancólicas.

Los bolets son missatjers del fret, anuncían la seva proximitat; pero 's retiran ben depressa si la gelada comensa á cubrir els pastoríms y 'ls arbres se quedan despullats y tremolosos.

N' hi ha de tots colors y formas, de petits y de grossos, de bonichs y de lletjos, de bons y de dolents. N' hi ha de atractius y simpátichs, que un no pot deixar de cullir. N' hi ha d' altres que son antipátichs, repulsius, que fan cara de mal génit, y ho son, donchs mentres aquells tenen un sabor exquisit, aquestos fan mal y fins matan. Pero, com de la gent, no cal fiarse sempre de las apariencias. Ab un posat de bondat y tendresa, ostentant hermosas formas y bonichs colors, n' hi han que portan en sas entranyas tota la maldat, tota la rabia de un veneno actíu.

N' hi ha de descarats, atrevits, altius, que 'ls veurán de un tros lluny destacantse en mitj de un plá ó á la carena de

CAPRITXO (per *J. Canellas*).

Senyoras, pel ball.

una costa, com vigilants centinellas ó pinxos provocatius. N' hi han de humils, cap-baixos, encongits, vergonyosos, que surten al costat de un roch, al peu de una penya ó arrambats ab una mata.

N' hi han de solitaris, enemichs de companyía que 'ls veurán sols, ab aire reflexíu, com si meditessin; altres, mes sociables, els trobarán sempre en companyía, siga á poca distancia, siga tocantse ells ab ells, no se si per carinyo que 's tenen ó per poruchs que son de mena.

Enemichs ne tenen molts. Desde la cuca que 'ls obra feridas y vá matantlos de mica en mica, fins al bou que sense mala intenció 'ls esclafa tot pasturant y l'home que 'ls cerca y 'ls arrenca ab lleugeresa, una pila de animalots ne fan festa major. Per altra part, ja natural ment la seva vida es curta. Prompte 's panseixen, es corcan y podreixen.

A quí li agradi la quietut y la soletat del bosch, á quí li plagui respirar l' aire impregnat de olors de la terra humida y fresca, hi trobará bó, passejarse á la tardor cercant bolets, cercenejant las matas y la brosta, descubrint los seus amagatalls entre la molsa y la fullaraca...

¿Volen anarhi?—

—Sí; donchs vaig á buscar una cistella; y dire á la dona que prepari un bon calíu. Conech una clotada que de rovellóns y pinatells se'n carregaría un carro.

Quím Artigayre.

Peix fresch (per *M. Moliné*).

¡Cosa rara! Casi sempre en lloch de ser pescat, aquest peix pesca.

ESPURNA

—¿Vols fer lo favor de darme una mica de tabaco per fer un cigarro?
—Aquí 'l tens.
—Ara necessito paper.
—Té.
—Vinga una cerilla.
—Aquí vá. Y ara si vols que 't fumi 'l cigarro, no tens mes que dirm'ho.

F. García A.

Melonera (per *F. Fló*).

—Aquí no 's vén rés sino á proba!...
A taig... á taig!...

QUADRET

Lo metje ja ho ha dit fa poca estona:
—Se 'us ne va per moments, ella se acaba,
se li entelan els ulls, es tota freda,
y el pols li fuig, li fuig; no hi ha esperansa.
Per Deu, no la deixeu un minut sola
que á lo millor vos quedará cadavre.—
Junts, á un cantó del llit, hi ha que la vetllan
son marit y sa mare
á la claror d' un llum que com la noya
lentament, lentament está apagantse.
Per fí arriba l' instant més trist y crítich.
La malalta 'l cap mou, lo bras allarga
per estrényer tal volta una ma amiga;
els dona una mirada
balbuceja y... ¡pobreta!
expira. De moment banyats en llágrimas
s' abrassan sogra y gendre
y sanglotant exclaman:
—De nostres odis cruels ella es la víctima:
nosaltres l' havém morta, sí, nosaltres.—
Aquí els rencors fineixen y las guerras;
la pau n' es arribada.
Fossé, un clot obra; clero, canta absoltas;
toquéu á morts campanas.

Joan Vilaseca.

FRIOLERAS

L' Amich:—Ja no deus tenirhi que traballar mes á n' aquest quadro, veritat?

L' Artista:—Al contrari: ara es quan hi tinch la principal feyna á fer: l' haig de vendre.

—

L' Amo de la taberna ahont han entrat ell y ella á menjar alguna cosa.
—En aquest moment no queda mes que una costella.
Ell:—¿No més que una?... ¿Y donchs qué menjará la meva dona?

—

Lo Doctor Baccilus:—Lo ferse petóns es contagiós.
Un Calavera:—En efecte, ho es, si 'l ferse'n conduheix al matrimoni.

J. Pagès Cubinyá.

Anava á cassá en Magí
ab lo gos, y la María
que 'l va trobar pel camí,
saludantlo li va dí:
—Pássiho bé ab la companyía!

Nemessi Gili.

A la tenda de l' Ernesta
l' Agnés hi va aná á comprá
un kilo de bacallá:
—Dónguim lo pes—digué aquesta.
Y l' Ernesta ab veu molt alta,
li contestá:—Pero Agnés,
¿veu que si li dono 'l pes
á mí 'm fará molta falta?

Felions petit.

SONET

La lluna la ciutat illuminava
mostrant sa fesomía riallera,
y pels carrers, tan sols algun tronera
anantse'n á retiro, hi transitava.

Com que 'l silenci aquell hi convidava
sereno y vigilant ab gran fatlera
van posarse á fé 'l tuti en una acera
jugantse á quí, d' ells dos, lo ví pagava.

Encare no apuntava ben bé 'l día,
quan ja de *notas falsas* un derrotxe
deixava anar, un gall, de sa garganta,

trobant, seguidament, qui hi competía;
puig sentint tocar horas á un rellotje,
va cantar, lo sereno:—¡Las quaranta!

Ego Sum.

CAPRITXO

Ell a n' ella li diu:—Vina.
Ella contesta que no.
Ell repeteix:—T' ho exigeixo.
Ella altiva:—No, no 'm moch.
Ell insisteix:—No m' estimas.
Ella li respon:—Tinch por,
Ell li diu:—Qu' ets poch amable
Ella diu:—Qu' ets perfidiós.
Y acostantse l' un al altre
molt apropet, molt aprop
no 's diuhen ni una paraula
perque 'ls ulls ho diuhen tot ...
y al últim desapareixen
entre las sombras del bosch.

—

Després de una bona estona
cap al poble van tots dos;
ella está tota plorosa,
ell no parla poch ni molt.
—¿Será prompte?—li diu ella,
Ell no diu ni sí, ni no.
Y al sé á las primeras casas
sols se sent adeu y adios.

—

El pare de aquella noya
que per ell es rich tresor,
li diu:—¿Y ara per qué ploras?
¿perque no has vist al xicot?
ja li diré jo que vinga
ja que 't té robat el cor.
Y ella que sent que las llágrimas
van per ferli una traició,
corrents se 'n puja al seu quarto:
quan es allí esclata en plors,
mentres sent qu' *ell* va allunyantse
cantant alegra cansó.

Lluís C. Callicó.

Actualitat (per *Cornet*).

—Ay filla meva, mentres las Cubas baixin, no hi pensis pas en pujar...
—¿Ahont?
—Al camaril de la Mercé.

Un secratari de fora (per *B. Gili Roig*).

Ab un bon parayguas y l' apoyo de D. Manuel, ja pot ploure tant com vulgui.

GENT DE PARÍS (per *S. Azpiazu*).

En lo *pesage* del Hipódromo de Longchamps.

L' ÚLTIMA ESTADA (per *M. Urgell*).

ERRAR LA VOCACIÓ

Aquell es el primer any qu' al poble han contractat una orquesta de Barcelona. Allí 'hont sempre era costum llogar los *Montgrins* de Torroella, la ***Principal*** de La Bisbal, la *Vella* de Palafrugell ó 'n *Rusinyol* de Castelló, las coplas ampurdanesas son reemplassadas aquella festa major per la *Unión Artística*.

De quatre horas al entorn acut gent per sentirla. Son las tres de la tarde, hora del concert; 'l envelat está que brolla de gom á gom. Taulas de tota mena, fustas llargas qu' ha deixat lo fuster, taulons groixuts de construhir bastidas cedits pel mestre de casa, cadiras que s' han portat los vehins quiscun de casa seva, banchs de l' iglesia y demés extranys sitials no poden dar cabuda á la munió de badalochs qu' aymants de la novetat y atrets per la fama de que ve precedida aquella orquesta s' ha trasladat al poble.

Los concerts de festa major que tenen lloch, com sab tothom, en una sala 'hont l' ayre 's fa irrespirable ó en un envelat en el qual s' hi couhen ous, son una olla de grills, un aixám d' abellas, una orga de gats: tothom crida, movent un xibarri de mil dimonis, ningú s' enten. Aquí una colla de joves de la primera volada, creyentse fer lo graciós, mouhen una fressa de boig acompanyant las pessas de música ab los platets, las copas y las culleretas; allí una colla de maynada que més be estaría al carrer jugant ó al llit fent la mitj-diada, somica, plora y s' apunyega; á la dreta un mosso dels que serveix—mosso improvisat que may se 'n ha vistas de més frescas—mou bronquina á uns forasters perque no volen aceptarli 'l café, alegant qu' ells havían demanat cervesa; á l' esquerra uns pagesos embabiecats fan un set de quatre pams al vestit d' unas pobras noyas endiumenjadas; una miqueta més avall un got d' orxata deixa fet un ecce-homo á un pobre Llátzer qu' aquell día estrena armilla blanca, americana y pantalons d' alpaca, prendas que, no podía fallar, havían de proporcionarli mitja dotzeneta de conquistas, tot perqué un badaloch ab lo brás ha fet bólit ab la safata del mosso; á la vora de la porta una colla de tranquils donan empentas á tot bitxo vivent perqué no hi caben y volen entrar. Això acompa-

nyat d' una atmósfera xafagosa, caldejada per un sol d' Agost qu' abrasa las clepsas, cayent de ple á ple sobre la lleugera tela del envelat. Los crits de silenci son impotents pera fer cesar lo burgit.

En va algún *amateur* de la música *sui generis*, que s' *executa* en semblants festas, per un costat, y un crítich de la classe de rurals, d' aquets que no perden cap espectacle d' aqueixa mena pera luego poder en la tertulia donar la seva opinió y dir als seus oyents si 'l clarinet de la *Unió Artística* es superior ó inferior á la copla del seu poble per altre, fan lo diable á quatre, esgargamellantse per imposar silenci; ningú 'ls escolta.

La sinfonía de *Poeta* y *Aldeano*, unas malaguenyas de cornetí, el *Carnaval de Venecia* tocat tres vegadas per tres solistas diferents y la jota del *Duo de la Africana* per final han sigut las pessas del programa.

No crech que cap dels concurrents hagués sentit y saborejat tan selecte y escullit programa si la veu del metje Alsina no arriba á imposarse, cridant al ordre á tota aquella colla de baladrers.

***

¿No 'l coneixéu al metje Alsina? ¡Oh! si sóu ampurdanesos, prou, de segú qu' ab éll haureu tingut ocasió d' enrahonar alguna vegada. ¡Quí no 'l coneix!

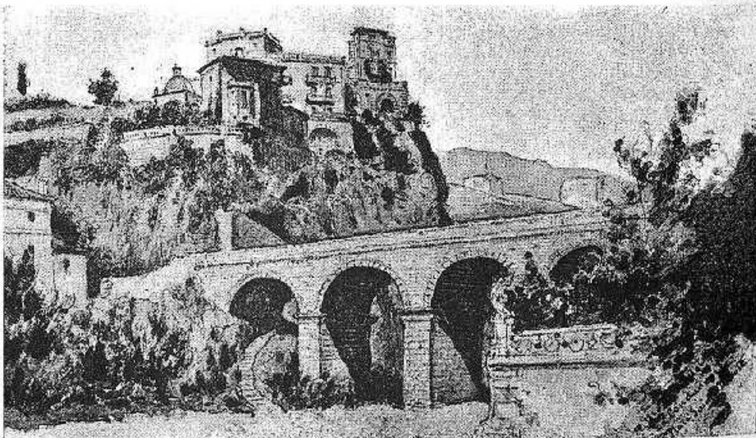
L' Alsina cada any es l' empressari del ball, l' encarregat del café, 'l director de la festa major tot á la vegada. Es el tipo més especial, tranquil y despreocupat que may s' hagi vist; lo mateix serveix *para un fregado que para un barrido:* millor dir, serveix per tot menos per metje.

En la carrera de metje, com sab tothom, era 'hont donavan fondo totas las aspiracions de la juventut, durant l' any de la Revolució de septembre y subsegüents.

La Facultat de Medicina no era 'llavors prou gran pera donar cabuda á tants joves com se matriculavan. Alló era un pou séch ahont s' escorrían totas las ayguas sobreras de seminaris, instituts y colegis particulars; d' aquella fornada procedía 'l metje Alsina.

Fill d' un sastre de la important vila de F. son pare trobá més convenient, en lloch de ferli agafar las estisoras, el guix, la mitja cana y la *gui-*

RECORTS DE UN VIATJE Á ITALIA (per *F. Soler y Rovirosa*).

MÓNACO.—La Condamine.—Plassa *Sainte Devote*.

tarra, utensilis que á 'n ell li havían produhit una fortuna que Déu n' hi dorét, *ferlo tirar per metje*, seguint la fatlera ó manía de molts industrials. ¡Cóm si un sastre, un sabater, un tender de qualsevol classe no pogués brillar en la societat y adquirir un bon passament de vida lo mateix que 'l poseedor d' un títul.

Un cop terminada la carrera, com á F. de metjes n' hi havía de sobras y ademés *nadie es profeta en su tierra*, 'l metje Alsina s' instalá en lo poble 'hont lo trobém al presentarlo en escena.

***

Miréusel en mánegas de camisa, d' un estrém al altre del envelat, ja donant órdres als dependents, ja servint ell mateix á algún conegut, ja ab mitja dotzena de cadiras al coll perque aquellas senyoras forasteras, mestressas del *mas Canyet*, puguin seure, ja ab la cafetera á la ma brindant café als concurrents.

Que li vagin en aquell moment, mentres está exercint de cafeter ab l' embaixada de que un malalt s' está morint, de que á un feligrés li ha agafat un traball ó de que un infelís s' ha trencat un brás ó una cama, de segur que 'ls respondrá:

—Que s' esperin qu' estiga llest d' aixó; quan s' haurá acabat lo concert veurém; si 'l malalt se mor' que 'l enterrin; si un altre ha prés mal, perque no ha esperat á péndren en ocasió més oportuna.

Lo concert continua y l' Alsina sempre en lo seu puesto, com lo Dr. Garrido, va despaxant cafés, gasseosas, orxatas, cervesas y copas de licor.

Menos mal si quan lo concert termina pot dedicarse á passar la visita; pero cá! l' Alsina cafeter, l' Alsina empressari no acaba may la feyna. Després del concert ve 'l trasbals de treure las taulas, els taulóns, las pots, els banchs y las cadiras; escombrar, posar l' alfombra y deixar l' envelat á punt de solfa pel ball de la nit.

El ojo del amo engorda al caballo y si ell no 's posa al frente alló quedará desert de mossos.

Han comensat á la plassa las sardanas que toca la copla del poble y 'ls minyons volen anar á puntejarlas. Sort que 'l metje te tessón ó sino prou se queda sol.

RECORTS DE UN VIATJE Á ITALIA (per *F. Soler y Rovirosa*).

LUCCA.—Plassa del *Duomo*.

Faltan encare altras cosas: la repartició de tarjetas-invitacións pel ball de nit; la confecció de llistas de sócis ó abonats; recullir las atxas de casa l' adroguer per la serenata que, avans de comensar lo ball, la *Unió Artística* ha de do-

OBERTURA DELS SALONS (per *J. Blanco Coris*).

nar á la plassa y á casa l' alcalde; cobrar l' import dels títuls de sóci, puig ell no vol quedar enganyat, ell está per alló: *toma el pan y deja el ral*. De manera que 'l nostre héroe no s' enten de feyna.

Los malalts? Que s' esperin per demá y si no 'ls agrada que 's passejin.

***

Se acaban las ballas quan l' Alsina compareix á la plassa disposat á ballar una sardana, perque nostre metje es un sardanista de cap de brot. No hi ha qui li empeti la basa. Cada any, per la festa major, éll y en Grés de Sant Pere—'l sardanista de més fama de l' Ampurdá—tenen unas lluytas terribles.

Ab tantas caborias arriba á la plassa quan ja terminan las ballas. No més te temps de ballar l' última sardana; pero com está de Deu qu' en un día com aquell entre uns y altres no 'l deixin un moment lliure, encare no han terminat *los curts* quan sent que me l' estiran de l' americana per dos costats diferents.

—Senyó doctor, corri corri, que la dona 'm te aquell mal—li

J. Blanco Coris

Molts gomosos estirats,
molta nena seductora,
molt ballar, molt conversar
y per fi, molta estisora.

diu tot esporuguit y ab las llágrimas als ulls un pagés que per la mostra deu serne un calsassas.

—Senyó Alsina, fassi'm lo favor del títul de sóci del envelat que tinch d' anar corrent á arreglar lo bestiá—anyadeix al mateix temps l' hereu del mas *Rostey*.

—Homes! no siguéu impertinents, deixéu que s' acabi la sardana.

—Es que... la dona se 'm mor'.

—Es que... 'ls bous y las mulas se migran.

—Tant la vostra dona, com lo teu bestiá me sembla que be poden esperarse un poch.

S' acaba la sardana y després d' haver disputat més de mitj'hora ab los primers balladors del poble y sa encontrada sobre si la sardana tirava á setanta cinch, com preté éll, ó á setanta set, com asseguran los altres, l' Alsina 's dirigeix al pagés calsassas y al hereu del mas *Rostey* qu' están que 'ls dimonis se 'ls ne portan y 'ls diu ab cara de tres deus:

—Bé; ¿qué vols tú?

—Lo títul de sóci.

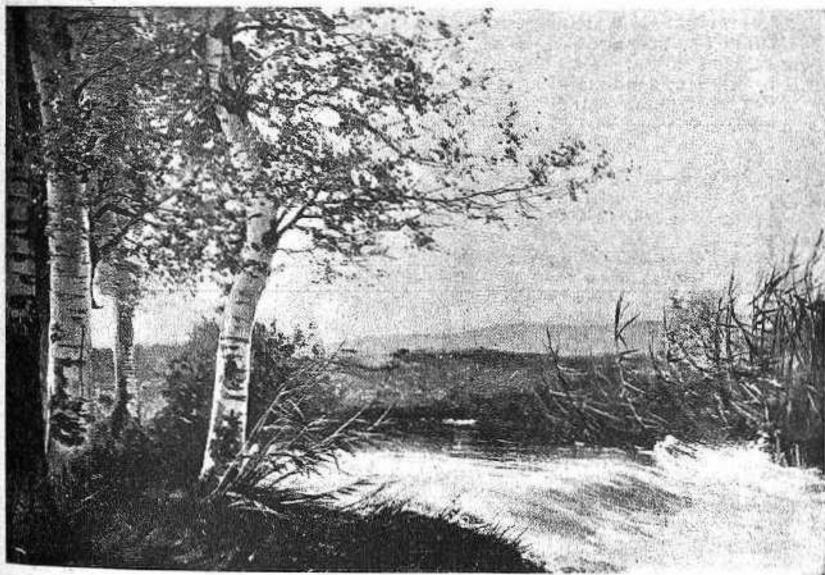
—Y vos?

—Que vingui corrents á casa; la dona 'm te alló, y 'm sembla qu' aquesta vegada...

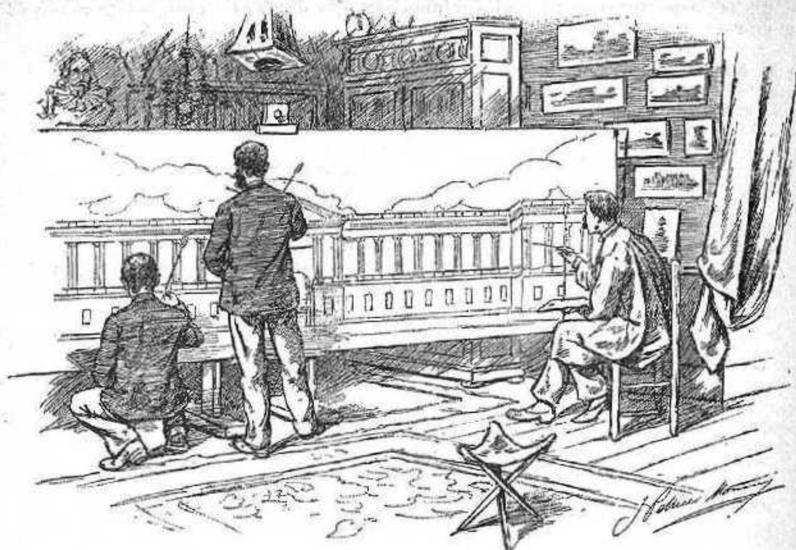
—¡Y per aixó cridéu tant y estéu tan trastornat! ¡No sabeu de sempre que no es res! Un atach d' histerisme. ¡Malaguanyada vara de freixa qu' está en vaga!

—Senyó doctor! per Deu no digui aquestas cosas!

L' Alsina 's treu una cartera de la butxaca, l' obra. Allí en confosa mescolansa s' hi veuhen títuls de sóci, facturas, tarjetas de invitació, paper de receptas y fins receptas fetas á prevenció per estalviarse feyna. Ab

Paissatje (per *J. M.ª Marqués*).

NOTA DE TALLER (per *J. Pellicer Montseny*).

la precipitació n' entrega una d' aquestas al hereu del mas *Rostey* y un titul de sóci al pagés calsassas, que disparats com una fletxa se 'n van cada hú vers sa vía.

El de la dona malalta arriba á casa l' apotecari y li entrega 'l paper. Sorpresa del farmacéutich al llegir

> **LA SÍLFIDE**
>
> SOCIEDAD DE BAILE
>
> *Título de socio á favor de* ....

Sort qu' aquell bon senyor coneix la flaca del metje Alsina y li esmena, com altres cops ha fet, la plana, despatxant al pagés una medicina apropiada, ó sinó ¡quína gresca s' arriba á armar si aquest s' entera de l' errada! Prou hauría passat el cas aquell del metje del meu poble que una vegada va receptar cinch cents mahóns á un pobre pacient y tothom n' hagué esment.

Afortunadament lo jove que per títul de sóci te un paperot que diu:

D.

Ag. melisa.	200 gramos
Licor de Ofmán.	10 gotas
Tint. de Castor	2 gramos
Jar. de azahar..	30 gramos

no sab de lletra y á l' hora del ball, com el metje Alsina será 'l porter de l' envelat, la recepta anirá á parar á sas mans y quedará esmenada la equivocació.

ROMUALDO VIDAL.

TRACTE

SONET

De un solté empedernit molt de brometa
que diu que 'l ser casat fa molt babau,
una vella que té molt de *cacau*,
se 'n va prendá 'l mateix que una ximpleta.
Y prompte buscá ardits, cercá una treta
per lograr son desitj y viure en pau,
y encare que á una dona no li escau
per no estilarse ó ser cosa mal feta,
va posar ma á la ploma incontinent
y proposá al xicot tal casament.
Al se 'n demá al matí va rebre 'l tracte
que volía 'l solté per' fer tal acte,
hont li deya clá y net y sense embrassos:
"vull el dot al contat, pero á tú á plassos.„

SALDONI XIMUS.

EXÉRCIT GERMÁNICH (per *M. Moliné*).

Herr Bull-Dog, major general y general inspector del Choucrout

DEFINICIÓ

—¿Qu' es—dius—la felicitat?
Una dona molt lleugera
que tothom li vá al darrera
y que may ningú ha atrapat.

EMILI ALBERT.

NOTA DEL CAMP (per *H. Güell*).

CANTARELLAS

Lo donar la má á la dona
lo día que 'm vaig casar
sigué dar la má á las penas
que m' havían de matar.

FIDEL DELFÍ.

—

A la casa de la Tuyas
hi ha una mena d' esglahóns
que hi cauhen de quatre grapas
tots los séus conquistadors.

M. MASQUET RASCLE.

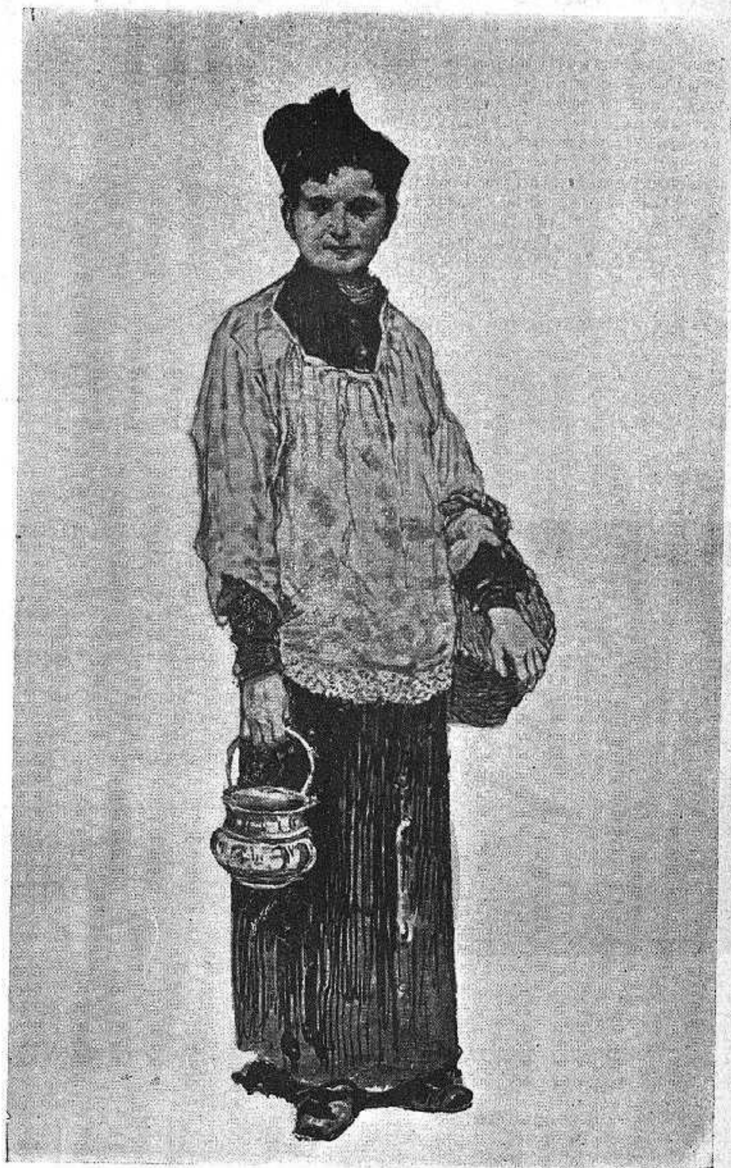
—

Cada volta, hermosa niña,
que sentis tocar las sis,
feste cárrech que un' hora antes...
havían tocat las cinch.

J. PEDRIVS.

ALEGORÍA. (Baix-relleu per *J. Rebarter Gasulla*).

Un escolá de Roma (Dibuix d' *Enrich Serra)*.

LOS MÚSICHS

EN LAS FESTAS MAJORS

TANTAS cosas s' han dit dels músichs en las sevas excursións durant la temporada de las festas majors, que jo, 'l menos autorisat pera ferho, vull sortir á la seva defensa, pera posar á son degut lloch á la respectable classe dels *rasca-tripas*, com algúns tipos poch respectuosos els anomenan. Y 'm proposo ferho, perque jo, que sols conech de la musica l' os predilecte dels cops, puch parlar ab tota imparcialitat, sense por de que ningú puga dir que 'm domina la passió.

Lo músich es un ser digne de llástima baix tots conceptes.

L' antigua máxima de *músich pagat no fá bon só*, es una pura mentida, per no dir un gran sarcasme. ¡Quánt mes de gust no tocarían, si cobressin sempre per anticipat! Perque s' ha de tenir encompte que moltas vegadas un cop s' ha acabat la festa, si la cosa ha anat malament, sols poden conseguir la promesa de cobrar la mitat y encare aquesta, las mes de las vegadas, se 'ls hi queda á deure.

Durant lo concert, lo solista reb molts aplausos, moltas felicitacións, pero ningú dels que aplaudeixen ó felicitan, li dona cap pesseta. Si així 's fes, estich segur que al compás de la tocada, lo músich aniría fent mentalment reglas de tres... ó de sis, segons els que tinga de familia.

En l' hospedatje, ja se sab que unas vegadas per rahó d' economías, y altras á solicitut dels mateixos socis, lo músich acostuma á estar allotjat en casas particulars. ¡Fassin lo favor de dirme si volen mes pena que tenir que cambiar de casa dos ó tres vegadas per senmana! Cada día caras novas, carácters diversos, y en quant al menjar, lo ser sempre bó y abundant, fá que noti mes la diferencia ab el modest de casa, quan acabada la temporada torna á reunirse ab sa familia.

Pero lo que mes indigna, es que se 'ls conceptuhi com una especie de *gastrónomos*. Segóns la veu general, lo músich es lo ser mes *fart* que 's coneix, com si tingués un ventre especial ó un estómach igual que una máquina de moldre café, sense pendre en compte que 'l vulgo que això diu, se desment ell mateix, puig al veure á un jove escuálit, exclama com si volgués compadirlo:

—¡Se li veu l' ánima contra claró! ¡Sembla un músich!

En efecte; pochs músichs veureu qu' estigan grassos. Ja siga per l' excés de bufar ó de

LOS RECÓNS DE PARÍS (per *A. Solá*).

Un carrer de Montmartre.

rascar, ja per la vida agitada que portan, á molts d' ells sols els faltan cordas pera produhir armonías.

Després de tot això, encare hi ha qui 'ls tracta de dropos, si bé es cert que això acostuma dirho algún que perque balla una americana á gust, se creu que no 's té d' acabar may ó vá descomponent en céntims lo que li costa la festa. A n' aquests que sempre cridan ¡qué duri! jo 'ls obligaria á seguir als músichs durant un mes ab obligació de ballar sempre que aquests toquessin. A ben segur que al cap d' una senmana, al sentir los primers compassos cridarían ab tota la forsa de sos pulmóns: —¡Prou, prou! ¡Ja n' hi ha prou!

Axís, per aquest istil, se 'ls aplica las mes falsas imputacións. Que si buscava la filla del amo... Que si feya l' ullet á la mestressa... Sense pensar que 'l músich sols professa carinyo á son instrument, apesar de que durant lo ball, desde 'l lloch elevat que ocupa, te de presenciar unas cosas...

Lo músich, per poch que s' hi presti son carácter, te un altre deber que cumplir y que també 's fá digne de compassió, si bé 's profundisa. Tal es lo de tenir que distreure als comensals á l' hora del ápat. Ell té l' obligació de contar qüentos, xistes ó anécdotas, per estranyas que sigan, pero que fassin riure, que distreguin y que serveixin d' *entremise*, y tant á voltas s' abusa de sa franquesa de carácter, que algúns el solicitan per convertirlo en una especie de *Noy de Tona* casulá.

Natural es qu' entre 'ls músichs també hi hagin las sevas distincións, segóns los instruments que tocan. Per exemple, res te d' extrany que 's fassi simpátich aquell que toca 'l violí, 'l cornetí ó 'l clarinet, ja perque son instruments que *cantan*, ja per lo diminutíu del seu nom, pero tampoch té res de particular que impresioni malament lo sentir:

—Aquest es un trompa.

No obstant, entre 'ls instruments *antipátichs*, n' hi ha un que s' imposa per la seva gravetat, tant en la forma com en lo sonido. Me refereixo al contrabaix. Podrá estar arreglat l' envelat, podrán los carrers estar ben guarnits, funcionar los *caballitos* y ben dispostas las tauletas de torrat, pero al sentir cridar á vells y joves: —¡Ja vé la *berra!* ¡Ja es aquí la *berra!*—tothom veu salvada la festa major, perque, digan lo que vulgan dels músichs, una festa major sense copla, es com un jardí sense flors ó una escopeta sense gatillo.—Eussebi Benages.

LA PARRA

(Ilustració de J. Pellicer Montseny).

La portalada—de la masía
cubreixla l' ombra,—quan lo sol pica,
de verda parra—que hi plantá un día
lo meu bon avi—¡qu' en gloria estiga!
¡Si n té d' ufana!—¡Si n' es bonica!
Penjolls l' enjoyan—de pansas finas,
ab grans que semblan—las perlas ricas
ab que las noyas—s' entortolligan

lo coll y espatllas—alabastrinas.
Ben conreuhada—creix y s' estira,
com si sas brancas—á la masía
besar volguessin—amorosidas.
Mon avi á l' ombra—sempre fresquívola
dels pámpols tendres—que mou la brisa
lleument á l' hora—de la calitja,
ab tremolosa—veu y somrisa
dolsa y mirada—que reflectía
lo goig de sa ánima—pura y senzilla,
ab la rondalla—m' entretenía
d' aquesta parra—plantada 'l día
que á la que l' avia—serme devía
la feu mestressa—de la masía.
—Aquesta parra,—deya, ab la viva
joya amorosa—que 'l cor li omplía,
será l' imatje—dels jorns que vingan;
si creix ufana—plens d' alegría;
de dols y penas—si cau marcida.
Y avuy encare—s' extén y enfila
y forma un portxo—d' ombra joliua
davant la porta—de la masía.

. . . .

Quan passat Córpus—l' estíu arriba
y las garberas—pe'ls camps s' apilan
hont las llagostas—lleugeras brincan;
y sargantanas—pe'ls marges lliscan
que 'l soroll sempre—té esporogidas,
y papallonas—bellugadissas
com flors que volan—portant caricias
per rebren d' altras—de sas amigas,
y las abellas—passant rondinan
ben carregadas—d' essencias finas
que al buch s' emportan—per fer mel rica;
y las cigalas—cantant se 'n riuhen
de que traballin—tant las formigas,
per cercar horas—quietas, tranquilas,
que 'l trasbals calmin—d' enfeynats días
y enfortí 'ls membres—que aquell dissipa,
aném alegres—á la masía,
que encare s' alsa,—forta y senzilla,
entre l' arbreda—de pins y alzinas,
ab lo relotje—que 'l sol anima,
las amples golfas—que hi bat la brisa,
per terra extesos—los grans á pilas,
guarnint lo sostre—penjolls d' espigas
y fruytas secas—y llargas tiras
de carn salada—que 'ls gats vigilan.
Las botas plenas,—plenas las citras,
caballs pe'ls carros,—l' euga amansida;
llebrers que al véurens—alegres cridan
sortint á rébrens—fins á las vinyas.
La virám tota—que enllepolida
pica las cucas—que deixan lliures
gratant la terra—sas unglas finas.
A un cantó oberta—l' ampla pallissa
servint d' hostatje—pera 'ls que arriban
de nit y 'ls falta—llar y familia.
Boy acostantnos—á la masía
lo cor s' aixampla—los llabis riuhen,
y dolsa llágrima—pe'l rostre 'ns llisca
al veure encare—de vert guarnida

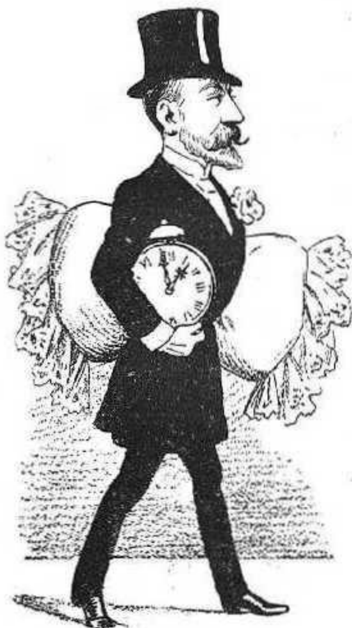
la portalada,—que á entrarhi invita,
formanthi un portxo—d' ombra fresquívola,
la parra hermosa—que hi plantá un día,
per ser l' imatje—dels jorns que vingan,
lo meu bon avi—qu' en gloria estiga!

SIMON ALSINA Y CLOS.

PASSEIG MATINAL

Un sant diumenje de bon matí,
las bellas clotxas del monestí
suaus tritllejavan;
lo sol posava son raig primer
sobre las randas del bell cloquer;
los galls cantavan.
Bella es la terra, quan al istiu
té la campinya cert tó festiu
que al cor 'namora;
¿dins del vilatge quí m' hi fa estar
si la bellesa no hi puch trobar?
¡aném á fora!
Lospins, gronxantne sos verts sarrells,
mitj descubrían los nius d' aucell;
la totoliva,
la cogullada y 'l rossinyol,
glosavan l' himne de juliol
ab veu joliva.
L' auba riallera, desde 'l zenit,
mirava 'l poble de fit á fit
tot despedintse;
la farigola y 'l romaní
sas flors mostravan á mitj obrí
tot deixondintse.
La rosa vera d' olor suau,
s' enmirallava dins l' estany blau;
la papallona,
flor que aleteja rondant los prats,
ja rumbejava sos tons variats
feya una estona.
Boy zumzejantne l' abella d' or,
la mel xuclava de flor en flor,
també l' aranya
sempre enfeynada teixint paranys,
fila que fila cassant companys
donava 's manya.
Damunt la molsa jeya 'l badell;
dalt de la feixa lo gay anyell
ne brinquejava;
y ran de l' era, sota 'ls abets,
la lloca-mare sobre 'ls pollets
s' estarrufava.
D' una masía lo cá llebrer,
dormitejava d' un vert figuer
dins l' ampla cova;
de la fumera n' eixía fum,
de la pallera grata farúm
de palla nova.
Lo portxo rónech que féu cruxí
una alenada del serení
semblava dirme:
—Guardo pobresa, també bondat;
pel que á mí arriba may só tancat;
ja pots obrirme.—
Entrí tot d' una y un rós infant
grassó de cara y barbotejant,
cridá:—¡Senyora!
si voleu veure mon germanet,
del Cel los ángels l' han baixadet
tot just fa un' hora.
Mon pas guiantne trist gemegó,
envers la cambra del infantó
ani fent vía;
sobre llit pobre, vaig distingir
com entre espinas la flor de llir
que al mon s' obría.
La mare presa de febre greu,

FINITA LA COMEDIA (per *M. Moliné*).

—Y ara cap á Caldetas faltan dormilegas.

jeya voreta del filló seu;
de mí s' adona...
—¿En eix paratge quí us ha portat?
¿nostra pobresa no us ha espantat,
la bona dona?
—Deu nostre pare may olvidá
al quí en la terra son nom honrá;
ell es qui 'm porta;
preneu l' almoyna sens cap rezel,
que vos l' envía de dalt del Cel
ma Mare morta.

***

Vingué 'l cap vespre: com al matí,
las vellas clotxas del monestí
suaus tritllejaren:
si primé ho feren per un nou nat,
després, joyosas per un albat
també brandaren.
A l' hora hermosa que 'l sol se pon,
lo nin poncella deixava 'l mon;
á la masía
la corretjela color de neu
de sa finestra florida al peu,
també 's marcía.
¡Pobre floreta! ¡pobre infantó!
en sa carona posí un petó;
dolsa besada
¡¡quí sab si un ángel fendint lo Cel
va trasportarte ton bes de mel,
Mare anyorada!!

Agnès Armengol de Badía.

Apunte a la ploma (per *M. Balasch*)

Buscantli 'l trau (per *Glandario*).

—Se lo pongo, *rico?*
—Rich... rich... ¿Y quant valdrá?

CANTARELLAS

Tinch, nineta, ben probat,
—per lo que toca als petons,—
que 'ls que 's donan d' amagat
solen ser sempre 'ls mes bons.

—

Si vols ser del tot felís
aquí vá un remey segur:
no 't recordis del passat
ni t' amohinis pel futur.

N. Gras.

EPÍGRAMA

No hi ha ningú com la dona
per saber tirar las cartas.
Molts días, havent sopat
si li guanyo la jugada,
sense com vá ni com costa
me las rebot per la cara.

B. Nani.

—

L' AMOR

Sonet valenciá

Naixqué al somriure la primera aubada,
omplint tot l' univers ab sa hermosura;
quan lo sentí en son ventre la natura,
degué quedar de joya arrebatada.
A unir los cors sa vida consagrada,
dicta les lleys de germanó y tendrura,
y, manantial perene de ventura,
res pot contra ell la perversió malvada.
Amor se díu la Caritat benehida,
amor la Abnegació y lo Sacrifici,
amor la Pau, que lo rencor desterra.
¡Oh encarnació del bé! ¡Font de la vida!
Si mancara algún jorn ton dolç ofici
¡qué sería del home y de la terra!

Joquím Gadea Mira.

Estudi (per *J. Mestres*).

PENSAMENTS

Los diners donan aplom y l' aplom dona diners.

—

Moltas vegadas, tractantse d' algunas donas, fem mal en queixarnos de que no pensin, puig en posantse á pensar, encare son pitjors.

—

Per casarte, no vulguis tú sol; vulgas qu' ella vulgui també.

—

Tinguém com á cas raríssim el de que no consegueixin el que desitjan una dona que plora y una criatura que riu.

—

La astucia, si la practica un home de talent, el porta á las riquesas y á la gloria; si la practica un tonto, el porta á la presó.

—

Lo cor de las personas sensibles es un coixinet molt tou, y la major part d' aconteixements son las agullas que s' hi clavan.

—

Home vell que 's casa ab dona jova, es com caball cansat que 's posa á corre.

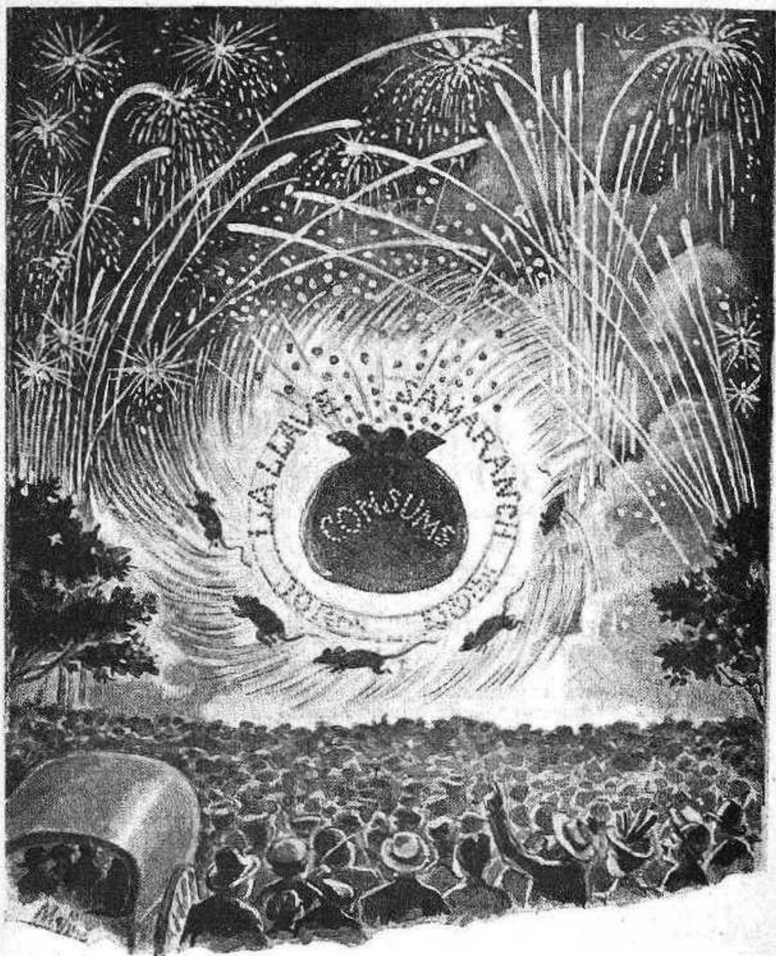
—

Com mes cas fassis de l' opinió dels altres, menos cas farán los altres de tú.

—

De bo, tant dolent es serne poch com serne massa.

Ramón Massip.

GRAN APOTEÓSSIS FINAL.

ESPURNA

La companyía de un teatro barato está destrossant lo *D. Juan Tenorio*.

—Noy, ¡quin *Tenorio* més infame!—exclama un espectador. ¡Si 'l veya en Zorrilla!

Y un altre li respón:

—Al contrari: ¡qué pagaría en Zorrilla per veure aquest *Tenorio!*

C. G. REDEMBACH.

EL VOLCH DEL CARRO

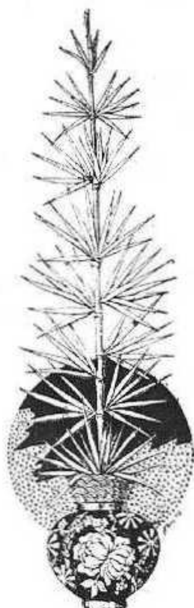
L' ordinari d' Amer, irat renega...
Al trencar de camí, una de las rodas
s' ha enfonzada en un clot, y al volch del carro
ha esclatat el terrer en terratrémol.
Gruny encare 'l fusell com quí rondina,
y l' animal, retut per la cayguda,
inflat son pit y plens d' escuma 'ls nassos,
resta encar en la pols, potas enlayre.
Tots els raigs de las rodas son estellas...
Capgirellat el fato, s' esllavissa
com enderrochs d' un mur, y ja la vela
no es prou pera guarir ab sa llarga ombra
el devassall dels embalúms que cauhen,
fent grinyolar al cá de rerassaga.
L' ordinari d' Amer, irat, renega;
que li baten al cor com á punyidas
els gemechs del fusell y de las branas
apaybagats pels esbufechs del matxo...
ab ansia espera d' un company ajuda.
y Mes l' ajuda no vé. Guayta la vía
amarada de sol, com giragonsa
amunt, entre bardissas y pinedas,
sens que maqui son ras la més lleu taca
y, despitat, la gorja se li núa.
De sobte ajup el cap, rebot la tralla,
desferma 'l gos, que 's migra per atényе'l,
y vá per l' animal, qu' allí 's revolca
ennuvolat d' espessa polsaguera.
Tot li cau mentres trasca: la catxutxa,
el ganivet, la pipa, 'l brot de menta,
(tribut d' amor que *á la de casa* porta)...
Mes res veu. Enfeynat ab el *Navarro*
ni sent el raig de sol que l' escaliva,
ni repara ab la suor que 'l front li escalda
á regalims vessantli sobre 'l matxo,
ni ab la desfeta faixa que li penja.
Ja vá pel darrer trau; ja las corretjas
sa tivantor amollan; ja 'l desbraga...
El *Navarro*, que 'l ulla, com dolentse'n,
redressa 'l cap, alleugerit sentintse,
y aixecantse d' un bot, vers al prat corra,
omplint la vall de sugestiva música
els drings dels picarols de sas morrallas.

Engolosit pel *tendre* ni s' adona
del gros nafrat que li espellifa l' anca.
Son amo si que 'l veu; prou en basqueja,
xano xano hi acut, el trau visura,
ab cerat de saliva y pols á sobre
posadeta á pessichs el buyt omplena
y, pagat de son fet, etjega 'l matxo
al avís d' amistosa patacada.
Recula tot seguit, aplega d' esma
la pipa, 'l ganivet y el brot de menta
y, son carro observant, fet una rossa,
brassos amunt, recolzadot al marge
ab la jayent barruera d' un borratxo,
cara avall una llágrima li llisca.
De nou enllá llambrega, envers al poble
que 'l puig vehí arracera en sa vessana,
tot resseguint las ondas de la vía
ribetadas d' arbossos y pinedas,
mes ni 'l vol d' un aucell sa blancor ratlla.
Cap avall, pel rempeu de la singlera,
el tret d' un casador de timba en timba
vá retrunyint; amunt, per la boscuria,
del llenyater las destraladas s' ouhen
aspres y revivrants, com esqueix d' ésca;
mes cap ensá del magalló ressona
el cop refregadís que 'l terré estripa...
pro, quí 's desvaga ab tot y veure 'l carro?...
L' ordinari d' Amer, irat, renega...
Mes,—cal anarhi—'s diu, mirant al poble,
plegats els brassos y encongint la espatlla.
La tralla 's penja al coll, y amunt camina,
girantse enrrera, anyoradís del carro
ó com si allí 's quedessen sas entranyas.
De cop s' atura, y ab la má á n' els polsos
al lluny ovira ab desficiosa déria:
no sab be lo que ha vist, pro juraría
qu' es un gos, el séu gos lo que repara.
Y alló, la bolva bellugosa aquella
que rodolava avall com una fulla
empentada pel vent, vá convertintse
en gos, vá trasformantse en el *Moreno*,
el guardiá de sa casa y de son carro.
El matxo ab un renill l' en treu de dubtes.
Esguarda al gos, reconeixent sos ayres,
com s' acosta, trotant, erta la qúa,
la llengua enfora y las orellas tiessas,
ab son rastre de pols á rerassaga,
y un somriure de goig desclou sos llabis.
Tot ho compren. La intel-ligent bestiola
l' avís del volch ha dut á la familia
innovantli ab sos gestos, y ara torna
per anunciar al amo s' arribada.
L' home fitura al lluny, y 'l cor batentli,
camps á través vá descobrint la sombra
de sa muller, que vé ab els de la farga,
embarrassats aquests ab llurs ormetjos.
L' ordinari d' Amer ja no renega,
manyaga un xich al gos; arranja 'l pinso
del animal, que ja del vert s' esquitlla,
y en tant els de la colla 'l pas apretan,
el carro buyda per mimvar la tasca.
Ja s' apropan; ja 's veuhen. Sens mot dirse

del volch del carro lo tropell visuran
y tot seguit mans á la feyna posan.
Dringa 'l parpal, lo caballet grinyola,
vá passant de má en má la clau inglesa,
ressonan pel torrent las martelladas
repetintse en amunt semblant á mofas,
y el carro consentit, gemega y xiscla
com el malalt al qui li dol la cura.
Atrafegada pel tragí la colla,
las eynas enrenou y arreu la cárrega,
apar alló la extesa d' una fira
ó l' alto d' una trepa de gitanos.
Més, baldeja l' encall, trontolla 'l carro,
l' aixecan á nivell, fins que s' assenta,
collan la roda que á bell punt hi arriba,
l' escampall de la cárrega arreplegan,
y el *Navarro*, guarnit y llest del pinso,
sentint al gos, que gruny pera que 'l fermin,
vers á son lloch per sí mateix camina.
L' ordinari d' Amer ja no renega,
Tragueja un xich, la bota allarga als homes,
assedegats pel sol tant com pel tráfech,
arranja l' animal, la tralla empunya,
polsa 'l balans del fato, y al ferm "arri!..."
acompanyat d' uns espatéchs de llengua,
dringan els picarols, cruixen las rodas,
y el carro, magestuós, emprén la vía
sostenint fins al poble l' arrancada...

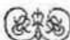

. . . .

Duas horas mes tart, vers á entrellusca,
l' ordinari d' Amer s' assenta á taula,
girat de cara al hort, d' hont vé la fresca,
lliure son cap del mocadó y la gorra.
Dos baylets aprop té, grassos y rossos...
Ensonyat el menut d' esma somica,
impacient el mes gran ab el plat juga.
Enroscat á sos peus ronca 'l *Moreno*.
De sobte vé *la gran*, junt ab sa mare,
redoltadas de fum, ab la cassola
de sopas ab el *brot de menta*, la una;
ab las monjetas y las trunfas l' altra.
Tot es quietut. Sols del *Navarro* s' ouhen
els roséchs de quan trinxa las garrofas.
L' ordinari d' Amer menja que menja,
vá retrayent el pas del volch del carro
tranquil, sense planyensas ni rancúnias,
"tal día fará un any"—vá repetintse
cada cop que pondera son desfici,
conformat ab sa sort, com tot bon home...
Y el trobarse en sa llar, refet per l' ápat,
plé de salut, ab feyna mes que vulga
y al amor de sos propis tant l' anima
que, reposant el cap entre sos brassos,
com un beneyt endormiscat s' hi queda.

JOAN PONS Y MASSAVEU

EN TRANVÍA

Passat lo carrer de Fontanella, al agafar la curva del passeig de Gracia, pujá un nou passatjer.

Se coneixía que no era d' aquí. Al entrar va saludar sense mirarse á ningú, y 's colocá en l' únich puesto que hi havía desocupat.

Era un senyor alt, prim, ros. A pesar de no haverhi ni 'l més remot perill de pluja, anava ab els pantalons arremengats y duya paraygua.

Una vegada assentat, butxaquejá un moment y trayentse un periódich comensá á desdoblegarlo ab moviments d' autómata. 'Ls plechs del paper eran molts y l' operació resultá llarguíssima. Quan tingué 'l diari al seu gust, s' acomodá en l' assiento y 's posá á llegir.

Vaig inclinarme lleugerament per veure 'l títul del periódich. *The Times*.... Era un inglés.

En aquell moment entrá 'l cobrador, fent sortir de la capseta cilíndrica la punta de la tira de bitllets. Tots els passatjers ens apressurarem á treure 'ls deu céntims. Nosaltres pagavam, l' home entregava 'l paperet, y la séva feyna 's reduhía á girarse de dreta á esquerra y d' esquerra á dreta, avansant poch á poch cap á la devantera del cotxe.

Al arribar al lloch del inglés, lo cobrador arrencá un bitllet de la tira y va esperarse. Res: l' extranjer no apartava la vista del periódich.

—Si es servit—murmurá l' empleat bellugant el paperet.

L' inglés, serio com sempre, continuava llegint.

—*Caballero!*...—va dir llavors el cobrador, comprenent que 'l passatjer no era de la terra.

Tampoch res. Tots els que anavan en el tranvía comensarem á interessarnos en la escena.—Potser es sórt!—va dir un.

Lo qui seya al costat del foraster lo tocá del bras.

—Miri.... ha de dar deu céntims.

¡Al últim!.... L' inglés alsá 'l cap, y comprenent de lo que 's tractava, va palparse la butxaca de l' hermilla, trayentne una moneda de dugas pessetas qu' entregá al cobrador.

Aquest li doná 'l bitllet, pero al aná á tornarli 'l cambi, l' altre ab un gesto l' aturá.

—¿Qué?—va di 'l cobrador, que ja tenía la má á l' obertura de la cartera de pell.

L' inglés se 'l mirá fixament, baixá 'l

CASSAT AL VOL (per *P. Eriz*).

—Desengánya't lo millor de Barcelona es la Rambla; y lo millor de la Rambla las bonas pells que hi transitan.

cap com si reflexionés y tornantlo á alsar, digué d' una manera rápida:

—Pequeña caldera.

Dos ó tres passatjers, ab la major ingenuitat, van plantarse á riure. ¿Sería boig?.. Els altres passejavam la mirada, del conductor al inglés y del inglés al conductor, cada vegada més interessats.

—Me sembla que deu volguer dir si ja som á la Travessera—va exclamar una senyora, que no feya cara de ser gayre espavilada.

—¿Cóm diu, *mússiu?*—preguntá l' empleat ajupintse una mica sobre l inglés, temerós d' haverlo entés malament.

—¡Oh!....—torná á dir l' altre, un xich incomodat:—pequeña caldera.

—¿Pero qué vol dir ab això?

—*Yes*....

—¿Qu' es lo que hi es?

—Pequeña caldera.

Las riallas van generalisarse. 'L cobrador arronsá las espatllas, y, com renunciant á la interpretació d' aquell logogrifo, allargava ja una pesseta al inglés y 's disposava á contá 'l resto en céntims, quan el passatjer, retxassant ab violencia la moneda, va tornarli á dir:

—¡Pequeña caldera!

Lo cobrador s' anava empipant.

—¡Pero, senyor meu! ¿que ha de durar molt això? Expliquis d' una vegada. ¿No vol que li torni ls *monis* del cambi?

—¡Oh!....

Fent un esfors de penetració, l' inglés senyalá 'l grapat de céntims que 'l conductor tenía entre las mans y exclamá ab energía:

—¡Mi querer toda como esa! ¡Toda!.... ¡Toda pequeña caldera!....

¡Ah!.... Llavoras ho vam compendre. ¡Prou bé s' explicava, pobre senyor!.... *Pequeña caldera*. ¡Y tal!

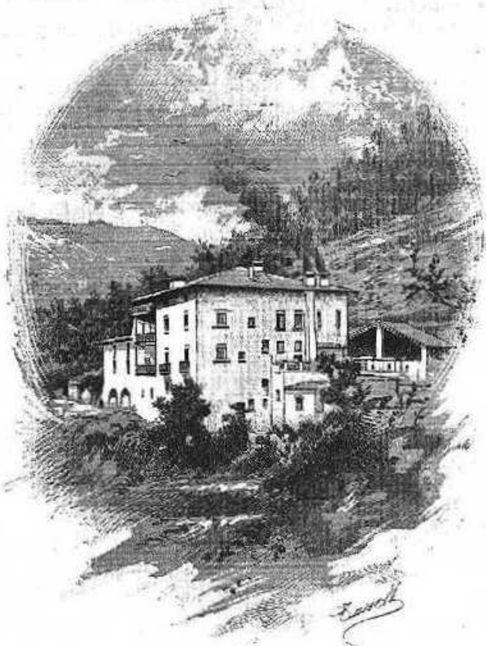
Lo que l' inglés volía dir, era senzillament que li tornessin tot el cambi ¡en *calderilla!*

A. March.

Catalunya pintoresca (per *A. Solá*).

Ripollet.—*Lo carrer del Calvari.*

SANT HILARI

(Ilustració de *S. Tussell*).

Son las valls y boscurias de Sant Hilari
llochs d' alegre refuji per la salut;
qui un sol cop las ha vistas ha de tornarhi,
ningú d' ellas encare trist n' ha vingut.
Tenen l' ayre puríssim de matinada,
los murmuris de brisas, fonts y torrents;
quan lo sol s' hi rebeja, la marinada
agradosa refresca sos raigs ardents.
Del Montseny l' alta mola tot hora hi guayta,
al hivern tota blanca, grisa al istíu;
y ara torras de boyras lo vent hi empayta,
ara signes encesos lo llamp hi escríu.
Y Sant Miquel, Gavarra, la Guillería
y Montsoríu saludan enllá d' allá
com á un dolmen altíssim que 'ls desafía
á la isarda y soberga *Roca d' en Plá*.
En mitj d' eix march s' estira tot Sant Hilari;
¡panorama hermosíssim per qui hi acut!
No en Suissa 'ls *touristes* poden trobarhi
més frescor y delicia, ni més salut.
Que té verges boscurias á maravella
y vessants y ombradissas com no n' hi han,
y deus frescas y ricas com la *Font vella*

y la Ubaga y las *Serras* y la *Picant*.
Dansa al ayre gentílich de las sardanas;
barretina y caputxa no n' han fugit;
sas costums son encare ben catalanas,
catalana la parla com l' esperit.
Un hi está com á casa per gent honrada,
¡qu' es aixó de sentirs'hi may foraster!
Bon profit als que cercan mellor estada
per capritxo ó per moda, lluny del terrer.
Pujéuhi donchs vosaltres, á qui os allunya
de la ciutat la calda de cada istíu;
per salut y delicia á Catalunya,
com en lloch més, á casa tot ho teníu.

A. Bori y Fontestá.

ACTE DE FÉ

Era escéptich poch temps fá
y créume, no es hiperbólich,
tú m' has fet tornar católich,
apostólich y romá.
Vareig permaneixe ateu
fins lo jorn que 't coneguí;
pro de llavors pressentí
que sens dupte hi havía Deu;
puig la lógica 'ls ulls obra,
y fácilment s' endavina
qu' una dona tan divina
tan sols de Deu pot ser obra.
Créume, al contemplar tos ulls,
quan me frega ton vestit
ó al jugar embadalit
ab tos rissos fenthi embulls;
quan de ta boqueta breu
recullo dolsa paraula
ó sento sota la taula
ton peuhet sobre mon peu,
ó en fí, quan me dons la ma
que te un contacte tan fí,
veig que aixó no acaba aquí
preveig que hi ha un més enllá...
Sense tú la mort me crida,
tú sens mi morirte sents:
som, donchs, dos sers diferents
que sols tením una vida;
y aixís me queda explicat
dintre del curt meu sanderi
l' elevat y extrany misteri
de la Santa Trinitat.
Tinch fé ab lo carinyo teu;
tinch la esperansa en ton cor
y pel próxim sento amor,
(quan estich al costat teu).
Si per mon martiri etern
arribavas á oblidarme,
fora, amor meu, condemnarme
á las penas del Infern.
Mes, si calmant mon anhel,
ab tú m' arribo á casar,
aquell jorn haig d' arribar
fins á la porta del Cel.

Víctor Rahola.

Tipo de rondalla (per *L. Ensenyat*).

La bruixa.

CAMBI D' ARCALDE (per *M. Moliné*).

—En Coll ja ha fet prou... Ara 'ls altres que hi posin el *Coll... aso*

TIPOS DE LA RAMBLA

LO POBRE DE LA FLAUTA

(Ilustració de *J. Lluis Pellicer*).

Avants duya 'ls cabells llarchs y tenía més aspecte d' artista: ara fa un quant temps que 'ls porta tan curts que no se 'ls podría estirar per desesperat qu' estigués; parla castellá, es més aviat baix que no pas alt: cego no ho es pero sino l' empleo ne deu tenir lo grau; sos ulls son com traus fets ab repunts de seda vermella: camina poch á poquet arrossegant los peus y 'l tó de la seva veu es baix y llastimer.

La seva actitut es un símbol de resignació: toca la flauta, sembla, més que com á recurs pera guanyarse la vida (si se la guanya) com lo cumpliment d' una prometensa ó de un cástich perpétuo; es un jueu errant que no sols camina sempre, sino que ademés bufa, espel-lint de la flauta fins á una dotzena de notas, sempre las mateixas. La execució no es brillanta, pero es constant, contínua, infinita, no acaba may.

Rambla amunt, Rambla avall á totas las horas del día y fins de la nit, arrambat á las parets, de desde la plassa de Catalunya al Plá de las Comedias, baixa per un cantó y puja per l' altre, seguint la direcció contraria als carruatjes. Camina pausadament, ab lentitut y quasi no enrahona may.

L' hi seguit horas enteras pera averiguar que parla en castellá y pera convéncerm de que demana caritat; perque més que un pobre, sembla la víctima de algun encantament ó malefici, condempnat per circunstancias misteriosas á recórrer eternament la Rambla de dalt á baix y de baix á dalt.

En mitj del trají y rebombori propis d' aquesta vía, las notas de la flauta, contínuas, persistents y repetidas ab igual entonació y clar-obscur, son un de tants sorolls que 's barrejan ó s' esborran entre 'l rodolar dels carruatjes, los crits de la gent y las canturias dels pardals. Ningú se 'n adona. Es precís conéixer al pobre y á la seva flauta pera que la orella ne destrihi una nota y pera que 'ls ulls descubreixin al artista entre la bellu-

gadissa de la generació que l' amaga. Ell segueix son camí, indiferent á quant lo rodeja, com convensut de la inutilitat dels planys de son instrument pera cridar la atenció dels que van y venen.

Sembla que la fatalitat lo fassi giravoltar inconscienment per la Rambla y que una manxa invisible fassi sonar la flauta de una manera automática.

Ell no 's preocupa per ningú y ningú 's preocupa d' ell.

Be sigui per l' exercici inmoderat de tocar la flauta ó be per defecte de naixensa, l' estructura de son esqueleto no es pas la corrent: la columna vertebral deu ésser com lo zig-zag de un llampech, los brassos sempre en amunt formant ángul y las camas doblegadas equilibrantse per la inclinació del cos, tot ell presenta un conjunt que no es natural y que ningú, tocant ó sense tocar la flauta, podría resistir ni dos minuts.

La indumentaria no 'l singularisa gens ni mica: al cap un bolet de color clar á l' inglesa, aixó sí, atrotinat; porta jaqué ab tall de moda indeterminada, potser més curt que llarch; pantalóns de tirabuixó com correspon á sa gerarquía y sabatassas de cuyro indefinit, esberladas y de mida descomunal; penjat de son bras esquer un bastó de crossa que trassa una diagonal molt decorativa ab las líneas de son cos y una capseta lligada, no sé de quina manera al pit com una mena de decoració, á la que 's pensa véurehi 'l que 's fixa en lo personatje, com la revelació, 'l perqué de aquella música interminable, lo motor, la maquineta que 'l mou, ahont s' enrotlla la corda que fa anar las camas y sonar la flauta.

Pocas son las vegadas que un pacient observador podrá notar que se li acabi la corda: veure'l parat y sense bufar es rarissim; no sembla ell, pert la meytat del interés; una sola l' hi vist de tal manera, caiguts los brassos, l' instrument vertical y apuntalat á la paret en lo marxa-peu estret de casa Moya, prop de un colega seu, qu' es ben be la oposició d' ell: un cego assegut y en la més complerta inmovilitat; altre autómata qual únich moviment consisteix, de tant en tant, en retirar las monedas del platet (quan n' hi cahuen).

Lo fet extraordinari de contemplarlo quiet y sense tocar, me sembla tan fenomenal, que temía no li hagués donat algun traball ó que se li hagués espatllat la maquineta; pero la seva inacció no durá molt; emprengué la marxa de nou y torná á bufar, fins á trobarse á la Portaferrissa. Allí, en aquell maremagnum, aquell encrehuament de gentada y de tota mena de vehículs que van y venen, allí callá la flauta y l' home atravessá 'l carrer rezelosament, encare que ab pausa y com relliscant per desobre l' empedrat. Al ésser á l' altra cantonada comensaren de nou los planys musicals y reaparegué l' home tal qual es y com no 's compren d' altra manera que pugui ésser.

Seguí cap avall, y mentres los tranvías y ómnibus carregats á vessar y la turba multa anavan amunt, cap á la Plassa de Catalunya, seguint los darrers raigs del sol ponent que ab espurnas de foch matisava las fullas de dalt dels arbres y de rellisquentas feya enlluhernadors los vidres dels balcons, ell semblava tornarsen tranquil y resignat cap á las tenebras, continuant sa pelegrinació interminable Rambla avall, indiferent á la neguitosa multitut que l' envoltava com á la soletat en que després se troba á las altas horas de la nit, en que las planyívolas notas de la flauta adquireixen una expressió persuassiva. Quan la música de son instrument podría convéncer á algú, fins ab sa monotonía, en lo silenci relatiu de la mitja nit á la Rambla, es quan no hi ha ningú pera ésser convensut y l' artista sense que un se 'n adoni desapareix en lo misteri de las ombras.

Tornada la claror del día y comensat lo quotidiá batibull de la gentada, com una aparició natural, forsosa inevitable, apareix sense saber d' ahont ve lo nostre protagonista, y bufa y camina que caminarás amunt y avall, obehint á lleys desconegudas de l' univers: toca la flauta com cantan los pardals y 'ls carreters renegan.

P. Gatell

LO TRAGINER (*)

—Som lo traginer que passa.
¡Arri caball!
Ja reposarás al vespre
quan arribém al hostal.

—

¡Drinch! ¡Drinch!—Noyas aixeridas
que feu puntas al portal
ó guayteu en la finestra
fent dalir als viandants,
¿no teníu avuy cap carta?
Acuytáuvos, que 's fa tart.
Aymadors hi ha que 's corsecan
quatre ratllas esperant.
—Som lo traginer que passa.
¡Arri caball!
¡Ja 'n portém, ja, de recados!
¡Viscan los enamorats!

—

¡Drinch! ¡drinch! ¡drinch! Antigas runas
sempre 'm feu ensopegar.
Crech que á cada jorn que passa
una pedra en terra 'us cau.
Niu sou de ratas pinyadas.
¿Qué fóreu, diguéume, antany?
Monastir plé de riquesas,
Iglesia plena de sants;
los monjos que t' habitavan
ja tots cendra s' han tornat.
Tos jardíns avuy son vinyas
y tos boscos son talats.
Tothom veu com t' arruínas
y ningú 't ve á apuntalar;
que molts alsan casas novas
ab pedras de vells altars.
—¿Qué hi farém? Tot dona voltas.
¡Arri caball!
Que mentres ton amo pensa,
tú t' adorms marxant al pas.

—

—¡No 'n fa poch de terratrémol
la fábrica d' allá baix!
¡Quína polsaguera d' aygua!
Sembla que 'l ríu s' ha aixecat.
Molí paperer, traballa;
no 't cansis de traballar.
Avans, eixint de la feyna
l' home feya catedrals;
avuy no més sab fer llibres;
sempre está escríu que escriurás.
¡Válgam Deu! no entench las lletras;
mes jo no se qué será,
que tant com més se 'n escriuhen
més patím de mals-de-cap.

(*) Inédita.

L' APERITIU DE LA SON
(per *R. Miró*).

Avants de menjar, l' absenta,
y avants de anar á fer non,
una pesada de figas
á la voreta del foch.

—¿Que vols caure al ríu? No badis.
¡Arri caball!
Ves pel mitj y no rellisquis
Buscantne camins estranys.

—

Deixam agafar la manta
que veig que bufa 'l mestral.
¡Quína gresca! á la masía
los senyors tenen sarau
y aquí á la porta hi ha un pobre
que jau tot desabrigat,
y 'ls que ballan no 's recordan
de ferli puesto á la llar;
y tal volta 's diverteixen
ab los fruyts de'l qu' ell súa.
¡Quína vida, aquesta vida!
Si no fos l' eternitat,
hauríam fet bon negoci
quan nasquerem aquí baix.
—Trota, trota, que duch pressa.
¡Arri caball!
Aviat serém á casa.
¡Tan de bó ja hi fos tornat!

—

¡Grat sía á Deu! En las tenebras,
llum alegre veig brillar...
Es la llum de ma caseta:
ja 'l viatje s' ha acabat.
Mos amors son allá dintre;
jo só 'l rey d' aquell palau.
Allá sí que 'l cos reposa
de sas angunias y afanys.
¿Quí pogués allí quedarse
sens tenir que viatjar?
¡víu tan bé lo cor de l' home
del cor que estima al costat!
Ja hi som, ja la llum s' acosta
¡Arri caball!
No t' aturis que 'm daleixo.
Vola..... Ja havém arribat.

† Joseph Coroleu.

ESPURNA

Entre dos companys:

—Escolta, Ramonet: estich á punt de anar á demanar la má de la Pepeta; pero antes voldría que 'm diguesses, quína opinió tens d' ella.

—Noy, haurás de dispensarme, si no 't responch á lo que 'm preguntas, perque, francament, no m' ha agradat may dir mal de ningú.

A. Font.

Canet de mar.—*Toch de queda* (per *A. Campmany).*

EPÍGRAMAS

Trobant car, pero en excés
lo que comprava en Vallbona,
va dir á n' en Pep Vallés:
—¿Vaja, noy, m' agrada més
poguerme entendre ab ta dona?

I. Soler.

—

Lo comerciant Bellavista,
va encarregar á en Badó
li busqués un corredó,
y aquest va durli un ciclista.

J. Miralles.

Capoll
(per *J. Pellicer Montseny).*

LA CONFESSIÓ D' UN DIABLET

Menut com una rata, viu com un estornell, deya la gent que la picardía no 'l deixava creixer. Á casa, á estudi, no hi havía qui 'l fes estar quiet: la sanch li bullía, el seu pensament era una bala de vidre. Ab aquesta movilitat de cos y ánima, aprop seu no hi havía ré en repós.

Sino que. observeuho bé y veuréu que la vivor, bellesa de l' ánima, s' emporta més simpatías que l' hermosura física. La gran sort d' en Ricardet era l' estar dotat d' aquella gracia. Qué hi vol dir que fos rabassut, cap-gros y una mica guerxoli, si de tot ell plegat lo que fería á tothom era 'l brasill encés que duya als ulls, l' agilitat d' aquell pensament llampegós, la simpática traydoría que 's dibuixava en el plegat de sos llabis?

Sense aquesta bellesa de l' ánima qu' exercía sobre 'ls altres un poder de simpatía gayre bé despótich, ¿cóm el senyor Ventura, un mestre tan tocat y mirat, hauría cedit á la ridícula pretensió d' aquell ratbuf? ¿Ell anar á confessarse, perque hi anavan els mitjans y els grandassots?

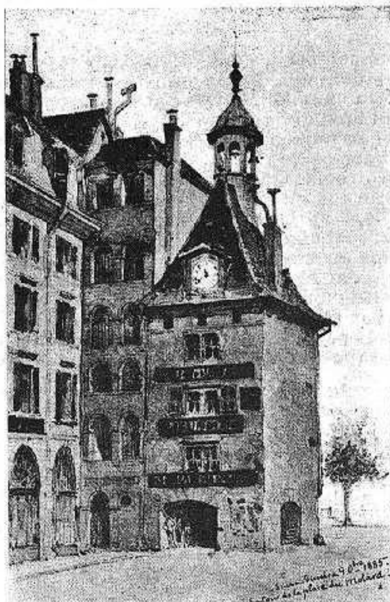
—No veus qu' ets el darrer dels párvuls, un miquet que no pujas dos pams de terra, qu' ab prou feynas sabs parlar y que no farías sino comprometrem ab el soroll y renou que mourías á l' Iglesia, com sols moure per tot arreu, diablet? Això de confesarse es molt serio; no es pels virolets com tú, qu' encare no saben qué es pecat, ni qué no ho es, qué es atrició, ni contrició, ni ré de lo que cal coneixer. No pot ser, Ricardito; no pot ser—exclamá 'l senyor Ventura tot aixugantse las ulleras ab el mocador de quadros entre las mans.

Pero en Ricardet, plantat com qui diu sota 'ls genolls del mestre, tot enrabanat y fent ballar els dits de las mans, que segons reglament, havía de mantenir encreuhadas al darrera mentres escoltava, va esperar que 'l senyor Ventura se tornés á posar las ulleras y, un cop segur de que'l veya bé, ab un somrís tan atrevit com simpátich, feu una giravolta ab els brassets en l' ayre y fugint ben depressa de la

Pipant (per *J. María Marqués*).

FULLAS D'ALBUM (per *F. Soler y Rovirosa*).

GINEBRA.—La torre de la Plassa de Molard.

puntada de peu que podía rebre, va respondre, estant ja á camas:

—Donchs hi aniré: sí, hi aniré.

Y tant va ser axís, que hi va anar. El mateix senyor Ventura, presidint la *fila* dels grans, tan alt com era, va dur de la ma aquell nap, tot el camí. Y no de mala gana ni tan sols fingintho, si no fet un babau, com si 's tractés d' un fill. "Al cap y á la fí, qu' aquet diablet comensés á veure com els altres practican—pensava 'l pobre home—més aviat li fará bé que mal. Sería diferent que jo, prenentlo en serio, lo portés á agenollarse als peus del confessor, tan nano com es encare. Y axó no ho faré, ni permeteré pas qu' ellho fassi."

Pero dins de l' Iglesia ni l' ajudant, ni 'l senyor Ventura eran prou á fraccionar las inquietas rengleras de xicots á proporció dels confessionaris ahont los esperavan d'un á un. Aquell els hi fugía per aquí; l' altre se 'ls hi entretenía per allá, y encare una vegada convenientment distribuhits, hi havía un tal pujar y baixar dels banchs d' espera y un tal anar y venir d' aquesta colleta á l' altre 'ls més inquiets, que no 'ls podían perdre de vista un instant.

—Psit! *Silencio!*—cridava 'l mestre.—*A ver, esa devoción: el recogimiento que les he predicado*, sens recordarse ja d' en Ricardito, que, d' un grupo á l' altre, feya més camins qu' un gos d' atura entre las ovellas.

Y axís anava confessantse aquell colegi, per partidas de cinch ó sis, entre altres tants confessionaris, quan, de sobte, el vitxo d' en Ricardet, parant d' una empenta á un dels mitjans qu' anava ja á agenollarse, li pren la tanda y 's planta tot dretet davant del confessor, fent la senyal de la creu.

—Tú també?—va preguntarli 'l Pare, tot estranyat.

—Cí, cenyó.

—A veure, donchs: ¿Quants pecats tens?

El menut que se 'l mira rihent y diu:

—Oh, y tú?

—Com jo?—exclamá el confessor, guanyat per l' ignocencia entrevessada d' aquell baylet.—Jo no t' haig de dir els meus; tu m' has de dir els teus. A veure: ¿ja estimas forsa als teus pares?

Aquell pillet va fer que sí ab lo cap; pero tot seguit afegí:

—Y tú?

—No, home, jo no t' ho haig de dir—tornava 'l capellá.—Ets tú, ets tú, qu' has de respondre. A veure: ¿ja ets ben bon minyó?

El nen, feya que sí, que sí ab el cap.

—Axís home! No dius pas mentidas? Moltas ne dius, oy? Vaja, respon.

—Y tú?

—Home, jo no!

Pero aquell diablet se 'l mirá ab la desconfiansa més delatadora y graciosa de la terra y exclamá:

—Embuteeero....!

Narcís Oller.

CANTARS

Si sabessin, quants te voltan
ab joyas enlluernante,
que tos hermosos ulls negres
duhen dol de la teva ánima!

V. Tarrida.

—

Es l' amor, Roseta maca,
igual que la brossa al ull:
per més que 'm vulla distreure,
sempre tinch de pensá en tú.

J. Durban.

—

L' amor qu' entra de repent
en lo cor no hi sol fe estada;
pero 'l qu' entra poch á poch,
es l' amor de més durada.

F. Roger Sebré.

—

Cada jorn, ab ta boqueta
donavas menjá á un aucell,
y un jorn que te 'n descuidares
va morir de anyorament.

J. Casas.

Fullas d' album (per *F. Soler y Rovirosa*).

Fribourg.—L' *Hôtel de Ville*, vist desde *le Court Chemin*.

ENGRUNAS

En un colegi.

Lo professor de inglés pregunta á un alumno:

—¿Quín tractament té un senyor á Inglaterra?

—Mister.

—Molt bé: ¿y una senyora?

—Una senyora, *mistera*.

J. M.ª Ribas.

—

—Tonet—deya una dona al séu marit—dom quartos per cals, que demá vull emblanquinar la casa.

—Qué tant emblanquinar—respongué pesarós de tenir que afluixar la mosca.—Ab tants gruixos aviat á n' aquesta casa no hi cabrém.

Stating.

—

—No, per vosté no n' hi ha—digué un distribuhidor de prospectes á un transeunt de la Rambla que allargava la má per pendre'n un.

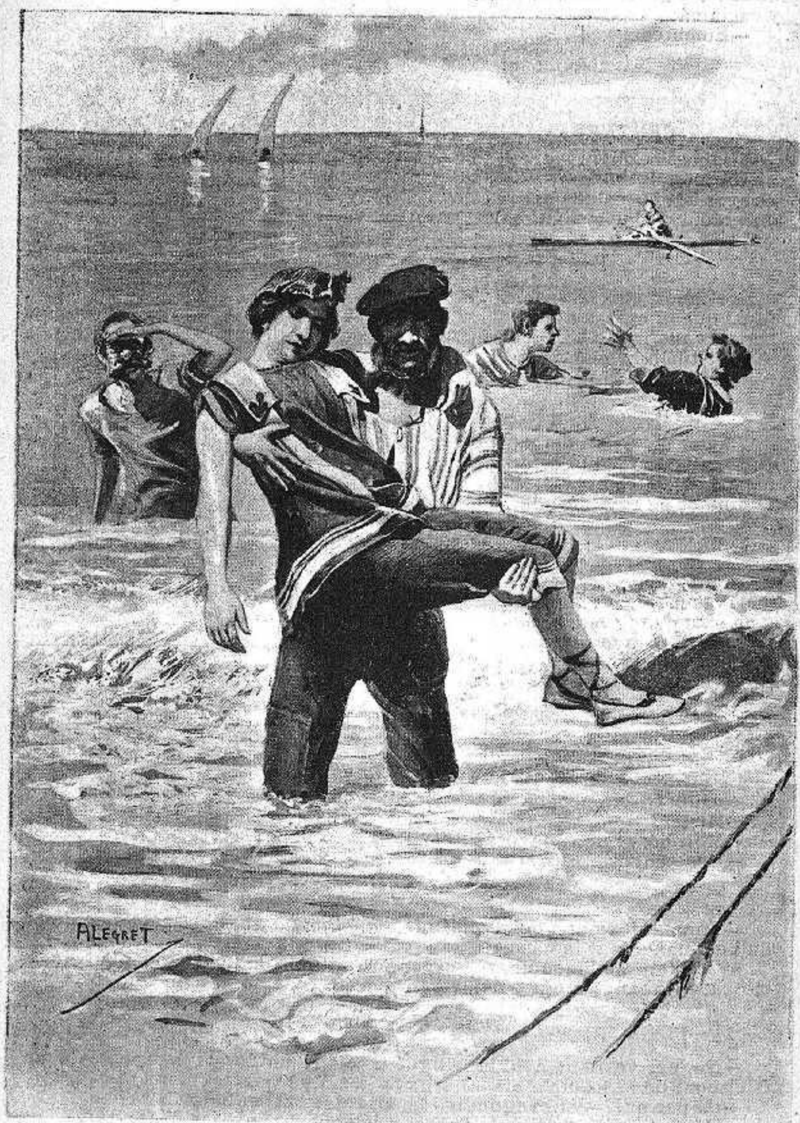
—¿Y per qué?—va preguntarli quadrantse mitj enfadat.

—Perque vosté 's deixa la barba, y jo anuncío navajas d' afeytar.

Pere Carreras.

—

SALVAMENT (per *Alegret*).

—Perque se le menjessin els peixos tan mateix era ben malaguanyada!..

EL SENYOR D' ALTAMIRANDA

Per malalt alguns el tenen,
quí per foll, quí per beneyt:
siga malalt ó no ho siga,
tinga ó no complert el seny,
es lo cert que 'ls días passan
y passan els anys també
y 'l senyor d' Altamiranda
no surt may del seu castell.
Sos portals son tancats sempre,
sos finestrals may oberts,
en festas ni romerías
al Senyor ningú li veu;
y en tant els badochs del poble
clavant els ulls al castell,
qu' el Senyor es foll, murmuran,
ó está malalt ó es beneyt.

—

El Senyor d' Altamiranda
á trench d' auba, fa molt temps
se 'n pujá dalt de la torre
la més alta del castell.
D' allá dalt vejé la vila
com ajassada á sos peus,
vejé pobles y més pobles,
vejé terra, mar y cel,
y exclamá: "¡Bella es la terra!
¡gran es el mon! ¡gran y bell!
Dígam tú, Guayta, bon Guayta,
tú, que hi tens els ulls més fets,
¿que 's aquella bestioleta
qu' es belluga en aquell erm?
—Senyor: es un home —¡Un home?
Veyas, Guayta, guayta-ho bé!
—Veig qu' es home y veig que fanga.
—Y aquell altre animalet?
—Es un altre home, es un sabi
qu' estudia flors y arrels.
—¿Y aquell?—Un altre: aquell pinta.
—¿Y aquell altre?—Mata aucells.
—¿Y aquell més lluny?—Sembla escriure.
—¿Y aquell?—Roba als passatjers.
¿Y tots son homes?—Tots homes.
—Pero... ¿els homes son pigmeus?

—

El Senyor d' Altamiranda
va tancarse en son castell:
"¿Cóm faría un pas en terra
que á parells no 'ls esclafés?„
De tart en tart des llavoras
quan apunta 'l sol ixent,
se 'n puja á dalt de la torre
la més alta del castell,
y 'n baixa murmurant sempre:
"¡Sempre iguals!... ¡no han crescut gens!
A forsa de temps, tal volta!...
Esperém: dem temps al temps.„
Per xó may entra á la vila,
per xó may surt del castell,
per xó tots per foll el tenen,
per malalt ó per beneyt.

APELES MESTRES.

La gent del día (per *L. Roca*).

—Per sandunga y per salero...
—No diguis mes: el torero.

EPÍGRAMA

Passant per la carretera
deya un día l' Agustí
á son fill qu' es un tronera:
—Créume, vas per mal camí.—
A lo que li respongué
lo xicot sens cap empaig:
—¡Si pel camí que jo vaig
veig que també hi va vostè!

F. CARRERAS P

—

LA FALS AL PUNY

(Ilustració de *J. Blanco Coris*).

¡Quín bé de Deu!... Lo camp
[oneja
com una mar d' onadas d' or:
per las espigas se passeja
lo ventijol falagador.
Llansa lo sol sas llambregadas
sobre l' espay blau y festíu
y en las arbredas esmaltadas
canta l' aucell desde son níu.

—

Segador, ha arribat l' hora:
ja caldeja 'l mes de Juny.
Ja l' espiga qu' enamora
diu gronxantse:
—Segador, la fals al puny.

—

Del volant á l' esbranzida
ja las motas van cayent.
"Per la teva, nostra vida
dem gustosas,
prenla, prenla„ van dihent.
Y un aixám d' espigoleras
bellas com un pom de flors
sas veuhetas rialleras
van juntantne
al rosech dels segadors.

—

Coronadetas d' espigas
y de rosellas vindrán
quan espigni la trompeta
la bella nit de Sant Joán.
Y al voltant de la foguera
sa maneta en la ma d' ells
ballarán una sardana
alegras com los aucells.
Y ab la carona enrojida
per lo foch y per l' amor,
á la hermosa espigolera
li dirá lo segador:
"Bona anyada...bona anyada,
rich esplet havém cullit;
lo grá reventa l' espiga
y 'l cor me sobrix del pit.
De aqueixas feixugas garbas
ne te massa 'l segador
y 'n farém lo pa de boda,
nena meva del meu cor.„

—

Segador, ha arribat l' hora:
ja caldeja 'l mes Juny.
Ta promesa qu' enamora
díu dalintse:
"¡Segador, la fals al puny!„

J. Roca y Roca.

1878.

EPÍGRAMA

Per embustero un meu oncle
qu' era cego de naixensa.
Un cop va arribar molt mal,
y al sé á la convalencia,
va exclamar:—Gracias á Deu
que ara ja 'm veig las orellas.

Domingo Ducet.

París.—*Una grisette* (per *C. Pellicer*)

Te un gos tan inteligent
que al arribar l' ocasió,
se gira y lladra, con dihent:
—Atúrat, que vé un senyó.

EN UNA AGENCIA DE MATRIMONIS

—Vosté dirá.
—Pues... desitjaría casarme.
—Perfectament. ¿Quína classe de dona vol?
—No rica.
—Ajá! La riquesa, al fí y al cap, no fa la ditxa sobre la terra.
—Ni guapa.
—¡Ben fet! La hermosura es una ilusió enganyosa que 's desvaneix ab molta facilitat.
—Vull únicament una noya decent.
—La trobarém.
—Honrada.
—Honradíssima!
—Completament pura.

PONCELLETA (per *Pere Sans*).

L' AGREGACIÓ

(per *M. Moline*).

¡A la ratera!

—¿Completament?

—Tant, que si no 's compromet á assegurármela, no farém res. *¡Se mefier des contrefaçons!*

(Pausa. 'L director de l' Agencia 's posa un dit al front y medita. De sopte:)

—¿Que li porta molta pressa 'l casarse?

—No.

—Donchs... tindrá lo que desitja.

—¿Quán puch tornar?

—Dintre de... quinze ó setze anys.

—¿ . . . . . ?

—Sí senyor: ahir la meva senyora va tenir una nena. La posarém en una capsa, la deixarém créixer... y d' aquí quinze ó setze anys... de la capsa á l' iglesia. ¿Li sembla bé?

FANTÁSTICH.

EPÍGRAMAS

—¿Qué no ho sab, Sr. Cilonis?
—No pas tot.
—Donchs díu la Flora
que ara 's vol fer llevadora.
—Sí, de falsos testimonis.

ILIME TREBLA.

—

Negocío en gran escala
díu, y es cert, la Sinforosa,
puig ven cols sota ahont jo visch
que hi ha una entrada espayosa.

SANCH DE CARGOL.

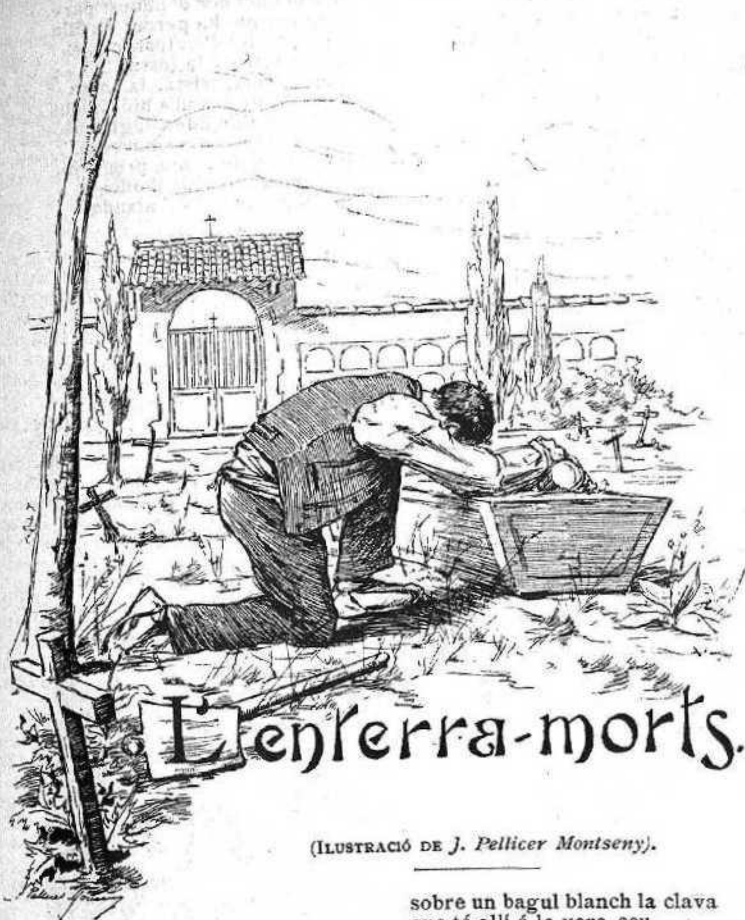
—

Está tant de rabia encés
ab sa criada en Pau Pinella,
que si algú li parla d' ella
sempre díu:—No 'n parléu més
perque 'm *fa molta escudella.*

J. CASTELLET PONT.

LA BONA MARE (Apunte per *N. Vázquez*).

L'enterra-morts.

(Ilustració de *J. Pellicer Montseny*).

Pel mitj d' un reixat de fusta
qu' un vell cementiri tanca
y per entre 'ls clars que deixan
un munt de creus olvidadas
guardant ab brassos extesos
els dubtes qu' allí descansan,
veig que 'l fosser fa una fossa
empunyant l' aixada ab rabia.
Cada cop que dona d' eyna
bon tros s' esfonza l' aixada
que troba la terra fluixa
perque l' humiteja ab llágrimas.
Si algún cop alsa la vista
sobre un bagul blanch la clava
que té allí á la vora seu
guarnit ab flor y garlandas.
Cada mirada que hi dona
sembla que un poema tanca
de recorts d' un temps passat
ó de fósas esperansas.
Tan bon punt la fossa es feta
lo fosser obra la caixa,
y des del reixat de fusta
veig el cadáver que tanca.
Es el d' una noya hermosa
als plahers del mon robada
en l' edat de abrusá 'ls cors
ab lo foch de sas miradas.
Lo fosser trist se la mira

y clou els dos punys ab rabia
y—¡Filla! ¡filla!—articula
y no surt cap més paraula,
que 'l sentiment fa d' argolla
y á la gola las hi clava.
Y posa 'ls genolls á terra,
son cos feixuch deixa caure
y en la cara de la morta
hi fa descansar sa cara.
Y boig, mut, frisós y cego
abrassa ab foch el cadáver,
sos llabis sechs petoneja,
ab lo plor mulla sas galtas,
son cabells ros desentrena
qu' ondeja per sas espatllas
y aixeca sos brassos rígits
que tocan la fusta al caure,
y ab virilitat s' aixeca
y torna á tancar la caixa
y l' empeny envers la fossa
y ab soroll d' ossos devalla.
—Teníu, verms—murmura,—es vostra,
festejeu tots s' arribada,
rossegueu, farts, sas carns puras
rebrots del cor d' aquest pare,
boig perque ha perdut sa filla
y plé de dol d' enterrarla.—
Y tira terra á la fossa
que cubreix, trista, la caixa
mentres de sos ulls hidrópichs
cauhen caldejadas llágrimas.
Després lo seu cos adressa,
y en lloch de dí una pregaria,
maleheix ab rabia l' ofici
y romp á trossos l' aixada.

***

Jo deixo el reixat de fusta
que m' ha servit de miranda,
flamejant dintre ma pensa
tot un poema de llágrimas,
y dich, veyent el deber
y l' amor pur d' aquell pare:
—¡La lluyta de la existencia
es com lo fel d' amarganta!

J. Puig Cassanyas.

Una parroquiana (per *C. Radenbach*).

—L' Almanach de *La Esquella* cada any m' agrada mes.

TRAJEDIA VULGAR

L' aymador y sa estimada
ja 's volían desde infants
com si Deu, al dalshi vida,
encantária 'ls hi hagués dat.

Mes els pares d' ell y 'ls d' ella
congrïavan mala sanch,
y, com més els fills s' aymaren,
ells més mala voluntat.

Ella no sigué sa esposa,
que ab altre la van casar;
corsecat ell per la pena,
va morirsen ben aviat.

Ella, boja, plora y canta,
fent més dol que 'l pló 'l cantar:
ell sentintla com bojeja
dins del clot va tremolant.

J. Riera y Bertrán.

L' enamorada (per *Eva Senyás.*)

Flors per ell.

AL JUTJAT

—¡Ay senyor jutje!... Vinch á queixarme.
—Calmis y assentis. ¿Qué li ha passat?
—¡Una desgracia de las més grossas!
¡Una trageria que fa fredat!
—¡No 's despacienti! Si 'l fet s' ho porta
y entra en la meva jurisdició,
jo li prometo que l' atropello
tindrá completa reparació.
Veyám, espliquis.
—Jo soch un jove...
—Al gra. Qu' es jove, bé prou que ho veig.
—Ahí á la tarde surto de casa
sense altra idea que dá un passeig,
quan al poch rato, feta una reyna,
passa una noya pel meu costat,
y al desvaneixes la seva sombra
noto ab sorpresa que m' han robat.
—Y vosté opina?...
—Qu' ella es la lladre.
—Aviat ho afirma.
—Puch fermhi fort.
—¿Y quín objecte troba á faltarse?
—¡Ay, senyor jutje!.. ¡M' ha pres el cor!
—¡Ja entench la cosa!... Pero dech dirli
que en 'quest assumpto no hi puch entrá:
per tals *delictes* no busqui al jutje.
—¿Donchs, á quí? Guíhim!
—Al capellá!
Veji d' anarsen á la parroquia
ab el batisme corresponent,
la *robadora* que 'l seu hi dugui...
y esperi 'l *fallo* tranquilament.
—Sols hi ha un obstacle.
—¿Quín?
—Que jo ignoro.
si l' *acusada* podrá vení.
—¿Quí ha d' impedirho?
—Potser son pare.
—¿Per qué no ho mira?
—¡Pobre de mí!
¿Cóm sapiguerho?
—¿Cóm?... Preguntantho.
—No goso...
—¡Arrisquis! El pas es breu.
—Pues... senyor jutje de vosté 's tracta:
¿voldría admetrem per gendre seu?

C. Gumá.

Apuntes (per *N. Vázquez.*)

En lo Parch.

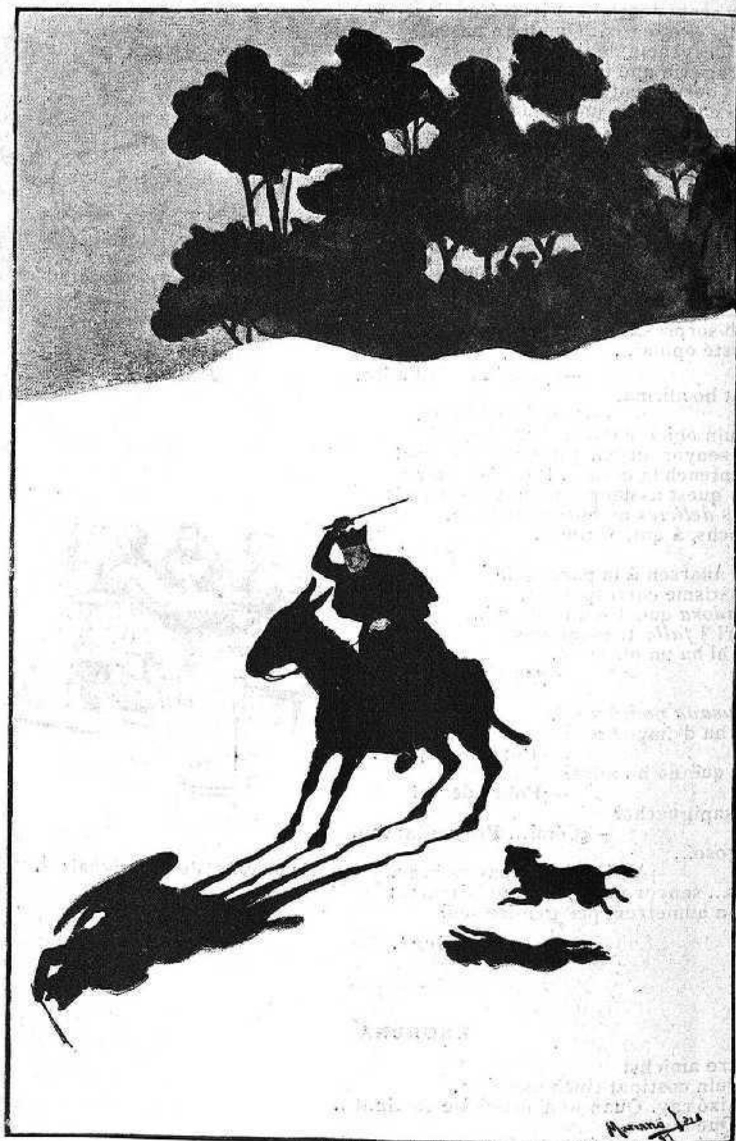
En un cafetí dels barris baixos.

ENGRUNA

Entre amichs:
—Quín costipat tinch mes fort.
—Aixó ray. Quan jo n' estich de costipat...
—¿Qué fas?
—¡Qué vols qué fassa!... Tusso y estornudo.

Pepet de l' Ala.

MONTANYESA (per *Mariano Foix*).

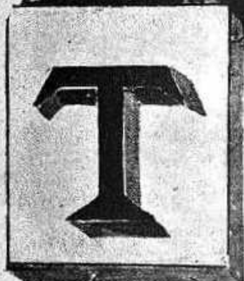

Una nota negra en clau de sol.

LO *VIA CRUCIS* D' EN QUIM

(Ilustració de *R. Miró*)

Tan apurat estás?

—Tant, amich Joan. En quatre paraulas te posaré al corrent de ma situació desesperada. Com tu sabs, fa un any no haguera cambiat la meva sort per la de 'n Girona; ab lo jornal del meu fill, que feya de paleta, y 'l de la Pona, que traballava *als sachs*, anavam com uns reyetons, cuydant jo de las feynas de la casa, ja que ma falta de salut m' impedía ajudar ab mon traball els esforsos del noy y de la seva dona. Lo gasto dels tres gats qu' eram no era crescut, y com los dos jornals qu' entravan eran regulars, podíam fer algunas economías y ja comensava á fer goig lo pilonet de duros en pessa qu' anava creixent en un recó de calaixera.

—Y, donchs, com...

—Deixam dir. Com es natural, la dona del noy ¿sabs?.... Y va comensar á fer de tant en tant alguna semana de festa, fent fer alto á las economías y per últim va jaures al llit, emportantse'n en gastos de metje y llevadora la poma que teníam arreconada, pero regalantnos en cambi un xamós bordegás que val més que tot lo que té arreconat la Samá. Retrinxant lo jornal del meu fill sortíam del pas.... quan...

—¡Bé, home, no 't despacientis, no ploris.... sossegat! ¿Qué va passar?

—Cau lo noy d' una bastida quedant mort al acte, recau la seva dona del disgust y tot d' un plegat passem de la més envejable de las venturas á la més espantosa de las miserias. Tot lo que valía algun céntim va ser venut ó empenyat y agotada la caritat dels vehins, me trobo avuy ab la Tona en un recó de pis, sobre un tros de manta, sense haver menjat de dos días, ab lo nen, ¡pobret!, que s' arrapa als mugrons de sa mare sense trobarhi rés y reventantse de plorar, y ab mas camas, que ja no volen sostenirme.

—¡Si que, pobre Quim.... ja 't planyo!

—Ja ho veus quin día de Corpus se 'm prepara més trist. ¡Pensar que fa just un any, tal día com avuy, á casa vessava l' alegría celebrant lo casori del noy y de la Pona!

—Escolta. Ja sabs que jo, pobre com tú, no puch permetrem lo luxo de dar un ral á ningú perque no 'l tinch, pero avuy puch proporcionarte 'l medi de guanyar un parell de pessetas. ¿Vols?

—Encare que siga rodant un bójit.

—No has de rodar res. Vina aquesta tarde á la plassa Real, als pórtichs de davant de l' *Aguila*, per 'lla á las tres y 't diré lo qu' haurás de fer.

- Déu t' ho pagui Joan. No faltaré.
—Alante, Quim, donchs. Fins á la tarde.
—Adeu.

*
* *

Los balcons de la Rambla del Mitj coberts ab richs domassos y guarnits ab hermosas pinyas de xamosas senyoretas, s' emportavan més mira-

das que la professó que passava y que 's componía com sempre de presumits qu anavan á fer goma, vanitosos que aprofitavan l' ocasió pera lluhir medallas y creus que no 's mereixían, tanocas que sense saber per qué havían agafat per rutina l' asistirhi, canalleta que ab igual alegría 's vestían de Sant Joan per anar á la professó, que de dimoni per assistir á un ball de disfressas, empleats que durant lo curs resavan un rosari de renechs perque hi eran per forsa y capellans y autoritats que possehits de la serietat del acte que desempenyavan, caminavan ab solemnitat, graves, estirats y moventse com autómatas.

La gent s' apilotava en los dos costats de Rambla y com tothom portava la robeta de las festas, y 'ls vestits clars ó xillons de las senyoras, davan munió de notas alegres á la clapa de gent, y relluhía la plata y l' or dels objectes que l' Iglesia fa servir en sas manifestacións, y no 's veyan més que caras alegres, ab la satisfacció estúpida del que no sab per qué está content, semblava en tal día y en aquel siti Barcelona la ciutat més rica y més felís del món.

*
* *

Mentres la brillant professó de Corpus, lluhint sa fastuosa riquesa atravessava la Rambla, anava Gran-Vía amunt una altra professó que podría titularse la professó de la miseria.

Dotze vellets pobrement vestits, uns ab lo trajo de la pobresa endressada, altres ab los pellingos de la miseria embrutida, marxavan en filera á una distancia de dotze passas l' un del altre, portant al coll uns amples cartells anunciant lo debut d' una célebre *etoile* de café-concert.

Al caure la tarde y en los días en que per un motiu ó altre la gent s' aglomera en lo centre de la ciutat, l' Ensanxe ofereix un aspecte melancólich, trist, ab l' amplaria de sos carrers, sos monumentals edificis, sas fileras d' espessos arbres y sa espantosa soletat. Sembla un gran quadro ab un march riquíssim pero sense estampa y ensenyant la fonadura.

Lo desfile silenciós d' aquella colla de vells de cara trista ó idiota, portant á coll l' alegría brutal dels cafés cantants; la decrepitut abandonada, traginant á la joventut viciosa, produhia una impresió fonda de tristesa y á la vegada de protesta contra aquesta societat imbécil que descuida als que venen y rebutja als que se 'n van.

Detrás de tots, caminant ab prou feynas y fentlo tambalejar lo pes del cartell, hi anava 'l pobre Quim, esforsantse en no quedarse enrera y alentantlo l' ánsia de cobrar las dos pessetas que al acabar son *via-crucis* havían de darli y ab las quals, apelant als recorts de sos bons temps de teixidor, havía combinat ja un modest ápat per ell y un gabadal de caldos y aliments per la desgraciada viuda de son fill.

Al passar un dels encreuhaments de la Gran-Vía ab un dels carrers que van fins á Gracia, una ratxada de vent, més forta que las altras, va tombar al pobre Quim, no fentse mal gracias á que 'l pendó va ferli de para-caygudas, aplanantlo ab suavitat y cubrintlo per complert al arribar extés en terra.

Quedá com atontat en Quim y probá ab un esfors d' aixecarse, pero era tanta sa debilitat que no pogué conseguirho. Esperá que passés una ánima piadosa que l' ajudés, pero á n' aquella hora alló era un desert y un sol transeunt esgarriat que s' escaygué á passar, ho feu de llarch, limitantse á dir:—¡Pobre home! ¡No ha acabat la feyna y ja s' ha begut lo jornal!

Per fí, fent un esfors suprém lográ aixecarse y girantse á tots cantons, vejé ab esferehiment que sos companys havían desaparescut, sens adonarse de que s' havía quedat enrera.

Llavoras aturdit, esglayat, veyent desvaneixers l' esperansa de portar pá á la pobre Pona, puig no sabent ahont havían de torná 'ls cartells, no podría cobrar las dos pessetas, comensá á vagar tan depressa com li permetían sas camas, per aquells monótonos carrers de l' Ensanxe, ab la vista fixa y exagerada-

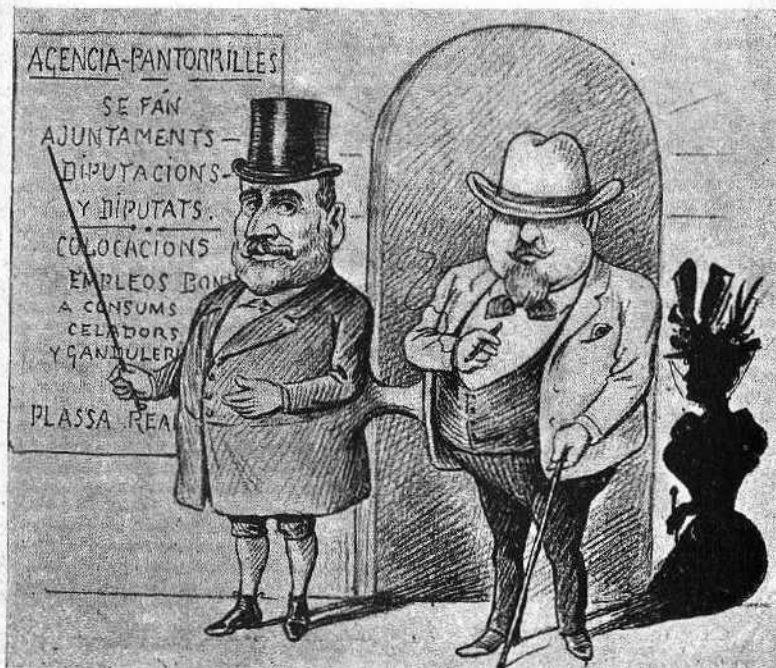
ment oberta com un idiota, ensopegant á cada pas, puig ja era casi vespre, sens esma y portant al coll, com Jesús sa creu, aquell cartell desde hont una *cocotte* pintada semblava que li fes muecas.

***

En aquell moment los canons de Montjuich y las campanas de la Seu anunciavan que la professó acabava d' entrar á la Catedral ab sas fileras de capellans de panxa grossa y cara sens expressió; comensava 'l dispers dels que hi havían assistit; los maniquís oficials s' estiraganyavan las mánegas del frach, mirant si portavan cera; los invitats al refresch esperavan ab dalé l' hora, y riuhadas de gent s' espargían per Barcelona en busca cada hú del sopar més ó menos modest que 'ls esperava, ditxosos de poguer donar bon final al día de Corpus, un dels días més llarchs pera tothom, pero molt més pels pobres que en tal día no tenen pa á la taula.

Jeph de Jespus.

Los germans siamesos (per *M. Moliné*).

Sempre plegats,—sempre enganxats
per Barcelona van:
sempre enganxats—sempre trempats,
sempre trempats—y trampejant.

L' AGUILÓ

Ell era una espiga plena
que no s' ha mólt ni pastat;
mes dels grans d' aquesta espiga
qué terras se n' han sembrat!
y dels grans d' aquesta espiga
si n' hem cullit de bon blat!

***

Del arbre del nostre idioma
devallá fins á l' arrel,
n' esbrotá totas las brancas
y 'n cullí fruyts com la mel,
qu' aquí foren poesía
y ara son virtut al cel.

***

Amichs meus, ha mort lo mestre
que may haurém prou plorat;
mes no ha mort, no, sa paraula
la darrera qu' ha parlat,
la que deya tot morintse:
—¡Estimeu lo qu' he estimat!

F. MATHEU.

ANIVERSARI

Ton adeu darrer ¡oh Mare!
dins mon cor sent retronar;
si 't sobrevivía un sigle
no l' oblidaría may.
Fins al replá de l' escala
no 's desfeu l' últim abrás
al desfallirne tos brassos
esmortida pel desmay.
Ab eix extrém de tendresa
m' advertí ton cor lleal
que may més nos reveuríam,
qu' era etern ton comiat.

***

M' embarquí plé de tristesa
y á la popa recolzat
víu l' altre mare Mallorca
ab sos rocallosos caps,
ab sas serras alterosas,
ab sos puigs ajegantats
á poch á poch endinzantse
dins las onas de la mar.
Vench la nit, la nau cruixía
fuetejada pel mestral
y ab sos llabis escumosos
me besá la tempestat.

***

Orfe trist de duas mares
temps fa 't conech, soletat!
Si un fill sent que *mare* crida,
plorós me gir' al fossar.
Si la patria m' anomenan
sent més dol que 'ls desterrats,
qu' enmatzina ma anyoransa
un altre enuig més amarch.
¡Ditxós quan tantas angoixas,
soletat, en ton sí esplay!
Per l' orfe de duas mares
l' únich bálsam es plorar.

† MARIÁN AGUILÓ Y FUSTER.

Cigarrera sevillana
(Fotografia de *M. Castillo*).

Segonas nupcias (per *E. Jardó*.)

La primera, pastora; la segona, senyora.

COM LA NEU...

BALADA

Prou que li deya sa mare:
l amor se fon com la neu
al raser del sol, si 'l llabi
l' escalda ab el foch d' un bes...

—

Si la tarde n' es bonica!
Cóm llú 'l raig del sol ponent
per damunt l' aygua calmosa
que enmiralla 'l firmament!
Vora 'l ríu seuhen *ell* y *ella*
silenciosos, sols, solets...
l' aura moixa 'ls apetona,
los aucells en gay concert
xerrotejan per las brancas
dels pollancres y dels verns;
té l' amor sota 'l fullatje
el misteri per dosser,
l' humida herba per catifa
y per testimoni, 'l cel...
La tornada vers al poble,
al pas que la fosca creix
s' es feta entre mil promesas,
amorosos juraments,
ardents suspirs, y miradas
molt més dolsas que la mel.
—¿Serás meu?... *ella* pregunta.
—Teu per sempre, respón *ell*.
—¡Jo, per tú, 'l cel donaría!
—¡Sense tú, no 'l vull el cel!

—

Patacada hi ha al vilatje;
tothom balla á més poder.
Per sort y entumit qu' estiga
lo *Melitón del Café*,
ben segur qu' ensá y á Fransa
fa ballá á qui no te peus.
Bell sarau hi ha en el vilatje;
la minyona ab son promés
no ha fet pas cap á la sala
com solía en altre temps.
Es al ball; mes, tota sola,
blanca, blanca com la neu,
mustia com un lliri d' aygua
exposat á sol batent.
Tot just volta una parella,
pubilleta y cabaler,
frech á frech de la minyona
que s' ho mira tristement
ab la vista mitj negada,
s' ha escoltat tot baix, baixet
per tot l' ámbit de la sala
una misteriosa veu:
—¿Serás meu?...—Sí, teu per sempre.
—¿Serás meva?—Sempre més.
—¡Jo, per tú 'l cel donaría!
—¡Sense tú, no vull el cel!—
Y á cada nou tom que donan
los balladors amatents
las preguntas y respostas

misteriosas fa la veu...
La cobla, sona que sona
ab més ayre y més dalé;
lo perjur groch com la cera
y fret de cor com un gel,
dissimula y balla ab garbo;
la pubilla encare més...
Y á cada nou tom que donan:
¿serás meva?... ¿serás meu?...
Jo per tú 'l cel donaría...
Sense tú no 'l vull el cel!...
¡Quin magnífich cop de vista
ofereix el saló, plé
d' aromas, llum y armonía!
¡Cóm giravolta 'l jovent!
Patacada hi ha al vilatje
tothom balla á més poder...
y ab la vista mitj negada
y ab el cor malalt y fret
la minyona pla s' ho mira,
pla s' ho mira tristement...„

—

Prou que li deya sa mare
prou que li deya fa temps:
avergonyida y plorosa
fit á fit mirant al cel,
massa endavina que 'ls llabis
fonen l' amor... com la neu!...

JOSEPH BAUCELLS Y PRAT.

¡Ole con ole!... (Fotografía de *E. Beauchy*).

EL REYET DE CASA (per *R. Escuder*).

QUÍ 'S VOL CASAR MOLT S' HI HA DE PENSAR

Un cego comerciant, algo bromista,
una lletra aceptá á vuyt días *vista*.
Jo vareig aceptá á la esposa mía
sense profundisarla com devía.
Si aquell podía protestar la lletra,
á mí veyenthi, no se 'm pot permetre,
puig lo sogre, ab rahó, 'm diría:—"Paga
ó bé 't carrego 'l compte de ressaga.„

M. BADÍA.

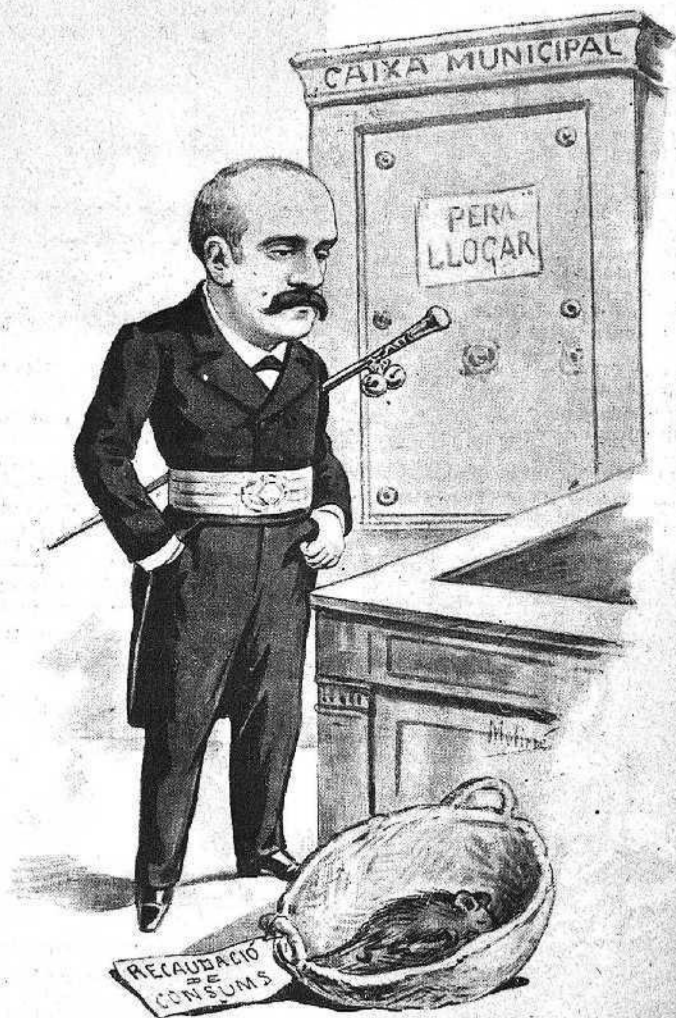

LO QUE HAS LOGRAT

Com qu' ets petita, petita,
t' has posat un barret alt
plé de flors y altras andróminas,
y molts al véure't passar,
y al mirar ta figureta
diuhen com qui no díu res:
—Això no es una senyora
es un barret.

G. RARESA.

ALCALDE NOU Y REPETIT (per *M. Moliné*).

—Y ara ¿cóm ho farém per comensar si no hi ha tinta, ni paper, ni quartos per comprarne?

D' AQUÍ - D' ALLÁ

Una familia piadosa tenía per patró á Sant Farriol. La imatje del sant lluhía en lo siti de honor de la casa, y á mes de això venían cuydantse desde temps inmemorial de un altar de la parroquia en lo qual se venerava el mateix sant.

Un día se tragué conversa sobre la vida de Sant Farriol.

—¿No diu el *Flos Sanctorum*—preguntá una forastera—que aquest sant havía sigut capitá de lladres?

—En efecte—respongué 'l cap de casa—pero desprès va convertirse.

—¡Ah, ja entench!—assentí aquella—Y una vegada convertit deuría ferse guardia-civil, veritat?

—

Un metje visita á un jove de la goma prescribintli 'l régimen á que haurá de subjectarse.

—Sobre tot—li diu—desprès de cada ápat, un cigarro no mès.

Alguns días desprès li fa una nova visita.

—¿Que tal, com se troba?

—Una mica millor; no hi ha sino aquest malehit cigarro desprès de cada menjar...! No 'l puch resistir... Naturalment, com no havía fumat may!...

—

Un editor desprès de publicar un llibre ilustrat, vá quebrar, sense pagar á ningú.

—A lo menos—deya 'l dibuixant—ha confessat el deute.

Y mostrant la portada del llibre, deya:

—Llegiu: "ab dibuixos *deguts*„ á... un servidor de vostés.

—

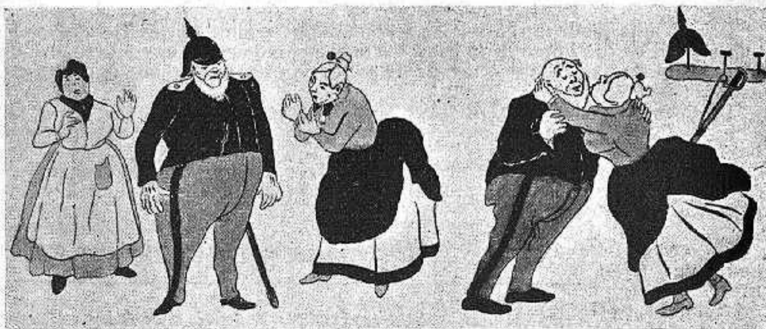
Contra un periodista que havía escrit un article denunciat, lo fiscal li demanava la pena de vuit anys y un día de reclusió.

RECORT DE UN VIATJE (per *J. Lluis Pellicer*).

Sant Llorens dels Piteus.—Hostal de 'n Teco.

LAS BODAS D' OR.—(Qüento viu per *T. Dalla Francesca.)*

—M' hi posat l' uniforme perque vull celebrar las mevas bodas d' or de bombero.
—Y de mí no te 'n recordas, ingrat!... ¡Cóm se coneix que ja s' ha pagat el foch!

—Calla, tonta, tú també n' ets de bombera... Tú també las celebrarás las bodas d' or. Arréglat y 'ns anirém á retratar.
—No sabs l' alegría que 'm donas!

Lo día del Judici oral, l' acusat qu' estava en llibertat provisional, acudí á l' Audiencia en un cotxe de plassa contractat per horas, y al baixar digué al cotxero:

—¡No 'us moguéu!

—¿Que n' hi há per molt?—preguntá l' áuriga.

—No sé...—respongué 'l periodista—tal vegada 'us hauréu d' esperar vuit anys y un día.

—

Entre literats:

—¿Veus aquell jove?

—Quí; aquell que vá ab crossas?

—El mateix. Vol ser poeta, fa versos.

—Bons ó dolents?

—Detestables! No te oido ni sab medirlos; la majoría li surten coixos.

—¿Coix ell y coixos els versos? Ara si que veig que te rahó aquell que va dir: "L' estil fá l' home,,.

P. K.

SINGLOTS

¿Veus aquella dona,
de rostre de sol,
que vesteix ab luxo
plena d' ilusions?

. . . .

Donchs aquella dona
va llensar lo cor,
com bomba explosiva
per matar tan sols.

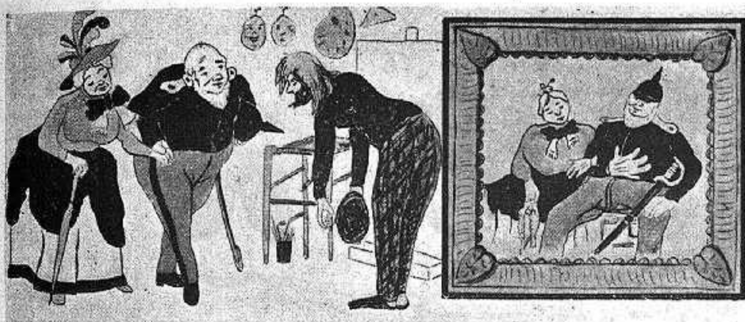
—

Me dius que soch decent, y á fe 'm sab greu
que 'm diguis soch *de-cent* quan sols soch teu.

—

Igual que aquella barca mitj podrida
pintada boy de nou;

Las bodas d' or.—(Qüento viu per *T. Dalla Francesca.)*

—Senyó artista: suposo que s' hi lluhirá... Volém un retrato al oli... tots dos de brasset com el día de la boda: ¿ho te entés?
—Al pel... pendré uns apuntes, y tornin de aquí vuyt días.

Y en vuyt días justos va acabarlo.
—¡Un' obra inmortal!—exclamava l' artista.—Jo hauré vensut á la naturalesa deixant unida fins per després de la mort á la felís parella.

---

qu' ab sos llampants colors ens sembla nova
y varada de poch;
igual que á aquella barca quan s' endinza
t' espera á tu igual sort.
¡Que á impuls d' un cop de mar ó una ventada,
te 'n vagis també á fons!

Antón del Singlot.

UN CATALÁ CASTÍS

Corría 'l curs académich de 1884-85, quan, una tarde de septembre se presentá al Colegi del qual jo era professor, lo Doctor B. acompanyat de un seu net, noy de uns 12 á 14 anys.

Procedia 'l tal senyor de la provincia de Lleyda; era de bona estatura, barba blanca per l' istil de la que usa 'l Pare Etern y formava sa indumentaria, capa ben cumplerta, sombrero tou negre y terno del mateix color. Li creuhava 'l pit en forma de bandolera la corretja de la cartera de viatje qu' amagavan los amples plechs de la capa. En conjunt, tenía aire de persona rural distingida y de rals.

L' acompanyí al Director, que 's trobava en son despaig, y després dels saludos de rúbrica, explicá á lo que venía ó sia á que 'l seu net cursés en dit establiment lo Batxillerat etc., pero ho feu en un llenguatje tan original y pintoresch, y marcant molt *les es* que 'm cridá l' atenció sobremanera.

LAS BODAS D' OR.—(Qüento viu per *T. Dalla Francesca.*)

Lo bombero y la bombera van anarse á veure, frenétichs de impaciencia y—Que si jo vull ser primer que tú—y Que si tú t' esperarás... Y estirada d' aquí, y estirada d' allá...

Las estisoras de la criada van evitar lo desastre. Cada hú 's va quedar ab cada qual... y aixís es com van celebrar las bodas d' or el bombero y la bombera.

Ella tenía rahó:—¡Com se coneix que ja s' ha apagat el foch!

Al ser fora, després de fer mil advertencias al noy y recomenármel, lo noble jove Lluís de J. estudiant en lo mateix y fill de no molt lluny del poble del Doctor B., m' esplicá una pila d' anécdotas referents al bon Doctor; y com per mostra basta un botó, aquí 'n van un parell á veure si son del seu agrado.

Certa vegada invitaren al senyor Doctor, com á metje que era de la casa, á una festa de familia, á la qual asistí. Després de 'l refresch, los joves improvisaren una mica de ball.

Al poch rato sortía 'l Doctor B. estussegant y anava á refugiarse al menjador.

La senyora de la casa que acabava de dirigir lo desembrás de la taula, no pogué menos de preguntarli:

—¿Qué li passa algo, Doctor B ?

—No senyora: he tingut de sortir del temple de Talía per que les molécules alsades per los peus de sos admiradors me molesten la pituitaria.

Son fill que venía detrás per veure si li succehía alguna cosa; s' acostá á la senyora y li digué á cau de orella:

—Tota aquesta retórica vol dir que la pols l' ha tret del ball.

Un altra vegada, en que havían prés minyona nova per haverse casat la que tenían, la qual li coneixía tot lo seu Diccionari, arribá 'l senyor Doctor y trayentse las botas, comensá á cridar:—Fámula.... fámula ...—La xicota que 's deya Marieta hasta la quarta ó quinta vegada no comparegué.

—¿Que 'm cridava?

—Si; ves sota 'l carro de Morfeo y porta'm les florejades fundes de mos peus.

La xicota se 'l quedá mirant sens sapiguer que fer.

Son fill que 's trobava allí prop li digué:—Pórtali las sabatillas de sota 'l llit. Si estás gaire temps á la casa ja 'l compendrás aviat.

JOSEPH BO Y BARATO.

JANET

(Ilustració de *J. Pellicer Montseny*)

Que 's pensan que 'n Janet s' havía may ficat al cap que s' hi casaría ab ella?.... No, homes, no; á no ser que hagués perdut el judici....!

Que per qué se la mirava d' aquell modo que quan ella li passava distretament pel davant, se quedava ell encantat com un enza, ab la boca badada, recolzat en el magall que s' enfonzava terra endins, y no li treya els ulls de sobre fins que allá, al passar la quintana, la perdía de vista....? Y bé, ¡qué!.... Això ray.... ¡com que ni tampoch ningú se 'n adonava!

Fins una vegada va somiar que, trobantse ella en gran perill, ell sol, exposantse molt, va arribar á salvarli la vida... Pero això no vol dir res; cap culpa hi té ell si va somiarho.

Y després que 'l xicot no era pas tan tonto per no conéixer qu' ell, el fill dels masovers, no havía nascut per casarse ab una senyoreta tan fina de ciutat com era ella, la filla dels amos que aquell any havían anat á passar l' istiu á la masía. ¡Es clar que no deixava de conéixe'ho això 'l xicot! Y donchs, qué 's creyan?

Més els diré: si algun día l' haguessin trobat allá, amagat en un recó, ó al detrás d' un arbre, ó trayent el cap per sobre d' un marge, passant bonas estonas embadalit, mirántsela ab uns ullassos com unas taronjas que li eixían del cap, y sorprenentlo aixís, li haguessin preguntat si s' havía enamorat d' ella, al acte, naturalment, se 'ls hauría tornat una mica roig com que 's sofoqués; mes, com que 'l xicot sab prou de dissimular, desseguida 'ls hauría clavat una grossa rialla d' aquellas que ressonan, (rialla qu' ell ja 's tenía ensajada per un cas d' aquets) y, tot gratantse 'l cap y guaytant á terra per esquivar la séva mirada, 'ls hauría dit encare rihent:—¡Fugiu d' aquí!.... Potsé os creyeu que he perdut l' *oremus!*.... Jo enamorarme de.... ja, ja, ja... ! Aquesta si que fora bona! Com que no pot ser... ni ganas....!

Y vos hauriau quedat ab un pam de nas, perque ell ray, com qu' es prou callat, no vos haguera pas tornat altra resposta.

Encare puch dirvos més: si un día á solas el senyor rector, que ja se sab que no pot sufrir las mentidas, encarántseli li digués:—Janet, m' has de dir la veritat, ho vull saber tot,—naturalment que 'l xicot hauría de confessar que la senyoreta li agrada. Pero entenemnos: agradarli no més; no, estarne enamorat, que això es molt diferent, y ja sab ell que un pobre no pot enamorarse'n, que fora una bogería ...

¡Y tal bogería!.... No; això, ab en Janet, no hi ha cuydado. Ara, en quant á agradarli, ¡psé....!

Y no es estrany que li agradi, perque ella no es pas com aquellas mossassas grossas y sapadas qu' ell sol veure, que lo mateix servirían per

dona que per camálich, sino que, al contrari d' aquestas, ella es una noya grogueta, fina, prima, cara menuda, viva y enjogassada, ab un cosset que á n' ell li cabría en el puny, que 's vincla igual que 'ls jonchs de baix á la riera, que cregueu que molts cops li fa pensar que si ella no fos tan rica y ell no sigués tan pobre....

***

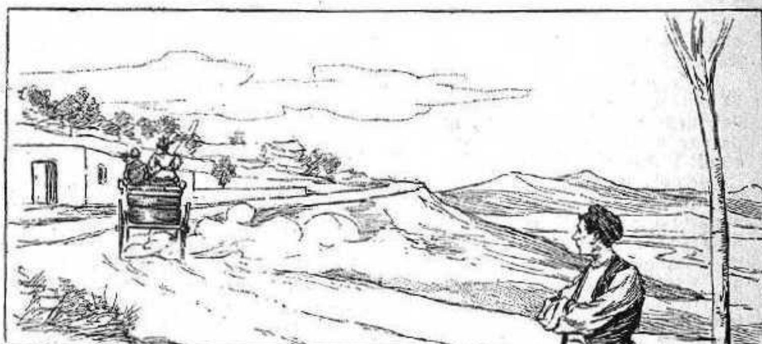

¡Vaya un atach més terrible va tenir aquell día la senyoreta! D' esglay á la masía, no 'n vulgueu més. Tothom va corre; l' un á buscá 'l metje, l' altre 'l capellá.... ¡ja ho crech! com que 'ls va quedar com morta!....

Sort d' en Janet que, tant bon punt el metje hagué receptat, que tot seguit camas al coll igual com si portés el mal-esperit á sobre.

Mentida semblava que ab aquella estona hagués pogut anar y venir de ciutat portant ja la medicina que havía ordenat el senyor metje.

Veritat es que al córrer d' aquell modo, va caure tant llarch com Deu l' havía fet, anant á besar son front la roca viva de la perillosa dressera que havía pres per camí, obrintli una regular ferida que al arribar á la masía encare li sagnava; pero la cuestió era que la medicina havía arribat á temps, y ab ella la noya tornava á la vida.

Uns quants días després, ja restablerta per complert la senyoreta d' aquell atach tan terrible, que posá en perill la seva vida, tornantse á mostrar ja tan viva y enjogassada com sempre, sens recordarse del mal passat ni de quí li havía portat la medicina per curarli, puig que encare no s' havía pres la molestia d' averiguar qui havía estat per donarli las gracias; sense ni tant sols adonarse de la ferida que duya en Janet al front y que ja 's comensava á cloure, muntá al carruatje que havía de portarla á ciutat,

donant ella mateixa un cop de látigo als caballs que fugiren *á escape.*

Las rodas del cotxe passaren frech á frech d' en Janet y ella ni va adonarse'n.

Ell seguía 'l carruatje ab mirada abrusadora que s' esforsava en atravessar el núvol de pols que á son pas alsavan las rodas, quan, al desapareixer detrás del turó que obliga á fer una curva á la carretera, va posarse ell ab el cap baix com qui medita, y, fent un sospir, exclamá: —¡Malaguanyat tip de córrer! Jo no hi hagués anat á buscar la medicina!.... Axís potser....

Y al dir axó, va darse ab la ma, distretament, un petit cop al front, tornántseli á obrir llavoras aquella ferida qu' ell se creya que ja 's comensava á cloure, y que li vessava més sanch y li feya més dolor que no pas el mateix día que va caure....

Manuel Pugés.

CANTAR

Aborrirte jo voldría
perque calmés mon torment;
pro quant menos vull pensarhi
més te tinch al pensament.

Epigramátich.

Tracte enrahonat (per *J. Canals.)*

—Mira, Flavia, si 't fan mes pessa els séus quatre quartos, veste'n ab ell; pero si t' estimas més els méus quatre duros, quédat ab mí.

LA VIDA DE CIUTAT (per *T. Campuzano*).

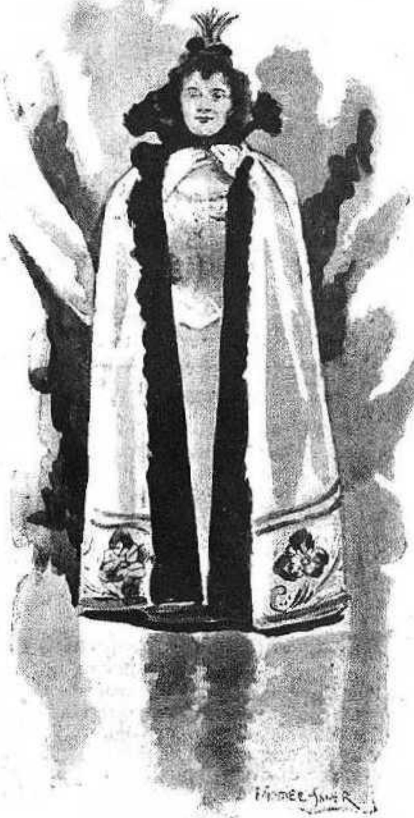
L' hora del passeig.

UN SERENO

Un retrato.

Gorra ampla á estil de cotxero
y un antich y molt curt gech,
lo sereno que conech,
veureu que porta ab salero.
A la nit va ab més embrassos:
du fanal, xusso, pistola,
calsat de groixuda sola
y un capot ficat de brassos.
No es alt ni baix; es moreno,
grassó, vell y, tenint nom,
sols sentireu que tothom
l' anomena per *Sereno*.
Es viudo, pero aixerit,
sense cap temor ni pena,
las nits passa ab la *serena*...
la serena de la nit.
Es senzill, modest, atent,
no te orgull, ni vanitat;
sols lo veureu molt tibat
quan va ab tot l' Ajuntament.
Es dels homes atrevits,
es reservat, no es xarrayre,
es molt formal, no ríu gayre
y may parla de partits.
Totas las nits lo veureu,
tant si plou fort com si neva,
y may de la boca seva,
ni una queixa sentireu.
Sempre en tot es puntual,
no té ambició ni malicia;
tan sols espera ab codicia
la vigilia de Nadal.
Jamay ha trobat obstacles
per serví' á un vehí ó vehina;
pero si li deu propina
allavors fins fa miracles.
Si sab castellá no ho sé;
mes quan ab pausa y cuydado
canta *sereno* y *nublado*,
sembla que 'l sab bastant bé.
Dú anís pels nens dels vehíns
quan per cobrar dona 'l tom,
y á las nits confits de plom
pels lladregots y assessins.
A la llum del seu fanal
ha vist citas amorosas,
escenas indecorosas
y fruyts d' amor criminal.
Ell, molts cops veu clarament,
que l' home de costums toscas,
sens sabé escriure, á las foscas
esses fa perfectament.
Ell, silenciós y callat,
ha vist més d' un aymador
qu' entonant gays cants d' amor
de cap á peus l' han mullat.
Ell ha vist en la nit bruna,
jugadors sortint del lloch
qu' en lo desvari del joch
han perdut honra y fortuna.
Ell, lo tosch veu aclarit,
y si ab art pogués escriure
podría molt ben descriure
molts misteris de la nit.
Si un' ordre poch atinada,
li fa dar l' Ajuntament,
al donarla fa present
qu' ell es persona manada.
Axís tot manso y humil
la seva missió cumpleix;

DEMI-MONDAINE (per *F. Gómez Soler)*.

—¡Si 'ns dirán ***demi-mondaines*** perque som capassas de partir al mon per la meytat!

ab ningú del mon renyeix
y sent pobre víu tranquil.
Mes diu, que si fentli un tort,
lo treyan de ser sereno,
sens donarli cap veneno
de repent cauria mort.

—

No cal que més m' encaparri
puig ben ó mal pinzellat,
aquí deixo retratat
al sereno del meu barri.

FRANCISCO LLENAS.

(Apunte de *J. Lluis Pellicer*).

A cassa d' un consonant.

ÍNTIMA

Miram postrat á tas plantas
mes no á suplicá indulgencia:
ja que tú t' has erigit
per la voluntat suprema,
en jutje y acusador
del fet per que se 'm condempna,
vinch á demanar justicia,
y á formular ma defensa.
Es vritat: ¿per qué negarho?
Desde 'l día que 't vaig veure
me causá tal impressió
ta seductora bellesa,
que cegat per lo seu brill
l' us de la rahó vaig perdre.
Desde llavors, forsa extranya
á estimarte m' empeny sempre,
y no he tingat més anhel
ni altre desitj m' encadena,
que seguirte á totas horas,
convertintme en sombra teva,
pel passeig y pel teatro,
fins en lo sagrat del temple,
captant de tos ulls hermosos
més negres ¡ay! que mas penas,
una mirada tan sols
ó un somrís de ta boqueta.
Per tú he deixat los amichs,
per tú olvido mos afectes
y per tú no sols daría
tot quant me lliga á la terra,
sino la gloria del cel
per lograr que fosses meva!
Y en premi de lo qu' he fet
per demostrart' la evidencia
de ma insensata passió,
¿qué 'm donas? Ni una promesa,
ni una paraula tan sols,
que calmi ma sed ardenta,
sed de puríssim amor
que 'l cor me puny y 'm recrema,
més pur que 'l bes d' una mare
en lo front de sa filleta,
més que 'l somni del infant,
més que 'l somrís d' una vergel...
Aquestas mas culpas son:
sa exposició es ma defensa.
Res més just que al condempnat
dirli per qué se 'l condempna;
dígam, donchs, per quína causa
m' imposas l' última pena
y sían justos ó no
los motíus que al ferho alegas,
sols per eixir de tos llabis
de rosa, níu de dolcesas,
jo acataré resignat
ta rigurosa sentencia!

JAPET DE L' ORGA.

LA NON-NON DE UN PASSATJER DE TERCERA
(Apunte de *J. Sala*).

Els nostres Nyébits (per *M. Moliné).*

—Titella, si 'ns fessim mariners inglesos á lo menos menjariam calent.
—Algún cop de fuet de tant en tant no 't dich que no 'l menjessim.

L' AMOR A LA BARCA

El vent de llevant xiulant ab tota la forsa: un día fosch y plujós rebotent las gotas com pedra; la mar de color de cendra, tacada de clapas rojas é inflada y pahorosa, caminant vers la platja ab grans faixas de espuma; avansant, revolcantse l' una darrera l' altra; volguentse conseguir, y al ser vora la terra rompentse com cascada, y, per últim estirantse sobre l' humida arena, y duhent al relliscar, tot un mon de petxinas, d' algas, de flors verdosas, arrancadas del llit inmaculat, del fons misteriós, dels abims de la fosca, y no parant may son crit, bramulant ab veu ronca, amenassant al home....

Entre las ondas grisas, y entre 'ls ramells d' espuma, caminava una barca, á pal sech, sense rems, casi sense ésma, ara pujant á n' el llom d' una onada: ara enfonzantse xuclada per l' abim, ara enfilada sobre la blanca cresta y deixantse portar per la furia del vent.

Venía y s' apropava á la platja y ja els homens s' oviravan, amarrats á n' él pal mirantse el seu poblet, ab el rengle de casas, fondejadas y extesas com una cinta blanca; y tot el poble á la una, bategant al compás d'

una sola emoció, esperava á aquells homens, implorant á las onas que fossin piadosas

Ja casi s' abrassavan, ja s' obrían els brassos y 's badavan els llabis, quan el vent cambiant de direcció y rebotent de costat, va fer torsar la barca, l' escupí á un altre rumbo y la llensá á las rocas.

Tots els brassos hi eran; tots els ulls tremolavan, tots els cors bategavan á la una, tot'hom es deixá relliscar single avall clavantse fins las unglas en los junts y cairells de las mateixas esquerdas; y al rebotre la barca espumejant brumera als caires de las rocas, els mariners aquells trobaren una garba de mans que coneixían, robantlos á la mar que roncava de rabia.

Fou un moment aquell, que semblá que la terra somreya; que treyent una pedra de sobre el pit dels homes, els cors s' aixamplavan.

Tots s' havían salvat, cada marino d' aquells tenía un rotllo de familia al seu voltant; cada un portava á dintre una vida novella, una nova claror del qu' acaba de neixer; semblava que la mar hagués fet un regalo á n' aquell pilot d' ánimas, tornantlos als seus brassos, la presa copdiciada que tenía entre dents y s mirava com seva.

Pero ¡ay! Els hi tornava la vida, pero 's quedava la barca. Rebotint per las penyas, gronxantse allí sota com cosa abandonada, feya condol el mirarla. A cada nova empenta una estella saltava als peus d' aquella gent; á cada rebotida sonava á caixa morta, á tomba buida, á soroll d' agonía; al encloures de dret entre els junts dels penyals, cruixían els costats com ossos de persona esclafada; talment semblava que sas costellas, cruxissin, que li trinxessin els nervis, y als apremessin sa vida.

Aquells pobres mariners no s' ho podían mirar. A cada nova extremitut, se 'ls hi clohían las dents; á cada crit de la barca, els genolls els tremolavan; á cada empenta del mar els bellugavan las camas, fins que á l' últim, sense dirsho, sens mirarse, moguts pel mateix instint, llensats pel mateix envit, van relliscar per las rocas, van acostarse á las onas, varen esperar una onada, s' van agafar á la barca, y aquells homes que feya poch s' havían salvat per miracle, un á un, van saltar á dintre, van alsar tota la vela, y ab ella inflada, y petant com una tralla, s' llan-

Contrabandista andalús (per *P. Saenz).*

saren mar endins, sobre d' aquellas onadas que 'ls disputavan la vida.

*
* *

¡Lo qu' es l' amor á la llar!
L' amor á n' aquets trossos de fusta! 'm creya jo...
Pero, nó. L' únich que es quedava en terra ¡ay! era l' amo de la barca.

SANTIAGO RUSIÑOL

LA MANDROSA (per *J. Diéguez*).

—Fins sembla que llegidas aixís, las noticias del día s' *assentan* mes bé.

DISCULPA

Me pregas que al álbum teu
hi posi la meva firma?
No m' hi obliguis, mon amor,
no m' ho manis, dolsa aymía!
Ja sabs que sempre he aburrit
farsas, enganys y mentidas
y quan veig lo llibre aquest
plé de tendras poesías
jurante un amor etern,
dihent que tu ets la més bonica,
y á dojo escampant incens
á ta ma blanqueta y fina,
á ta boca de pinyó,
á tos ullets que fascinan,
á tos llabis sonrosats,
á ta barba coralina,
á las dents, als peus, al coll,
á ton garbo quan caminas,
y en fi, á tots los atractius
que ton cosset divinisan,
me poso tan nerviós
vejent, que d' eixas poesías
ni una, del cor ha surtit
del poeta que l' ha escrita,
que ab pena crech que si acás
n' hi posava una, m' aymía,
y en ella 't deya amorós
lo molt que mon cor t' estima
y que tu ets tot mon anhel,
potser tampoch me creurías
suposant que 'l meu escrit
com los demés es mentida.
Mes me plau, dols amor meu,
repertirte cada día
qu' ets lo meu goig més sublim,
qu' en tu s' encarna ma ditxa
y preguntarte frisós:
—¿Angelet meu, no m' estimas?—
y véuret abaixá 'l cap
dihentme *sí* tota enrojida,
que no pas al álbum teu
posarhi la meva firma.
No m' hi obliguis, mon amor,
no m' ho manis, dolsa aymía!

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

LA SENYORA PEPA

(Ilustració de *R. Miró*)

—Donchs, jo parlaré clarito; y si no 'ls agrada, qu' ho deixin.
—Si, y 'l resultat será que s' escamarán com han fet els altres, y la meva germana y jo ens quedarém solteras *vitalicias* sense embolicarnos en política.
—Ni en mamás políticas, qu' es lo mes trist.
—¡Encare 'm fareu cremar de veras! ¿No tinch rahó de queixarme? Fa vuyt mesos que tenen entrada á casa y encare es l' hora que no han parlat de las sevas familias, ni de quan.....
—De las sevas familias, n' han parlat. Sabém que 'n Manel y en Rafel, son cosins.
—Y á vosaltras sent germanas, os prenen per *primas*; ¿oy?
—Pero mamá...
—Deixi acabar de dir á la Marieta.
—Y qué m' ha de dir, criatura!
—També sabém que 'l pare de 'n Rafel, es poch ó molt, autoritat.
—¿Qué vols dir?
—Que no se, si es tinent d' arcalde ó arcalde de barri; pero els municipals diu que 'l saludan.
—¿Y qué més?
—Que 'n Manel no te pare ni mare, y viu ab el seu cosi Rafel y el seu oncle.
—¿Has acabat?
—Y que l' un está empleat á Contribucións ó á las Cédulas, y l' altre á la Diputació Provincial.
—*Bueno*, no 'n farém res d' axió. No vull qu' escalfin mes cadiras, y en Rafel menos, perque á mes d' escalfarne, las trenca. Ab lo seu pes ha romput tres llistons.
—Just, també critiqui'l perque está gras.
—Ja he tingut prou paciencia. Perque ens han pagat tres raccións de llagosta el dia del ball del "Cómich-Lírich„ y ens han portat al café deu ó dotze vegadas, no crech que se 'ls hagi de tenir tantas *tiquetas*.
—¿Y las pastas que 'ns duhen, cada festa?
—Las grans pastas: de las mes baratas. Semblan rosegons de pá encarmetlats.
—Y al teatro nou vegadas.
—Si, al "Jardí Espanyol„, y al públich. Entrada á ral. ¡A cinch céntims la pessa! á tall de barraca de fira.
—Vosté si que....
—Prou, avuy s' acabará.

***

—¿Que hi dius, Manel?
—Que per mí, están ben llestas. Era un passa-temps: en buscarém un altra.
—D' una part em sab greu, encare que aquella sogra era impossible. ¡Quina dona mes ordinaria y xafardera! Quan deya que 'l seu marit era músich major de regiment, no 'm podía aguantá 'l riure, perque jo sabía positivament que 'l seu *senyó*—que diu ella—havía sigut *maestro* de una banda de trompetas. Desprès varen treure una rifeta y han anat passant; pero ara si qu 'están als últims. Referent á las noyas....
—No siguis burro. Tant l' una com l' altra, han tingut un regiment de novios de totas classes, midas y temperaments, y.... y no m' agradan las donas tan espaviladas. ¡Ey per casarm'hi! Además no tenen cap bona qualitat; son gandulas, deixadas, xerraires y presumidas. ¿Qué 't pensas que m' he begut l' enteniment?
—¿Ja has sentit las indirectas de la senyora Pepa?

—Per mi, ja te li deixo dir donya Pepa.
—No ho vol. Diu que 'l dir senyora, fá mes *senyor*.
—Ja las he sentidas? No hi torném y en paus.
—Espérat. Anemhi demá y prou.
—¿Per qué?
—Perque preparo una cosa per demá passat. Ja ho sabrás.

***

—¿Ja está neta la sala?
—No tenía escombra; pero ho he fet ab el plumero.
—Quantas llepassas hi haurán.
—No, perque he regat forsa y no 's veu la pols.
—Pero hi deu haver un fangueig....
—No gaire: quan plou, pitjor están els carrers del Ensanxe. Vingui, que ho veurá.
—¡Mare de Deu! el sostre está plé de trenyinas. Vinga l' estrenyinador.

—Ja sab que no 'n tenim.
—¿Com ho farém per treure aquells cortinatges? Si 'ns enfilem á dalt de una taula y posém una cadira á sobre, tampoch hi arribarém.
—Desde aquí baix, tiraré un drap al sostre y faré desapareixer las trenyinas.
—Fesho.
—¡Mala negada! El drap ha quedat enganxat á las vigas.
—¡¡Mamá!! ¡Marieta!
—¿Qué vols?
—¿Qué passa?
—Desde 'l balcó he vist un senyor que venía ab un municipal. El guardia s' ha quedat á baix á la porta y 'l senyor puja.
—Depressa, arracona aquella cadira coixa á la paret.
—Deu èsser el papá de 'n Rafel y l' oncle de 'n Manel, ¿oy mamá?
—Es clar que sí. ¿Han fet efecte ó no, las mevas indirectas? ¿Me creuréu un' altra vegada? ¿Tinch mon ó no 'n tinch?
—Si, si.
—Aquella cortina cau.
—Pósahi agullas.
—Tot ho está apuntat ab agullas. Al menos que no n' hi hagi pe 'ls assientos. Míraho bé.
—Jo ab aquesta bota tant tallada....
—Digas que pateixes d' ulls de poll.
—Me sembla que sento pujar l' escala, y tot está per' arreglar.
—Ajusta els finestrons. Diré que tinch mal á la vista y no 'm convé massa claror.

***

—*Buenas*! ¿La senyora Pepa Canalons?
—Soch jo. Entri, entri. Noya acosta un silló, y tu porta una *graciosa* fresca. Reposi. Ve molt acalorat. Segui, segui.

—Gracias. A la meva edat y pujar noranta grahons... pero no 's molestin. (No 'm pensava pas que 'm rebessin tan bé.)

—Es veritat que cansa l' escala; pero 'l viure pe 'ls alts es mes *génich*. ¡Noyas!

—¿Qué mana?

—Entreu. Tinch el gust de presentarli las mevas nenas.

—Tinch molt gust. (¡Qué 'n haig de fer!)

—Aquesta, es la promesa, ó millor dit la xicota de 'n Rafel.

—¡Ah! ¿de 'n Rafel? (¡Qué m' esplica!)

—Y aquesta la de 'n Manel.

—Vaya, vaya, vaya. (¿Quí es en Manel?)

—Begui. Acosta la copa. ¿Sense plat?

—Es que

—Sort que 'l senyó no es de cumpliment. Tingui.

—*Bueno*, gracias! (No m' havía succehit may.)

—Pues pe 'ls noys ja sabíam que vosté vindría.

—¡Ah, sí! (¿Quins noys?)

—Y cregui, que estém molt satisfetas ab la séva visita.

—Donchs, quan vulguin arreglarho.

—Aixó, ho ha de dir vosté.

—Per mi, ara mateix.

—¡Qué está de broma! Ja sabíam qu' era bromista.

—Ah, si.

—Si; pero ara no pot ésser.

—Per qué?

—Y 'ls papers?

—Ja 'ls porto.

—Pero 'ls de las noyas?

—¿Els de las noyas?

—Si vosté sols deu tenir els del seu fill y 'l seu nebot.

—¿Qué diu? Si jo soch solter y no tinch germans.

—¿Com s' enten, solter?

—Si, senyora, solter. No crech que hagi d' ésser casat per...

—¿No ve de part de n' Rafel y de 'n Manel?

—No, senyora.

—Donchs de part de qui vé y á que vé?

—Vinch á cobrar las cédulas ab recárrech.

—¿Eh?

—Si, senyora.

—¡¡Pillos!!

—¡Ay mamá!

—¡S' han burlat de mí! ¿Y vosté que fá?

—Jo....

—Surti inmediatament d' aquí, ó l' esgarrapo. Aixís la *graciosa* li servís de *vereno*.

—Pero...

—¡Arri cap avall ó l' esguerro! ¡Pillos, pillos!

—(Ja estranyava jo que 'm rebessin bé.) Donchs l' embargarán y 'l guardia qu' está abaix ..

—¡Qué puji! ¡No tan sols éll, si no tot el cos de municipals ab en Vilaseca al *frente*; y juro que tastarán las unglas de la Senyora Pepa!

F. Figueras y Ribot.

NOTA MODERNISTA (per *A. Fabrés*).

Cant plá.

LO PESCADOR DE CANYA

Vora la mar, que á cops mulla sa roba,
rebent los raigs del sol horas complertas,
de esqué sabrós als peixos fent ofertas
(encar que 'n gasti á voltas més de un cove)
tranquil las horas passa y be s' hi troba
y sas grans ilusions, á pescá obertas,
de alegría y de goig ja están omplertas
si ab manya, un esparrall, l' esqué li roba.
Costums senzillas é ignocents que admiro
perque implican tenir molta paciencia,
virtut ó lo que siga ab que no conto,
que 'm fa pensar, si á un pescador jo miro,
una recta tirada, sense ciencia,
que á un cap hi ha un fil y un am y al altre un tonto.

A. Deu.

SOLTER Y CASAT

Sonet

—¡Felís lo día en que podré casarme!
—¡Funest jorn que á casarm' vaig decidirme!
—Pel mortal més ditxós podré tenirme.
—May més las penas han volgut deixarme.
—En mar inmens de goig he de banyarme,
puig sos plahers l' amor vindrá á rendirme.
—Des llavors estalvío fins morirme
y sens descans traballo hasta matarme.
—De quí aprop sempre víu de la que adora,
esporuguida fuig la desventura.
—Quí crits y queixas sent com jo á tot hora,
víurer en pau un sol instant no logra.
—¡Oh horrible soletat que 'l cor tortura!
—¡Oh mortal companyía d' una sogra!

Joan Bruguer Caner.

DE CASSA

Sonet

Saltar del llit allá á la matinada
sufrint, si es al hivern, un fret horrible,
sortir de casa junt ab el *Terrible*,
ab lo sarró y ab l' arma carregada.
Donar després molt llarga caminada,
caure cent cops deixant casi inservible
lo trajo de *campanya* y es possible
á més del trajo rompre's l' espinada.
Pujar costas, baixarlas, enfilarse
darrera 'l gos que va ab la qúa dreta
y que segueix un rastre sens pararse
per res del mon sisquera una miqueta,
y per final, dels boscos allunyarse
portant al coll intacta la escopeta.

Jumera.

CÓMICHS AL POBLE

(Ilustració de *J. Pellicer Montseny*)

Ja venen! ¡Ja venen!

—¡Oy que no!

—Oy que sí!

—Míratels: ara son á la girada del camí de la Creu.

—¡Si qu' es vritat!

—¿Qui es que ve, noys: las *Hermanitas* de San Francesch ó 'l senyor Bisbe de Vich?—pregunta una beata sorda surtint de l' iglesia.

—No: los qui venen son los comediants. Tenim cómichs al poble. Aquest vespre farán *trayato* ¿qué hi vindreu avia?

—¡Arri allá, gandulots! Mes valdría que anessiu á doctrina.

—No n' es hora.

—Donchs á confessar.

—No n' es día.

—Donchs al diable ¡Déu me perdoni!—Y la beata se 'n torna á l' iglesia per acabar de petarhi la bacayna.

En tant la colla dels xicots aumenta, y altres que son algo mes que xicots també s' aturan á mirar las tartanas dels cómichs que 's van acostant á tota carrera, fent que ab los pichs dels cascabells de las caballerías surtin á las portas de sas casas la majoría dels habitants d' aquell tranquil y senzill poblet que al vespre tindrá *comedia*.

Per fí las tartanas arriban á la plassa davant mateix de l' hostal, de ahont ningú surt á rebre'ls, ben al revés del jovent curiós que estira 'l coll tant com pot per veure si las *damas* son guapas.

—¡Qué tal!—diu un jove dirigintse al tartaner, jove *sócio* del cassino de baix, y per consegüent contrari al teatro de dalt.—¡Que tal, no has pas embarrancat de l' estació fins aquí?

—No, lo camí es curt y...

—Deu fassi que al vespre no 'n gemeguis.

—Ja t' entench, ja ...

—Donchs, *ojo*.

Los cómichs ja han baixat de las tartanas, y cada un ab son corresponent farcell ó maleta vella, entra 'l Hostal tot estirant las camas y espolsantse la pols del camí.

—¡Ep! ¿qui paga?—crida 'l tartaner veyent que 'l deixan sol sense dirli res.

—Ja 'ns veurém á la nit —diu lo *galán* de la companyía.

—*Bueno*, es que vosaltres....

—¿Qué no teniu confiansa?

—Es que....

—L' amo del café 'n respón. Veniu á l' hora de sopar y.... 'us dirém l' hora de marxar demá

—Entesos. ¡Ah! aquí hi ha una capsa de fusta que ha caygut ¿que es seva?

—Veyam. ¡La capsa de las *perrucas! Adios*, ja s' haurá trencat l' ampolla del *mástich*.

Y tot el primer actor de la companyía dramática, carregat ab un maletí sense pany, los exemplars del drama, las solfas de la sarsuela y un feix de catorze espasas d' época ab punyo de llautó y fulla de ferro verge, agafa la capsa que degota such per totas sas escletxas, y entra al menjador de l' hostal ahont ja l' esperan sos companys que no 's saben entendre ab l' hostalera.

—¿Cóm ho tenim aixó mestressa?

—Miris, ara ho deya als senyors que no se pas com ho arreglarem per dormir.

—¿Y donchs que no us va avisar en Jan, l' ordinari?

—Sí, be m' ho va dir qu' arribarían avuy, pero aquest matí s' han ensopegat á venir sis marxants, y ara no tinch prou llits: si volen *aconsolarse* dormint tres en un llit y quatre en un' altre.... perque vostés son.... ¿quánts son?

—Ja veureu; tres, cinch, set, vuyt, deu, onze... dotze.

—No mes ne veig onze.

—Oh, falta l' *apuntador*. ¿Ahont ha anat l' *apunte?*

—S' ha quedat á fé la *copa* allí baix.

—*Bueno*. Veyam: ¿quans llits teniu? ¿Ahont poden dormir las senyoras?

—Las senyoras poden enquibirse en un catre gran que...

—¡Ah, no!—exclama la primera dama.—Jo dormo ab lo meu marit.

—¿Qu' es aquet?—diu l' hostalera veyent qu' un dels mes joves s' adelanta.

—Si, senyora.

—¡Be se l' ha triat prou jovenet! Jo li podría ser mare, y vosté, si fa ó no fa, deu tenir los anys que jo, 56.

—No, jo 'n tinch...

—Arreglém primer aixó—salta 'l galán veyent que la conversa pren mal giro.—La qüestió es que cada senyora tinga un llit, que 'ls homes ja 'ns arreglarém d' un modo ú altre.

—Si, si: homes ab homes ja 'ns arreglarém—diu lo graciós á tall de.... gracia.

—Sempre m' ha de passar lo mateix—remuga 'l *barba*.

—Lo qu' es jo—afegeix lo *segón galán*—si hi hagués un' altra fonda ara mateix me n' hi anava.

—Si n' hi hagués un' altra ray!—diu lo galán com á tota disculpa.

—Noys, quín ayguardent mes *salau!*—fa l' *apuntador* entrant de cop y llepantse 'ls bigotis de gust.—Veniu, veniu.

—¿Quí paga?

—¡Home, Sant Bruno!...

—Vaja, aném.

—Aném.

—¿Y aixó dels llits cóm queda?

—Que... tot sopant ja ho arreglarém. ¿A quin' hora 's sopa?

—A dos quarts de vuyt.

—Massa tart—observa la *dama jove*.

—¡Ca! la funció está anunciada per las nou, hi ha temps per tot.

—Es que jo tinch de posarme *colans* pe 'l drama, y 'l sopar me retorna á la boca si vaig precipitada.

—¡Quina ganga! Aixís sopa dos cops—exclama 'l *graciós* fent un' altra gracia.

—Be, donchs á las set.

—En punt ¡eh!

—Si, si: aném per l' ayguardent ¿qué venen vostés, senyoras?

—Jo no; estich cansada, (la dama).

—Jo si, donaré una volteta (la dama jove).

—Vaja, aném, aném.

Y surten formant un capritxós grupo, grupo qu' es esperat pe 'ls xicots del poble que 'l segueixen saltant com en día de profesó segueixen als gegants.

—Aquest es lo *galán primé* ¿oy Tonet?

—Si, aquell altre 'l *pallasso*: fa riure mes...

—Si, mira, ¿y aquell lo *traidó*.

—¿Com ho coneixes?

—Perque 'n fá la cara, y perque avuy fá tres festas els vaig veure al poble de la tía, que van fer comedia també.

—Y aquell del bigoti tan *encrespat* ¿qué també surt?

—No, aquell es el *consueta*.

—¿Qué vols dir?

—¿Sabs aquella capsa vermella que hi ha al *treyato* davant dels *músichs?*

—Si, la *conxa* que 'n diuhen.

—Donchs aquest home s' amaga dins y en un llibre porta apuntat tot lo que 'ls cómichs han de dir.

—¡Manoy! ¿Deu sapiguer molta lletra?

—¡Figúrat!

Al arribar al café, totas las miradas son pe 'ls cómichs, particularment per la comedianta que ab sa cara empolvada y picaresca, 's mostra ufana de ser objecte d' una tan gran atenció.

Lo director de la companyía, lo primer que fá es encararse ab lo *taquillero* per veure com anirá l' *entrada*.

—Mal,—contesta aquest.—Mal perque 'ls del cassino de baix tot avuy que fan corre que vostés no vindrían ó que si venían serían pochs, lo qual vol dir que 'ls ánimos están refredats. Lo qu' han de fer vostés, si 'm volen creure á mí, es passejarse molt pe 'l poble perque 'ls vegin be.

—No está mal pensat. Ho farém.

—Si, si.

Enterats del cas, tots convenen en qu' es precís deixarse veure molt y entrar á fer gasto en los cafés y per tot.

Ja tenim donchs á la colla dels comediants passant y repassant carrers amunt y avall fent exclamar als vehins:

—¡Mira, 'ls cómichs!

—¡Quin sombrero mes estrany porta la *damera!*

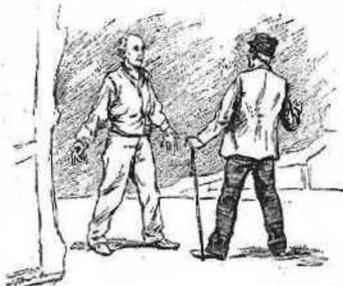
—¡Pobrets! ¡que 'n van d' errats de comptes!

—Ells ray, qu' encare 's diverteixen! Tinguessin de cavar á la vinyacom jo, no tindrían las mans tan blancas, no.

Aquestas y altras murmuracións propias de 'ls pobles que 's pensan que 'ls actors no son gent com els demés, s' escoltan durant la passejada prospecte de la companyía; aixó encare si no troban un xicot rebech que plora per no deixarse pentinar, y una mare que diu:

—Si no callas te faré menjar per un comediant (1).

Trasladémnos ara 'l teatro: han tocat nou horas y 'l teló no s' aixeca. ¿Qué passa?

L' Alcalde envía un agutzil á las taulas, agutzil que s' encara ab lo primer comediant que topa dihentli ab mal modo:

—¡Qué hém de fer! ¿Qué no 's comensa aixó? Lo senyor Alcalde está molt *empipat*.

—¡Oh! es que de dugas *canastras* de trajes que hem portat pe 'l drama, no mes se 'n troba una y no 'ns podém vestir tots.

—¿Y ahont l' han perduda l' altra?

—L' han robada.

—¡Cóm s' enten robada! En aquest poble no 's roba res; d' ensá que jo soch agutzil dormim ab las portas obertas.

—Lo cas es que la *canastra* no 's troba.

—Lo cas es que 's comensi aviat, si no 'ls plantem una multa. En quant á aixó de la *canastra*, demá sortirá. ¡Vaya si sortirá!

Passém per alt l' execució del drama vestit á mitjas y desempenyat á empentas. Los crits del galán jove y 'ls desplantes del primer actor tapan molts *claros*, no tants com se 'n veuhen en las butacas (?) puig hi ha alló que se 'n diu *mitja entrada;* lo justet per cubrir gastos.

Acabada la funció, quan los llums de petroli apagats encare fumejavan y 'ls cómichs se rentavan la cara, se presenta un xicot dihent:

—Aquí baix al carrer hi ha un cove tot de vestits de *treyato*.

—¡La *canastra* que 'ns falta!—exclaman tots.

—¿Ho veuhen com ha surtit?—díu l' agutzil.—Al poble no 's roba res.

—Tres sócios del cassino d' abaix l' han amagada avans, jo ho he vist.

—Bromas del jovent.

—¡Vaya unas bromas!

—Al poble no 's roba res.

***

L' endemá 'l dematí, mal menjats, mal dormits y sense un ral á la butxaca com paga de son jornal, carretera avall fan vía dotze comediants cada un ab son respectiu farcellet de *roba del día*: los trajos d' época, espasa y perruca, han quedat al poble: l' ordinari ja ho portará á puesto quan li vingui be.

Tots ab lo cap sota l' ala com pardals mullats, ab la resignació de Cristo camí del calvari, caminan que caminan fins á trobar l' estació (mitja ho-

(1) Rigurosament histórich.

ra de pagés del poble). Per no gastar, ni humor gastan; sols l' apuntador es l' únich que fá *xistes*, ja que no pot fer cigarrillos per falta, no de paper, de tabaco. Lo qu' es al graciós no li ha quedat cap gracia.

¡Pobres fills de l' art!

Los mateixos xicots que 'l día avans al arribar las tartanas dels cómichs cridavan:

—¡Ja venen! ¡Ja venen!

Ara qu' els veuhen passar vora las vinyas y camps ahont ells traballan, exclaman ab lo mateix tó:

—¡Ja se 'n van! ¡Ja se 'n van!

Lluis Millá.

Lo problema agregacionista (per *M. Moliné*).

La solució? Aquí la tenen.

A PAGÉS (per *J. Triadó*).

La nostra aygua fresca de cada día.

LO MEU COMPANY

(Ilustració de *J. Pellicer Montseny.*)

Bo, lector, si tens [companys,
algún día
fesne tría;
dels amichs y dels companys,
¡qué 'n rebrás de desenganys!

Jo 'n tinch un qu' es la excepció;
may flaqueja
ni 'm té enveja;
mon company es la excepció...
Es, lector, lo méu bastó.

Per 'xo 'l porto sempre ab mí;
may lo deixo
ni me 'n queixo;
per'xo 'l porto sempre ab mí,
y vull durlo hasta morí.

Per no haverlo de deixar,
(era un día
que plovía),
per no haverlo de deixar
xubasquero vaig comprar.

Y aixís tant si fá caló
com si gela
fret que péla,
fassi fret fassi caló,
jo no deixo lo bastó.

Sempre recte, sempre dret,
lo qu' observa
s' ho reserva;
sab secrets á tort y á dret
y jamay me compromet.

Ell no conta may hont vaig;
no 'm critica
ni embolica;
ell no conta may hont vaig
ni diu rés de lo que faig.

Jugo ab ell sense cap por
de disgustos
ni de sustos;
jugo ab ell sense cap por
del senyor Gobernador.

Ni á los gossos temo gens
empunyantlo
y aixecantlo;
ni á los gossos temo gens
ni als ciclistas imprudents.

Si may tinch una qüestió,
que 's prepari
mon contrari;
si may tinch una qüestió,
parlaréu del meu bastó.

Si algún cop no sé qué fé,
per la sorra
lo faig corra;
si algún cop no sé qué fé,
ell dibuixa y m' entreté.

Com l' apreto en ocasions,
segons passi,
segons fassi,
com l' apreto en ocasions
sab las mevas impressions.

Ell pot dirse que ab mí sent
sols tocantlo
y apretantlo;
ell pot dirse qu' ab mí sent
de mos nervis la corrent.

Si algún cop content m' ha vist,
¡cóm rumbeja!
¡cóm volteja!
quan de mal humor m' ha vist
talment sembla qu' está trist.

No sabrá ningú com ell
aguantarme
y apoyarme;
¡Bona sort ja tindré d' éll
si per cás arribo á vell!

Per 'xó dich del méu bastó,
que no 'l deixo
ni me 'n queixo;
per 'xó jo á lo méu bastó
fins l' hi tinch veneració.

Quan me mori, he disposat
qu' en éll pensin
y no 'l llensin;
quan me mori, he disposat
que 'l parteixin per meytat.

Los dos trossos, formant créu,
ajuntéulos
y clavéulos;
los dos trossos, formant créu,
en ma tomba posaréu.

Ell veurá si vé á plorá
endolada
ma estimada;
ell veurá si vé á plorá...
¡prou que la coneixerá!

Furgará, volguentm'ho dir,
si la ha vista
sola y trista;
furgará, volguentmo dir...
¡cóm si jo ho pogués sentir!

No 's mourá si no la véu,
com planyentse'n
condolguentse'n;
no 's mourá si no la véu
sent per mí la millor Créu.

Créu que ferma, per ma sòrt,
fent memoria
de ma historia,
será sempre, per ma sòrt
guarda etern del méu recort.

Bon lector, si tens companys,
algún día
fesne tría;
dels amichs y dels companys
¡qué 'n rebrás de desenganys!

Mon company es la excepció;
may flaqueja
ni 'm té enveja;
Mon company es la excepció ...
Apreneu del méu bastó.

Joan Molas y Casas.

PROBA D' AMOR

Tant t' estimo jo, Mercé,
que si algú 'm vol disputá
ton amor, el retaré
al camp del honor, y allá
li juro que 's quedará!
(Jo no hi compareixeré).

Félix Cana.

UN BON JAN

(ILUSTRACIÓ DEL AUTOR)

En *Pedro* tenía á l' época de la seva mort xeixanta y pico d' anys. Quan lo vaig conéixer en lo veynat del meu carrer, era un home robust, de cara afable y mirada dolsa. Una simpática rialleta vagava continuament en los seus llabis, essent com lo sello de son carácter. Nascut á Galicia, al cumplir sos vint anys vá tocarli en sort anar á serví 'l rey, sent destinat á un dels regiments de guarnició á Catalunya.

Un de sos quefes vá ullarlo desseguida: servicial y bo, pacient de sobra y no gens tonto, 'l prengué per assistent, y tant bon punt en *Pedro* va rebre la llicencia, li proposá quedarse'l per criat, cárrech que 'l bon xicot vá aceptar ab gust per lo molt qu' estimava á la familia. En *Pedro* dava ab aixó per terminada sa carrera, mentres que son amo per la seva part, demostrá que sabía lo que 's feya. Un servidor mes fidel, mes inteligent, mes adicte á la casa no era possible trobarlo, ni ab tots los diners del mon.

Bonas probas ne doná durant tota la seva vida, y prompte, pero molt prompte tingué de comensarlas. Moria l' amo al poch temps de haverlo contractat, deixant á la séva viuda ab cinch fills dels quals el mes gran tenía nou anys apenas. En situació tan aflictiva 's pogué veure lo que 'l bon Jan valía, puig mentres se tramitava l' expedient de viudedat (bastant enredat per cert, ignoro per quínas causas), vá oferir á la pobra viuda sos estalvis prestantse á servir sense sou per mentres duressin tan tristas circunstancias. Y tinch motius per creure que aqueixas circunstancias ja no van acabar may més.

En *Pedro*, fou qui doná entenent á sa mestressa de despatxar á la criada per estalviar un sou y un menja-pa, resignantse á carregar ell ab l' obligació de fer bugada, rentar plats, fregar rajolas, ocupacións en certa manera renyidas ab la dignitat del home.

La familia s' havía reduhit al primer pis baixant del cel de una modesta casa dels barris de arrabal. Allá 'l vaig conéixer. Quan en *Pedro* baixava al safretjet que tenía la casa per us de tots los vehins, en un petit pati, separat de un jardinet per una tanca de canyas, quína gresca no s' armava!

De aquell pati 'n rebía llum un taller per una reixa, y entre 'ls cinch ó sis obrers que hi traballavan no' n vulguin mes de pullas y de riatlladas á coro, tan bon punt veyan á n' en *Pedro* fent de bugadera. Pero en *Pedro* els deixava dir, no 'ls responía may, y si algún cop se sentía ofés se desfogava batent lo picador ab més furia que may ó caragolant la roba per escórrerla ab tanta forsa, que casi la deixava aixuta. Lo silenci del mártir, lluny de calmar als galifardeus del taller, aumentava encare las sevas mofas. Cap d' ells hauría sigut capás de dirigirli un insult cara á cara, perque en *Pedro* robust com era se 'ls hauría menjat de un á un y á tots plegats si tant convenía; pero, en lloch de ferho aixís, el bon Jan, quan acabada la feyna, passava per davant de la reixa ab lo cove plé, carregat á l' espatlla, encare tenía la delicadesa de dirigirlos un saludo amistós que per cert no 's mereixían.

Calculin si aixó feyan els homes, qué no farían las donas. Las raspas que servían en los pisos de la casa, de finestra á finestra pel cel-obert del pou, al principi, s' hi descantellavan de tal manera, que molt sovint las mestressas havían de cridarlas al ordre. Pero en *Pedro*, sense fer cas de lo que diguessin, quan ne veya alguna suar la cansalada tirant la corda de la bomba, treya son bras nervut per la finestra, y ab quatre batzegadas deixava plé 'l dipósit. Y al dirli la raspa ab veu melosa:—"Gracias *Pedro*,„ contestava invariablement ab un:—"Vd. mande„ sense treure 'l cap, no volguent saber á quí havía fet lo servey.

Aixís, poch á poch, las anava obligant, fent callar sas malas llenguas. Durant lo rebombori del any 56 se vejé qui era en *Pedro*. Tres días duraren los tiros, y 'l criat de la *militara* ab perill de la vida sortía á buscar queviures per tots los vehins de la escala. Un curiós caygué ferit al mitj del carrer, y en *Pedro* baixá á recullirlo, salvantlo de una mort segura, puig s' estava dessangrant. Pero la gran hassanya de 'n *Pedro*, la que li valgué un triunfo definitiu sobre 'ls burletas, sigué 'l valor que de-

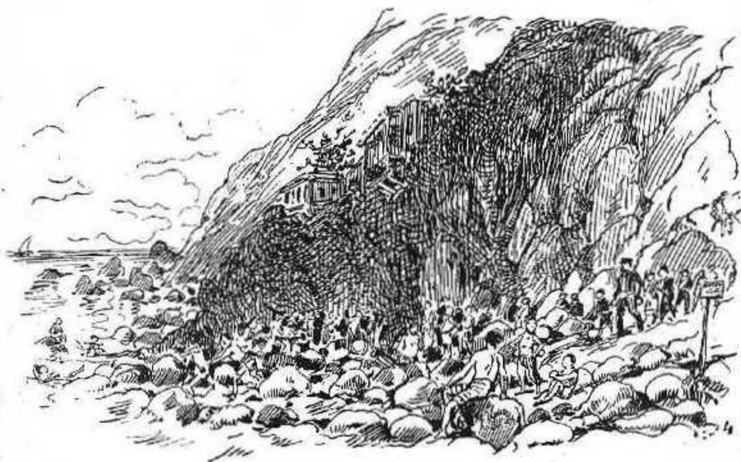
mostrá un diumenje á la tarde, rendint á dos lladregots que sorpresos despanyant un pis, fugían escalas amunt buscant la sortida pel terrat. En *Pedro* 'ls esperava en lo replá y ab quatre garrotadas els va desarmar de las teyas qu' esgrimían, y 'ls tingué quiets fins que 'ls agents de l' autoritat pujaren á ferse'n cárrech.

—Mireu el doneta! Quí ho havía de dir!...—exclamavan los traballadors del taller l' endemá al enterarse del succés. Y desde llavoras van mirarlo ab cert respecte.

***

Venía l' istiu. En *Pedro* fet un *ayo*, acompanyava als senyorets á banyarse á mar. Los banys se prenían llavoras á Sant Bertrán, y qui no 's podía permetre 'l luxo de anar á una barraca, podía disposar de un tros de platja nomenada dels Frares, situada á poca diferencia en lo punt ahont s' aixeca avuy l' estació de Vilanova. La platja estava plena de rocám y las rocas servían de penja-robas.

¡Quina paciencia la de 'n *Pedro* banyant á aquells nens y á quatre ó cinch mes del vehinat que s' agregavan á la comitiva! A tots els ensenyava á aburrir l' aygua y á nadar, sense perdre de vista la roba... D' entra-

maliaduras no 'n vulguin més, tractantse de uns xicots no massa ben criats per la seva mare; pero 'l bon Jan feya cap á tot, sense que may hagués ocorregut lo més mínim accident, ni 'l mes petit disgust.

Anavan passant los anys, los petits fentse homes, y en *Pedro* seguint sempre la seva conducta abnegada, sense demanar ni esperar recompensa. Per ell la millor hauría sigut petonejar als fills del amo quan eran nens ó férlos'hi amistosas brometas al veure'ls ja homes: pero 'l contenía 'l respecte á que l' obligavan las conveniencias socials ó de classe. En tant los apuros de la familia anavan aumentant: los xicots no mes per calsat necessitavan un sabater per ells: la paga no creixía á mesura de las necesitats, y haventnhi algún que ja hauría pogut traballar, no volía ó no podía posars'hi á causa de las mateixas preocupacións socials del *quiero y no puedo*.

El pobre *Pedro* llavors feya miracles. Estalviant un quarto de aquí y un altre d' allá, va comprar al Encant las einas d' ataconar, al objecte de fer allargar las sabatas de la familia lo major temps possible. May se n' havía vistas de mes frescas, pero á forsa d' enginy, paciencia y bona voluntat, al últim va sortirse'n. De la mateixa manera se 'l veya sovint á la galería trayent las tacas de la roba fregantla ab esperit de vi, fins á deixarla pelada, lluhenta, pero sempre neta. La qu' ell vestía era irreprotxable: portava un trajo de panyo fosch, á tall de uniforme, que li durava anys y més anys y no li feya may miseria.

***

¡Quina transformació mes radical se vá anar operant en lo vehinat! Tots los habitants de aquell tros de carrer anaren desapareixent. Aquests se morían, aquells se retiravan per richs, alguns per pobres. S' apujaren los lloguers, los uns se mudaren per economía, los altres per probar los ayres purs del Ensanxe y deixar de sentir los sorolls atronadors de la ciutat vella, lo drinch del martell sobre l' enclusa del manyá, lo terratrémol dels taulons al ser descarregats davant de la porta del fuster, y aquells rumors y crits á hora fixa que servían de rellotje als vehins: las esquellas de las burras de la llet,

la veu del home de Montcada ab los dos cantis d' aygua de la font del ferro carregats sobre un burret, lo característich fluviol del cedasser, lo repich del estanya paellas, l' esgarrifós accent del venedor de vinagre qu' espantava á las criaturas, l' espinguet de la maduxaire, precursora del estiu, y 'l *calentas* y *grossas* de la castanyera, precursora del hivern... y 'l drapaire, y 'l cadiraire, y finalment la trompeta de la sal última invenció de aquella época de nostre primera joventut.

Durant aquest vint anys tots los recorts del carrer y de lo gent que hi vi-

v'a anaren esborrantse en ma memoria, fins el del bon Jan, quan vels' hi aquí que 'l passat hivern, havent anat al cementiri vell á rendir l' últim tribut á un bon amich, vaig presenciar una escena que may mes l' olvidaré.

Era una tarde melancólica. Impregnárenme de tristesa lo quadro del enterrament efectuat després de remoure 'ls restos que contenía 'l ninxo pera fer lloch al nou habitant, la llum baixa y trista relliscant per aquells fatídichs prestatjes, y la línea recta de aquells monótonos carrers.

En l'embocadura de una de las avingudas, quan ja anavam á sortir, vejerem cinch ó sis personas prop de un bagul atravessat sobre 'l bayart y ab la tapa alsada. Vaig descubrirme al passar y llansant sobre 'l cadáver

una mirada distreta, vaig quedarme com clavat en terra: era 'l pobre *Pedro*. En lo grupo que 'l rodejava no hi havía un sol conegut, ningú duya dol. Lo bon Jan conservava sas faccións, pero á la llum oblícua de la posta de sol de un día fret y trist, son rostre y sas mans tenían lo tó d' ocre de la cera verje. Sa cara tranquila, sense marca de sufriment, fins dintre de la caixa inspirava simpatía. Lo cadáver vestía encare 'l trajo blau, especie d' hábit de la seva religió, basada en l' amor entranyable á una familia que no era la séva.

Barret en má vaig arimarme al féretre, y al veure á aquell héroe del deber modest sense cap de aquells tributs que 's deuhen casi sempre mes á la vanitat dels vius que al carinyo que 'ls morts inspiran, vinguérenme tentacións de arrancar una palma que figurava en la corona de una vehina sepultura para posarla entre las mans de aquell bon home com á símbol del vot inconscient que havía fet, sols comparable al de las germanas de la caritat.

¡Pobre *Pedro!* Res podía darli ja: sols una oració per l' etern descans de la séva ánima, y 'l propósit de trassar sa biografía... Mes merescuda se la té ell que molts altres que al morir l' alcansan, pel sol mérit de haverse sabut enriquir sols Deu sab com. Ab en *Pedro* se 'm figurá veure sepultar una bona porció de la llealtat, de l' honradés y del amor desinteressat qu' en lo mon encare queda.

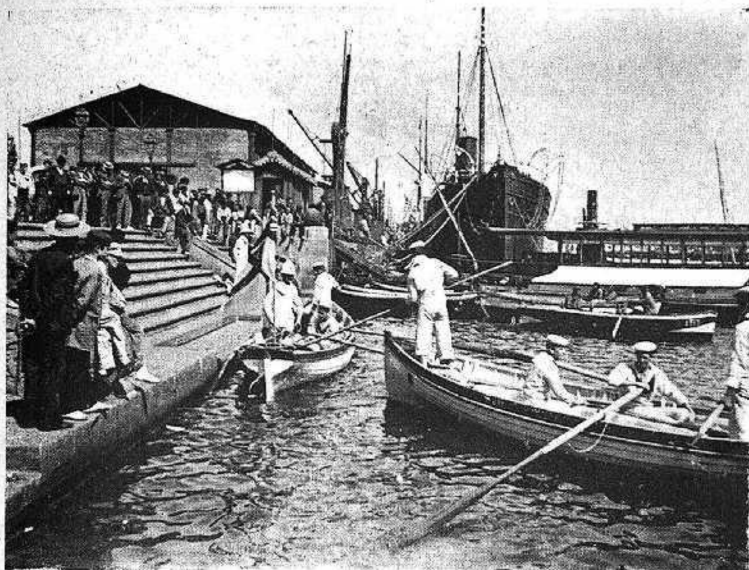
LLUIS LABARTA.

MERCATS DE BARCELONA (per *M. Moliné*).

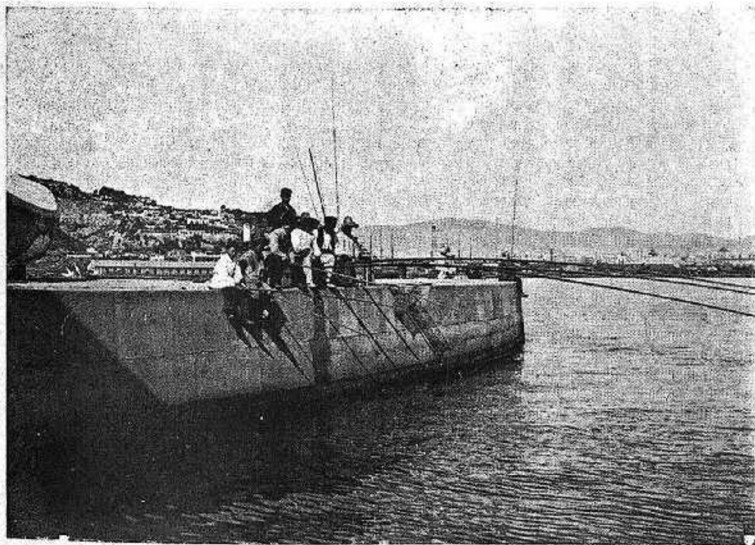

— Si 'ls metjes siguessen agrahits, haurian de subvencionarnos.

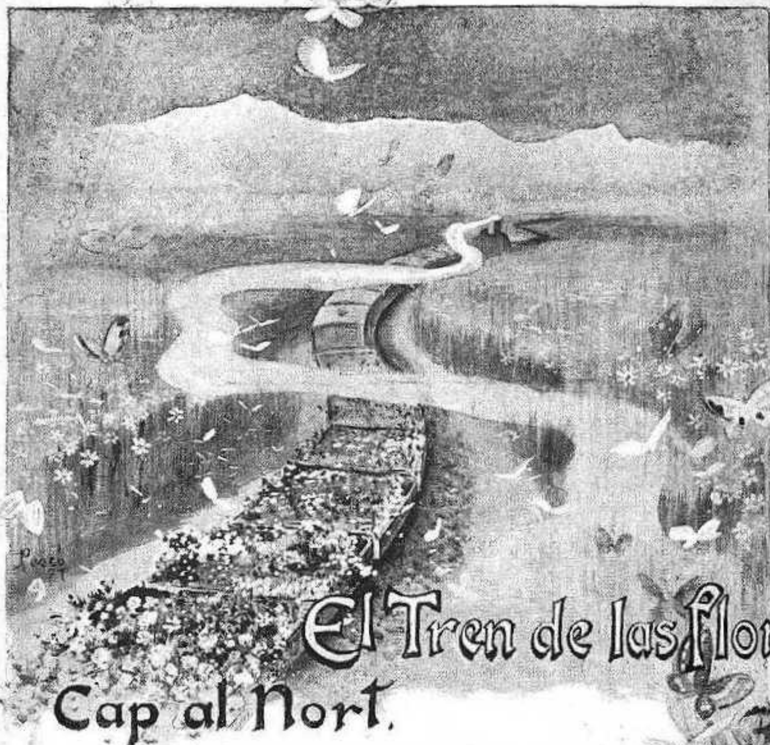
PROP DE L' AYGUA. (Instantáneas de *Rus*, colaborador artístich de *La Esquella*).

Recorts de l' estancia de la Esquadra inglesa á Barcelona.

Esperant que piquin.

El Tren de las flors.

Cap al Nort.

(Ilustració de *J. Pascó.*)

D' una vila riallera vora del mar
surt un tren cada día tot plé de flors,
y els rossinyols que 'l senten joyós
[passar
refilan y li envían sos cant mellors.
Deixa dolsa fragancia darrera seu,
ampla onada d' aroma li obra camí,
las abellas que troba s' emporta arreu
fent que migrin las matas de romaní.
Allí jauhen las flonjas rosas d' olor,
las garbas enciseras de prims clavells,
las fredosas camelias de víu color,
las porugas violetas formant ramells.
Els insectes entr' ellas mitj adormits
despertan ab els xiscles aixordadors,
y se contan sas ansias y sos neguits
rodolant amorosos pe'ls munts de flors.

Esberat y sens' esma ¡pobre oronel!
per averlo se llensa foll á volá;
ab las flors que s'allunyan, prés de recel,
creu que la primavera també se 'n va.
Tot un esbart alegre de papellons
perseguint á las rosas, flors de la llum,
presoners que quedaren fenthi petons
giravoltan borratxos de llur perfum.
Allí va del sol nostre lo tebi alé,
els seus raigs se condensan en eixas flors;
allí van tots els somnis, tot lo dalé
del alegre Mitj día, terra d' amors.
Entremitj de la boyra, gris, inclement,
escampas ab ta flayre consol y pau
y dels cors endormiscas l' aburriment
fentlos veure reflexos del nostre blau.
Penetra entre las bromas sense claror,
corre, jardí fantástich, fes ton camí,
que cada riell que 't porta feix brillador
sigui de la llum bella del sol llatí.
No te deturis, corre; més d' un malalt
com un aymant espera veure eixas flors,
els altars ne son nusos cap allí dalt,
pobres morts en sas tombas n' están anyors.
Ets un cant del Mitj día que puja al Nort,
ets l' aygua regalada que va á la set,
de las ánimas tristas tendre conhort,
dols escalf que retorna lo mort de fret.
Al sentir t' alenada primaveral
ixen com aurenetas els cors dormits
que fugint de las boyras y del fangal
somian l' hermosura dels horts florits.
Entre la neu qu' esclafas ets el bon temps,
entre nuas arbredas esplet de tanys:
el color y l' aromа portas ensemps,
l' amor y l' alegría son tos companys.

FREDERICH RAHOLA.

TARDE DE GLORIA

(ILUSTRACIÓ DE *M. Moliné.*)

I

Quan ne veig las modistetas
pels carrers de la ciutat,
alegras y juguetonas
ab faldilla de percal,
recordo á quatre noyetas
que 's deyan Remey, Pilar,
la mes petita Mercedes,
y la meva.... Soletat.
Era blanca, de ullets negres,
molt expressiva, elegant,
ab son mocador de pita
y fet lo llas al costat,
lo de merino fent punxa
y com la faldilla llarch,
faldilla de llana ab qua
ab farvelá atavellat.
Eran las quatre amiguetas
y ne cosían de blanch
dins de una camisería
dels quatre cantons del Call.
Las quatre tenían nuvi,
quatre joves estudiants
richs de ilusións y esperansas.
¡Si sols teníam vint anys!...
Cada vesprada á las set
las anavam á esperar,
y cada hú ab sa parella
parlantne molt dols y baix,
ab lo pas entretingut
molt junts y calant lo cap
davam voltas y mes voltas
pels carrers del seu vehinat.
Una nit, ab gran misteri
varem los vuit acordar
anà á l' aplech, á l'hermita
de San Medí á berenar.
Sería una escapatoria,
sis horas de llibertat,
una tarde de expansió
si 's podía portá á cap

sens que ho sabés la mestressa,
los pares, los seus germans
y no ho cantessin las merlas
per la Font Groga volant.

II

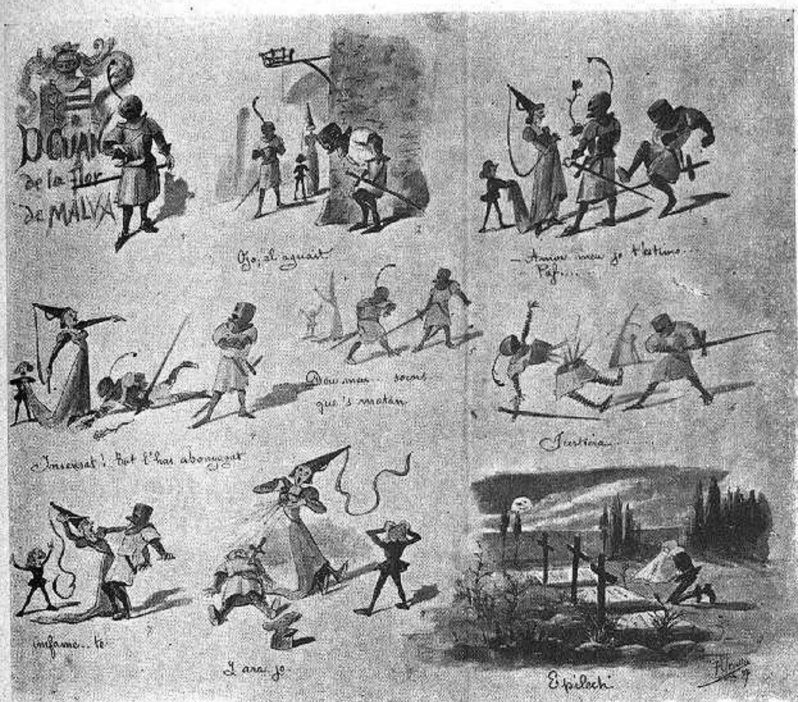
San Medí... ¡Quina festada!...
Quants homes, donas, minyons
de Barcelona, de Gracia,
de San Martí y de las Corts
cap á la torre de 'n Gomis,
per la dressera del bosch,
cap al Coll de Collcerola
y cap dalt del vall de Hebrón
ab la més franca alegría
y cantant com los muixons!
Quí no ha vist aquellas nenas
tot encant, tot expansió,
no sab lo qu' es l' alegría,
la joventut y l' amor.
No eran quatre modistetas,
eran quatre blanchs coloms
extenent sas bellas alas
per valls, per serras, per tot.
Quatre aucellets fugitius
del trist y ubach obrador,
y que mostravan sas galas
á la clara llum del sol.
Quatre blancas papallonas
que anavan de flor en flor,
aquí cullint sajolida,
allí romaní y timó,
per las vernedas, violetas,
y per tot malvas d' olor.
¡Si parlessin aquells pins,
las catifas de las fonts,
los recolzos de la serra,
los pedregosos turons;
qué 'n contarían de cosas,
de miradetas d' amor,
de estretas de ma, riallas
corrent, fugint, fent lo boig
relliscantne per las herbas
y ballant per dintre 'l boch!
¡San Medí! ¡Quins pare-nostres
ab tan poca devoció
ne varen resá aquells llabis
ungits de mel y de amor!
¡Quin berenar! ¡quina gresca
menjantne tortells, matóns
sota la tenda del cel,
tenint per fanal, lo sol!
¡Y quina por! ¡quina angunia
á la hora del retorn,
dihent totas:—¡Si la mare
haurá anat al obrador!...
Si se sab... ¡quin *miserere!*..
no 'm salva el Sant Cristo gros.

III

¡Quántas n' he passat de festas
y d' aplechs á San Medí!...
¿Qué será de aquellas noyas
tot cor, gracias y esperit,
que al *Prado* las vam coneixer,
que á Novetats vam renyir,
que un valz va engendrá l' afecte
y ab un altre va finir?
A preguntar per la. . meva
he anat aqueix dematí
al carrer del Correu Vell
y m' han contestat aixís:
—Ja no viu en eixos barris,
está al carrer de San Gil,
es casada, té dos nenas,
es manyá lo seu marit.
Ara s' ha tornat molt grossa.
Sempre está tancada al pis...
A la diada del *Corpus*
la vaig veure ab los seus fills
esperant la professó
assentada en un pedrís.
Portava un vestit princesa
molt nou y de fall antich,
las arrecadas de nuvia
y 'l pentinat molt senzill.—
¡No era ella! ¡No era pas ella!...
M' enganyavan los vehins.
No era aquella modisteta
hermosa, elegant, felís
que l' argument m' esplicava
de las obras del Escrich;
que ab las sevas amiguetas
y junts ab los meus amichs,
vam passar horas... de gloria
al aplech de San Medí.

FRANCISCO GRAS Y ELÍAS.

Llegenda caballeresca (per *Félix Urgellés*)

RECORTS

¡Com se van esborrant los recorts de la primera época del renaixement de las lletras catalanas! No ha transcorregut encare mitj sigle, y á la segada de la mort, van desapareixent, engolintse en l' olvit, los homes qu' en aquella florida primaveral brillaren per las sevas obras y pels rasgos típichs de son carácter.

Menos mal quan de las obras se tracta. Encare avuy lo curiós las trobará, si las busca, en los primers volums dels *Jochs Florals* ó en las coleccions que ab lo títul de "*Trovadors nous*„ y "*Trovadors moderns*„ doná á l' estampa l' editor Manero. Per ferse cárrech exacte del seu valor poétich y literari, cal transportarse á l' época en que sigueren escritas tenint en compte que si la infantesa presentés los carácters de la virilitat perdría la major part de sos atractius y encisos.

No de aqueixas obras me proposo tractar avuy, sino de un parell de sos autors, recullint al efecte un pessiguet de anécdotas pintorescas, verdaderas monedas de la historia literaria local fora ja de circulació, y per lo mateix molt més estimables, numismáticament consideradas.

***

D. Salvador Estrada, autor de alguns sonets mes polits que inspirats,

era un purista en tota la extensió de la paraula, que rendía á las reglas gramaticals verdadera adoració.

Un día al llevarse, notá que á la casa del davant de la seva s' hi havía establert una botiga nova, la qual s' insinuava per medi d' un rétul pintat de fresch, ab unas lletras molt grossas. No recordo lo que deya 'l rétul, lo únich que sé es que tenía una falta de ortografia.

D. Salvador, al passarhi 'ls ulls per primera vegada, se sentí molestat com si presenciés una mala acció: se posá trist y nerviós, y per últim se dirigí al amo de la botiga nova, demanantli que fes corretjir aquella falta.

Mes se trobá ab un botiguer tossut y poch amable, que de bonas á primeras li respongué:—¿Qué n' ha de fer vosté del meu rétul?

—Oh! es que las faltas d' ortografía 'm trastornan.

—Aixó ray! no se 'l miri.

—El mal es que ja l' haja vist: cregui que hasta dormint me semblará llegirlo.

—Fillet, no sé que dirli.

—Vol que fém una cosa...? Jo pagaré 'l gasto que importi 'l repintarlo... Ja veu, á vosté no li costará un xavo... Fássim aquest favor.

Lo botiguer, prenentlo per ximple, li vá girar l' espatlla, no sense manifestarli que 'l deixés en pau, perque tenía molta feyna.

Apunte al llápis (per *A. Huertas*).

UNA TRIBU D' ANGELETS. (Fotografía de *Napoleón*).

Y D. Salvador, per lliurarse de aquella obsessió ¿qué dirían que vá fer? Senzillament: va agafar los trastets y va cambiar de casa.

—

Tot un volúm se podría escriure si haguessen de coleccionarse las genialitats de 'n Guillém Forteza, escriptor de talent, poeta inspirat y bohemi incorretjible. A Barcelona ahont residía, á Madrit ahont vá passar una llarga temporada y á Palma de Mallorca, sa ciutat natal, ahont va morir, embrutit per la beguda y la miseria, sembrá á dojo frases cáusticas y saladas ocurrencias, reveladoras del seu ingeni original.

Ell sigué qui parlant ab un encopetat aristócrata de la Cort, al observarli aquest qu' era gran d' Espanya y que tenía 'l tractament d' excelencia, de primer va mossegarse 'ls llabis, y d' excelencias vá omplirnhi hasta las butxacas. Y apenas el noble li respongué tractantlo de vosté:—Adverteixi—vá dirli—que jo soch petit d' Espanya y tinch tractament de tú.

***

Un acaudalat fabricant de Barcelona tots los anys guarnía un pessebre y al efecte solía convidar á sos numerosos amichs obsequiantlos ab un suculent sopar. Un dels invitats sigué en Guillém Forteza, qui fastidiat de la conversa sossa, essencialment burgesa que s' havía entaulat en lo saló, 'n sortí y 's mitj-ajegué en un sofá que hi havía á l' ante-sala.

Al cap de un rato eixían los convidats, precedits del fabricant, camí del menjador, y en Guillém sense moure's del sofá, li preguntava:

—D. Fernando ¿que 'ls acompanya al *pessebre*?

***

—Vosté es un *bruto*—vá dir un día en una tertulia de café á un cert individuo qu' estava desbarrant.

—Ja m' ho dirá á un altre puesto—exclamá l' aludit.

—Si senyor, que li diré.

—Donchs, alsa, sortim.

Sortiren del café anant á las aforas de la porta de Santa Madrona.

—Vaja, maco,—digué 'l subjecte ofés—repeteixi ara que jo soch un *bruto*.

—Quina necessitat tinch de repetirho—respongué 'l poeta—si vosté mateix ho acaba de dir.

—De manera...

—Qué vosté es un *bruto*.

Sentir aixó y estamparli 'ls cinch dits á la cara sigué lo mateix. Y en Forteza, sense inmutarse lo més mínim, li digué:

—¿No veu com ho es? Ara mateix al pegarme ho acaba de demostrar. Y com mes me pegui mes probas donará de qu' es un *bruto*.

Davant de aquesta lógica digna de Diógenes, l altre renunciá á seguir una experiencia, en la qual si bé totas las bofetadas, també tota la rahó hauría sigut per en Guillém Forteza.

***

Pero per resposta enginyosa la que doná al mateix Sr. Estrada, á qui he citat avants, un día que aquest va trobarlo á la Rambla, mal engabanyat com de costum y calsat ab una sabata nova y l' altra vella, tan desiguals, que 'l contrast que oferían no podía ser mes xocant.

—¿Ahont vá, home de Deu, calsat de aquesta manera?

—Ay, ay—respongué en Forteza—també aixó li fá angunia com las faltas ortográficas?

—Naturalment que me 'n fá.

—Donchs aquesta vegada, dispensi que li digui, dona probas de no ser massa bon llatinista. Precisament avuy estich fet un vers clássich. Tingui:—afegí mostrant las desiguals sabatas—un *peu dáctil* y un *peu espondeo* ¿qué hi té que dir?

D. Salvador va quedarse com qui veu visións.

P. del O.

—Per aquest any, prou y ara, diguin: ¿els ha agradat l' *Almanach de* La Esquella de la Torratxa?...

